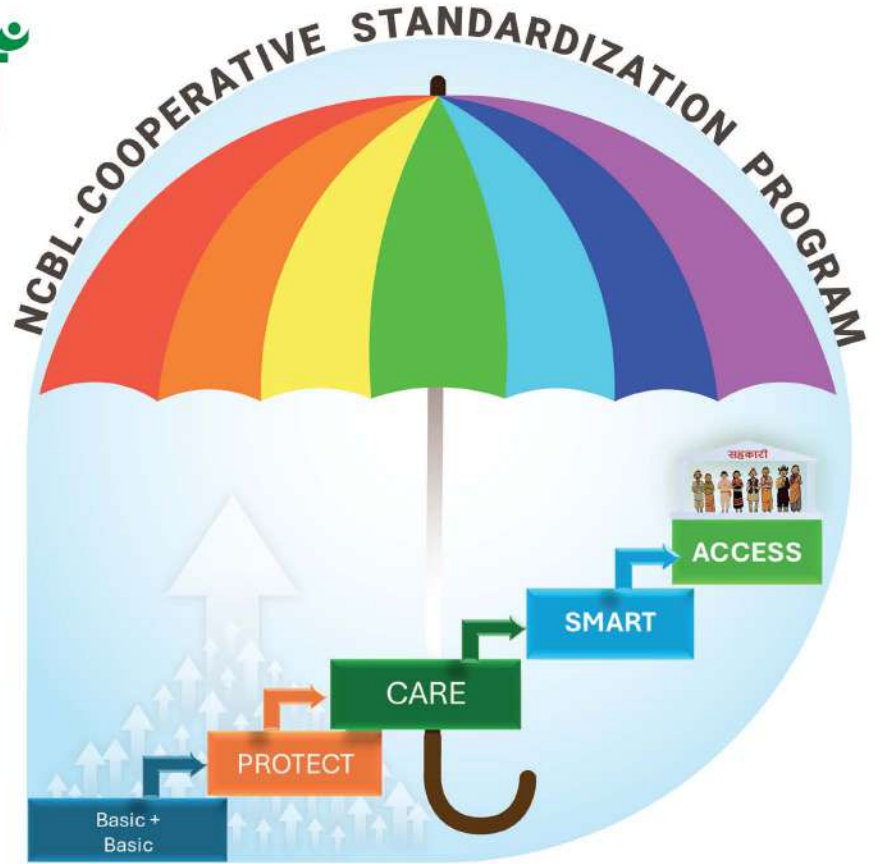

२१ औं

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०८०/०८१

Scan Here

National राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

सल्लाहकार

श्री केशव बजल

श्री दीपक प्रकाश बासकोटा

श्री कमल प्रसाद पौलागाई

श्री लीलामणि पौसरेल

श्री राधा घले

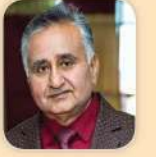
श्री मिनराज कट्टेल

श्री धर्मदेव देवकोटा

प्रा.डा. विश्वमुर प्याकुरेल

श्री केशव निरौला

सञ्चालक समिति

के.बी. उप्रेती
अध्यक्ष

प्रतिनिधि: जिल्ला सहकारी संघ लि., काठमाडौं

रमेश प्रसाद पौखरेल
पदेन सदस्य

निवर्तमान अध्यक्ष

रामबहादुर जि.सी.
सदस्य

प्रतिनिधि: आदर्श सञ्चार सहकारी संस्था लि., बाजुङ

रामहरि बजगाई
सदस्य

प्रतिनिधि: ललितपुर जिल्ला बचत तथा ऋण सहकारी संघ लि., ललितपुर

अमृता सुब्बा
सदस्य

प्रतिनिधि: महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., सुनसरी

पार्वती थापा मगर
सदस्य

प्रतिनिधि: नमो स्तुति बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि., काठमाडौं

कैदार मानन्धर
सदस्य

प्रतिनिधि: सितापाइला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि., काठमाडौं

चन्द्रकुमारी पराजुली
सदस्य

प्रतिनिधि: श्री अमरासंह कृषि सहकारी लि., कास्की

महेन्द्र कुमार गिरी
सदस्य

प्रतिनिधि: सहारा नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., मकपा

विश्वनाथ मण्डल
सदस्य

प्रतिनिधि: जनज्योति कृषि सहकारी संस्था लि., सप्तरी

शिवा थापा
सदस्य

प्रतिनिधि: पशुपति महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., कैलाली

विजया घिताल
सदस्य

प्रतिनिधि: चुनिटी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., बाँके

तारा गुरुङ
सदस्य

प्रतिनिधि: बस्मान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि., धितवन

मनोजकुमार थापा मगर
सदस्य

प्रतिनिधि: तपाईं हामी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि., काठमाडौं

काली बहादुर महतरा
सदस्य

प्रतिनिधि: हिमचुली कृषि सहकारी संस्था लि., कालीकोट

ध्रुवराज थिष्ट
सदस्य

प्रतिनिधि: रिद्धिसिद्धि बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., मकपुर

लेखा सुपरिवेक्षण समिति

लक्ष्मी प्रसाद उप्रेती
संयोजक

प्रतिनिधि: नेपाल बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि., मकपा

चन्द्रकुमारी पराजुली
सदस्य

प्रतिनिधि: श्री अमरासंह कृषि सहकारी लि., कास्की

केशवप्रसाद सापकोटा
सदस्य

प्रतिनिधि: विकु बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., नवलपुर

सहकारी संघ/संस्थाहरूको प्रवर्द्धन विकास एवम् बैकिङ्ग कारोबारका लागि सहकारी क्षेत्रको एक मात्र बैंक

National/ राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड Co-operative Bank Limited (NCBL)

केन्द्रीय कार्यालय पुल्चोक, ललितपुर, नेपाल

(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सीमित बैकिङ्ग कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त संस्था)

च. नं : ४३/२०८१/०८२

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,

सहकारी संघ/संस्था लिमिटेड

नेपाल ।

मिति : २०८१/०८/०२

विषय : साधारणसभामा सहभागी हुनेबारे ।

मिति २०८१ कात्तिक २४ गते बसेको यस बैङ्कको सञ्चालक समितिको बैठकको निर्णयानुसार २१^{औं} वार्षिक साधारणसभा तपसिलमा उल्लिखित कार्यसूची बमोजिम छलफल गरी निर्णय गर्नका लागि सहकारी संस्थाको साधारणसभा सम्बन्धी कार्यव्यवस्था निर्देशिका २०७६ (संशोधन सहित) र बैङ्कको विनियम २०५९ (संशोधन सहित) बमोजिम एकाइ (एक/दुई/तीन/चार/पाँच/छ/सात) अन्तर्गत (कोशी/मधेश/बागमती/गण्डकी/लुम्बिनी/कर्णाली/सुदूरपश्चिम) प्रदेशका सम्पूर्ण सदस्य सहकारी सङ्घ/संस्थाहरूको बैठक निम्न बमोजिमको मिति, समय र स्थानमा हुने भएको हुँदा त्यस सङ्घ/संस्थाका प्रतिनिधि महानुभावहरूलाई साधारणसभाको बैठकमा भाग लिनका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

साधारणसभाका कार्यसूचीहरू

- सञ्चालक समितिको प्रतिवेदन सम्बन्धमा,
- लेखा सुपरिवेक्षण समितिको प्रतिवेदन सम्बन्धमा,
- आ. व. २०८०/०८१ को लेखा परीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा,
- आ. व. २०८१/०८२ को प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रम सम्बन्धमा,
- आ. व. २०८१/०८२ का लागि लेखा परीक्षकको नियुक्ति तथा निजको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा,
- कार्यविधिहरू थप तथा संशोधन सम्बन्धमा,
- कार्यसूचीमा थप भएका प्रस्ताव सम्बन्धमा,
- नियमनकारी निकायको निर्देशनको जानकारी सम्बन्धमा,
- संस्थागत प्रतिनिधिको जानकारी सम्बन्धमा,
- बैङ्कको नाममा कायम भएको जग्गा बिक्री सम्बन्धमा,
- साधारणसभाको एकाइ बैठकको निर्णय प्रमाणित गर्ने प्रतिनिधिहरूको चयन गर्ने एवम् एकाइ प्रतिनिधिहरूको सभामा निर्णय प्रमाणित गर्ने प्रतिनिधिहरूको चयन गर्ने सम्बन्धमा ।

कार्यक्रम:

बैठक मिति	एकाइ	बैठक समय	बैठक स्थान	एकाइ बैठकको निर्णय प्रमाणित गर्न आवश्यक प्रतिनिधि सङ्ख्या	साधारणसभाको एकाइ बैठकका प्रतिनिधिहरूको (केन्द्रीय सभा) निर्णय प्रमाणित गर्न चयन हुने प्रतिनिधि सङ्ख्या
२०८१/०८/२९	१	बिहान ११:०० बजे	होटेल मनास्लु इन विराटनगर -४, मोरङ	१७	७
२०८१/०८/२९	२	बिहान ११:०० बजे	दीपक पार्टी प्यालेस एन्ड रिसोर्ट प्रा. लि., बर्दीबास-१, महोत्तरी	१७	६
२०८१/०८/२९	३	बिहान ११:०० बजे	सशस्त्र प्रहरी बलको सभाहल, हलचोक, स्वयम्भू, काठमाडौं	१७	१९
२०८१/०८/२९	४	बिहान ११:०० बजे	पोखरा दीप सागर होटेल रेस्टुरेन्ट एन्ड बार प्रा. लि., न्युरोड- ८, पोखरा	१७	५
२०८१/०८/२९	५	बिहान ११:०० बजे	द दरबार लन प्रा. लि., तिलोत्तमा- ३, शान्तिचोक, रूपन्देही	१७	५
२०८१/०८/२९	६	बिहान ११:०० बजे	जिल्ला समवन्ध समितिको सभाहल, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	१७	३
२०८१/०८/२९	७	बिहान ११:०० बजे	रिडिसिडि पार्टी प्यालेस, रातोपुल, धनगढी	१७	३

साधारणसभाको एकाइ बैठकका प्रतिनिधिहरूको निर्णय प्रमाणित गर्ने सभा (केन्द्रीय) २०८१ पुस ३ गते बुधबार बिहान ११:०० बजे, काठमाडौं उपत्यकामा ।

साधारणसभा सम्बन्धी अन्य जानकारीहरू :

- साधारणसभा एकाइ स्तरमा भौतिक रूपमा सञ्चालन हुनेछ । बैठकमा कार्यसूचीमा रहेका प्रतिवेदन एकाइ ३ मा भौतिक र अन्य एकाइमा भर्चुअल माध्यमबाट पेश हुनेछ । सम्पूर्ण एकाइहरूमा प्रस्तुत भएको समान कार्यसूचीमा भौतिक रूपमा उपस्थित उक्त एकाइका प्रतिनिधिहरूले छलफल गरी निर्णय गर्नुपर्नेछ ।
- साधारणसभामा भाग लिन आउने प्रतिनिधिहरूले आ-आफ्नो सङ्घ/संस्थाबाट प्रतिनिधि मनोनयन भएको आधिकारिक पत्रका साथै नेपाल सरकारद्वारा जारी गरेको फोटोसहितको आफ्नो परिचयपत्र साथमा लिएर साधारणसभामा उपस्थित हुनुपर्नेछ । हरेक सङ्घ/संस्थाले एक जना मात्र आधिकारिक प्रतिनिधि मनोनयन गरी पठाउनुपर्नेछ ।
- साधारणसभामा भाग लिन आउने प्रतिनिधिहरूको आवास तथा यातायात खर्च सम्बन्धित सङ्घ/संस्था आफैले व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- थप जानकारीका लागि बैंकको टोल फ्री नम्बर १६६००१०२९९९, वेबसाइट (www.ncbl.coop), आधिकारिक सामाजिक सञ्जाल, केन्द्रीय कार्यालय पुल्चोक तथा बैंकका शाखा कार्यालयहरूमा सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध छ ।

बद्रीकुमार गुरागाई
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

scan me

‘हाम्रो लक्ष्य: सम्पूर्ण सहकारीको दिगो भविष्य’

केन्द्रीय कार्यालय, पुल्चोक, ललितपुर ☎ ०१-५१८०१८२ ✉ ncbl@ncbl.coop 🌐 www.ncbl.coop

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि. को १० वर्षे रणनीतिक योजना आ.व. २०७५/०८० देखि आ.व. २०८८/०८५ सम्म

परिकल्पना

उत्कृष्ट वित्तीय
सेवा सहितको
सहकारी बैंक

ध्येय

- ◆ सदस्यहरूको दिगो विकासका लागि नवीनतम प्रविधिसहित प्रतिस्पर्धी एवम् गुणस्तरीय वित्तीय सेवा प्रवाह गर्ने,
- ◆ नेतृत्व एवम् व्यावसायिक जनशक्ति विकास र परिचालन गरी जिम्मेवार व्यवसाय सञ्चालनमार्फत बैंक र सदस्यहरूमा संस्थागत सुशासन कायम गर्ने/गराउने,
- ◆ सहकारी क्षेत्रको व्यावसायिकता विकासका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँगको समन्वयमा निरन्तर बहस पैरवी गर्ने ।

रणनीतिक स्तम्भहरू

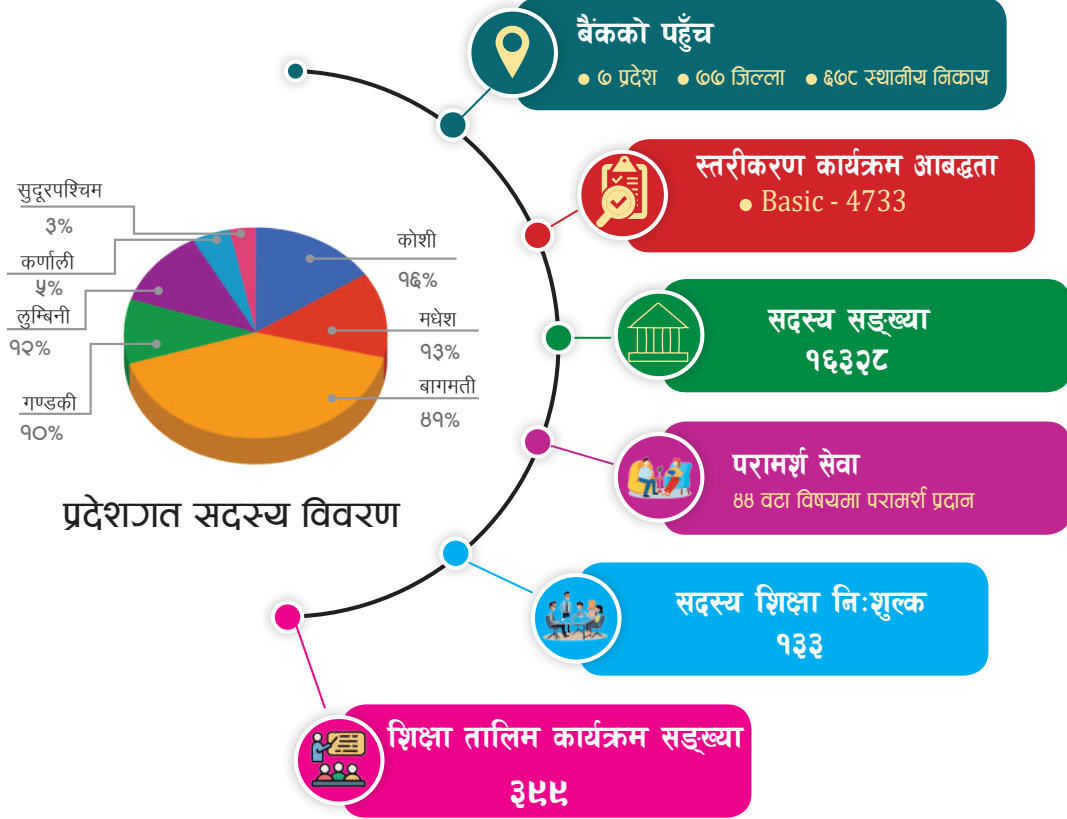
- ◆ सदस्य सेवा तथा पैरवी
- ◆ गुणस्तरीय वित्तीय सेवा
- ◆ संस्थागत विकास तथा सुशासन
- ◆ नवीनतम् सूचना प्रविधि तथा प्राविधिक सेवा

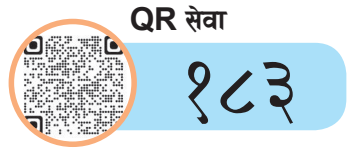
National/ राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

केन्द्रीय कार्यालय पुल्चोक, ललितपुर, नेपाल

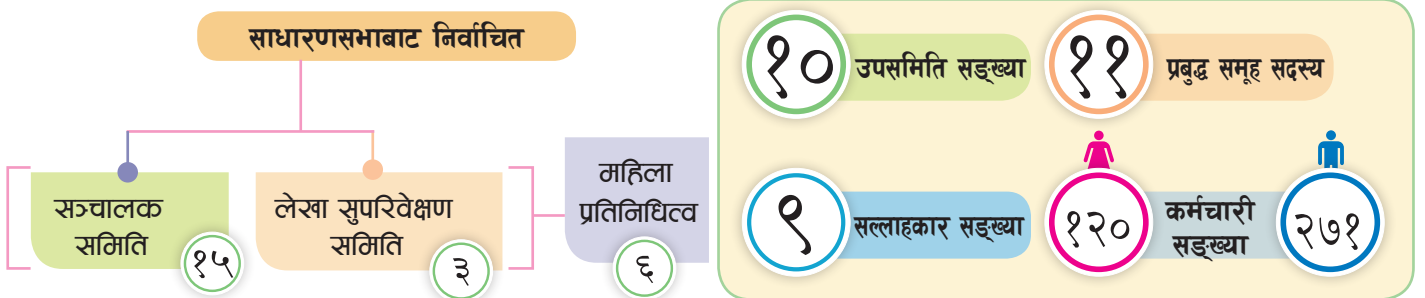
सदस्य सेवा तथा पैरवी

नवीनतम् सूचना प्रविधि तथा प्राविधिक सेवा

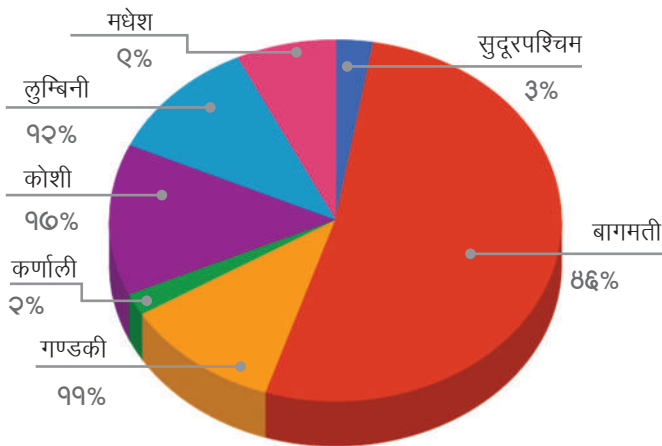

संस्थागत विकास तथा सुशासन

गुणस्तरीय वित्तीय सेवा

निक्षेपमा प्रदेशगत योगदान

निक्षेप

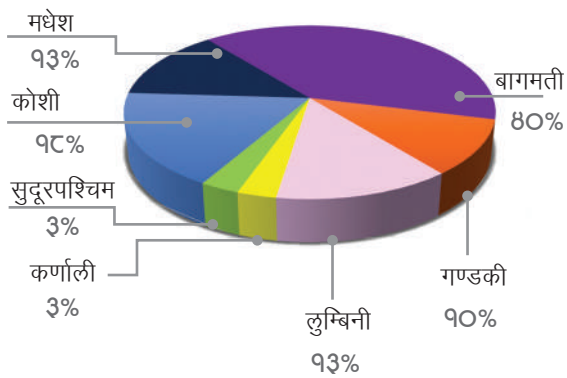
६१.०७ अर्ब

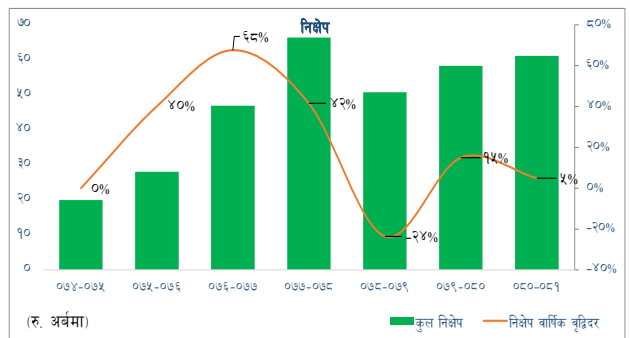
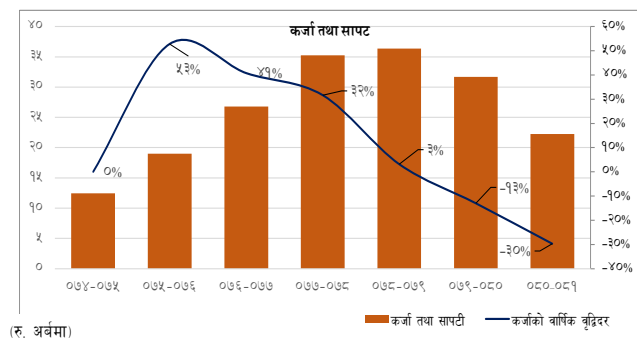
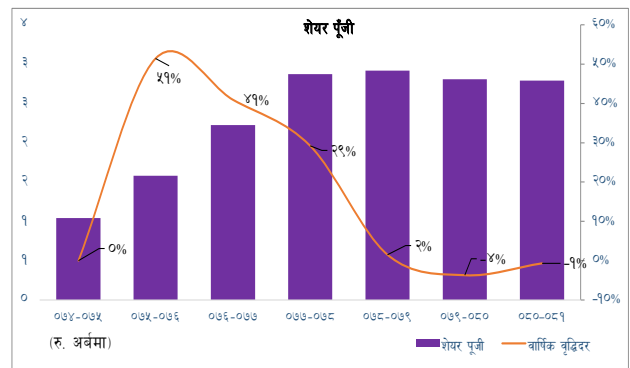
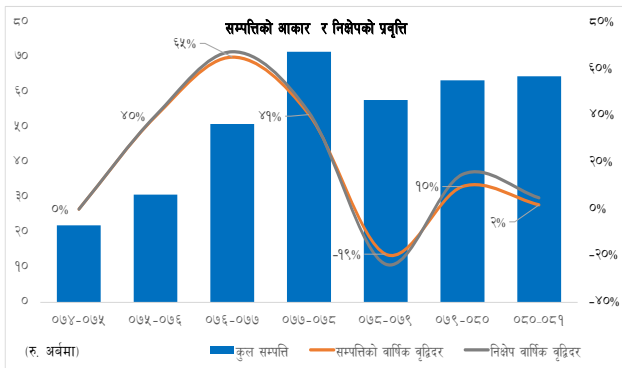
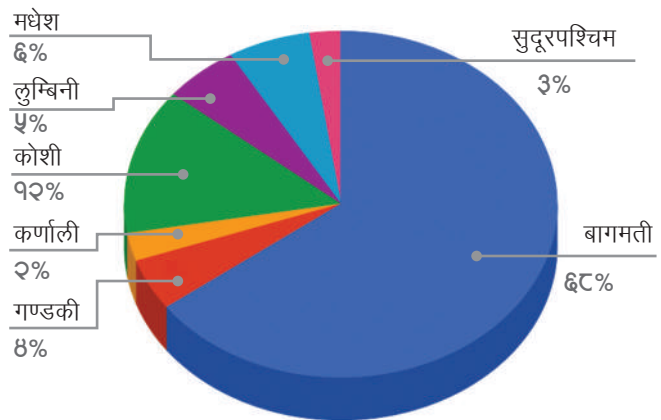
कर्जा

२६.५० अर्ब

प्रदेशगत रूपमा शाखा कार्यालयको उपस्थिति

कर्जामा प्रदेशगत योगदान

विषय-सूची

क्र.सं.	विषय	पेज नं.
१.	सञ्चालक समितिको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	२
१.१	सदस्य सेवा तथा पैरवी	१६
१.२	गुणस्तरीय वित्तीय सेवा	२३
१.३	संस्थागत विकास तथा सुशासन	२७
१.४	नवीनतम सूचना प्रविधि तथा प्राविधिक सेवा	३०
२	आ.व. २०८१/०८२ को नीति कार्यक्रम तथा बजेट	३२
३	लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट संयोजकद्वारा प्रस्तुत आ.व. २०८०/०८१ को प्रतिवेदन	३६
४	आ.व. २०८०/०८१ को लेखा परीक्षण प्रतिवेदन (लेखा टिप्पणीसहित)	४७
५	प्रदेश तथा शाखा कार्यालयहरूको विवरण	१२१

सञ्चालक समितिको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेडको गरिमामय २१^{औं} वार्षिक साधारणसभाको एकाइ बैठकमा आतिथ्यता गर्नुहुने प्रमुख अतिथिज्यू, विशिष्ट अतिथिज्यूहरू, अतिथिज्यूहरू, नियमनकारी निकायका प्रतिनिधिज्यूहरू, स्थानीय तहका प्रतिनिधिज्यूहरू, बैंकका सदस्य सहकारी संघ-संस्थाबाट पाल्नुभएका प्रतिनिधि एवम् पर्यवेक्षकज्यूहरू, बैंकको लेखापरीक्षकज्यू, सल्लाहकारज्यूहरू, प्रबुद्ध समूहका सदस्यज्यूहरू, कानुनी सल्लाहकारज्यू, विभिन्न सञ्चारगृहहरूबाट पाल्नुभएका सञ्चारकर्मीज्यूहरू, सुरक्षाकर्मीज्यूहरू तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूमा सञ्चालक समितिको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दै न्यानो सहकारी अभिवादन व्यक्त गर्दछौं ।

हामी यस गरिमामय साधारणसभामा विश्व अर्थतन्त्र, समग्र देशको अर्थतन्त्र, सहकारी अभियानको अवस्थाबारे टिप्पणी तथा बैंकले आ.व. २०८०/०८१ मा हासिल गरेका उपलब्धिहरू, वार्षिक लक्ष्य तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था साथै आ.व. २०८१/०८२ को वार्षिक लक्ष्य तथा कार्यक्रमहरू र अनुमानित बजेटसमेत यहाँहरूसमक्ष प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छौं ।

१. समग्र अर्थतन्त्रको समीक्षा

विभिन्न उतारचढावका बाबजुद विश्व अर्थतन्त्र क्रमिक सुधारको चरणमा अघि बढ्दै गएको छ । सन् २०२२ को मध्यतिरबाट विश्वभरमा मुद्रास्फीति घट्न थालेसँगै आर्थिक गतिविधिमा सुधारका सङ्केतहरू देखा परिरहेका छन्, जसको परिणामस्वरूप, पहिले सुस्त गतिमा रहेको विश्व अर्थतन्त्रको वृद्धि सन् २०२३ देखि सन् २०२५ सम्म फन्डै स्थिर रहने अनुमान अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषले गरेको छ ।

सन् २०२२ को मध्यतिर उच्च रहेको मुद्रास्फीति क्रमशः घट्दै जानु, आर्थिक गतिविधि बढ्नु र सरकारी खर्च तथा घरपरिवार उपभोग अपेक्षाभन्दा बढी हुनुले समष्टिगत माग बढाएको छ । यी कारकहरूले सन् २०२३ पश्चात् विश्व अर्थतन्त्रलाई क्रमशः सामान्यीकरणतर्फ उन्मुख बनाउँदै लगेको देखिन्छ । जसले गर्दा सन् २०२४ मा विश्व अर्थतन्त्र ३.५ प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

यस्तै, विकसित अर्थतन्त्रहरूको समग्र आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२३ मा १.७ प्रतिशत रहेको थियो । सन् २०२४ मा १.८ प्रतिशत हुने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषको अनुमान छ । उदीयमान र विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरूको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२३ मा ४.४ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२४ मा ४.२ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि कायम रहने कोषले जनाएको छ । उदीयमान तथा विकासोन्मुख एसियाली अर्थतन्त्रहरूको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०२३ मा ५.७ प्रतिशत थियो । सन् २०२४ मा ५.३ प्रतिशत हुने अनुमान मुद्रा कोषको छ ।

सन् २०२३ मा ०.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको वस्तु तथा सेवाको विश्व व्यापार सन् २०२४ मा ३.१ प्रतिशतले बिस्तार हुने मुद्राकोषको प्रक्षेपण छ । विश्व अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीतिमा क्रमिक सुधार हुँदै गएको छ । विश्व अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीति सन् २०२३ मा ६.७ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२४ मा ५.८ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण मुद्राकोषले गरेको हो । सन् २०२३ मा उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर विकसित अर्थतन्त्रहरूमा ४.६ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरूमा ८.१ प्रतिशत कायम रहेको छ । सन् २०२४ मा मुद्रास्फीति दर विकसित अर्थतन्त्रहरूमा २.६ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्रहरूमा ७.९ प्रतिशत रहने मुद्राकोषको प्रक्षेपण छ । रूस-युक्रेन र प्यालेस्टाइन-इजरायल द्वन्द्वका कारण विश्वव्यापी मुद्रास्फीतिमा दबाव बढ्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसले गर्दा बैंकहरूले ब्याजदर वृद्धि हुन सक्ने देखिएकाले सम्पत्तिको मूल्यमा गिरावट आउने सम्भावनासमेत देखिन्छ ।

नयाँ प्रविधिहरूको विकास र डिजिटल अर्थतन्त्रको विस्तारले सेवा क्षेत्रका उद्योगहरूमा नवीन सम्भावनाहरू देखिँदै छन् अनलाइन व्यापार, ई-कमर्स र आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स (AI) को बढ्दो प्रयोगले डिजिटल अर्थतन्त्रलाई बलियो मात्र बनाएको छैन, यसले नवप्रवर्तनको सम्भावनालाई समेत तीव्रता दिएको छ ।

पछिल्ला वर्षहरूमा सूचना प्रविधि क्षेत्रले नेपाललाई राम्रो लाभ दिइरहेको विभिन्न अध्ययनहरूले देखाएका छन्। खासगरी विभिन्न प्रकारका सफ्टवेयरको विकासमा नेपाली जनशक्ति अब्बल रहेको र उनीहरूको काम (प्रडक्ट) अन्य देशहरूमा निकै रूचाइएको देखिएको छ। इन्स्टिच्युट फर इन्टिग्रेटेड डेभलपमेन्ट स्टडिज (आइआइडीएस)ले गत वर्ष गरेको एक अध्ययनले नेपालमा IT क्षेत्रले वार्षिक ६७ अर्ब ४६ करोड ५० लाख रूपैयाँ (५१५ मिलियन डलर) आम्दानी गरिरहेको उल्लेख छ। यसरी नेपाल भित्रिएकोमध्ये धेरै रकम अनौपचारिक स्रोतबाट आएको देखिन्छ। ती कारोबारलाई औपचारिक प्रणालीमा समेट्न सके नेपाललाई धेरै लाभ हुने निश्चित छ।

जलवायु परिवर्तनले विश्व अर्थतन्त्रमा गम्भीर चुनौती प्रस्तुत गरिरहेको छ। बाढी, खडेरी, र अत्याधिक तापक्रमका कारण कृषि उत्पादन प्रभावित हुँदा खाद्यान्न आपूर्ति शृङ्खलामा अवरोध उत्पन्न भएको छ। हरित ऊर्जा प्रवर्द्धन गर्न गरिएको लगानीको आवश्यकता र स्रोत व्यवस्थापनको जटिलताले पनि अर्थतन्त्रलाई चुनौती दिएको छ। साथै, कार्बन उत्सर्जन घटाउन अपनाइएका नीतिहरूले परम्परागत ऊर्जा स्रोतमा निर्भरता कम गर्ने लक्ष्य राखे पनि, यसले ऊर्जा लागत र मुद्रास्फीतिमा वृद्धि गर्ने जोखिम पैदा गरेको छ।

यी परिप्रेक्ष्यमा, विश्व अर्थतन्त्रले नयाँ सन्तुलन खोजिरहेको छ। मुद्रास्फीतिलाई नियन्त्रणमा राख्दै विकासशील अर्थतन्त्रहरूलाई सुदृढ गर्न सहकार्यको आवश्यकता छ। दीर्घकालीन दृष्टिकोणबाट हेर्दा, नवप्रवर्तन, हरित प्रविधिको उपयोग र आर्थिक सहकार्यमा आधारित रणनीतिहरूलाई प्राथमिकता दिएर मात्र स्थिर र दिगो अर्थतन्त्रको आधारशीला निर्माण गर्न सकिने देखिन्छ।

२. नेपालको अर्थतन्त्रको समीक्षा

क) आ.व. २०८०/०८१ को वित्तीय अवस्था र आउँदो वर्षका सम्भावना

अ) आर्थिक वृद्धिदर र क्षेत्रगत योगदान

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयका अनुसार आ.व. २०८०/०८१ मा आर्थिक वृद्धिदर ३.८७ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको थियो। यस अवधिमा आवास तथा खाद्य सेवा, विद्युत् तथा ग्यास र यातायात तथा भण्डारण क्षेत्रले सकारात्मक योगदान गरेको देख्न सकिन्छ। तर निर्माण र उत्पादनमूलक क्षेत्रको वृद्धिदर ऋणात्मक रहेकाले यी अनुमानले उक्त क्षेत्रमा सुधारको खाँचो औल्याएको छ।

नेपाल सरकारले आगामी आ.व. २०८१/०८२ मा ६ प्रतिशत आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य राखेको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका बजेट तथा नीति कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन र निजी क्षेत्रको लगानी वृद्धिले यो लक्ष्य हासिल गर्न मद्दत पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ। विश्व बैंकले ५.१ प्रतिशत र एसियाली विकास बैंकले ४.९ प्रतिशत आर्थिक वृद्धिको प्रक्षेपण गरेका छन्। तर आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को चौथो त्रैमासमा आर्थिक क्षेत्रको वृद्धिदर २.१ प्रतिशत मात्र छ।

उक्त अवधिमा निर्माण क्षेत्रको वृद्धिदर १३.४ प्रतिशत विद्युत् तथा ग्यासको ३.५ प्रतिशत र सूचना तथा प्रविधि क्षेत्रको वृद्धिदर १.६ प्रतिशतले ऋणात्मक छ। यस्तै, आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को चौथो त्रैमासमा आर्थिक क्षेत्रको वृद्धिदर २.१ प्रतिशत रहेको छ। अर्थतन्त्रको यही अवस्थामा लक्षित आर्थिक वृद्धिदर प्राप्त गर्न कठिनाई देखिन्छ।

मुख्य गरी कोभिड १९ पछि ओरालो लागेको अर्थतन्त्र अझै तड्ग्रिन सकेको छैन। उद्योगहरू ५० प्रतिशतभन्दा कम क्षमतामा चलेका छन्। उत्पादन र उत्पादकत्व, आयात, निर्यात, विदेशी लगानीलगायत सूचक घटेका छन्। चालू आर्थिक वर्षको पहिलो चौमाससम्म राजस्व १७ प्रतिशत र पुँजीगत खर्च ९ प्रतिशतले मात्र बढेको छ।

नेपालको संविधानको प्रावधानअनुरूप अर्थतन्त्रका तीन खम्बा सरकारी, निजी र सहकारी सबैको अवस्था नाजुक छ। सरकारतर्फ राजस्व सङ्कलन र पुँजीगत खर्चको अवस्था दयनीय छ। निजी क्षेत्रको आत्मविश्वास खस्किएकाले थप लगानी गर्न सक्ने अवस्था छैन। सहकारीमा लाखौं बचतकर्ताको अबैत रूपमा ढुबेको छ। अर्थतन्त्रका तीनवटै खम्बाको जग नराम्रोसँग हल्लिएको बेला छ। यस्तो बेला सबैभन्दा पहिलो सहकारी क्षेत्रका समस्या समाधान गर्दै अर्थतन्त्रका अरु खम्बाहरूलाई पनि बलियो बनाउँदै लैजानुपर्छ।

पछिल्लो १८ महिनादेखि विदेशी मुद्रा सञ्चितिले नयाँ रेकर्ड बनाउँदै आएको छ । गत भदौसम्म यो २१ खर्ब ५२ अर्ब ५३ करोड रूपैयाँ पुगेको छ । बैंकमा ६ खर्ब बढी ऋण दिन मिल्ने पुँजी छ, ऋणको ब्याजदर एकल अङ्कमा छ । शोधनान्तर स्थिति, चालू खाता बचत निरन्तर बढ्दै गएको छ भने रेमिट्यान्स आगमन भन्ने बढेको छ ।

आ) ऊर्जा क्षेत्रको प्रगति र सम्भावना

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका अनुसार २०८०/०८१ मा ३५२ मेगावाट थप विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारणलाइनमा जोडिएको छ । आगामी आ.व. मा ९०० मेगावाट विद्युत् थप हुने अनुमान छ । निजी क्षेत्र र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका जलविद्युत् आयोजनाहरू तीव्र गतिमा निर्माणाधीन रहेका छन् । साना तथा मध्यम आकारका जलविद्युत् तथा सौर्य विद्युतीय आयोजनाहरू बन्दै गइरहेको परिप्रेक्ष्यमा नेपाल विद्युतीय ऊर्जा उत्पादनमा आत्मनिर्भरतातर्फ उन्मुख हुँदै आएको छ । तेस्रो लगानी सम्मेलनमार्फत स्वदेशी तथा विदेशी लगानी आकर्षणका लागि कानुनी र नीतिगत सुधारले जलविद्युत् क्षेत्रको विकासलाई थप गति दिने विश्वास गरिएको छ । हाल नेपाल भित्रिएको प्रत्यक्ष विदेशी लगानीमध्ये ६० प्रतिशतभन्दा बढी जलविद्युत् क्षेत्रमा आउनुले लगानीकर्ताको आकर्षण रहेको पुष्टि हुन्छ ।

इ) कृषि क्षेत्रमा सुधार

कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्रालयका अनुसार २०८०/०८१ सम्म ६८.६ प्रतिशत धान रोपाइँ सम्पन्न भएको छ, जुन अघिल्लो वर्षको ५६.५ प्रतिशतभन्दा उल्लेख्य रूपमा बढी हो । राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयका अनुसार गत आर्थिक वर्षको चौथो त्रैमासमा कृषि, वन तथा मत्स्य क्षेत्रको वृद्धिदर ३.२ प्रतिशत हुने प्रारम्भिक प्रक्षेपण छ । मनसुन सक्रिय हुनु, रासायनिक मलको सहज उपलब्धता र धानको न्यूनतम समर्थन मूल्य निर्धारण, तरकारी तथा पशुजन्य उत्पादनमा भएको वृद्धिले कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर सन्तोषजनक रहने अपेक्षा गरिएको छ ।

ई) पर्यटन क्षेत्रको विस्तार

नेपालको पर्यटन क्षेत्रले प्राकृतिक सौन्दर्य, सांस्कृतिक विविधता र ऐतिहासिक सम्पदाका कारण ठूलो सम्भावना बोकेको भए पनि यसले विभिन्न समस्या र चुनौतीहरूको सामना गरिरहेको छ । पर्यावरणीय क्षति, प्रदूषण र दिगो पर्यटनको अभावले पर्यटकीय गन्तव्यहरूको दीर्घकालीन संरक्षणमा चुनौती थपेको छ । तथापि आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा कुल पर्यटक आगमन सङ्ख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । उक्त अवधिमा आगमन पर्यटक सङ्ख्या ११ लाख २८ हजार २ सय ८४ रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा उक्त सङ्ख्या ८ लाख ६२ हजार ९ सय ९२ थियो । नेपाल सरकारले सन् २०२३ देखि २०३३ लाई नेपाल भ्रमण दशकको रूपमा घोषणा गर्नु, आ.व. २०८१/०८२ मा १६ लाख पर्यटक भित्र्याउने लक्ष्य राख्नु र पर्यटन पूर्वाधारको विस्तारले यस क्षेत्रलाई थप विस्तार गर्ने सम्भावना देखाएको छ ।

उ) उद्योग

आर्थिक गतिविधि सुस्ताएको, उपभोग घटेको छ भने उद्योगहरूले आफ्नो आधाभन्दा कम मात्र क्षमता उपभोग गरिरहेका छन् । नेपालको संविधानको प्रावधानअनुरूप अर्थतन्त्रका तीन खम्बा सरकारी, निजी र सहकारी सबैको अवस्था नाजुक छ । सरकारतर्फ राजस्व सङ्कलन र पुँजीगत खर्चको अवस्था दयनीय छ । निजी क्षेत्रको आत्मविश्वास खस्किएकाले थप लगानी गर्न सक्ने अवस्था छैन ।

ख) वित्तीय क्षेत्रको विश्लेषण

आ.व. २०८०/०८१ मा आन्तरिक मागमा कमी हुँदा व्यावसायिक गतिविधिहरू कम भएको र नियमित अर्थतन्त्र आशातीत रूपमा चलायमान हुन नसक्दा कर्जा असुलीमा समेत चुनौती देखिएको छ, जसले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निष्क्रिय कर्जा अनुपात २०८१ असार मसान्तमा ३.६ प्रतिशत पुगेको छ । जुन अघिल्लो वर्षभन्दा ०.७८ प्रतिशत विन्दुले बढेको देखिन्छ । खराब कर्जाको कारण सम्पूर्ण सहकारी क्षेत्रसमेत प्रभावित भएको छ । सहकारीको तरलता व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण हुँदा बचत फिर्ता गर्नसमेत समस्या उत्पन्न भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप ७ खर्ब ४२ अर्ब ३७ करोड (१३ प्रतिशत)ले बढेको छ । गत वर्ष यस्तो निक्षेप ६ खर्ब २७ अर्ब २५ करोड (१२.३ प्रतिशत)ले बढेको थियो । यस्तै, गत आर्थिक वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाले २ खर्ब ७६ अर्ब ९४ करोड (५.८ प्रतिशत) थप कर्जा विस्तार गरेका छन् । गत वर्ष यस्तो कर्जा १ खर्ब ७५ अर्ब ९४ (३.८ प्रतिशत)ले बढेको थियो । यद्यपि चालू आर्थिक वर्षको पहिलो त्रैमाससम्म पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाको कर्जा प्रवाह अपेक्षित रूपमा बढ्न सकेको छैन ।

ग) सुधारका सम्भावना र चुनौतीहरू

आन्तरिक आर्थिक गतिविधिको सुदृढीकरण, सहकारी संस्थामा देखिएको समस्याको समाधान सरकारको पुँजीगत खर्च तथा बाँकी भुक्तानी समयमै सम्पन्न गर्न सकिएमा आर्थिक वृद्धिलाई तीव्रता दिन सकिने देखिन्छ । निजी क्षेत्रको ऋणभार घटाउने, निर्माण व्यवसायीको भुक्तानी विवाद समाधान गर्ने र दीर्घकालीन रणनीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने उपायले अर्थतन्त्रलाई थप स्थायित्व प्रदान गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

३. सहकारी क्षेत्रको समीक्षा

क) नेपालको सहकारी अभियानका उपलब्धि, चुनौती र भविष्यका सम्भावना

नेपालको सहकारी अभियानले आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक उन्नयनमार्फत वातावरणमैत्री जीवनशैलीलाई प्रोत्साहित गर्दै समाजमा आर्थिक सम्बन्ध स्थापना गरी हाल ६८^{औं} वर्षमा प्रवेश गरेको छ । आ.व. २०८०/०८१ को आर्थिक सर्वेक्षणअनुसार ७३ लाख ८३ हजार सदस्यहरूसहित यो अभियानले राष्ट्रिय पुँजी निर्माण, रोजगारी सिर्जना, असमानताको न्यूनीकरण र समाजका सबै वर्ग तथा समुदायलाई समेट्ने प्रयास गर्दै खर्बौं रुपैयाँको आर्थिक कारोबार सञ्चालन गरिरहेको छ । सहकारीको विकासले बचत संस्कार, सामाजिक रूपान्तरण, नेतृत्व विकासलगायत महिला तथा विपन्न वर्गको आर्थिक अधिकारलाई प्रोत्साहन गर्दै नेपालको संविधानमा अर्थतन्त्रका तीन खम्बामध्ये एक खम्बाको रूपमा मान्यता प्राप्त गरेको छ ।

ख) समाजवादउन्मुख अर्थतन्त्रमा सहकारीको भूमिका

नेपालको संविधानले समाजवादउन्मुख समृद्ध अर्थतन्त्र निर्माणको लक्ष्य राख्दै सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको समन्वयलाई प्रोत्साहन गरेको छ । समाजमा सबै नागरिकको स्रोतमा समान पहुँच स्थापना नभएको अवस्थामा संविधानले नै सो विषयलाई महत्त्व दिनुले समाजका किसान, मजदुर, सीमान्तकृत, जनजाति, दलित वर्ग, गरिब, कालिगढ, भूमिहीन परिवार, अर्थ बजारमा पहुँच नपुग्नेहरू, कम पुँजीवाल, निम्न आय वर्ग, श्रमिक, बेरोजगारहरू, पिछाडिएका वर्गहरूको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक विकास गर्न सहकारीले खेलेका भूमिकालाई महत्त्व दिएको छ । केही अपवादबाहेक सहकारी संस्थाहरूले ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय पहुँच पुऱ्याउने, बचत वृद्धि गरी पुँजी निर्माणमा सहयोग गर्ने, क्षमता अभिवृद्धि र पुँजीको उपलब्धतामार्फत जीवनस्तर विकास गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्दै आइरहेका छन् । तर तथ्याङ्क कमजोर रहेकाले सहकारीको प्रभावको बारेमा भने यकिन गर्न चुनौती रहेको छ ।

ग) सङ्ख्यात्मक विवरण र आर्थिक योगदान

आर्थिक सर्वेक्षण २०८० अनुसार

- कुल सहकारी संस्थाको सङ्ख्या : ३१,४५०
- जिल्ला सहकारी संघ : ७०
- विषयगत जिल्ला सहकारी संघ : २५६
- विषयगत केन्द्रीय संघ : १९
- सहकारी बैंक : १
- राष्ट्रिय सहकारी महासंघ : १

सहकारी संस्थाहरूमा कुल सेयर पुँजी रु ९४ अर्ब ७२ करोड, परिचालित बचत रु ४ खर्ब ७८ अर्ब ११ करोड, र कर्जा प्रवाह रु ४ खर्ब ५ अर्ब ३ करोड रहेको छ ।

घ) समस्या र चुनौती

सहकारी संस्थाहरूको सङ्ख्यात्मक वृद्धिको अनुपातमा गुणात्मक विकासमा ध्यान दिन नसक्दा पछिल्लो समयमा यस क्षेत्रमा वित्तीय अपचलन, संस्थागत कमजोरी र परम्परागत बैकिङ अभ्यासको नक्कल गर्ने प्रवृत्तिहरू बढ्दै गइरहेको देख्न सकिन्छ । सहकारी सिद्धान्त र मान्यताविपरीत कार्य गर्ने केही संस्थाहरूले यो क्षेत्रप्रति अविश्वास पैदा गरेको भए पनि यो समस्या सहकारीको असफलता नभई गलत प्रयोगको नतिजा हो भन्ने मान्यतासमेत स्थापित भएको देखिन्छ । सहकारी प्रणाली आफैमा नराम्रो होइन र स्थापना भएकामध्ये बहुसङ्ख्यक सहकारी संस्थाले अहिलेको अवस्थामा पनि निकै राम्रो काम गरेका छन् । तर सहर बजार र सहरउन्मुख क्षेत्रमा सञ्चालन भएको केही सहकारी संस्थाले सहकारीको सिद्धान्त र मान्यताविपरीत गलत ढङ्गले सञ्चालन हुँदा ती संस्थामा आर्थिक सङ्कट देखिएको छ । यसले समग्र सहकारी क्षेत्र नै आर्थिक सङ्कटमा हो कि भन्ने भाष्य निर्माण भइरहेको छ ।

अ) सहकारीको उद्देश्य र प्रयोगमा देखिएको भिन्नता

सहकारी क्षेत्रमा देखिएको वर्तमान सङ्कट केही सहकारी संस्थामा गरिएका गलत अभ्यासहरूको परिणाम हो । सहकारीमा सामूहिकता र सहकार्यको संस्कार घट्दो छ भने सञ्चालककेन्द्रित पद्धति, सदस्यको गौण भूमिका, वैधानिकता र विधिको उलङ्घन, धितोकेन्द्रित व्यवहार र व्यक्तिगत स्वार्थमा आधारित कार्यशैलीले सहकारीको उद्देश्य र सञ्चालनबीचमा तादम्यता मिलेको देखिँदैन । सहकारी क्षेत्रमा सिद्धान्त र आदर्शको चर्चा भए पनि व्यवहारगत कार्यान्वयन पक्ष कमजोर रहँदा अपेक्षित नतिजामा टूलो अन्तर देखिएको छ । यसले अहिलेको समस्यालाई थप पेचिलो बनाएको छ । सहकारी आफैमा स्वनिियमनमा आधारित संस्था हो ।

आ) नियमनकारी निकायको नीतिगत अस्पष्टता

सहकारी नियमन नेपाल सरकारका तीनै तहका सरकारको कार्यक्षेत्रमा परे तापनि ती तहहरूबीच आपसी समन्वयको अभाव, प्रभावकारी ऐन र सशक्त नियामक संरचना अभावले सङ्कट गहिरिएको छ । कमजोर जनशक्ति, विशेषज्ञताको कमी र कानुनी अनुपालनको अभावले सहकारीलाई जोखिममा पारेको र विशेष गरी तीन तहका सरकारबीच समन्वय र एकरूपता नहुँदा सहकारी क्षेत्रमा सुशासनको पक्ष कमजोर हुँदै गएको छ । वित्तीय कारोबार गर्ने बैकिङमा विश्वासिलो नियमकीय प्रबन्ध हुनु तर उस्तै-उस्तै कारोबार हुने सहकारी (विशेष गरी वित्तीय सहकारी)मा कमजोर र अस्पष्ट नियमकीय प्रबन्ध हुदा सहकारीलाई दुस्प्रयोग गर्ने तत्त्वले सहजता पाएको देखिन्छ ।

सहकारी क्षेत्रको दोस्रो तहको गठन नियामक निकाय, खराब कर्जा व्यवस्थापनका लागि सहकारी ऋण असुली न्यायाधीकरण, ऋण तथा बचत सुरक्षणका लागि सहकारी निक्षेप तथा बचत सुरक्षण कोषलगायत आधारभूत संस्थाहरू स्थापनाको चर्चा चलेको दशकौं भइसक्यो तर पनि अबैद्य कुनै पनि संस्था स्थापना हुन सकेको छैन । मुलुक संघीयतामा गएपछि सहकारी नियमनको अधिकार पनि प्रदेशदेखि स्थानीय तहसम्मै पुगेको छ । तर, सबै स्थानीय तह र प्रदेशसँग न त सहकारी नियमनसम्बन्धी नीति नियम छन्, न त अनुभव नै । यसकारण योजनाबद्ध रूपमा सहकारीको रकम हिनामिना गर्न पल्केकाहरूले यही कानुनी कमजोरीको भरपूर लाभ उठाएको देखिन्छ ।

सहकारी क्षेत्रको समस्या समाधान गरी यो क्षेत्रको विकास तथा विस्तारका लागि पछिल्ला समयमा गरिएका अध्ययन प्रतिवेदनहरूले तत्काल सहकारी क्षेत्रको विश्वासिलो, स्वयत्त र शक्तिशाली नियामक निकाय स्थापना गर्नुपर्ने सुझाव दिएका छन् । तर नयाँ बन्ने संस्था साँच्चै बलियो र स्वायत्त नियामक संस्था बन्न सक्छ भन्नेमा प्रश्न उठ्न थालेको छ । नयाँ संस्था थप्ने तर त्यसको नेतृत्व र कामको शैली प्रभावकारी भएन भन्ने त्यस्तो नियामक निकायले सहकारी क्षेत्रको समस्या समाधान नभई भन् थप्ने निश्चित छ । यसकारण अहिलेको आवश्यकता त्यस्तो शक्तिशाली नियामक निकायको हो, जसको नेतृत्व स्वतन्त्र प्रतिस्पर्धाबाट छानियोस्, उसले स्वतन्त्र रूपमा निष्पक्ष ढङ्गले काम गर्न पाओस् ।

इ) सुशासनको कमी

सहकारी मूल्य, मान्यता, सिद्धान्तहरू र आचरणबाट विषयान्तर भएर सदस्य हितको कमी, सदस्यहरूको जानकारीबिना सञ्चालक/व्यवस्थापकको स्वार्थगोठमा कारोबार गर्ने, अनौपचारिक कारोबार गर्ने, एउटा व्यवसाय भनेर अनुबन्ध प्रबन्ध गर्ने तर काम अर्कै गर्ने प्रवृत्ति भएका सहकारीहरूमा सुशासनको कमी देखिन्छ । सञ्चालक र व्यवस्थापकले निर्णय गर्दा स्वार्थ बाकिने एवम् सदस्यको भन्दा आफ्नो हित हेर्ने र सहकारी संस्थामा आफ्नो उपस्थिति हिताधिकारीभन्दा पनि मालिकको रूपमा लिएर स्वच्छन्द निर्णय गर्ने कार्यले ती सहकारीको भविष्यमा चुनौती देखिएको छ । जसको कारणले समग्र सहकारी क्षेत्रमा चुनौती देखिरहेको छ ।

सहकारी क्षेत्रको सफलताका लागि सुशासन अपरिहार्य हुन्छ तर पनि पछिल्ला दिनमा सहकारी क्षेत्रको सुशासन कमजोर भएको पक्षले निकै चर्चा पाएको छ । सहकारी संस्थाहरू नीति कार्यविधि र प्राणालीमार्फत सञ्चालन हुनुपर्नेमा व्यक्ति केन्द्रित भएर सहकारी संस्थालाई सञ्चालन गरेको अवस्था देखिन्छ । सहकारी सिद्धान्त मूल्य, मान्यता र सहकार्यको मर्मलाई बेवास्ता गरी वित्तीय कारोबार र मुनाफामा मात्र बढी केन्द्रित भई सञ्चालन गरेको समाचारहरूले स्थान पाइरहेको देखिन्छ । नेतृत्व र व्यवस्थापनले सदस्यहरूको हितलाई बेवास्ता गरी निजी स्वार्थ क्षणिक लाभलाई महत्त्वमा राखेको कारण संस्थागत विकास सहकारीको दिगोपना कमजोर हुँदै गएको छ । यसले एकातिर समग्र सहकारी क्षेत्रलाई नै नराम्रो बनाइरहेको छ भने अर्कोतिर आम मानिसमा पनि सहकारीप्रतिको विश्वासमा कमी आइरहेको छ ।

सुशासनको प्रभावकारी कार्यान्वयनले मात्र सहकारी संस्थाको विश्वास पुनःस्थापित गर्दै वर्तमान समयमा गिर्दो छविलाई पुनः जागरण गर्न सकिन्छ । सहकारीलाई स्वच्छ, पारदर्शी र सदस्यप्रति उत्तरदायी बनाउनु अहिलेको प्रमुख आवश्यकता हो । यसले सदस्यलाई केन्द्रमा राखी, विश्वास र भरोसा आर्जन गरी सहकारी क्षेत्रको संस्थागत विकास र दिगोपनामा प्रत्यक्ष प्रभाव पर्दछ ।

ई) दक्ष जनशक्तिको कमी

सहकारी क्षेत्रमा युवापुस्ताको आकर्षण घट्दै जाँदा दक्ष जनशक्तिको कमी देखिएको छ । उपलब्ध कर्मचारीलाई सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तको न्यून ज्ञान हुनु प्रमुख समस्याको रूपमा रहेको छ । कर्मचारी छनोट, तालिम, वृत्तिविकास, सेवा सुविधा र कार्य वातावरणमा कमजोरी तथा नातावाद कृपावादजस्ता कारणले दक्ष जनशक्तिले यस क्षेत्रमा भविष्य नदेख्ने स्थिति छ । संस्थागत सुशासनको अभाव र सहकारी क्षेत्रको समग्र छवि कमजोर हुँदा कर्मचारी पलायन दर बढेको छ । सहकारीहरूले कर्मचारीको क्षमता विकासमा नगण्य प्रयास गरेका कारण कार्यसम्पादनको गुणस्तर कमजोर, वित्तीय विश्लेषण त्रुटिपूर्ण र स्रोत व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ ।

उ) सामूहिक भावनाको कमी

सहकारी व्यवसाय सामूहिक हित र समान आवश्यकतामा केन्द्रित भए पनि यसका मूल्य-मान्यताहरूजस्तै आत्मसहयोग, जवाफदेहीता र ऐक्यबद्धताजस्ता मान्यताहरू व्यवहारमा लागू गर्न नसक्दा औपचारिकतामा मात्र सीमित भएका छन् । कार्यक्षेत्रभन्दा बाहिर कारोबार गर्ने र स्वनियमनको दायित्व भुल्ने प्रवृत्ति बढ्दै गएको छ । सहकारी शिक्षालाई औपचारिकतामा मात्र सीमित राख्नु र गलत क्रियाकलापलाई ढाकछोप गर्ने प्रवृत्तिले सामूहिक भावना कमजोर बनाएको छ ।

ऊ) सहकारीको कमजोर संस्थागत संयन्त्र

सहकारीलाई सक्षम बनाउन संस्थागत संयन्त्रजस्तै सञ्चालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति, ऋण उपसमिति, शिक्षा उपसमितिलगायतका अन्य उपसमितिहरू र कर्मचारीहरू सबल हुनु आवश्यक छ । मानव पुँजीलाई सहकारी ज्ञान र सीपमा सशक्त बनाउँदै कानून तथा नीति, विधिहरूलाई पालन गर्न वा अद्यावधिक गर्न जरूरी छ । जोखिम न्यूनीकरणका लागि परिकल्पना गरिएका कर्जा सूचना केन्द्र, बचत तथा ऋण सुरक्षण कोष एवम् ऋण असुली न्यायाधिकरण स्थापना हुन सकेका छैन । त्यसै गरी नियामक निकायलाई मासिक रूपमा गर्नुपर्ने रिपोर्टिङ र प्रकाशित गर्नुपर्ने वित्तीय अवस्थाको ढाँचासमेत प्रभावकारी नहुँदा सरोकारवालाले सहकारीको अवस्थासम्बन्धी सूचनासमेत समयमा प्राप्त गर्न सकेका छैन ।

सहकारी संस्थामा वित्तीय खुलासा (Financial Discloser) कमीका कारणले सहकारी संस्थाले आफ्नो वास्तविक अवस्था सदस्य तथा सरोकारवालासमक्ष प्रस्तुत नगरेका फलस्वरूप सहकारी क्षेत्रमा सानो समस्या आउँदा पनि वास्तविकता नबुझी प्रणालीप्रति नै आक्रोश पोखिने र त्यसको प्रभाव अन्य सहकारीमा समेत पर्दै गएको देखिन्छ ।

४. सोह्रौं योजनाको सम्बन्धमा सहकारी क्षेत्र

सोह्रौं योजना अवधिमा कुल लगानी रु १११ खर्ब ८४ अर्ब २३ करोड को अनुमान गरिएको छ, जसमा सहकारी क्षेत्रबाट रु २ खर्ब ९० अर्ब ७९ करोड (कुल लगानीको २.६ प्रतिशत) लगानी हुने अपेक्षा गरिएको छ । सहकारी क्षेत्रले राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दै उत्पादनमूलक क्षेत्रमा स्रोत र साधनको परिचालनलाई प्राथमिकता दिनेछ ।

रूपान्तरणकारी रणनीतिहरू

सहकारी क्षेत्रको सुदृढीकरण :

- उत्पादनशील क्षेत्रको प्रोत्साहन : वित्तीय मध्यस्थताभन्दा सहकारीको स्रोत र पुँजीलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रेरित गरिनेछ ।
- स्वनियमन र सुशासन प्रवर्द्धन : बचत तथा ऋण सहकारीहरूको स्वनियमनमा कडाइ गर्दै सुशासन सुनिश्चित गरिनेछ ।

वित्तीय जोखिम न्यूनीकरण :

- कर्जा सूचना केन्द्र, बचत तथा कर्जा सुरक्षण कोष र स्थिरीकरण कोषको स्थापना तथा प्रभावकारी सञ्चालन ।
- नागरिकको बचत रकम आवश्यक पर्दा तुरुन्तै उपलब्ध गराउन अनिवार्य व्यवस्था ।

पारदर्शी व्यवस्थापन :

- सहकारी संस्थाहरूको आन्तरिक लेखा प्रणाली र तथ्याङ्क सङ्कलन प्रणालीलाई सुदृढ गर्दै सहकारी तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) लाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रको नियमन र अनुगमनलाई व्यवस्थित गर्न छुट्टै नियामक निकाय स्थापना ।

प्रमुख कार्यक्रमहरू

सहकारी सुधार कार्यक्रम :

१. वर्गीकरण, एकीकरण र संरचनागत सुधार : सहकारी संस्थाहरूलाई वर्गीकृत गरी एकीकृत संरचनाको विकास गरिनेछ ।
२. आन्तरिक लेखा परीक्षण सुदृढीकरण : सहकारीको आन्तरिक लेखा परीक्षणलाई सुदृढ गर्दै प्रमाणीकरण प्रणाली लागू गरिनेछ ।
३. व्यवस्थापन क्षमता अभिवृद्धि : सहकारीको सञ्चालनमा व्यवस्थापकीय सीप र दक्षताको अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।
४. नियामकीय व्यवस्थापन : बचत तथा ऋण कारोबार गर्ने सहकारीहरूको वासलात र कारोबारका आधारमा नियामकीय व्यवस्थापन लागू गरिनेछ ।
५. उत्पादनमूलक सहकारीहरूको प्रवर्द्धन ।
६. उत्पादन, ब्रान्डिङ र बजारसँग सहकारी संस्थाहरूको जोड बलियो बनाइनेछ ।
७. अनुगमन र सुपरिवेक्षण : सहकारी संस्थाहरूको सघन अनुगमन र प्रभावकारी सुपरिवेक्षण गरिनेछ ।

५. सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धित सरकारको नीति, बजेट र मौद्रिक नीति

नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक बजेटमा सहकारी क्षेत्रको दिगो विकास र सुधारका लागि विभिन्न महत्त्वपूर्ण व्यवस्थाहरू गरेको छ । यस वर्षको बजेटमा नियमनकारी निकायका लागि आवश्यक कानूनको निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ । जसका माध्यमबाट सहकारी सञ्चालनका लागि नीति र सिद्धान्तलाई मजबुत बनाउने लक्ष्य राखिएको छ । यसले सहकारीको प्राविधिक, प्रशासनिक र वित्तीय संरचनामा सुधार ल्याउन मद्दत गर्नेछ ।

बजेटमा विशेष ध्यान दिएको एक प्रमुख पहल भनेको बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नियमन गर्नका लागि एक विशेष नियमनकारी निकायको स्थापना हो । यसले सहकारी संस्थाहरूको सञ्चालनलाई पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउने उद्देश्य राख्छ । यसका साथै बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूलाई एकआपसमा मिलाएर एकीकरण गर्ने प्रक्रिया प्रोत्साहन गर्ने नीतिलाई प्राथमिकीकरण गरिएको छ । साथै सहकारी संस्थामा देखा परेको समस्या समाधान गर्न, समस्याग्रस्त सहकारी संस्थाका सञ्चालक र उनीहरूका परिवारका सदस्यहरूको नाममा रहेको सम्पत्तिलाई धितो राखेर, बचतकर्ता सदस्यहरूको रकम सुरक्षाका साथ फिर्ता गर्न व्यवस्था गरेको छ । यसअन्तर्गत प्रत्येक बचतकर्ता सदस्यलाई अधिकतम रु ५ लाख सम्मको रकम फिर्ता गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

मौद्रिक नीतिमा पनि सहकारी क्षेत्रको नियमन र सुपरिवेक्षणका लागि नयाँ संरचना निर्माण गर्नको लागि नेपाल सरकारलाई राष्ट्र बैकले आवश्यक समन्वय गर्ने विषयसमेत समावेश गरिएको छ ।

विगतका वर्षहरूमा सरकारले वित्तीय नीतिमा नियमनकारी निकायको गठन गर्ने कुरा उल्लेख गरेको भए पनि त्यसको कार्यान्वयनमा प्रगति भएको थिएन । यस वर्षको बजेटमा त्यसको कार्यान्वयनका लागि वास्तविक कदम चालिने योजना गरिएको छ, जसले सहकारी क्षेत्रको स्थायित्व र दिगोपनामा योगदान पुऱ्याउने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

यसरी सरकारको बजेट र मौद्रिक नीतिमा सहकारी क्षेत्रको समृद्धिका लागि विभिन्न सुधारात्मक उपायहरूको समावेश गरिएको छ, जसको कार्यान्वयनले सहकारी संस्थाहरूको गुणस्तर र विश्वसनीयता बढाउनेछ ।

६. बैकको रणनीतिक योजना कार्यान्वयन तथा समीक्षा अवस्था

बैकले साधारणसभाबाट प्राप्त मार्गदर्शन, बैकको सञ्चालक समितिका निर्णयहरू, नियामक निकायका निर्देशनहरू, सदस्यबाट प्राप्त सुझाव तथा बजेट र कार्यक्रमलाई आधार मानी १० वर्षे (२०७८-२०८८) रणनीतिक योजना तयार पारी कार्यान्वयन गरिरहेको छ । उक्त योजनामा ४ स्तम्भहरूमा सदस्य सेवा तथा पैरवी, गुणस्तरीय वित्तीय सेवा, संस्थागत विकास तथा सुशासन र नवीतम सूचना प्रविधि तथा प्राविधिक सेवा पर्दछन् । हरेक स्तम्भमा ७/७ वटा रणनीतिका दरले जम्मा २८ रणनीति तय गरी सोको कार्यान्वयनमार्फत सदस्यहरूलाई दिगो र विश्वासिलो सेवा प्रदान गरिरहेको छ । यद्यपि अहिले ३ वर्षको कार्यान्वयनको अनुभवलाई हेर्दा योजनामा समावेश केही विषयहरू कार्यान्वयनको क्रममा रहेका छन् भने केही विषयहरूका लागि आगामी दिनहरूमा आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै केही योजनाहरू हालको परिवेशमा समयसापेक्ष नदेखिएकाले तिनको पुनः समीक्षा गरी अद्यावधिक गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

बैकले आ.व. २०८१/०८२ को सुस्वातदेखि नै १० वर्षे रणनीतिक योजनाअन्तर्गत निर्धारित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्था समीक्षा गर्दै कार्यान्वयन हुन बाँकी योजनाहरूलाई यस आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयन प्रक्रिया अघि बढाएको छ । योजनाअनुसार कार्यहरू अघि बढाउन कतिपय अवस्थामा विद्यमान सहकारी संरचना तथा कानुनी प्रावधानहरू बाधक भइरहेका छन् भने केही अवस्थामा सहकारी क्षेत्रमा देखिएको निराशाका कारण सरोकारवाला निकायहरूको उल्लेख्य सहयोग प्राप्त गर्न कठिनाइ देखिएको छ ।

७. बैकको आ.व. २०८०/०८१ को प्रगति विवरण

सहकारी क्षेत्रमा देखा परेको वित्तीय सङ्कट तथा विश्वासको कमीका कारण बैकको आ.व. २०८०/०८१ का लागि प्रक्षेपित वित्तीय तथा गैरवित्तीय प्रक्षेपणहरू केही हदसम्म पूरा हुन सकेनन् । प्रक्षेपित वित्तीय र कार्यक्रमगत विवरण र लक्ष्य प्राप्तिको विवरणलाई देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

आ.व. २०८०/०८१ को वार्षिक लक्ष्य तथा प्रगतिका प्रमुख वित्तीय सूचकहरूको विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	२०८०/०८१ को स्वीकृत बजेट	२०८१ को असार वास्तविक	प्रगति प्रतिशत
सदस्य सङ्ख्या	१७,४००	१६,३२८	९३.८४
कुल पुँजी तथा दायित्व	७७,१६६,३७१,११३	६८,९२४,९१६,२०४	८९.३२
सेयर पुँजी	३,०८४,२१२,१२०	२,७८९,२६०,४००	९०.४४
जगेडा तथा कोषहरू	२,५९१,९३७,९९८	१,९४५,५२०,६९२	७५.०६
कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	१,४०३,३४८,०२४	४,२६९,४२९,४८०	३०४.२३
कुल निक्षेप	६६,६६६,६३८,८५९	६१,०७७,८७५,७०६	९१.६२
आयकर व्यवस्था	२७३,५७४,४१५	१५९,७१६,८२५	५८.३८
करपछिको नाफा (नोक्सान)	१,०९४,२९७,६६१	(१,६६६,७९९,९६४)	(१५२.३२)
नगद तथा बैंक मौज्दात	१४,२७९,५९३,९७१	१९,३६९,७०४,६२०	१३५.६५
लगानी हिसाब	२१,७०२,३०२,०४५	१९,६७१,२८०,७०८	९०.६४
कर्जा तथा सापट	३८,३२०,५८५,०६५	२६,५०७,८१७,९७२	६९.१७
स्थिर सम्पत्ति	१,१०६,३६१,९९५	५७८,६४४,९४७	५२.३०
आम्दानी	७,९०५,८०४,६३२	५,००५,२६९,२६२	६३.३१
खर्च	६,३८५,९४६,७६९	७,०९८,७८१,५३८	१११.१६
ब्याज खर्च	४,३०१,२८२,१७९	३,८०९,४३६,१३५	८८.५७
कर्मचारी खर्च	५३३,१२४,९६२	४४७,४८९,७६७	८३.९४
कार्यालय सञ्चालन खर्च	२४३,०२०,०००	१४०,७१३,२४१	५७.९०
सञ्चालक तथा लेखा समिति खर्च	१३,६५०,०००	९,४५४,०३६	६९.२६
कार्यक्रम खर्च	६३,३५४,०००	११,८१७,१०५	१८.६५
नोक्सानी व्यवस्था खर्च	१,१६३,८७१,४१२	२,५८७,०७४,११५	२२२.२८
करअधिको नाफा (नोक्सान)	१,५१९,८५७,८६२	(२,०९३,५१२,२७६)	(१३७.७४)

कार्यक्रमगत तर्फको समीक्षा

क्र.सं.	आ.व. २०८०/०८१ को प्रस्तावित कार्यक्रम	प्रगति समीक्षा
१	सहकारी अभियानलाई थप सुदृढ र सुरक्षित राख्नका लागि वित्तीय र गैरवित्तीय सेवाहरूको विस्तार गरि उपलब्ध प्रविधिहरूमार्फत सहज रूपमा सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।	<p>सहकारी अभियानलाई सुदृढ र सुरक्षित बनाउनको लागि बैकले वित्तीय र गैरवित्तीय गतिविधिहरूमा विभिन्न महत्त्वपूर्ण कार्यक्रमहरूको सञ्चालन गर्दै आएको छ।</p> <p>वित्तीय गतिविधिहरू</p> <ol style="list-style-type: none"> १. नियमित बचत खाता, क्रमिक बचत र दीर्घकालीन बचत कार्यक्रमहरूमार्फत सदस्यहरूको वित्तीय स्थायित्वको सुनिश्चितता गर्दै बैकले बचत प्रोत्साहन गर्ने कार्यलाई निरन्तर अधि बढाएको छ । २. साना तथा मझौला व्यवसायहरूमा कर्जा लगानी गर्नको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी बैकले सदस्यहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने प्रयास गरेको छ । यसले व्यावसायिक गतिविधिहरूको प्रवर्द्धन र आर्थिक वृद्धिमा समेत योगदान पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ । <p>गैह्रवित्तीय गतिविधि</p> <ol style="list-style-type: none"> १. बैकले बैक ग्यारेन्टी, कर्जा सूचना र सदस्य शिक्षालगायतका कार्यक्रमहरूमार्फत सदस्यहरूमा विभिन्न किसिमका गैह्रवित्तीय सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । २. सहकारी स्तरीकरण कार्यक्रममार्फत सदस्य संस्थाहरूको स्तर उन्नति कार्यमा टेवा पुऱ्याएको छ । आगामी दिनमा स्तरीकरण कार्यक्रमका सेवाहरूलाई परिमार्जित र परिष्कृत गर्दै यस कार्यक्रममा संस्थाहरूको सहभागिता विस्तार गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।
		<ol style="list-style-type: none"> ३. सहकारी संस्थालाई आवश्यक ज्ञान तथा मार्गदर्शन प्रदान गरी संस्थागत दिगो विकासमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले ई-लाइब्रेरी र निःशुल्क परामर्श सेवाका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आइएको छ । यस किसिमका कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाइनेछ । <p>सहकारी बैकले "उत्कृष्ट वित्तीय सेवा सहितको सहकारी बैक" भन्ने परिकल्पनालाई साकार पार्नको लागि बैकले वित्तीय र गैह्रवित्तीय सेवामार्फत आफ्नो वार्षिक योजनाका विभिन्न गतिविधिहरूको कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिँदै आइरहेको छ ।</p>
२.	बैकको सेवालार्ई अझै सहज र सुविधासम्पन्न बनाउनका लागि काठमाडौंको टेकुमा केन्द्रीय कार्यालय रहने गरी सहकारी बैक भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।	महानगरपालिकाको नयाँ मापदण्डको कारणले गर्दा पहिला निर्माण सम्पन्न भइसकेको नक्सामा केही परिमार्जन गर्नुपर्ने देखिएकाले आवश्यक प्रक्रियाहरू सम्पन्न गर्ने क्रममा रहेको छ ।

३.	बैंकका सेवाहरूलाई अभै बढी सदस्यमैत्री बनाउन शाखाहरूको आधुनिक स्तरोन्नति गरिनेछ भने थप २८ शाखा स्थापना गरी सेवा विस्तार गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ	शाखा कार्यालय स्तरोन्नतिअन्तर्गत इलाम, हेटौँडा शाखा कार्यालय र बागमती प्रदेश (उपत्यकाबाहिर), मधेश प्रदेश र सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयहरूको स्तरोन्नति गरिएको छ । नयाँ शाखा कार्यालयको विस्तारको लागि अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी नियमनकारी निकायसँग समन्वय भइरहेको छ । यद्यपि, वर्तमान आर्थिक परिस्थितिको कारणले स्वीकृति प्राप्तिमा जटिलता देखिएको छ ।
४.	सहकारी क्षेत्रलाई अभै व्यावसायिक, मर्यादित र सुरक्षित बनाउन शिक्षा तालिम र स्तरीकरण कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारिताका साथ निरन्तरता दिइने छ ।	सदस्य शिक्षा सेवालाई हरेक वर्ष नयाँ प्याकेजको तयारी गर्ने क्रममा सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खला-१ को विकास गरी सोअन्तर्गत सहकारी संघसंस्थाका अध्यक्ष, लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारी, कोषाध्यक्ष र व्यवस्थापकको क्षमता अभिवृद्धि विषयमा बैंकका सबै सदस्यहरूलाई सेवा प्रवाह गर्ने गरी एउटा संस्थाबाट १ जनाको सहभागितामा १३३ वटा कार्यक्रममार्फत ४९०३ जनालाई निःशुल्क तालिम प्रदान गरिएको छ । साथै विभिन्न विषयमा ३९९ वटा तालिम कार्यक्रममार्फत ५०,३१८ (भर्चुअलसमेत) जनालाई तालिम प्रदान गरिएको छ । सदस्य शिक्षा सेवाअन्तर्गत चालू आ.व. मा सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खला-२ विकास गरी सदस्य सहकारीलाई शिक्षा प्रदान गर्ने गरिने कार्यक्रम तय गरिएको छ । यसरी सहकारीलाई व्यावसायिक, मर्यादित र सुरक्षित बनाउने क्रमलाई निरन्तरता दिँदै आगामी वर्षमा फरक प्रकारको तालिमबाट सदस्य सहकारीलाई शिक्षा प्रदान गर्ने नीति लिइएको छ । सदस्य संस्थाहरूको स्तर मापन गरी स्तरोन्नति गर्ने उद्देश्यका साथ सञ्चालन गरिएको स्तरीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत आधारभूत तहमा ४,७३३ वटा संस्थाहरू आबद्ध गराइएको छ भने केयर कार्यक्रममा आबद्ध १२५ वटा संस्थाहरूलाई हालै थप गरिएको प्रोटेक्ट कार्यक्रम छनोट गर्ने अवसर प्रदान गरिएको छ । विगतका दिनमा आबद्ध संस्थाहरूलाई निर्धारित समयमा सेवा उपलब्ध गराउन नसकिएको कुरालाई सुधार गर्न मानवीय जनशक्ति थप गरी समयमै निर्धारित सेवा उपलब्ध गराउने तयारी गरिएको छ । स्तरीकरण कार्यक्रममा सबै सदस्य संस्थालाई समेट्ने उद्देश्यले कार्यक्रममा आधारभूत फ्लस र प्रोटेक्ट तह थप गरिएको छ । सदस्य संस्थाहरूको पहुँच वृद्धिका लागि शुल्क दर घटाइएको छ ।

५.	बैंकको मानव संसाधनको कार्यक्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न विषयका तालिम गोष्ठी तथा शिक्षामूलक कार्यक्रमहरूको आयोजना गरिनेछ ।	बैंकका समग्र लक्ष्य प्राप्तिमा लागि कर्मचारीको उल्लेख्य भूमिका हुने भएका कारण बैंकले कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमलाई खर्चभन्दा पनि लगानीको रूपमा हेर्दै आइरहेको छ । सोहीअनुरूप बैंकले यस वर्ष विभिन्न तह र प्रकारका ४४ वटा तालिम कार्यक्रममार्फत बैंकमा कार्यरत कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि गरिरहेको छ ।
६.	सहकारीमैत्री कानुनी वातावरण निर्माणको लागि सहकारी अभियानसँग निरन्तर संवाद गरी सरकारसँग विभिन्न चरणमा विविध बहस पैरवीका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।	सहकारी अभियान र राज्यसँग आवश्यक छलफल गरी सहकारीमैत्री कानुनको निर्माण गर्नको लागि आ.व. २०८०/०८१ मा विभिन्न स्थानमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । चालू आ.व. मा ६८ वटै शाखामा लघुगोष्ठी सञ्चालनमार्फत सुभावा सङ्कलन गरी प्राप्त सुभावाको आधारमा सहकारीमैत्री कानुनी वातावरण निर्माणका लागि आवश्यक पहलकदमी गर्ने र आवश्यक अन्य कार्यक्रम तय गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

७.	सहकारी बैंक ऐनको मस्यौदा तयार गरी ऐन जारी गराउने अभिप्रायले सरकारसँग निरन्तर पैरवी गरिनेछ ।	सहकारी बैंक ऐनको मस्यौदा तयार गरी सरोकारवाला निकायसँग आवश्यक छलफल तथा परामर्श लिइँदै आइएको छ । तथापि सहकारी र वित्तीय क्षेत्रमा देखिएको उतारचढाव तथा नयाँ ऐन र नियामक निकायहरूको गठन प्रक्रिया अघि बढिरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा अहिले पर्ख र हेरको अवस्थामा रहेको छ । सहकारी बैंक ऐन पारित गराउनका लागि बैंकले आगामी दिनहरूमा पनि आवश्यक पहलहरू जारी राख्नेछ ।
८.	सहकारीसम्बन्धी सूचना, शिक्षामूलक सामग्रीलगायत विविध जानकारीहरू एकै ठाउँबाट प्राप्त गर्न सकिने गरी एन.सि.बि.एल इ-लाइब्रेरी (विद्युतीय पुस्तकालय) को स्तरोन्नति गरिनेछ ।	सहकारीसँग सम्बन्धित ऐन, कानून, नियामक निकायले जारी गरेको परिपत्र तथा निर्देशन, सहकारी संस्थाका आन्तरिक कार्यविधिको नमुना, विभिन्न लेख रचनालगायत सहकारी संघसंस्थालाई आवश्यक अध्ययन सामग्रीहरूको सहज उपलब्धताका लागि बैंकले विकास गरेको विद्युतीय पुस्तकालय (E-library) लाई अद्यावधिक गर्दै लगेको छ । आगामी दिनमा समेत थप सामग्रीहरू समावेश गरी समयसापेक्ष अद्यावधिक गरिनेछ ।
९.	बैंकको सम्पूर्ण शाखाहरूबाट प्रदान गरिने सेवामा एकरूपता ल्याई सदस्य सन्तुष्टि अभिवृद्धिको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।	सदस्य संस्थाहरूको सन्तुष्टि मापन तथा सुभाव सङ्कलनका लागि अनलाइन फाराम विकास गरी सर्वेक्षणको कार्य प्रारम्भ गरिएको छ । सर्वेक्षणबाट प्राप्त हुने प्रतिक्रिया एवम् सुभावको विश्लेषण गरी सोको सम्बोधन गर्न आवश्यक सेवा तथा नीति कार्यक्रम विकास गरी सदस्य सन्तुष्टि स्तर वृद्धि गर्ने योजना बनाइएको छ ।
१०.	बैंक-अभियान साभेदारी कार्यक्रमको लागि सहकारीका संघहरूसँग सहकार्य गरी बहस पैरवीका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ,	सरकार र सहकारीका संघ एवम् क्लबसँगको साभेदारीमा भिन्नभिन्न विषयमा ३८ वटा तालिम कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् । कार्यक्रमको प्रभावकारिता तथा मागका आधारमा यस किसिमका साभेदारीमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै अगाडि बढिनेछ ।
११.	सहकारी संघसंस्था सञ्चालनमा सहयोग गर्ने अभिप्रायले नियमित रूपमा प्रत्येक हप्ताको शुक्रबार भर्चुअल माध्यमबाट विविध विषयमा परामर्श सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।	सहकारी संस्था सञ्चालनमा सहजताका लागि नियमित रूपमा शुक्रबार सञ्चालन गर्दै आइएको परामर्श सेवा कार्यक्रमअन्तर्गत आ.व. २०८०/०८१ मा जुममार्फत सञ्चालित ४४ वटा परामर्श कार्यक्रममा ३४००० भन्दा बढी व्यक्ति सहभागी भएका छन् । सदस्यहरूको आकर्षणको रूपमा रहेको यस कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने योजना रहेको छ ।
१२.	सहकारी अभियानसँग बैंक रणनीति अन्तर्गत सहकारी क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि निरन्तर रूपमा बहस पैरवीसम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।	सहकारी क्षेत्र सुभाव कार्यदल २०८०, नेपाल सरकार र सहकारी अभियानका विभिन्न निकायहरूसँगको सहकार्यमा राष्ट्रिय, प्रदेशस्तरीय तथा स्थानीय स्तरमा विभिन्न कार्यक्रममार्फत सुभाव सङ्कलन गरी सो कार्यक्रमबाट प्राप्त सुभावहरूको अध्ययन विश्लेषणपश्चात् सहकारी अभियानका समस्या समाधानका लागि उपयुक्त सुभावहरू समावेश गरी बैंकको तर्फबाट उक्त कार्यदलसमक्ष प्रस्तुत गरियो । यसका अलावा सहकारी महासंघलगायत संघहरू र तीनै तहका सरकारसँग विभिन्न कार्यक्रमहरूमार्फत बहस पैरवीको भूमिका खेल्दै आइएको छ ।

१३.	सहकारी बैंकका साथै समग्र अभियानको समेत गुनासो सङ्कलन गरी सम्बन्धित निकायसँग अन्तरक्रिया, छलफल र संवाद गर्न सदस्य गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।	सहकारी बैंक एवम् समग्र अभियानको गुनासो सङ्कलन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्यविधि साधारणसभाबाट पारित भएको छ । कार्यविधिको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा बैंकको गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकिएको छ भने कार्यविधि अनुरूपको गुनासो प्रणाली विकास गर्ने र सदस्य सहकारीलाई सो सम्बन्धमा जानकारी गराउन अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम तय गरिएको छ ।
१४.	बैंकको शाखा कार्यालय नपुगेका स्थानहरूमा गठित एनसिबिएल जिल्ला सम्पर्क समन्वय उप-समितिको सहयोगमा बैंकको सेवा विस्तार गर्ने रणनीति कार्यान्वयन गरिनेछ ।	बैंकको शाखा कार्यालय नपुगेका केही जिल्लाहरूमा एनसिबिएल जिल्ला सम्पर्क समन्वय उप-समिति गठन गरिएको छ भने बाँकी जिल्लाहरूमा आगामी दिनमा उपसमिति गठन गर्ने योजना रहेको छ । जिल्ला सम्पर्क समन्वय उप-समिति मार्फत बैंकको कार्यक्रम, सदस्य विस्तार र व्यवसाय विस्तारको लागि अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरी अगाडि बढिरहेको छ ।
१५.	राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय विभिन्न निकायहरूसँग रणनीतिक सम्बन्ध विस्तार गरी सहकारी अभियानलाई थप सुदृढ बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।	सहकारी अभियानलाई सुदृढ गर्न लागत लाभको आधारमा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसँग सहकार्य गरिएको यस प्रक्रियाले प्रशासनिक र सञ्चालन खर्चजस्ता सम्भावित लागतहरूको मूल्याङ्कन गर्दै वित्तीय सहयोग, प्राविधिक विशेषज्ञता र ज्ञान साभेदारीजस्ता लाभ सुनिश्चित तय गरी सहकारी क्षेत्रको दीर्घकालीन दिगोपन र प्रभावकारितामा टेवा पऱ्याएको सहकारीको वित्तीय स्थिरता सुधार गर्ने, सेवाको पहुँच बढाउने र अन्तर्राष्ट्रिय उत्कृष्ट अभ्यासहरू अपनाउने अवसर अवलम्बन गर्ने नीति लिएको छ । हाल बैंक ICA, ICBA, ACCU, NEDAC, APRACA, CICTAB र IRU जस्ता विश्वमा सहकारीको विकासमा क्रियाशील निकायको पूर्ण सदस्य रही नेपालमा प्रविधि र सीप भित्र्याउने कार्यमा लागिरेको छ ।
१६.	प्रत्येक वर्ष विभिन्न विषयमा (थिम) राष्ट्रिय एवम् प्रादेशिक गोष्ठीहरूको आयोजना गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।	सहकारी अभियानमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिलाई थप सक्रिय बनाउन सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ लेखा सुपरिवेक्षण समितिको राष्ट्रिय गोष्ठी सञ्चालन गरियो । साथै सहकारीको वर्तमान अवस्था र भावी कार्यदिशा विषयक प्रदेशस्तरीय गोष्ठी सातवटै प्रदेशमा सञ्चालन गरियो । साथै कार्यस्थलमा लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । बैंकले हरेक वर्षभैँ यस वर्ष पनि सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत वृक्षारोपण कार्यक्रम र वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको छ । यस किसिमका राष्ट्रिय एवम् प्रादेशिक गोष्ठीहरूको आयोजना गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने योजना रहेको छ ।

१७.	कर्जा कार्यविधि सम्बन्धित कार्यविधिहरूमा समयअनुकूल परिमार्जन गरी सोको माध्यमबाट आवश्यकताअनुसार साना कर्जा विस्तारमा सहयोग, ठूला कर्जाहरूको कागजात तथा विश्लेषण पद्धतिलाई थप सुदृढीकरण गरिनेछ ।	आ.व. २०८०/०८१ को कर्जा लगानी र असुलीलाई विश्लेषण गर्दा कर्जासम्बन्धी कार्यधिमा सुधारको आवश्यकता महसुस गरी कार्यविधि अध्यावधिक गरिएको छ । अध्यावधिक व्यवस्थाले साना कर्जाको विस्तारलाई प्रोत्साहन गर्नुका साथै सानो आर्थिक कारोबार गर्ने सदस्य संघसंस्था तथा यस अघि कर्जा उपभोग नगरेका सदस्य संघसंस्थामा कर्जा लगानी गर्न सकारात्मक प्रभावपार्ने छ । ठूला कर्जाका हकमा कागजात व्यवस्थापन र विश्लेषण प्रक्रियामा उल्लेखनीय सुधारहरू गरिएको भए पनि अझ सुदृढीकरणको आवश्यकता रहेको महसुस गरिएको छ । यसले ठूला कर्जाहरूको जोखिम व्यवस्थापनमा सुधार ल्याउन प्रारम्भिक सफलता हासिल गरेको छ । तर समग्र रूपमा कर्जा विस्तार र व्यवस्थापन प्रक्रियालाई अझ प्रभावकारी बनाउन थप योजना र नीतिगत परिमार्जन गर्दै अगाडि बढ्ने योजना रहेको छ ।
१८.	सदस्य शिक्षा कार्यक्रमको अवधारणा तयार गरी पाइलट प्रोजेक्ट यसै आ.व. बाट सुरुवात गरिनेछ ।	सदस्य शिक्षा कार्यक्रम २०८०/०८१ विकास गरी सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खला १ अन्तर्गत सबै सदस्य संस्थालाई समेट्ने गरी सहकारी संस्थाका अध्यक्ष, लेखा सुपरिवेक्षण समिति, कोषाध्यक्ष तथा व्यवस्थापकको क्षमता अभिवृद्धि विषयमा एउटा संस्थाबाट एक जना सहभागी हुने गरी १३३ वटा कार्यक्रममार्फत ४९०३ जनालाई निःशुल्क तालिम प्रदान गरिएको छ । सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खला २ अन्तर्गत चालू आ.व.मा सदस्य संस्थाका अध्यक्ष र व्यवस्थापन प्रमुखलाई २ दिने तालिम निःशुल्क सहभागिताको अवसर उपलब्ध गराउने योजना तयार गरिएको छ ।
१९.	सहकारीहरूका सफलताका कथाहरू सम्बन्धमा खोज तथा अनुसन्धान गरी प्रकाशन तथा प्रसारण गरिनेछ ।	प्रत्येक त्रैमासमा सहकारिता प्रकाशन गरी सहकारी अनुकरणीय कथाहरूको खोजी गरी प्रकाशन र प्रसारण गरिएको ।

समग्रमा बैंकका कार्यक्रमगत गतिविधिहरूले सामान्य रूपमा सन्तोषजनक प्रगति हासिल गरे तापनि सहकारी संस्थाहरूमा देखिएको आर्थिक र व्यवस्थापकीय कमजोरी, ऋण असुली प्रक्रियामा आएका जटिलताहरू तथा तरलता व्यवस्थापनमा देखिएका कठिनाइहरूले व्यावसायिक कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता प्रभावित भएको छ । यी समस्याहरू आन्तरिक व्यवस्थापनका चुनौतीहरू मात्र नभई बाह्य वातावरणबाट सिर्जित कठिनाइहरूसँग पनि प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएका छन् । विशेष गरी के ही सहकारी संस्थाहरूको कमजोर वित्तीय अनुशासन, कर्जा लगानीको जोखिम व्यवस्थापनमा कमजोरी र तरलता सङ्कट समाधानका लागि आवश्यक सरकारी समन्वय एवम् सहयोगको अभावले समस्यालाई जटिल बनाएको छ । सहकारीमैत्री व्यावसायिक वातावरण निर्माणका लागि बैंकले सरकारसँग निरन्तर छलफल र पैरवीका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको थियो । यसअन्तर्गत सहकारी अभियानको दीर्घकालीन विकास सुनिश्चित गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू अघि सारिएका छन् । नियमित रूपमा निःशुल्क शिक्षा तथा तालिम र स्तरीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी सहकारी संस्थाको आन्तरिक व्यवस्थापन र व्यावसायिक क्षमता विकासमा सहयोग पुऱ्याइएको छ । साथै सहकारी संस्थाहरूलाई आर्थिक तथा व्यवस्थापकीय दृष्टिले सबल बनाउन र सहकारी अभियानलाई अझ सुदृढ गर्न यस किसिमका कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारी बनाउने उद्देश्य लिएको छ ।

सदस्य सेवा तथा पैरवी

१ बैंकको सदस्य विस्तार तथा प्रोत्साहन

आ.व. २०८०/०८१ मा बैंकमा ३४६ नयाँ सदस्य थप भएका छन् भने सोही अवधिमा ४६ वटा संस्था एकआपसमा एकीकरण भएका छन् । त्यसै गरी आ.व. २०८०/०८१ मा विभिन्न कारणले २ वटा संस्थाले बैंकको सदस्यता त्याग गरेका छन् । आ.व. २०८०/०८१ मा ७ वटा प्रदेशअन्तर्गतका ७७ वटै जिल्लामा रहेका सहकारी संघसंस्थालाई आबद्ध गरी नेपालको सहकारी क्षेत्रमा सबैभन्दा ठूलो सञ्जाल विस्तार गर्न बैंक सफल भएको छ । बैंकले सदस्य संघसंस्थाहरूलाई प्रवाह गर्ने सेवालाई सदस्य अनुकूल एवम् थप प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले केन्द्रीय कार्यालयसहित ७ वटा प्रदेश कार्यालय र ६८ वटा शाखा कार्यालयमार्फत ३७ जिल्लामा प्रत्यक्ष उपस्थितिसहित सेवा प्रवाह गर्दै आइरहेको छ ।

संस्थाको प्रकृतिअनुसारको सेयर सदस्य विवरण यसप्रकार रहेको छ ।

क्र.स	संस्थाको प्रकृति	सङ्ख्या
१	बचत तथा ऋण	७७८३
२	कृषि	३३७५
३	बहुउद्देश्यीय तथा बहुमुखी	२६३१
४	दुग्ध तथा अन्य उत्पादन	६८०
५	महिला	७७२
६	उपभोक्ता	२०८
७	स्वास्थ्य	५४
८	विद्युत्	६२
९	मौरी तथा मह	१४
१०	शिक्षा	८
११	अन्य सहकारी संस्थाहरू	५९२
१२	नेपाल सरकार	१
१३	स्थानीय तह	३
१४	राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड	१
१५	राष्ट्रिय सहकारी महासंघ	१
१६	केन्द्रीय सहकारी संघहरू	१३
१७	जिल्लास्तरीय सहकारी संघहरू	१२२
१८	प्रदेश स्तरका सहकारी संघहरू	८
	जम्मा	१६३२८

प्रदेशअनुसार सेयर सदस्य तथा सेयर रकमको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

प्रदेश	सदस्य सङ्ख्या	सेयर पुँजी (रु)
कोशी प्रदेश	२,६०८	४३८,५५९,४००.००
मधेश प्रदेश	२,१६४	१५८,४२०,४००.००
बागमती प्रदेश	६,६६७	१,१९०,४७८,७००.००
गण्डकी प्रदेश	१,६१६	४२५,६४६,५००.००
लुम्बिनी प्रदेश	१,९७०	४६५,२४६,६००.००
कर्णाली प्रदेश	७६८	६०,५८९,६००.००
सुदूरपश्चिम प्रदेश	५३५	५०,३१९,२००.००
जम्मा	१६,३२८	२,७८९,२६०,४००.००

२. शिक्षा तालिम कार्यक्रम

बैंकको तालिम तथा शिक्षा कार्यक्रमअन्तर्गत आ.व. २०८०/०८१ मा ४१९ वटा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा ३९९ वटा कार्यक्रम मात्र सम्पन्न भएका छन् । यी कार्यक्रमहरूमा ५०,३१८ जनाको सहभागिता रहेको छ, जसले सङ्ख्यात्मक रूपमा ९५.२२ प्रतिशत लक्ष्य पूरा गरेको देखिन्छ । चालू आ.व. २०८१/०८२ मा बैंकले ६०० भन्दा बढी तालिम, अन्तरक्रिया, गोष्ठीलगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने योजना बनाएको छ ।

यस अवधिमा सहकारी संघसंस्था, क्लब साभेदारी, सदस्य- अन्तरक्रिया तथा गोष्ठी, प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम र सरकार-साभेदारीका माध्यमबाट शाखास्तरीय, प्रदेशस्तरीय तथा राष्ट्रियस्तरमा विभिन्न कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएका छन् ।

आ.व. २०८१/०८२ मा सदस्य शिक्षाका कार्यक्रमहरूलाई अभि व्यापक रूपमा विस्तार गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । साथै स्थानीय सरकार, केन्द्रीय संघ, प्रदेश संघ, जिल्ला संघ र कोअपरेटिभ म्यानेजर्स क्लबहरूसँगको साभेदारीमा ४५ वटा बहस, पैरवी तथा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना रहेको छ ।

यसका अतिरिक्त यस आ.व. २०८१/०८२ मा बैंकका सबै सदस्य संस्थाहरूलाई आधारभूत स्तरीकरण कार्यक्रममा सहभागी गराई स्तर निर्धारण गरिएका संस्थाहरूलाई संस्थागत विकासका लागि आवश्यक सल्लाह र सुझाव प्रदान गरिनेछ । यस प्रयोजनका लागि सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खलाअन्तर्गत निःशुल्क रूपमा २०४ वटा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी सबै सदस्य संस्थाहरूलाई सहभागी हुने अवसर उपलब्ध गराउने लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ ।

कार्यक्रम विवरण	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत
कर्मचारी तालिम	५०	४४	८८
सरकार, संघसंस्था/क्लब साभेदारी	३७	३८	१०२
सशुल्क तालिम कार्यक्रम तथा प्राविधिक सहयोग	१३८	८३	६०
सदस्य शिक्षा कार्यक्रम (निःशुल्क)	१००	१३३	१३३
परामर्श कार्यक्रम	४४	४४	१००
अन्य भर्चुअल कार्यक्रम	५०	५७	११४
जम्मा	४१९	३९९	९५

क) निःशुल्क सदस्य शिक्षा

सहकारीको पाँचौँ सिद्धान्त शिक्षा, तालिम र सूचनाको मर्मलाई आत्मसात् गर्दै, बैकले आफ्नो शिक्षा तथा तालिम कोषलाई परिचालन गरी आ.व. २०८०/०८१ मा सदस्य संघ-संस्थाहरूका लागि विविध शिक्षामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निर्णय लिएको थियो । यी कार्यक्रमहरूको मुख्य उद्देश्य सहकारी क्षेत्रको समग्र विकास र सुदृढीकरणमा योगदान पुऱ्याउनु हो ।

सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खला-१ अन्तर्गत सहकारी संघसंस्थाका अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारी र व्यवस्थापकको क्षमता अभिवृद्धिका लागि १३३ वटा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका थिए । बैकले आयोजना गरेका यस किसिमका निःशुल्क कार्यक्रममार्फत ४,०८३ जना सहभागीलाई सहकारीहरूको संस्थागत विकास र दिगोपनाका लागि मानव संसाधनको क्षमता अभिवृद्धि गराइएको थियो ।

आ.व. २०८१/०८२ मा सहकारी ज्ञान तथा मार्गदर्शन शृङ्खला-२ को योजना तयार गरिएको छ । यसअन्तर्गत सहकारी संघसंस्थाका २०४ वटा तालिम कार्यक्रममार्फत अध्यक्ष र व्यवस्थापन प्रमुखहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । बैकको आधारभूत स्तरीकरण कार्यक्रममा आबद्ध भई ग्रेडेड भएका सबै सदस्य संस्थाहरू यस कार्यक्रममा सहभागी हुने अवसर प्राप्त गर्नेछन् । यसले सहकारी संस्थाहरूको व्यवस्थापन र दिगो विकासमा थप मद्दत पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ

ख) परामर्श सेवा

बैकले विगत केही वर्ष अघिदेखि सदस्य संस्थाहरूको आवश्यकताअनुसार विभिन्न विषयमा प्रत्येक शुक्रबार भर्चुअल माध्यमबाट परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । आ.व.२०८०/०८१ मा वार्षिक योजना तथा बजेट, कोपोमिस, goAML, कर व्यवस्थापन, जोखिम व्यवस्थापन, सम्पत्ति सुदृढीकरण निवारण, ऋण असुली, सहकारीमा कोष बाँडफाँड, संरक्षित पुँजी फिर्ताकोष गणना, साइबर सेक्युरिटी, आन्तरिक वातावरणको विश्लेषण, जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन, व्यवस्थापन प्रतिवेदन, NFRS, रिप्रडर गणना, तनाव व्यवस्थापन, सामाजिक उत्तरदायित्व, सदस्य सम्बन्ध विकासलगायतका विषयमा ४४ वटा परामर्श सेवाका कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । यसरी सञ्चालन गरिएको साप्ताहिक परामर्श कार्यक्रमबाट कूल ३४४६१ जना लाभान्वित भएका छन् । सदस्य संस्थाहरूको उत्साहजनक सहभागिता तथा सकारात्मक प्रतिक्रिया आइरहेको हुँदा आ.व. २०८१/०८२ मा शुक्रबार सञ्चालन गरिने साप्ताहिक परामर्श कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

३. शाखास्तरीय लघु गोष्ठी

आ.व. २०८०/०८१ मा विभिन्न शाखा कार्यालयमार्फत लघु गोष्ठीहरू सम्पन्न गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । सहकारीमा महिला तथा युवा सहभागिता, ऋण असुली सम्बन्धमा सहकारीमा कोषाध्यक्षको भूमिका र सहकारीमा अध्यक्षको भूमिका विषयमा शाखा कार्यालयले विभिन्न मितिमा गोष्ठी सम्पन्न गरेका थिए । आ.व. २०८१/०८२ प्रत्येक शाखास्तरमा विभिन्न विषयमा ११० वटा लघु गोष्ठीको आयोजना गर्ने लक्ष्य लिइएको छ ।

४. एनसिबिएल विद्युतीय पुस्तकालय (NCBL E-library) स्तरोन्नति

सहकारी संघसंस्थाहरूको सञ्चालन तथा विकासका लागि आवश्यक पठनीय विभिन्न सामग्रीहरू, श्रव्यदृश्य सामग्री, विभिन्न प्रकारका प्राविधिक औजारहरू, सहकारी संस्थाहरूलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न कानूनहरूलगायतका सामग्रीहरूसहितको एन.सि.बि.एल विद्युतीय पुस्तकालय (NCBL E-library) स्तरोन्नति गरिएको छ । नेपालको पहिलो सहकारी इ-लाइब्रेरीमा सबै स्थानीय तह, प्रदेश र संघको सहकारी ऐन तथा नियमावली समावेश गरिएको छ । पुस्तकालयमा नमुना कार्यविधिहरू, विभिन्न तालिमका सामग्रीहरू, परामर्श सेवाका सामग्रीहरू, COPOMIS, goAML, कर, सहकारी सम्बन्धी लेख रचनाहरू, सहकारीका असल अभ्यास, वृत्तचित्रलगायतका सहकारी संघसंस्थाहरूलाई उपयोगी विभिन्न सामग्रीहरू राखिएको छ । यस आ.व. मा पुस्तकालयमा थप सामग्रीहरू राख्दै जाने लक्ष्य लिइएको छ ।

५. कार्यस्थलमा लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी कार्यक्रम

बैकद्वारा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कार्यक्रमअन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवसको अवसर पारेर २०८० फागुन २४

गते ५५० जनाको सहभागितामा सहकारी क्षेत्रमा नयाँ छलफलको नयाँ विषयका रूपमा कार्य स्थलमा लैङ्गिक हिसासम्बन्धी भर्चुअल कार्यक्रम सञ्चालन गरियो ।

६. लेखा सुपरिवेक्षण समितिको राष्ट्रिय गोष्ठी २०८०

सहकारी संस्थाको आन्तरिक निरीक्षण तथा मार्गदर्शन गर्ने अङ्गका रूपमा रहेको लेखा सुपरिवेक्षण समितिको भूमिकालाई थप प्रभावकारी बनाउन सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले मिति २०८० असोज २५ र २६ गते काठमाडौँमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको राष्ट्रिय गोष्ठी सम्पन्न गरियो । “दिगो, पारदर्शी र जोखिमरहित सहकारी : लेखा सुपरिवेक्षण समितिको जिम्मेवारी” भन्ने मूल नाराका साथ सञ्चालित उक्त गोष्ठीमा देशभरका विभिन्न सहकारी संघसंस्थाबाट ४९९ जनाको सहभागिता रहेको थियो । लेखा सुपरिवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य, जिम्मेवारी एवम् आवश्यक भूमिका निर्वाहमा सहयोग पुगोस् भन्ने हेतुले भिन्न-भिन्न विषयमा ८ वटा प्रस्तुतीकरण तथा सम्बन्धित विषयमा अन्तरक्रियात्मक छलफल गरिएको थियो । राष्ट्रिय गोष्ठीमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिले तयार गर्ने प्रतिवेदनको ढाँचा र प्रतिवेदनमा समावेश गरिने विषयहरूबारे छलफल, सहकारीमा स्वनियमन र संस्थागत सुशासन अभिवृद्धि, सहकारीमा जोखिम व्यवस्थापन र वित्तीय अनुशासनका लागि स्पष्ट कार्यदिशा, सहकारी संस्थाहरूमा आन्तरिक नियन्त्रणका लागि प्रभावकारी औजार तथा प्रणाली विकास सम्बन्धमा बहस र छलफल गरिएको थियो । राष्ट्रिय गोष्ठीका विषयवस्तु तथा सहभागी संस्थाका प्रतिनिधिहरूले गरेको साभा प्रतिबद्धतासमेतलाई मध्यनजर गरी राष्ट्रिय सहकारी बैकले लेखा सुपरिवेक्षण समितिको सरलीकृत प्रतिवेदनको विकास गरेको छ । सदस्य संघसंस्थाहरूको सहजताका लागि बैकले उक्त प्रतिवेदनको ढाँचालाई पुस्तकको रूपमा प्रकाशन गरी बैकका सदस्य संघसंस्थालाई निःशुल्क उपलब्ध गराउने कार्यक्रम तय गरेको छ । विभिन्न विषयका प्रस्तुतीकरण तथा सहभागीहरूको अन्तरक्रियात्मक छलफलबाट लेखा सुपरिवेक्षण समितिको राष्ट्रिय गोष्ठी निम्नबमोजिमका ७ बुँदे साभा प्रतिबद्धता व्यक्त गरी सम्पन्न गरिएको थियो ।

१. स्वनियमनको अभ्यासमार्फत सहकारी अभियानलाई सुशासित र मर्यादित बनाउन लेखा सुपरिवेक्षण समितिको क्षमतामा अभिवृद्धि गरी कुशल, प्रभावकारी र गुणस्तरीय सेवा प्रदानका लागि सहकारी संघसंस्थामा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली मजबुत बनाउन प्रतिबद्ध छौ ।
२. संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहकारी संघसंस्थाको जोखिम व्यवस्थापनका लागि नीति, प्रक्रिया र संस्थागत जोखिमका तत्त्वहरूको नियमित मूल्याङ्कन र समीक्षा गर्ने प्रणालीको विकास गर्न प्रतिबद्ध छौ ।
३. सहकारी संघसंस्थाको आन्तरिक र बाह्य जोखिमहरूको पहिचान, वर्गीकरण, विश्लेषण र मूल्याङ्कन गरी जोखिम न्यूनीकरणका लागि उपयुक्त सुरक्षित विधि, प्रविधि र आन्तरिक सूचना प्रणाली मजबुत बनाउन भूमिका निर्वाह गर्नेछौ ।
४. सहकारी संघसंस्थासम्बद्ध कानून तथा नीति-नियमहरूको पालना एवम् सदस्यता केन्द्रीयताको नियमित अनुगमनका लागि सञ्चालक समिति, उप-समितिहरू, व्यवस्थापन, सदस्यहरू र लेखा परीक्षकलाई जिम्मेवार बनाउन प्रभावकारी भूमिका निर्वाहका लागि प्रतिबद्ध छौ ।
५. नियमित रूपमा सहकारी संघसंस्थाको वित्तीय स्वास्थ्य जाँच गरी शीघ्र, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन सुधारात्मक रणनीतिक पद्धतिको विकास गरी लागू गर्न सञ्चालक समिति र व्यवस्थापनलाई जवाफदेही बनाउन प्रतिबद्ध छौ ।
६. सहकारी संघसंस्थाको नियमित आन्तरिक लेखा परीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गरी जोखिम न्यूनीकरणका लागि सहजीकरण गर्न र राष्ट्रिय सहकारी बैकद्वारा निर्माण हुने लेखा सुपरिवेक्षण समितिको सरलीकृत प्रतिवेदनको अद्यावधिक ढाँचा प्रयोग गरी सुपरिवेक्षणमा एकरूपता कायम गर्न प्रतिबद्ध छौ ।
७. सहकारी संघसंस्थामा स्वनियमन र सुशासन कायम गर्न कानून र विधिको परिपालनामा शून्य सहनशीलताको नीति अपनाई साधारणसभाप्रति जवाफदेही भई कार्य गर्नेछौ ।

७. स्थानीय सरकार संघ/क्लब साभेदारी कार्यक्रम

स्थानीय सरकार, जिल्ला, प्रदेश, केन्द्रीय सहकारी संघ तथा सहकारी म्यानेजर्स क्लबसँगको साभेदारी एवम् समन्वयमा वार्षिक प्रतिवेदन लेखन गोष्ठी, कोपोमिस तालिम, लेखा व्यवस्थापन तालिम, व्यवस्थापन प्रमुखहरूको गोष्ठी, सबल सहकारी निर्माणमा सञ्चालकहरूको भूमिका, रणनीतिक योजना तर्जुमा तालिम, आन्तरिक लेखा परीक्षण तथा वार्षिक बजेट निर्माण तालिम, सहकारी संस्थामा तरलताको अवस्था र सुधारका उपायहरू, लेखा सुपरिवेक्षण समितिको दक्षता अभिवृद्धि तालिम, ऋण जोखिम तथा असुली व्यवस्थापन तालिम, वस्तु तथा सेवा निर्माणलगायतका भिन्न-भिन्न विषयमा ३८ वटा तालिम कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् । कार्यक्रमको प्रभावकारिता तथा मागसमेतका आधारमा यस किसिमका साभेदारीमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै अगाडि बढिनेछ ।

८. एन.सि.बि.एल. ट्रेनिङ्ग एन्ड रिसर्च सेन्टर (NTRC) को स्थापना

बैंक आफैं भ्याटमा जान उपयुक्त नहुने र सशुल्क सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई पनि निरन्तरता दिनु आवश्यक हुने परिप्रेक्ष्यलाई दृष्टिगत गरी बैंकद्वारा प्रदान गर्ने सेवाबापत लिइने शुल्कको निस्साको रूपमा भ्याट बिलको उपलब्ध गराउन नसक्दा संस्थाहरूको खर्च लेखनलाई पुष्ट्याई आवश्यक कागजातमा भएको कमीलाई पूर्ति गर्न बैंकले गठन गरेको एन.सि.बि.एल. ट्रेनिङ्ग एन्ड रिसर्च सेन्टरमार्फत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिरहेको छ ।

९. स्तरीकरण कार्यक्रम

बैंकको १५औं वार्षिक साधारणसभाबाट सहकारी स्तरीकरण कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि-२०७५ पारित गरी सोही वमोजिम विभिन्न तहका कार्यक्रमहरू विकास गरी सञ्चालनमा ल्याएकोमा गत साधारणसभाबाट उक्त कार्यविधि अद्यावधिक गरी कार्यक्रमका तहहरू परिमार्जन गरिएका छन् । सहकारी स्तरीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत आधारभूत स्तरीकरण (Basic-Standardization) कार्यक्रमका लागि बैंकले छुट्टै सफ्टवेयर विकास गरी सञ्चालनमा ल्याएको छ । स्तरीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत बचत तथा ऋण सहकारी र बचत तथा ऋणबाहेकका सहकारी संस्थाका लागि छुट्टाछुट्टै सूचकाङ्कहरूमार्फत संस्थाको स्तर मापन गरी स्तरोन्नतिका लागि उपयुक्त सुभावसहितको प्रतिवेदन प्रदान गरिन्छ । संस्थाको स्तरोन्नतिका लागि सूचकाङ्कको अवस्था बमोजिमका पृथक पृथक सुभावहरूमध्ये उपयुक्त सुभाव प्रवाह गरिन्छ । आधारभूत स्तरीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत बैंकले प्रवाह गर्ने सेवालाई अद्यावधिक गरी Basic+ कार्यक्रमसमेत विकास गरिएको छ । स्तरीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत प्रदेश तहको प्रोटेक्ट (PROTECT: Program for Transform and Empower Cooperative) विकास गरिएको छ । त्यसैगरी राष्ट्रिय तहको केयर (CARE: Cooperative will be Able to Run Efficiently) सञ्चालनमा ल्याएको छ । स्तरीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत राष्ट्रिय तहको स्मार्ट (SMART: Satisfied member who are able and Responsible for Timeless sustainable growth) र अन्तर्राष्ट्रिय तहको एक्सेस (ACCESS: A-One Competitive Choice for Excellence in Service and Soundness) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने तयारी रहेको छ ।

स्तरीकरण कार्यक्रम आबद्ध भई तल्लो तहको कार्यक्रममा सफल संस्थाहरू क्रमशः माथिल्लो तहको कार्यक्रमका लागि योग्य हुनेछन् । बैंकले सदस्य संस्थाहरूको क्षमता र आवश्यकताका आधारमा विकास गरिएका विभिन्न तहका कार्यक्रममा संस्था जोडिएर स्तरोन्नतिको कार्यमा सहकार्यमार्फत अगाडि बढ्न सक्नेछन् । २०८१ असार मसान्तसम्म आधारभूत स्तरीकरण कार्यक्रममा ४७३३ वटा संस्था र केयर कार्यक्रममा १२५ वटा संस्थाहरू आबद्ध छन् । पछिल्लो समय बैंकको सदस्य संस्थाहरूको अनुकूलतालाई ध्यानमा राखी सहकारी स्तरीकरण कार्यक्रमका तहहरू अद्यावधिक गरी बैंकका धेरैभन्दा धेरै संस्थाहरूलाई सेवा पुऱ्याउने उद्देश्य लिएको छ । बैंकले चालू आ.व. २०८१/०८२ मा आधारभूत स्तरीकरण कार्यक्रममा ६००० संस्था, आधारभूत फ्लसमा ३०००, प्रोटेक्ट र माथिल्लो तहका कार्यक्रममा ३०० वटा संस्थाहरू आबद्ध गरी सेवा प्रवाह गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

१०. सबलीकरण कार्यक्रम

सहकारी संस्थाहरूको आन्तरिक सक्षमता अभिवृद्धिमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले बैंकले सबलीकरण कार्यक्रम सञ्चालनमा

ल्याएको छ । यस कार्यक्रममा पालिकासँगको साभेदारीमा सहकारी संस्थाहरूको स्तर र आवश्यकता पहिचान गर्न प्राविधिक सहयोगमार्फत परीक्षण कार्य गर्नेछ । बैंकले विकास गरेको सहकारी स्तरीकरण कार्यक्रमअन्तर्गतका निर्धारित सूचकाङ्कहरूको प्रयोग गरी संस्थाको वित्तीय एवम् गैरवित्तीय अवस्था पक्षको जाँच गरी संस्थागत विकास र दिगो सञ्चालनका लागि आवश्यक सुभाव उपलब्ध गराइन्छ । सबलीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत आ.व. २०८०/०८१ मा हेटौंडा उपमहानगरपालिकासँगको सहकार्यमा १५ वटा सहकारी संस्थाहरूको स्थलगत परीक्षण गरी समीक्षा गोष्ठीमार्फत कुशल अभ्यास तथा अनुभवहरू साटासाट गरियो । कार्यक्रम निकै प्रभावकारी रहेको र सबलीकरण कार्यक्रम मार्गदर्शक रहेको प्रतिक्रिया कार्यक्रमको साभेदार पालिका र कार्यक्रममा सहभागी संस्थाहरूबाट पाइएको छ । चालू आ.व. २०८१/०८२ मा ७ वटै प्रदेशबाट कम्तीमा १/१ वटा पालिकासँग सम्झौता गरी सबलीकरण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउने लक्ष्य राखिएको छ ।

११. सम्मान तथा पुरस्कार कार्यक्रम

बैंकले नीतिगत व्यवस्था गरी प्रत्येक वर्ष विभिन्न विधामा सदस्य संघसंस्थाहरूलाई पुरस्कृत र सम्मान गर्दै आइरहेको छ । गत आ.व.मा बैंकले ४ वटा विभिन्न विधामा १४८ वटा सहकारी संघसंस्थालाई र राष्ट्रिय व्यक्तित्वतर्फ ३ र बैंक व्यवस्थापनबाट ३ जना कर्मचारी र १ शाखा कार्यालयलाई गरी जम्मा १५५ वटा सम्मान पुरस्कार प्रदान गरेको थियो । आ.व. २०८१/०८२ मा सदस्य सम्मान तथा पुरस्कारको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१२. नेपालमा एसियाली ऋण महासंघ (आकु) को फोरम २०२३ र साधारणसभा

कोभिडको कारण सन् २०२० मा स्थगन भएको एसियाली ऋण महासंघको फोरम र साधारणसभा २०८०/०८१ को असोज महिनामा नेपालमा सम्पन्न भयो । यस बैंकसमेत सहआयोजक रहेको उक्त फोरममा नेपालसहित १९ वटा देशका ४५० जनाभन्दा बढी प्रतिनिधिको सहभागिता रहेको थियो ।

१३. संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व

संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वकार्यक्रम अन्तर्गत शाखा कार्यालय बागलुङद्वारा सदस्यहरूको सहभागितामा विश्व वातावरण दिवसको अवसरमा वृक्षारोपण कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

त्यसै गरी ६७औँ राष्ट्रिय सहकारी दिवस २०८० को अवसरमा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कार्यक्रम अन्तर्गत शाखा कार्यालय दाङ र तुलसीपुरको संयुक्त आयोजनामा वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी हाजिरीजवाफ प्रतियोगिता सम्पन्न गरियो ।

१४. सहकारी क्षेत्र सुधारका लागि सुभाव सङ्कलन र प्रस्तुति

नेपाल सरकारद्वारा गठित सहकारी क्षेत्र सुधार सुभाव कार्यदल २०८०, नेपाल सरकार, राष्ट्रिय सहकारी महासंघलगायतका संघसंस्थाहरूसँगको सहकार्यमा र बैंकका सल्लाहकार, प्रबुद्ध वर्गलगायत विभिन्न पक्षसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रममार्फत सुभाव सङ्कलन गरी प्राप्त सुभावहरूको अध्ययन विश्लेषणबाट बैंकले तयार गरेको विस्तृत प्रतिवेदन पेस गरेको छ । सो प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएका मुख्य सीफारिस निम्नानुसार रहेको व्यहोरा जानकारीका लागि उल्लेख गरिएको छ ।

वित्तीयतर्फ

तीनै तहका सरकार तथा नियमनकारी निकाय

- सहकारी संस्थाको वित्तीय सङ्कट तथा समस्याका आधारमा ग्रेडिड गर्ने, संस्था विशेष उद्धार योजना ल्याउने,
- सुधार गर्न सकिने सहकारी संस्थाहरूलाई सरकारद्वारा कम ब्याजदरको रकम (Soft Loan) प्रदान गर्ने,
- सहकारी एकीकरण गर्न छुट सुविधासहित विशेष कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने,
- सहकारीको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतालाई कायम राख्नका लागि सन्दर्भ ब्याजदरको निर्धारण स्वचालित बनाउन मापदण्ड गरिनुपर्ने, सन्दर्भ ब्याजदर आधारदरको आधारमा समायानुकूल तय गर्नुपर्ने,

- सहकारीको ऋण असुल नभएका सदस्यको जग्गा रोक्का तथा थप रोक्का सहकारीको संस्थागत पत्रबाट गर्न सकिने व्यवस्था लागू गर्ने र ऋण असुलीमा सरकारले सहयोग गर्ने,
- सहकारीमा विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली तथा नगदरहित कारोबारका लागि मौद्रिक नीति र सरकारको बजेट कार्यक्रममा सम्बोधन गर्नुपर्ने,
- वित्तीय सहकारीअन्तर्गत व्यवसाय विस्तार, पुँजीसम्बन्धी व्यवस्था, लेखानीति, जोखिमको व्यवस्थापन, संस्थागत सुशासन, क्षेत्रगत लगानी, ग्रामीण क्षेत्र तथा पिछडिएको सदस्यमा वित्तीय लगानी, कर्जा सूचना तथा कालोसूचीसम्बन्धी व्यवस्था, ब्याजदर निर्धारणसम्बन्धी व्यवस्था, अनिवार्य तरलता मौज्जात तथा वैधानिक तरलतासम्बन्धी व्यवस्था, सम्पत्ति सुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी व्यवस्था वित्तीय स्रोत सङ्कलनसम्बन्धी लगायतका व्यवस्थाका लागि नियामकले न्यूनतम मापदण्ड तोक्नुपर्ने ।

गैरवित्तीयतर्फ

- सहकारीका लागि व्यवसाय विस्तार स्रोतको पहिचान तथा सङ्कलन : संस्थागत सुशासन, लेखानीति, व्यवसायको प्राथमिकीकरणलगायतका विषयमा न्यूनतम मापदण्ड तोक्नुपर्ने,
- सहकारी क्षेत्रलाई राष्ट्रिय विद्युतीय भुक्तानी प्रणालीमा आबद्धता, सहकारी कोरबैंकिङ सफ्टवेयरको मापदण्ड निर्धारण तथा अनिवार्य अनुमति लिनुपर्ने व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने,
- सहकारी तालिम केन्द्रको तीनै तहका सरकारबाट सञ्चालन हुनुपर्ने,
- सहकारी संघसंस्थामार्फत कृषि पशुपक्षी, उद्योग, कलकारखाना, जलविद्युत्, पर्यटन, बिमा, स्वास्थ्य सेवालगायतका व्यवसाय सञ्चालन गर्न अन्तरसम्बन्धित ऐनहरू तत्काल संशोधन गर्ने,
- प्रारम्भिक संस्था, विषयगत केन्द्रीय संघ सहकारी बैंक र महासंघ मात्र कार्यकारी भूमिकामा रहने,
- सहकारीमा तालिम शिक्षा तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम राज्य र अभियानले संयुक्त रूपमा प्रभावकारी हुने गरी निरन्तर सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने,
- अभियानको सहयोगमा सरकारले सहकारीको संघ, संस्था, सदस्य, उद्योग, व्यवसाय, परियोजना आदिको यथार्थ तथ्याङ्क सङ्कलन गर्नुपर्ने, निजामती सेवामा सहकारी क्षेत्र हेर्ने कर्मचारीहरूको छुट्टै सहकारी समूह बनाई दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था हुनुपर्ने,

सहकारी अभियानतर्फ

- सहकारी सञ्चालकको आचारसंहिता जारी गरिनुपर्ने, बचत गर्ने तथा ऋण लिनेलाई सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- संघहरूले आफ्नो मातहतका सहकारी संघसंस्थाको अध्ययन विश्लेषण गर्ने, सोको आधारमा सुझाव योजना दिने, सरकारसमक्ष बहस पैरवीका लागि सहजीकरण गर्ने,
- सहकारी सिद्धान्तभन्दा बाहिर गएर स्रोतको दुस्प्रयोग गर्नेलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउनका लागि सहजीकरण गर्ने,
- स्वार्थको द्वन्द्व नरहने गरी नीति तथा कार्यविधि निर्माण गरिनुपर्ने,
- सदस्य शिक्षालाई प्राथमिकीकरण हुनुपर्ने, सहकारी सदस्य बन्नुपूर्व न्यूनतम सहकारी शिक्षा लिएको हुनुपर्ने मापदण्ड तय गरिनुपर्ने, सञ्चालक व्यवस्थापन र सदस्यको भूमिका प्रस्ट पारिनुपर्ने,
- सहकारी क्षेत्रमा जनशक्ति आकर्षणका लागि कर्मचारीको वृत्ति विकासको सुनिश्चितता गरिनुपर्ने ।

गुणस्तरीय वित्तीय सेवा

१. कुल सम्पत्तिको आकार

आ.व. २०७९/०८० मा बैंकको वासलातको आकार ६३ अर्ब ४८ करोड रहेकोमा आ.व. २०८०/०८१ मा करिब २ प्रतिशतले वृद्धि भई ६४ अर्ब ६५ करोड कायम भएको छ । आ.व. २०८०/०८१ को पछिल्लो अवधिमा निक्षेपमा भएको वृद्धिले वासलातको आकार बढाउनमा भूमिका खेलेको थियो ।

२. सेयर पुँजीको अवस्था

आ.व. २०७९/०८० को अन्त्यमा बैंकको सेयर पुँजी २ अर्ब ८० करोड रहेकामा बैंकको सञ्चित मुनाफामा सङ्कुचन हुँदा सदस्य संघसंस्थाको सेयर खरिदप्रतिको आकर्षणमा कमी भई आ.व. २०८०/०८१ मा २ अर्ब ७८ करोड कायम रहेको छ । जसले गर्दा नियमकीय प्रावधानअनुसार बैंकको पुँजी पर्याप्तता अनुपातमा समेत ठूलो दबाव परेको छ ।

३. बचत/निक्षेपको अवस्था

आ.व. २०७९/०८० को अन्त्यमा बैंकको कुल निक्षेप ५८ अर्ब २४ करोड रहेकोमा आ.व. २०८०/०८१ को अन्त्यमा करिब ५ प्रतिशतले वृद्धि भई ६१ अर्ब ७ करोड कायम रहेको छ । अर्थतन्त्रमा देखिएको शिथिलताका कारण आर्थिक गतिविधिहरूमा ह्रास आई कर्जाको माग न्यून रहँदा सहकारी संघसंस्थामा तरलता अधिक भई बैंकको निक्षेपसमेत बढेको छ । आ.व. २०७९/०८० मा निक्षेप मिश्रणको अवस्था हेर्दा साधारण बचततर्फ ६२.५२ प्रतिशत, मुद्दतीतर्फ ३६.८७ प्रतिशत र नियमित बचततर्फ ०.६७ प्रतिशत रहेकोमा २०८०/०८१ को असार मसान्तसम्म आइपुग्दा साधारण बचत तर्फ ६२.४९ प्रतिशत, मुद्दतीतर्फ ३६.४४ प्रतिशत र नियमित बचततर्फ १.०७ प्रतिशत रहेको छ । यसले बैंकको दीर्घकालीन वचतको अनुपातमा क्रमिक रूपमा वृद्धि हुँदै गइरहेको देखिन्छ ।

४. कर्जा तथा निक्षेपको क्षेत्रगत विवरण

प्रदेश	निक्षेप सङ्कलन	योगदान प्रतिशतमा	कर्जा परिचालन	योगदान प्रतिशतमा
कोशी प्रदेश	१०,०४८,८१७,५५२	१६.५%	३,१४६,१९४,६९३	१२%
मधेश प्रदेश	५,४६१,८६६,२६९	८.९%	१,६३८,३५९,९६९	६%
बागमती प्रदेश	२८,३२३,४९४,६५१	४६.४%	१७,७७२,८०८,५४१	६८%
गण्डकी प्रदेश	६,८१५,५७७,०२६	११.२%	१,१३४,१०४,८४८	४%
लुम्बिनी प्रदेश	७,१९८,८९१,५०३	११.८%	१,२४७,४०३,२३३	५%
कर्णाली प्रदेश	१,४३५,५०४,०१९	२.४%	५८३,६५४,३४७	२%
सुदूरपश्चिम प्रदेश	१,७९३,७५५,६६६	२.९%	७५३,७८०,०४२	३%
जम्मा	६१,०७७,९०६,६८६	१००.००%	२६,२७६,३०५,६७३	१००.००%

५. कर्जाको अवस्था

आ.व. २०७९/०८० को अन्त्यमा बैंकको कुल कर्जा लगानीको आकार ३२ अर्ब ८८ करोड रहेकोमा आ.व. २०८०/०८१ को अन्त्यमा २०.१० प्रतिशतले सङ्कुचन भई कुल कर्जा २६ अर्ब २७ करोड कायम भएको छ । किस्ताबन्दी प्रकृतिका कर्जाहरू नियमित भुक्तानी हुनु, सहकारी संस्थाको वित्तीय अवस्था खस्किँदा बैंकको विद्यमान व्यवस्थाअनुसार थप कर्जा लगानी गर्न नसक्नु, सहकारी संस्थामा नै अधिक तरलता हुँदा नयाँ कर्जाको मागमा कमी हुनु लगायतका कारणले समग्र कर्जाको आकारमा ह्रास आएको छ । कर्जा लगानीका साथै कर्जा असुली प्रक्रियामा पनि चुनौतीहरूको सामना गरिरहेको परिस्थितिमा

बैंकले आ.व. २०८०/०८१ को साउन १ गतेदेखि प्रतिवेदन तयार भएको मितिसम्म खराब कर्जाको सूचीमा रहेका ३८ वटा सहकारी संस्थाबाट रु १ अर्ब ९० करोड कर्जा सफलतापूर्वक असुल गरी थप उपलब्धि हासिल गरेको छ ।

६. कर्जा नोक्सानी व्यवस्था

आ.व. २०७९/०८० को अन्त्यसम्म बैंकले कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाका लागि कुल १ अर्ब ६८ करोड रूँयाँको कोष तयार गरेको थियो । कर्जाको असुली प्रक्रियामा देखिएका समस्याहरू, सहकारी संस्थाहरूको आन्तरिक कमजोरी, र समग्र अर्थतन्त्रमा देखिएका चुनौतीहरूले व्यवस्थापनलाई कर्जा असुली कार्यमा थप कठिन बनाएको थियो । बैंकको वित्तीय स्थायित्व कायम राख्दै नियामक निकायहरूले तोकेका नियमहरू पालना गर्दा आ.व. २०८०/०८१ मा २ अर्ब ५८ करोड थप गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्थामा कुल रकम ४ अर्ब २६ करोड कायम गरिएको छ ।

७. कर्जा असुली एवम् गैरबैंकिङ सम्पत्तिको अवस्था

चालू आ.व.मा बैंकले केही ऋणी सदस्यहरूबाट स्थिर सम्पत्ति आफ्नो नाममा गैरबैंकिङ सम्पत्तिका रूपमा स्वीकार गरेको छ । गैरबैंकिङ सम्पत्तिको वृद्धि बैंकको सकारात्मक सङ्केतको सूचक मान्न नमानिए तापनि वर्तमान चुनौतीपूर्ण परिस्थितिमा तपसिल सम्पत्तिहरू बैंकको नाममा कायम हुनुले कम्तीमा बैंकले आफ्नो लगानीको हिस्सा असुल गर्न सक्ने सम्भावनालाई सुनिश्चित गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

क्र.सं.	ऋणी सहकारीको नाम	सम्पत्तिको स्थान	सम्पत्तिको क्षेत्रफल	गैरबैंकिङ लेखाङ्कन मूल्य	पञ्चकृत मूल्याङ्कन	कैफियत
१	श्री ग्लोबल बहुमुखी सहकारी संस्था लि. राजविराज १, सप्तरी	सप्तरी जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तह	१३-४-१५-० बिगाहा	रु ८,७९,९६,४९३/०२	रु ९,६२,११,२००/-	
२	कान्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	मीनभवन, काठमाडौँ	२-७-०-२ रोपनी	रु २८,६२,०३,१४८/७९	रु ५६,५५,००,०००/-	घरसमेत
३	तुलसी बहुमुखी सहकारी संस्था लिमिटेड	मोरंग र भापा	१४,७२४.२२ वर्गमिटर	रु ११,०६,७६,४१०/७३	रु ११,०५,००,०००/-	घरसमेत
४	स्वर्णलक्ष्मी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	ललितपुर र काठमाण्डौ	१-१२-०-० रोपनी	रु १३,०६,६१,०००/-	रु १४,१२,५२,०००/-	घरसमेत
५	कल्याण उपकार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	मीनभवन, काठमाडौँ	०-७-०-० रोपनी	रु ९,५६,६९,०५३/६३	रु १२,०६,७२,३२०/-	घरसमेत
६	सनराइज बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	चितवन	०-१०-११-० बिगाहा	रु १,५४,३७,९६७/६८	रु २,४५,००,०००/-	-
७	ढोङ्गमे कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	सूर्यविनायक, भक्तपुर	१-०-२-० रोपनी	रु २,६४,५०,३९९/१४	रु ४,८४,००,०००/-	घरसमेत
८	लालीगुराँस सेभिङ एन्ड क्रेडिट को-अपरेटिभ लिमिटेड	क्षेत्रपाटी, काठमाडौँ	६-७-०-० रोपनी	रु ३२,३४,७३,४६७/२७	रु ४९,५३,९६,०००/-	-
९	शुक्रपथ बहुउद्देशिय सहकारी संस्था लिमिटेड	कालिमाटी, काठमाडौँ र पिडुवा, चितवन	५१७.४७ वर्ग मिटर ०-१०-२-० बिगाहा	रु १७,७१,२५,२७४/२२	रु १८,४९,००,०००/-	-

मिति २०८१/८/६ गतेसम्म बैंकसँग रहेको गैरबैंकिङ सम्पत्तिको कुल मूल्य: रु १,३७,९६,९५,९९१/०८

८. बैंकको पुँजीकोषको अवस्था

पुँजीकोष बैंकको वित्तीय क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न आवश्यक न्यूनतम वित्तीय आधार हो । जसले आर्थिक स्थिरता र जोखिम व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्दछ । सहकारी बैंकको पछिल्लो पुँजीकोषको अवस्था नियामक निकाय नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको न्यूनतम पुँजीकोष पर्याप्तता अनुपातभन्दा तल रहेको छ । कर्जा असुलीमा समस्या, निष्क्रिय कर्जाको वृद्धि, सहकारी संस्थाहरूमा देखिएका संरचनागत कमजोरी पुँजीकोष कमजोर हुनुका प्रमुख कारणहरू हुन् । बैंकले यी चुनौतीहरू समाधान गर्न कर्जा पुनर्संरचना र जोखिम व्यवस्थापन सुधारमा ध्यानकेन्द्रित गर्दै सहकारी संस्थाहरूको सुदृढीकरणका लागि नियमित शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धिमा समेत जोड दिइएको छ । चालू आ.व. मा नियामकीय मापदण्ड पूरा गर्न पुँजीकोष वृद्धिका लागि आवश्यक रणनीतिहरू लागू गर्ने लक्ष्य राखिएको छ, जसमा सदस्य संस्थाहरूसँगको सहकार्य, कर्जा असुलीको प्रभावकारितालाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । यी प्रयासहरूले पुँजीकोषको अवस्था सुधार गर्दै सहकारी बैंकको वित्तीय स्थायित्व ल्याउने अपेक्षा गरिएको छ ।

९. संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषको रकम बाँडफाँट

सहकारी ऐन, २०७४ तथा नियमावली २०७५ को प्रावधानअनुरूप बैंकले आ.व.२०७९/०८० मा बैंकले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (NFRS) अनुसारको मुनाफाबाट छुट्याइएको संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषको रकमसदस्य संघसंस्थाले जम्मा गरेको बचतको ४० प्रतिशत र कर्जामा तिरेको ब्याजका लागि ६० प्रतिशत भारको आधारमा कुल ३ करोड ८३ लाख २० हजार २ सय ९५ रुपैयाँ संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषको रकम बाँडफाँट गरेको छ । यसबाट बचत र कर्जा कारोबार गर्ने १६,०६० सहकारी संघसंस्थाहरू संरक्षित पुँजी फिर्ता कोषबाट लाभान्वित भएका छन् । बचत र कर्जामा उच्च कारोबार गरी योगदान गरेबापत सबैभन्दा बढी रकम फिर्ता पाउने सदस्यले क्रमशः बचततर्फ ९ लाख ७५ हजार ६ सय ७ रुपैयाँ तथा कर्जातर्फ ३ लाख २४ हजार ८ सय ४ रुपैयाँसम्म प्राप्त गर्न सफल भएका छन् ।

१०. राष्ट्रिय सहकारी बैंकको करमा योगदान

विगतका वर्षहरूमा ३ पटकसम्म सहकारी क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी कर तिरेबापत राजस्व विभागबाट सम्मानित यस बैंकले आ.व. २०८०/०८१ मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनुपर्ने आयकर तथा विभिन्न शीर्षकका अग्रिम करहरू (TDS) देहायबमोजिम दाखिला तथा भुक्तानी गरेको छ ।

क्र.सं.	कर शीर्षक	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/०८०	आ.व. २०७८/०७९
१	आयकर	१५९,७१६,८२५.००	४४,४१६,०४८.००	१०८,७४९,७३७.००
२	ब्याजकर	५६८,१०२,७००.५७	५६२,५१६,५६०.००	४४९,७४७,१३०.००
३	कर्मचारी पारिश्रमिक कर	२३,३०४,९५१.२५	४३,४३३,०२२.००	४७,१३८,९३६.००
४	घरबहाल कर	५,२४४,४२०.८२	४,८४४,४७८.००	४,२६८,४४१.००
५	अन्य अग्रिम कर रकमहरू	६,४७५,४२६.८७	३४,६६३,३८८.००	३१,९९०,८८५.००
	जम्मा	७६२,८४४,३२४.५१	६८९,८७३,४९६.००	६४१,८९५,१२९.००

११. नाफा/नोक्सानको अवस्था

स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेटबमोजिम बैंकले आफना व्यावसायिक क्रियाकलापहरू निरन्तर रूपमा अगाडि बढाएको छ । बजारका प्रतिकूल अवस्था एवम सहकारी क्षेत्रमा आएका विविध समस्याका कारण तोकिएबमोजिमको मुनाफाको लक्ष्य पूरा गर्न नसकी ऋणात्मक नतिजा प्राप्त गर्नुपरेको । विषम परिस्थितिका बाबजुत कर्जा भुक्तानीलाई नियमित गर्नुहुने सदस्य संघसंस्थाको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै बैंकको आम्दानीमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने नयाँ कर्जा लगानी र निष्क्रिय कर्जा असुलीमा सदस्य संघसंस्थाको दरिलो साथसहयोगको अपेक्षा गरिएको छ ।

१२. कर्जा जोखिम व्यवस्थापन

बैंकले कर्जा प्रस्ताव प्रस्तुत गर्ने मापदण्ड, वित्तीय सम्भौता, मूल्याङ्कन मापदण्ड र सूचकहरू, कर्जा अनुमोदन गर्ने अधिकारको प्रत्यायोजन, ठूला कर्जा जोखिममा विवेकपूर्ण सीमा, सम्पत्ति विकेन्द्रीकरण, कर्जा धितोको मापदण्ड, पोर्टफोलियो

व्यवस्थापन, कर्जा समीक्षा संयन्त्र, जोखिम केन्द्रीयता, जोखिम अनुगमन र मूल्याङ्कन, कर्जाको मूल्य निर्धारण, प्रावधान, नियामक र कानुनी अनुपालन आदि कुरामा समेत ध्यान पुऱ्याउँदै आएको छ । कर्जा लगानीभन्दा पहिलाको जोखिम विश्लेषण प्रक्रियालाई प्राथमिकतामा राख्दै बैंकको कर्जा व्यवस्थापन प्रणाली (Loan Management System-LMS) बाट प्राप्त कर्जा फाइलहरूलाई विभिन्न प्रक्रिया तथा विधिहरू अवलम्बन गरी बैंकको जोखिम विश्लेषण गर्ने कार्यलाई प्रविधिसँग जोडेर थप मजबुत बनाउँदै लुगिएको छ । बैंकको कर्जा लगानी प्रक्रियालाई थप सुव्यवस्थित र सुरक्षित बनाउने उद्देश्यले यस बैंकले छुट्टै कर्जा जोखिम व्यवस्थापन विभागमार्फत कर्जा जोखिम विश्लेषण गर्दै आइरहेको छ । कर्जा लगानीमा अन्तरनिहित जोखिम पहिचान, मूल्याङ्कन र न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गर्नका लागि जोखिम व्यवस्थापन कार्यविधि कार्यान्वयन गरेसँगै यस बैंकको कर्जा जोखिम मूल्याङ्कन विषयलाई नीतिगत रूपमा थप सबल बनाउनसमेत सफल भएको छ । बैंकले कर्जा जोखिमका अतिरिक्त जोखिम व्यवस्थापन कार्यविधि तथा जोखिम व्यवस्थापन ढाँचाबमोजिम बैंकको समग्र पक्षहरूको विश्लेषण गरी जोखिम व्यवस्थापनका लागि नियमित रूपमा विश्लेषण गर्ने गरेको छ । बैंकले कर्जा लगानीपूर्व तथा कर्जा लगानीपश्चात नियमित अनुगमन एवम् निरीक्षण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरी कर्जा जोखिम न्यूनीकरणलाई पहिलो प्राथमिकता राखी कार्य व्यवस्थित गर्दै आइरहेको छ ।

१३. बैंकको दबाब परीक्षण (Stress Testing)

नेपाल राष्ट्र बैंकले सन् २०१२ को जनवरीमा पहिलो पटक जारी गरेको दबाब परीक्षण (Stress Testing) दिशानिर्देश तथा उक्त दिशानिर्देशलाई प्रतिस्थापन गरी सन् २०२३ अक्टोबरमा जारी गरेको निर्देशनको सान्दर्भिकता बैकिङ क्षेत्रमा तीव्र रूपमा विकसित भएको छ । हालको अवस्थाभन्दा फरक वित्तीय एवम् आर्थिक अवस्थाको परिकल्पना गर्दा बैंकको वित्तीय सूचकहरूमा पर्ने दबाब वा परिवर्तनको अध्ययन गर्न तथा आन्तरिक एवम् बाह्य कारणले अर्थतन्त्रमा आउन सक्ने उतार चढावले बैंकको पुँजी, तरलता, कर्जा, आम्दानीलगायतका सूचकहरूमा पर्न सक्ने प्रभाव अध्ययनका लागि विगतका वर्षहरूमा जस्तै त्रैमासिक रूपमा दबाब परीक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिँदै आइरहेको छ । दबाब परीक्षणको माध्यमबाट प्राप्त नतिजाहरूको विश्लेषण गरी सम्भावित जोखिमको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक रणनीतिहरू अवलम्बनसमेत गर्ने गरिएको छ ।

१४. कर्जा सूचना केन्द्रको सदस्यमा पहुँच

कर्जा लगानी प्रक्रियालाई सुरक्षित गर्नका लागि महत्त्वपूर्ण भूमिका रहने ऋणी सदस्यको कर्जासम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्नका लागि नेपालको परिप्रेक्ष्यमा कर्जा सूचना केन्द्रले आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी राष्ट्रिय सहकारी बैकसहित नेपाल राष्ट्र बैंकबाट अनुमतिप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई सूचनाको विवरण उपलब्ध गराउँदै आएको छ । कर्जा सूचना केन्द्रमा सहकारी संस्थाहरू आबद्ध हुनका लागि हालकै अवस्थामा नीतिगत तथा संरचनागत कारणले सम्भव देखिँदैन । राष्ट्रिय सहकारी बैकमार्फत कर्जा सूचना प्राप्त गर्न ७ वटा सदस्य सहकारी संस्थाहरूसँग सम्झौता गरी कर्जा सूचना विवरण लिन सक्ने व्यवस्था मिलाईएको छ । सहकारी संस्थाको संरचना तयार नभएसम्मका लागि थप सदस्य सहकारी संस्थाहरूलाई समेत कर्जा सूचनाको सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।

१५. वित्तीय सेवाहरूमा गुणस्तर अभिवृद्धि

सहकारी बैंकले वित्तीय सेवाहरूमा गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दै आएको छ, विशेष गरी ग्रामीण र दुर्गम क्षेत्रका सहकारी संघसंस्थाहरूलाई वित्तीय पहुँच प्रदान गर्दै बचत र लगानीलाई प्रवर्द्धन गर्ने तथा स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सबल बनाउन योगदान पुऱ्याएको छ । तथापि प्राविधिक पूर्वाधारको अभाव, दक्ष जनशक्तिको कमी र नियामकीय चुनौतीहरू अवरोधका रूपमा देखिएका छन् । यी चुनौतीहरूको समाधानका लागि डिजिटल बैकिङको विस्तार, वित्तीय साक्षरताको प्रवर्द्धन र नियामकीय सुधारको आवश्यकता रहेको छ । कर्जाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न, बैंकले निक्षेप-कर्जा अनुपात सन्तुलनमा राख्ने, ठूला कर्जाका लागि आवश्यक कागजात र विश्लेषण पद्धतिलाई सुदृढ गर्ने र साना कर्जा प्रवाहलाई प्राथमिकता दिँदै कर्जा उपभोग गर्ने संस्थाहरूको सङ्ख्या वृद्धि गर्ने योजना अघि सारेको छ । साथै, क्षेत्रगत रूपमा कर्जाको वर्गीकरण गरी जोखिम व्यवस्थापन सुनिश्चित गरी कर्जासँग सम्बन्धित जनशक्तिको प्राविधिक सीप र दक्षता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिएको छ । यी प्रयासहरूले सहकारी बैंकलाई वित्तीय सेवाहरूलाई दिगो, प्रभावकारी र समावेशी बनाउन सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ ।

संस्थागत विकास तथा सुशासन

१. उपसमितिमार्फत सहजीकरण

बैंकको केन्द्रीयस्तरमा सञ्चालकको नेतृत्वमा १० वटा उपसमितहरू क्रियाशील छन् भने २४ वटा शाखा कार्यालयमा शाखा समन्वय उप-समिति गठन भएको छ । नियामकीय प्रावधानअनुरूप केन्द्रीय स्तरका आवश्यक उप-समिति गठन गरिएको हो ।

केन्द्रीयस्तरमा गठित उप-समितिहरूको विवरण यसप्रकार रहेको छ ।

१. कर्मचारी सेवा-सुविधा उप-समिति
२. घरेलु तथा साना उद्योग विकास उप-समिति
३. जोखिम व्यवस्थापन उप-समिति
४. नीति-निर्माण कार्यक्रम उप-समिति
५. लघुवित्त तथा उद्यम उप-समिति
६. लैङ्गिक समानता उप-समिति
७. व्यवसाय प्रवर्द्धन, एकीकरण तथा स्तरीकरण उप-समिति
८. शिक्षा, तालिम तथा सम्मान उप-समिति
९. सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुगमन उप-समिति
१०. सूचना, सञ्चार, प्रकाशन तथा प्रविधि उप-समिति

केन्द्र र शाखास्तरमा गठित उप-समितिको दक्षता अभिवृद्धिका लागि बैंकले वार्षिक कार्यक्रममा व्यवस्थाअनुसार विभिन्न कार्यक्रमहरूको आयोजना गरी क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । चालू आ.व.मा उप-समितिलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना तय गरिएको छ ।

२. गुनासो सुनुवाइ सम्बन्धमा

बैंकले सदस्यहरूको गुनासोको सुनुवाइको लागि गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि निर्माण गरी सो कार्यान्वयन गरिरहेको छ । गुनासो सुनुवाइ लागि प्रमुख सञ्चालन अधिकृतलाई गुनासो सुन्ने अधिकारीको रूपमा तोकिएको छ । गत आ.व. मा सदस्यहरूमा लिखित र मौखिक रूपमा प्राप्त गुनासोहरूको सम्बोधन गरिएका थिए । साथै आगामी आ. व. देखि यसलाई थप प्रभावकारी बनाउन विद्युतीय माध्यमबाट समेत गुनासो राख्न सक्ने गरी प्रणाली विकास गर्ने योजना रहेको छ ।

३. नियामकीय निकायबाट स्थलगत निरीक्षण

बैंकले आफ्नो कार्य सम्पादनलाई नियमअनुसार र पारदर्शी बनाउन सहकारी विभाग र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्राप्त निर्देशनलाई प्राथमिकताका साथ पालना गर्दै आएको छ । यी निकायहरूले बैंकका गतिविधिहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि समयसमयमा स्थलगत निरीक्षण गर्दै आएका छन् । आ.व. २०८०/०८१ मा समेत सहकारी विभाग र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट एकएक पटक बैंकको सघन स्थलगत निरीक्षण गरी स्तरोन्नतिका लागि सुभाव तथा निर्देशन प्रदान गरेको छ ।

स्थलगत निरीक्षणका क्रममा सहकारी विभाग र नेपाल राष्ट्र बैंकले वित्तीय विवरण, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, ऋण व्यवस्थापन, जोखिम मूल्याङ्कन र नीतिगत कार्यान्वयनको अवस्थाबारे विस्तृत अध्ययन गरेका छन् । यसका आधारमा प्राप्त सुभावहरूले बैंकलाई अझ प्रभावकारी रूपमा कार्यसम्पादन गर्न मार्गदर्शन प्रदान गरेको छ । प्राप्त निर्देशनहरूको कार्यान्वयनमा, बैंकले पहिलो प्राथमिकतामा नीतिगत सुधारलाई राख्दै आएको छ । सहकारी विभागले स्थलगत निरीक्षणका क्रममा व्यवस्थापकीय पारदर्शिता, सदस्यहरूको सेवा प्रभावकारिता र संस्थागत सुशासन सुनिश्चित गर्न विशेष ध्यान दिएको छ । त्यस्तै नेपाल राष्ट्र बैंकले विशेष गरी वित्तीय सूचकाङ्कहरू, पुँजी पर्याप्तता तथा निष्क्रिय ऋणहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्न निर्देशन दिएको छ ।

बैंकले यी निर्देशनहरूलाई संस्थागत व्यवस्थापन प्रक्रियामा समावेश गरी कार्यान्वयनका लागि विशेष योजना बनाएको छ । साथै निर्देशनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न आन्तरिक लेखा परीक्षण र लेखा सुपरिवेक्षण समितिको सक्रिय भूमिकालाई बलियो बनाइएको छ । सदस्यहरूको हितलाई सुनिश्चित गर्न सहकारी विभाग र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्राप्त निर्देशनहरूलाई पालना गर्दै बैंकले दीर्घकालीन वित्तीय स्थिरता र सुशासनको लक्ष्यप्रति प्रतिबद्धता जनाएको छ । स्थलगत निरीक्षणबाट प्राप्त निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्दा बैंकको कार्यसम्पादनमा गुणात्मक सुधार भएको छ, जसले आर्थिक तथा सामाजिक उत्तरदायित्वलाई थप सुदृढसमेत बनाएको छ ।

४. संस्थागत प्रतिनिधित्व सम्बन्धमा

यस बैंकआबद्ध रहेको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायमा तपसिलबमोजिमका प्रतिनिधित्व रहेको सहकारी संस्थाको कार्यव्यवस्था निर्देशिका, २०७६ (संशोधनसहित)को दफा ३५ अनुसार यस सभालाई जानकारी गराउँदछौं ।

क्र.सं.		प्रतिनिधित्व गर्ने निकाय	संस्थागत प्रतिनिधित्वको विवरण
१.	श्री के.बी. उप्रेती	Network for the Regional Development of Agricultural Cooperatives in Asia and the Pacific (NEDAC)	उपाध्यक्ष
		International Cooperative Banking Association (ICBA)	सञ्चालक
२	श्री रामहरि बजगाई	स्थिरीकरण कोष	प्रतिनिधि, कोष सञ्चालन समिति
३	श्री विश्वनाथ मण्डल	ICAAP Committee on Agriculture	सदस्य
४	श्री विजया धिताल	ICAAP Committee on Consumer Cooperation	सदस्य
	श्री मोहन बहादुर कार्की		
५	श्री लक्ष्मी प्रसाद उप्रेती	ICAAP Committee on Credit Banking	सदस्य
	श्री महेन्द्र कुमार गिरी		
६	श्री केदार मानन्धर	ICAAP Committee on Cooperatives in Educational Institutes	सदस्य
७	श्री भरत कुमार चिमरीया	ICAAP Committee on Cooperative Research	सदस्य
८	श्री अमृता सुब्बा	ICAAP Committee on Human Resource Development	सदस्य
	श्री राजेश श्रेष्ठ		
१०	श्री पार्वती थापा	ICAAP Committee on Women	सदस्य
	श्री शिवा थापा		
११	श्री हरिहरनाथ योगी	राष्ट्रिय सहकारी महासंघ	सञ्चालक

माथि उल्लिखित विवरणबमोजिम संस्थामा भएको मनोनयनले बैंकलाई भविष्यमा कुनै पनि दायित्व वहन गर्नुपर्नेछैन ।

५. सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धीकानुनी पालना :

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कानुन पालनाका लागि सहकारी विभागबाट सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी संघसंस्थाहरूलाई जारी निर्देशन, २०७६ एवम् समयसमयमा भएको संशोधन वमोजिमका निर्देशन कार्यान्वयनका लागि बैंकले आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छ । सोही निर्देशनअनुरूप बैंकले आफ्नो कार्यविधि तयार गरी व्यवस्थापकीय स्तरको

कर्मचारीलाई अनुपालना अधिकृतको जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । बैंकले नियामकीय व्यवस्थाहरूको अनुपालना तथा रिपोर्टिङका लागि अनुपालना युनिट गठन गरी सोही युनिटमार्फत कार्यहरू व्यवस्थित गर्दै आइरहेको छ ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न बैंकको सञ्चालक सम्मिलित सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण व्यवस्थापन उप-समिति गठन गरिएको छ । उक्त उप-समितिले बैंकमा रहेको सदस्यको कारोबार जोखिमको स्तर निर्धारण गर्ने, AML/CFT को जोखिम व्यवस्थापनसम्बन्धी छलफल गर्ने, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा भएका आतङ्कवादी गतिविधि र त्यसले बैंक तथा सहकारी क्षेत्रमा पार्न सक्ने प्रभाव एवम् जोखिमको विश्लेषण गर्ने गरेको छ । नियामकीय निर्देशनबमोजिम बैंकले नियमित रूपमा तोकिएका प्रतिवेदनहरू Financial Intelligence Unit र नियामक निकायमा पेस गर्ने गरेको व्यहोरा यस गरिमाय साधारणसभासमक्ष अवगत गराउँछु । सहकारी बैंकले थोक कारोबार गर्दै आएको हुँदा व्यक्तिहरूको कारोबार बैंकमा प्रत्यक्ष नहुने भएको जानकारीसहित यस बैंकमा कायम रहेका सदस्य लेखा परीक्षण हुने एकाइ (Audited Entity) एवम् सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐनअनुसार Reporting Entity समेत रहेको कारण यस बैंकको भूमिकाको सम्बन्धमा स्पष्ट निर्देशन र मापदण्ड नभएको अवस्था विद्यमान रहेको हुँदा उच्च पदस्थ व्यक्ति थपघट भएको अवस्थामा तत्काल पहिचान गर्ने, उच्च पदस्थ व्यक्तिको परिवार तथा सम्बद्ध व्यक्ति पहिचान गर्ने व्यवस्था, सदस्यहरूको जोखिमअनुसार वर्गीकरण, सदस्यहरूको वृहत पद्धतिबाट थप पहिचान र बैंकले शङ्कास्पद कारोबार पहिचान गरी वित्तीय जानकारी इकाइमा पेस गर्न नीति गत समस्या रहेको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ ।

६. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार

बैंकले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग आवश्यकता तथा औचित्यताको आधारमा सम्बन्ध विस्तार गर्ने नीति लिएको छ । सहकारी अभियानलाई सुदृढ गर्न लागत लाभका आधारमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसँग सहकार्य गरिदै आएको छ । यस प्रक्रियाले प्रशासनिक र सञ्चालन खर्चजस्ता सम्भावित लागतहरूको मूल्याङ्कन गर्दै वित्तीय सहयोग, प्राविधिक विशेषज्ञता र ज्ञान साभेदारीजस्ता लाभ सुनिश्चितता तय गरी सहकारी क्षेत्रको दिगोपन र प्रभावकारितामा टेवा पुऱ्याई सहकारीको वित्तीय स्वस्थता कायम गर्ने, सेवाको पहुँच बढाउने र अन्तर्राष्ट्रिय उत्कृष्ट अभ्यासहरू अवलम्बन गर्ने नीति लिएको छ ।

७. पारदर्शिता र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

बैंकले वित्तीय गतिविधिसहितका समग्र कार्यहरूबारे आफ्ना सदस्यहरूलाई सुसूचित गर्दै उनीहरूका राय र सुझावका आधारमा अधि बढ्ने रणनीति अवलम्बन गर्दै आएको छ । सरोकारवालाहरूलाई मासिक रूपमा वित्तीय विवरणहरूको जानकारी गराई बैंकले पारदर्शी रूपमा आफ्ना गतिविधिहरू अगाडि बढाउँदै आएको छ । त्यसै गरी अर्धवार्षिक रूपमा सदस्यको जानकारीको लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्दै आईएको छ । आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीले समग्र गतिविधिहरूलाई ब्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरी सुशासन कायम गर्न मार्ग दर्शकको भूमिका निर्वाह गर्दछ । बैंकको नेतृत्व संरचनाअन्तर्गत लेखा सुपरिवेक्षण समितिले आन्तरिक नियन्त्रणको कार्य गर्दै आएको छ । लेखा सुपरिवेक्षण समितिले चौमासिक रूपमा आन्तरिक लेखा परीक्षण गरि सुधारको लागि सुझावसहितको प्रतिवेदन सञ्चालक समितिसमक्ष पेस गर्दै आईरहेको छ । बैंकले व्यवस्थापन संरचनाअन्तर्गत आन्तरिक लेखा परीक्षण विभागको व्यवस्था गरिएको छ । नीतिगत रूपमा आन्तरिक लेखा परीक्षण कार्यविधि निर्माण गरी सो आधारमा लेखा परीक्षण कार्यलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिक बनाईएको छ ।

नवीनतम सूचना प्रविधि तथा प्राविधिक सेवा

१. QR सेवा

सहकारी क्षेत्रको नेतृत्वदायी संस्थाको रूपमा बैकले सदस्य संघसंस्थाहरूलाई QR सेवा प्रदान गरी आमसहकारीका सदस्यहरूलाई देशको कुनै पनि स्थानबाट छिटो, सरल तथा सुलभ तरिकाले नगदरहित भुक्तानी प्रणालीको विकल्प प्रदान गरेको छ । यस प्रणालीमार्फत सहकारी संघसंस्थाका सदस्यहरूले आफ्नो सहकारीमा भएको खातामा रकम जम्मा गर्न तथा आफूले सहकारी संस्थाबाट उपभोग गरेको ऋणको किस्ता जुनसुकै बैकको मोबाइल बैकिङ्ग तथा प्राय सबै वालेटको प्रयोग गरी QR कोड स्क्यान गरेर चुक्ता गर्न सक्नेछन् । बैकले एन आई सी एसिया बैकसँगको सहकार्यमा ल्याएको यस सेवामा आबद्धता शुल्क नलाग्ने र आबद्ध हुने सम्पूर्ण सहकारीहरूको आफ्नै नाममा QR Standee छापिनेछ । साथै सहकारी क्षेत्रको रकम सहकारी बैकमा सेटलमेन्ट हुने हुँदा यस सेवाप्रति सदस्य सहकारीहरूलाई अपनत्व महसुस भईरहेको रहेको छ । हाल सम्म यस सेवामा देशभरिबाट १८३ सहकारी संघसंस्थाहरू आबद्ध भइसकेका छन् ।

२. COOP Card (डेबिट कार्ड) सेवा

COOP Card एक डेबिट कार्ड सुविधा हो, जसको प्रयोग गरी यस सेवामा आबद्ध सहकारी संस्थाका सदस्यहरूले आफ्नो सहकारीको खातामा भएको नगद ATM बाट फिक्न, POS आउटलेटहरू र ई-कमर्स वेबसाइटहरूमा सजिलो भुक्तानी गर्न सक्छन् । सहकारी संस्थाले आफ्नै नाममा कार्ड जारी गर्न सक्ने, आफूले ATM बुथ राख्न नपर्ने, नगद कारोबारमा हुने जोखिम न्यूनीकरण जस्ता कारणले गर्दा यो सजिलोसँग जडान गरी तुरुन्त कार्ड वितरण गर्न सकिन्छ । हालसम्म १७ सहकारी संघसंस्थाहरूले यस सेवाको उपभोग गरिरहेका छन् ।

३. चेक ट्रान्सफर तथा फन्ड ट्रान्सफर सेवा

बैकले सञ्चालनमा ल्याएको चेक ट्रान्सफर सिस्टम एक फन्ड ट्रान्सफर प्रणाली हो जसले सदस्य सहकारीलाई बैकको इन्टरनेट बैकिङ पोर्टलमार्फत अनलाइन माध्यमबाट रकम स्थानान्तरण गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ । यो एक डिजिटल सेवा हो जसको प्रयोगमार्फत सहकारी संस्थाले यस बैकमा रहेको निक्षेपलाई अन्य बैक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको संस्था स्वयम्को खातामा कुनै पनि स्थानबाट रकमान्तर गर्न सकिन्छ । हालसम्म ३४८ सहकारी संघसंस्थाहरूले यस सेवाको उपभोग गरिरहेका छन् ।

४. इन्टरनेट तथा एस.एम.एस. बैकिङ सेवा

इन्टरनेट बैकिङ राष्ट्रिय सहकारी बैकको एक डिजिटल बैकिङ सेवा हो, जसको प्रयोग गरी सदस्य सहकारी संस्थाहरूले इन्टरनेटको प्रयोग गरी यस बैकमा रहेको आफ्नो खाताको स्टेटमेन्ट हेर्न सहयोग पुऱ्याउँछ । यसको प्रयोगमार्फत यस सेवामा आबद्ध रहेका सहकारी संस्थाले यस बैकमा रहेको आफ्नो खातामा सम्पन्न भएका सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको निगरानी गर्न सक्नेछन् । हालसम्म ४,६०३ युजरले यस सेवाको सेवाको उपभोग गरिरहेका छन् ।

त्यसै गरी एस.एम.एस. सेवाबाट सदस्य सहकारी संस्थाले राष्ट्रिय सहकारी बैकमा रहेको आफ्नो खातामा हुने कारोबार विवरण निरीक्षण गर्न सक्नेछन् । हालसम्म ५,६७३ मोबाइल नम्बरहरूमा यस सेवाको उपभोग भइ रहेको छ ।

५. डिजास्टर रिक्भरी साइटको निर्माण र डिजास्टर रिक्भरी ड्रिल सम्पन्न

बैकले आफ्ना सदस्य सहकारी संघसंस्थाहरूलाई असामान्य परिस्थितिमा पनि निरन्तर सेवा प्रवाह गर्न बैकको डाटा सेन्टरभन्दा फरक भौगोलिक स्थानमा डिजास्टर रिक्भरी साइटको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याएको छ । डिजास्टर रिक्भरी साइट सञ्चालनको निरन्तरतामा बैकले आफ्ना सदस्य सहकारी संघसंस्थाको विभिन्न अभिलेखहरू कुनै पनि अवस्थामा सुरक्षित रहेको प्रत्याभूति दिलाउन प्रतिबद्ध रहेको छ । बैकका सेवाहरू असामान्य परिस्थितिमा बिनारोकावट सदस्यले प्रयोग गर्न सक्ने गरी व्यवस्था बैकले डिजास्टर रिक्भरी साइटमार्फत मिलाएको छ । बैकले यसरी डिजास्टर रिक्भरी साइट स्थापना गरेर नियामक निकायहरूले जारी गरेका मापदण्डहरू अनुपालनामा समेत चुस्त रहेको पुष्टि गरेको छ ।

विशेष तथा आकस्मिक अवस्थामा डिजास्टर रिस्कभरी साइटबाट सिस्टम सञ्चालन हुन्छ भन्ने विषयको सुनिश्चिताका लागि निश्चित समयको अन्तरालमा Disaster Recovery (DR) Drill गर्ने कार्ययोजनाअनुसार Disaster Recovery (DR) Drill सम्पन्न गरेको छ । बैंकले निश्चित समयको अन्तरालमा सञ्चालन गर्ने DR Drill ले नियामक निकायहरूले जारी गरेको मापदण्डहरूको समेत अनुपालना हुने गरेको छ । आ.व. २०८१/०८२ मा बैंकले स्थापना गरेको डिजास्टर रिस्कभरी साइटलाई आवश्यकताअनुसार स्तरोन्नति गर्नेसमेत योजनो रहेको छ ।

६. बैंकको वेबसाइट स्तरोन्नति

आफ्ना सदस्य सहकारी संघसंस्थाहरू तथा सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूलाई बैंकको हरेक गतिविधिहरूको जानकारी गराउने उद्देश्यले बैंकले सञ्चालनमा रहेको आधिकारिक वेबसाइटलाई अभि जानकारीमूलक तथा सबैको पहुँच पुग्ने गरी बनाउनका लागि विभिन्न थप फिचरहरूसहित परिमार्जन गरेको छ । यसरी परिमार्जनपश्चात् बैंकको वेबसाइट सदस्य तथा सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरूले आवश्यकताअनुसारका जानकारीहरू सहज तवरले समयमै प्राप्त गर्न सक्नेमा बैंक विश्वस्त रहेको छ । चालू आ.व.मा वेबसाइटको निर्माण कार्य सम्पन्न भई कार्यान्वयनमा समेत ल्याइएको छ । साथै आ.व. २०८१/०८२ मा आफ्ना सदस्यहरूको सुविधाको लागि मोबाइल एप्लिकेसन निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याउने योजना रहेको छ ।

७. डाटा सेन्टरको स्तरोन्नति

बैंकको डाटा सेन्टरको स्तरोन्नतिका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन, बैंकको आन्तरिक कार्यविधिमा उल्लिखित तथा विश्वभर प्रचलनमा रहेको प्रविधिमा आधारित भई नयाँ स्थान छनोट गरी साबिकको डाटा सेन्टरलाई स्थानान्तरण गर्नका लागि विभिन्न सेवा प्रदायकसँग भेटघाट, छलफल, अध्ययन तथा अनुसन्धान आदि भइरहेको छ । आ.व. २०८१/०८२ मा पूर्ण रूपमा डाटा सेन्टरको निर्माण सम्पन्न गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

८. नयाँ Core Banking System (CBS) सम्बन्धी कार्य

बैंकको १० वर्षे रणनीतिक योजनाअनुसार नयाँ कोर बैंकिङ सिस्टम अद्यावधिक गर्ने कार्य अघि बढाई विभिन्न विभागको परामर्शअनुसार सो कोर बैंकिङ सिस्टममा परिमार्जन गरी विभिन्न चरणमा कर्मचारी तालिमको कार्य सम्पन्न गरेको छ । यसका लागि सम्बन्धित सेवाप्रदायकसँग सम्झौता गरी आवश्यक कार्यहरू अघि बढाइएको छ । यो कोर बैंकिङ सिस्टम पूर्ण रूपमा निर्माण सम्पन्न गरी आ.व. २०८१/०८२ मा सञ्चालनमा ल्याउने बैंकको योजना रहेको छ । यसमार्फत सदस्य संघसंस्थाहरूका लागि आवश्यक थप सेवाहरू सुलभ रूपमा उपलब्ध गराउने उद्देश्य लिइएको छ ।

९. ConnectIPS / Corporate Pay मा सहकारी बैंकको आबद्धता

नेपाल क्लियरिङ हाउस लिमिटेडसँग सम्झौता गरी बैंकले Connect IPS तथा Corporate Pay मार्फत सदस्यहरूलाई भुक्तानी सुविधा प्रदान गर्दै आइरहेको छ । यस सेवाबाट सदस्य संस्थाहरूले बिनाकुनै भन्फट राष्ट्रिय सहकारी बैंकको खातामा अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट रकम पठाउन सक्दछन् ।

१०. सूचना सुरक्षा सम्बन्धमा

बैंकले त्रैमासिक रूपमा बैंकको नेटवर्क, सर्भरहरू तथा Application हरूको आन्तरिक तथा बाह्य Vulnerability Assessment तथा Penetration Test गरी देखिएका समस्या समाधानलाई निरन्तरता दिँदै आइएको छ । बैंकमा प्रयोगमा रहेका सम्पूर्ण कम्प्युटरहरू Genuine Operating System द्वारा अद्यावधिक गरी आवश्यक Application हरू मात्र सञ्चालन गरिएको छ । सूचना सुरक्षा जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै सूचना प्रणाली अडिट समेत सम्पन्न भएको छ । बैंकमा सूचना अधिकारी संयोजक, प्रमुख जोखिम अधिकृत, प्रमुख सञ्चालन अधिकृत, प्रमुख प्रविधि अधिकृत र सूचना सुरक्षा अधिकृत सदस्य रहेको एक साइबर सुरक्षा इन्सिडेन्ट टिम (CSIRT) समेत रहेको छ । बैंकको Cybersecurity Threat Status Monitoring का लागि Managed SIEM with SOC (Security Information and Event Management with Security Operations Center) निरन्तर सञ्चालनमा रहेको छ जसअन्तर्गत बैंकको नेटवर्क, सर्भरहरू तथा Application हरू वर्षभरि चौबिसै घण्टा Cyber Security विज्ञको निरीक्षण एवम् निगरानीमा रहन्छन् र यसबाट सम्भावित Cyber जोखिमबारे अग्रिम सूचना प्राप्त गर्न मद्दत पुग्छ । बैंक तथा सदस्य सहकारी संघसंस्थाहरूको Cyber Security लाई समेत ध्यानमा राख्दै साइबर सुरक्षा सम्बन्धी विभिन्न अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरी सदस्य संघसंस्थाको साइबर सुरक्षा मजबुत बनाउनसमेत बैंकले सहयोग गर्दै आएको छ ।

आ.व. २०८१/०८२ नीति कार्यक्रम तथा बजेट

उपस्थित आदरणीय प्रतिनिधिज्यूहरू,

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट बैंकको सदस्य संस्थाहरूको हितमा केन्द्रित गरी रणनीतिक योजनाले तय गरेका रणनीतिक स्तम्भहरूलाई प्राथमिकताका साथ समावेश गरिएको छ । सैद्धान्तिक रूपमा नेपाल सरकारको बजेट तथा कार्यक्रम, बैंकको साधारणसभाका पछिल्ला निर्णयहरूका साथै सरोकारवाला पक्षहरूको अपेक्षालाईसमेत केन्द्रित गरी बजेट प्रक्षेपण गरिएको छ ।

आर्थिक वर्षको बजेट निर्माण गरिरहँदाको अवस्थामा राष्ट्रिय अर्थतन्त्रभित्रका कतिपय सूचकहरू समग्र वित्तीय बजारका लागि उत्साहजनक छैन । खास गरी अन्तर्राष्ट्रिय कतिपय घटना-परिघटनाहरूका कारण, छिमेकी राष्ट्रले लिने अर्थतन्त्रका कतिपय नीतिहरूलगायतका कारण बजेट निर्माण गर्दा ध्यानमा राखिएको छ । राष्ट्रिय अर्थतन्त्रभित्रका समस्याले बैंकको समग्र व्यावसायिक कार्यक्रमहरूलाई निकै प्रभाव पारेको छ ।

बजेट निर्माण गर्दा राष्ट्रिय सहकारी बैंकको रणनीतिक दृष्टिकोण, समग्र सहकारी अभियानको हित, अर्थतन्त्रका प्रतिकूल सूचकहरूलगायतका विषयहरूलाई केन्द्रित गर्दै विभिन्न सैद्धान्तिक आधारहरूमा तय गरिएको आ.व २०८१/०८२ को प्रस्तावित अनुमानित वित्तीय प्रक्षेपण प्रस्तुत गरिएको छ । जसका लागि निम्न विषयवस्तुलाई आधार मानी बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ :

क) आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रमका आधारहरू

१. राष्ट्रिय सहकारी बैंकको विनियम, कार्यविधि र रणनीतिक योजना ।
२. सदस्य सहकारी संघसंस्था तथा अन्य सरोकारवालाहरूसित समय समयमा प्राप्त भएका सुभावहरू ।
३. देशमा आर्थिक एवम् राजनीतिक स्थायित्व कायम रहने र समग्र आर्थिक क्रियाकलापसँगै सहकारीहरूको व्यावसायिक गतिविधि सामान्यीकरण हुने अनुमान ।
४. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकार/स्थानीय तहको नीति तथा कार्यक्रम एवम् वार्षिक बजेट ।
५. बैंकको केन्द्रीय कार्यलय, प्रदेश र शाखा कार्यालयहरूको कारोबारको स्थिति, विस्तार हुने शाखा तथा सम्भावित सदस्य र कारोबारमा हुने वृद्धि ।
६. नियामक निकायका निर्देशन, सहकारी ऐन तथा अन्य प्रचलित कानुनी व्यवस्थाहरू ।
७. बैंकको साधारणसभाले दिएका निर्देशन ।
८. बैंकको सञ्चालक समितिले समयसमयमा गरेका निर्णय एवम् निर्देशन तथा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको निर्देशन ।
९. सहकारी क्षेत्र सुधार सुभाव कार्यदल २०८० को सुभाव ।
१०. सहकारी संस्था बचत रकम दुस्प्रयोग सम्बन्धमा संसदीय छानबिन विशेष समितिको प्रतिवेदन
११. गत आ.व. मा बैंकले तय गरेका नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन अनुभव ।
१२. नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट, सोह्रौं पञ्चवर्ष योजना र नेपाल राष्ट्र बैंकको मौद्रिक नीति

उपस्थित प्रतिनिधिज्यूहरू

सहकारी क्षेत्रको विकास, प्रबर्द्धन र वित्तीय सेवाका माध्यमबाट सदस्य सहकारीलाई सहयोग गर्न र अभियानको सुदृढीकरणका लागि आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम बुँदागत रूपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छौं ।

१. सहकारी अभियानलाई थप सुदृढ र सुरक्षित राख्नका लागि वित्तीय र गैरवित्तीय सेवाहरूको विस्तार गरी उपलब्ध प्रविधिहरूमार्फत सहज रूपमा सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२. विद्यमान ऐनकानुनको आवश्यक संशोधनका लागि सुभाब सङ्कलन गरी संशोधनमा पहलकदमी गर्ने ।
३. सदस्य सहकारी संस्थाहरूको स्तर मापन र स्तरोन्नति एवम् दिगो विकास गर्नका लागि सञ्चालन गरिदै आइएको स्तरीकरण कार्यक्रमलाई आवश्यक संशोधन सहित निरन्तरता दिइनेछ ।
४. स्तरीकरण कार्यक्रममा संस्थाहरूलाई प्रदान गरिने प्रमाणीकरणमा नेपाल सरकार, सहकारी महासंघ, प्रदेश स्तरीय संघ तथा अन्य सरोकारवाला निकायसँग सहकार्य गरिनेछ ।
५. सदस्य सहकारी संस्थाको तथ्याङ्क संकलन एवम् थप सुदृढ गरिनेछ ।
६. सदस्य सहकारी संस्थाको एकिकरण प्रक्रियामा सहजीकरण सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
७. सदस्य सहकारी संस्थाहरूलाई उपलब्ध गराइएको परामर्श सेवालाई प्रदेशस्तरबाट विस्तार गर्ने गरी संरचना विकास गरिनेछ ।
८. डिजिटल प्रविधि मार्फत गुनासो सङ्कलनको लागि आवश्यक पूर्वाधारको विकास गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. सहकारी संस्थाहरूको Core Banking System (CBS) मा एकरूपता ल्याउनको लागि पूर्वाधार र योग्यता पहिचानको कार्य गरिनेछ ।
१०. बैंकको साङ्गठनिक संरचनाको पुनरावलोकन एवम् सेवा प्रदान गर्ने निकाय स्थानीय स्तरसम्म विस्तार गर्ने कार्य गरिनेछ ।
११. बैंकको सेवासम्बन्धी एकीकृत अनलाइन सिस्टमको निर्माण गर्ने (बैंकको संस्थागत वडापत्र डिजिटल रूपमा NCBL Apps को रूपमा विकास गरिनेछ ।
१२. बैंकको सेवा विस्तारका लागि ५-७ वटासम्म शाखा कार्यालय विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
१३. उद्यमशीलता विकास र सीपमूलक तालिममार्फत सदस्य सहकारी संघसंस्थाका सदस्यहरूलाई उद्यमी बनाउने कार्यलाई सहजीकरण गर्न उद्यमशीलता विकास सेवा (Entrepreneurship Development Services) सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. नियमनकारी नियकायको निर्देशनहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै सहकारी बैंकको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई थप मजबुत बनाइनेछ ।
१५. सहकारी बैंकको पूँजी संरचनामा जगेडा कोषलगायतका दीर्घकालीन कोषहरूलाई विकास गर्न थप योजना निर्माण गरिनेछ ।
१६. सहकारी बैंकको जोखिम न्यूनीकरणका लागि अधिकेन्द्रित सेयर, बचत र ऋणलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि थप योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१७. नयाँ बन्ने नियमकीय निकायको कार्यको प्रभाव र असर न्यूनीकरण एवम् सदस्य सहजीकरण गर्न संरचना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ख) आ.व. २०८१/०८२ को वित्तीय लक्ष्य

आ.व. २०८१/०८२ को बजेट निर्माण गरिरहँदाको अवस्थामा राष्ट्रिय अर्थतन्त्रभित्रका कतिपय सूचकहरू समग्र वित्तीय बजारका लागि उत्साहजनक छैनन् । समग्रमा बचतको क्षमतामा ह्रास आउने कारण पनि वित्तीय प्रणालीमा बचतको अनुपात अधिल्ला वर्षहरूको तुलनामा घट्न सक्ने अनुमान गर्न सकिन्छ । गत आ.व. मा समग्र सहकारी अभियानमा परेको नकारात्मक प्रभावका कारण बैंकको लाभदायकतामा नकारात्मक प्रभाव पारेको छ । चालू आ.व. बाट लागू हुने गरी आयकरमा भएको वृद्धिले सहकारीको संस्थागत पूँजीमा नकारात्मक प्रभाव पार्दा यसले समग्र अभियानमा चुनौती थपिदिन सक्छ । अर्थतन्त्रभित्र चक्रिय प्रणालीगत जोखिमको व्यवस्थापन गर्न राष्ट्र बैंकले लिने काउन्टर साइकल बफरको नीतिका कारण बैंकिङ प्रणालीभित्र कर्जामा पर्ने चापका कारण सहकारी क्षेत्रमा त्यो चाप स्थानान्तरण हुन सक्ने पनि देखिन्छ । मुद्रास्फीतिमा भएको निरन्तर वृद्धिका कारण चालू आवमा आम रूपमा बचत र पूँजी निर्माणमा चुनौती थपिने देखिन्छ । व्यापार-व्यवसायहरू पुरानै लयमा फर्कने क्रम रहँदा चालू आवमा पनि खराब कर्जाको अनुपातमा केही कमी देखिन सकिने भए तापनि पूर्ण रूपमा कर्जाको गुणस्तरलाई सुधार गर्न नसकिने देखिन्छ ।

चालू आ.व.मा बैंकको असुलीदरलाई पूर्ववत् कायम गर्नका लागि आवश्यक सबै कानुनीलगायत अन्य विकल्पहरूको कार्यान्वयन गर्दै जाने योजना रहेको छ भने नियामकीय प्रावधानअनुसारको सुरक्षण कोषको पर्याप्ततालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ । यी सबै अवयवका बाबजुद अभियानको सुदृढीकरणका लागि सहकारी बैंकको भूमिका गहन र महत्त्वपूर्ण छ । यसैको परिप्रेक्ष्यमा आ.व. २०८०/०८१ को बजेट निर्माणमा राष्ट्रिय सहकारी बैंकको रणनीतिक दृष्टिकोण, समग्र सहकारी अभियानको हित, बदलिँदो अर्थतन्त्र, अर्थतन्त्रका कतिपय प्रतिकूल सूचकहरूलगायत विषयहरूलाई सैद्धान्तिक रूपमा केन्द्रित गर्दै निम्नानुसारको वित्तीय लक्ष्य तयार गरिएको छ ।

बैंकको आ.व. २०८१/०८२ का वित्तीय लक्ष्यहरू संस्थाको दीर्घकालीन स्थायित्व र वित्तीय सुदृढीकरणमा केन्द्रित रहेका छन् । यस वर्षका प्रमुख लक्ष्यहरूमध्ये पुँजी पर्याप्तता अनुपात सुधार गर्नु हो । नेपाल राष्ट्र बैंकको नियमावलीअनुसार बैंकले न्यूनतम ८ प्रतिशत पुँजी पर्याप्तता अनुपात कायम राख्नुपर्ने हुन्छ र यस वर्ष पुँजी पर्याप्तता अनुपातलाई नियामकीय व्यवस्था अनुरूप कायम गर्न बैंकले विशेष ध्यान दिनुपर्नेछ । त्यसै गरी कर्जाको गुणस्तरमा सुधार गरी निष्क्रिय कर्जाहरूको अनुपात घटाउनु र कर्जा असुलीको प्रक्रियालाई थप प्रभावकारी बनाउनु आवश्यक छ । यससँगै कर्जाको मागमा भएको कमीलाई ध्यानमा राख्दै, कर्जाका नयाँ प्रोडक्टहरूको विकास गरी व्यवसायिक गतिविधिहरूमा वृद्धि गर्ने लक्ष्य लिइएको छ ।

साथै बैंकको नाफा बढाउनका लागि लागत नियन्त्रणमा ध्यान दिँदै नयाँ व्यावसायिक मोडेलहरूको अन्वेषण र कार्यान्वयन गर्न आवश्यक छ । साथै, बैंकको व्यवसायमा विविधता ल्याउँदै नयाँ सदस्यहरूलाई समेत आकर्षित गर्ने उद्देश्यले सेवा विस्तार गर्नु पनि लक्ष्यको एक हिस्सा हो ।

प्रविधि र डिजिटल बैंकिङमा पनि विशेष ध्यान दिइने छ । डिजिटल बैंकिङ सेवाहरूको विस्तार र प्रविधिको माध्यमबाट सदस्य सेवामा सुधार र कार्यक्षमता बढाउने लक्ष्य राखिएको छ । यस वर्ष बैंकले वित्तीय स्थिति, नियामक मापदण्ड र सदस्य सेवामा सुधार ल्याउनलाई प्राथमिकता दिनेछ । यसरी बैंकको आ.व. २०८१/०८२ का वित्तीय लक्ष्यहरू संस्थाको दीर्घकालीन विकास र स्थायित्व सुनिश्चित गर्न र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा वृद्धि गर्न लक्षित छन् ।

विवरण	२०८०/०८१ को स्वीकृत बजेट	२०८१ को असार वास्तविक	२०८१/८२ को प्रस्तावित बजेट
सदस्य सङ्ख्या	१७,४००	१६,३२८	१७,२६५
कुल पुँजी तथा दायित्व	७७,१६६,३७१,११३	६८,९२४,९१६,२०४	८०,५७१,५१७,६५३
सेयर पुँजी	३,०८४,२१२,१२०	२,७८९,२६०,४००	२,८२१,५२९,४००
जगेडा तथा कोषहरू	२,५९१,९३७,९९८	१,९४५,५२०,६९२	२७८,७२०,७२८
कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	१,४०३,३४८,०२४	४,२६९,४२९,४८०	३,६८७,५६६,८६५
कुल निक्षेप	६६,६६६,६३८,८५९	६१,०७७,८७५,७०६	७०,०००,०००,०००
आयकर व्यवस्था	२७३,५७४,४१५	१५९,७१६,८२५	३३७,३२४,९०५
करपछिको नाफा (नोक्सान)	१,०९४,२९७,६६१	(१,६६६,७९९,९६४)	१,३४९,२९९,६२०
नगद तथा बैंक मौज्जात	१४,२७९,५९३,९७१	१९,३६९,७०४,६२०	१८,९२९,२६८,६६२
लगानी हिसाब	२१,७०२,३०२,०४५	१९,६७१,२८०,७०८	२२,७००,४०१,६८६
कर्जा तथा सापट	३८,३२०,५८५,०६५	२६,५०७,८१७,९७२	३५,०००,४२५,०००
स्थिर सम्पत्ति	१,१०६,३६१,९९५	५७८,६४४,९४७	१,००४,१५२,६५४
आम्दानी	७,९०५,८०४,६३२	५,००५,२६९,२६२	८,६५५,९४०,००९
खर्च	६,३८५,९४६,७६९	७,०९८,७८१,५३८	६,९६९,३१५,४८४
ब्याज खर्च	४,३०१,२८२,१७९	३,८०९,४३६,१३५	३,००६,६८१,४७५
कर्मचारी खर्च	५३३,१२४,९६२	४४७,४८९,७६७	५३८,१७७,१४४

कार्यालय सञ्चालन खर्च	२४३,०२०,०००	१४०,७९३,२४९	२७७,६२९,८७७
सञ्चालक तथा लेखा समिति खर्च	१३,६५०,०००	९,४५४,०३६	११,७६०,०००
कार्यक्रम खर्च	६३,३५४,०००	११,८१७,१०५	१४६,८६५,२५२
नोक्सानी व्यवस्था खर्च	१,१६३,८७९,४१२	२,५८७,०७४,११५	२,८९७,१७८,०८३
करअधिको नाफा (नोक्सान)	१,५१९,८५७,८६२	(२,०९३,५१२,२७६)	१,६८६,६२४,५२५

ग) चुनौती

कर्जा असुलीमा देखिएको समस्याले थप चुनौती दिइरहेको अवस्थामा धितो सकार गरी ल्याएको गैरबैंकिङ सम्पत्तिको बिक्री तथा त्यसको फरफराकमा देखिएको कानुनी अड्चनसमेत अर्को चुनौतीको रूपमा रहेको छ । वर्तमान अवस्थामा बैंकको उच्च तरलताका कारण लागत बढ्न गई नाफामा दबाव परेको छ । दोस्रो प्रमुख समस्या भनेको कर्जाको मागमा कमी आउनु हो । नेपालका विभिन्न सहकारी संस्थाहरूलाई वित्तीय शिथिलताको सामना गर्नुपरेको छ, जसका कारण व्यावसायिक गतिविधिहरू घटेका छन् र कर्जाको मागमा गिरावट आएको छ । यसले ऋण लगानी प्रक्रियामा कठिनाइ सिर्जना भई बैंकको मुनाफा घटाएको छ । कर्जा गुणस्तरमा कमी आउँदा कर्जा सुरक्षणका लागि अधिक रकमको व्यवस्थापन गर्नुपरेकाले सदस्य सन्तुष्टिमा समेत प्रतिकूल असर पर्न सक्ने देखिन्छ ।

वर्तमानमा सहकारी क्षेत्रमा देखिएका समस्याको कारणले गर्दा नियामकिय सुपरिवेक्षणका व्यवस्थाहरू थप कडा हुन सक्ने देखिन्छ । नेपाल राष्ट्र बैंक र अन्य नियामक निकायहरूले सहकारी संस्थाहरूका लागि थप नीति नियमहरू लागू गर्दा पुँजी पर्याप्तता अनुपातमा थप दबाव पर्ने देखिन्छ । यसले बैंक तथा सदस्य संस्थालाई पुँजी संरचनामा सुधार ल्याउन र जोखिम व्यवस्थापनमा थप ध्यान दिन बाध्य बनाउन सक्छ ।

घ) प्रतिबद्धता

आ.व. २०८१/०८२ मा वित्तीय, गैह्रवित्तीय लक्ष्यहरूलाई पूरा गर्नका लागि बैंकले आफ्नो प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछ । यसको प्रमुख उद्देश्य भनेको संस्थाको दीर्घकालीन स्थायित्व र वित्तीय सुदृढीकरण सुनिश्चित गर्नु हो । यस वर्ष बैंकले पुँजी पर्याप्तता अनुपात सुधार गर्नको लागि विशेष ध्यान दिनेछ, जसले नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्धारित मापदण्डलाई पूरा गर्न मद्दत पुऱ्याउनेछ । यसका लागि बैंकले आफ्नो पुँजी संरचना सुदृढ गर्न र अतिरिक्त पुँजी स्रोतहरूको व्यवस्थापन गर्न प्रतिबद्ध रहेको छ ।

बैंकले कर्जा पोर्टफोलियो सुधार र कर्जा असुलीमा सुधार ल्याउने कार्यलाई प्राथमिकता दिएको छ । निष्क्रिय कर्जाको अनुपात घटाउन र कर्जाको गुणस्तर सुधार गर्न, कर्जा मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सुधार गर्दै, कर्जाका सबै जोखिमहरूको सही विश्लेषण गर्ने र कर्जा असुलीका प्रक्रियालाई थप प्रभावकारी बनाउने काम गरिनेछ । कर्जा लगानीका सर्त र प्रक्रिया अभि स्पष्ट र लचकदार बनाइनेछ, जसले कर्जा लगानीको दायरा बढाउने र कर्जाको असुली सुधार गर्ने लक्ष्यलाई पूरा गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ ।

बैंकले लागत नियन्त्रणका उपायहरूलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै, नयाँ व्यावसायिक अभ्यासहरूको अवलम्बन गरी मुनाफा वृद्धिलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ । साथै बैंकले आफ्नो वित्तीय रणनीतिहरूलाई सुदृढ गर्दै व्यवसाय वृद्धिका लागि थप कार्यक्रमहरूको संयोजन प्रक्रिया अगाडि बढाउने छ ।

यसरी बैंकको आ.व. २०८१/०८२ का लक्ष्यहरूको प्राप्तिमा उल्लिखित प्रतिबद्धताहरू बैंकलाई वित्तीय स्थायित्व र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा वृद्धि लागि महत्त्वपूर्ण मार्गदर्शक बन्नेछन् ।

धन्यवाद ! जय एन.सि.बि.एल !!!

राष्ट्रिय सहकारी बैक लिमिटेडको १९औं वार्षिक साधारणसभामा प्रस्तुत लेखा सुपरिवेक्षण समितिको प्रतिवेदन-२०८१

सभाका आदरणीय अध्यक्षज्यू,
प्रमुख अतिथिज्यू,
विशिष्ट अतिथि एवम् अतिथिज्यूहरू,
बैंकका सल्लाहकारज्यूहरू एवम् प्रबुद्धवर्ग,
बैंकको सञ्चालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति, प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलगायत कर्मचारीवर्ग,
विभिन्न उपसमितिका पदाधिकारी तथा सदस्यज्यूहरू,
सभामा उपस्थित सदस्य संघसंस्थाका प्रतिनिधि एवम् पर्यवेक्षकज्यूहरू,
सञ्चारकर्मी महानुभावहरू

बैंकको गरिमामय यस १९औं वार्षिक साधारणसभामा उपस्थित सम्पूर्णमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछौं ।

बैंकको गरिमामय यस साधारणसभामा उपस्थित सहकारी संघसंस्थाका आदरणीय प्रतिनिधिज्यूहरू,

बैंकको लेखा सुपरिवेक्षण समितिले नियमित रूपमा आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन समपरीक्षण एवम् आवश्यकताअनुसार नमुना परीक्षणका आधारमा भौतिक परीक्षणसमेत गरी सो सम्बन्धमा देखिएका कैफियतहरूउपर चौमासिक प्रतिवेदनमार्फत सञ्चालक समितिलाई सुभाब दिने गरेको व्यहोरा अवगत गराउँदै सहकारीका मूल्यमान्यता, अन्तर्राष्ट्रिय सिद्धान्त, प्रचलित कानून एवम् बैंकको स्वीकृत विनियम, नीति तथा आन्तरिक कार्यविधिबमोजिम बैंकको आन्तरिक सुशासन तथा नियन्त्रण प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाउन लेखा सुपरिवेक्षण समितिले प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्दै आएको व्यहोरा अवगत गराउन चाहन्छु ।

बैंकको मुख्य व्यवसाय सदस्य संघसंस्थाबाट बचत सङ्कलन र कर्जा लगानीमार्फत त्यसको परिचालनमा आधारित रहेको छ । अर्थतन्त्रमा आएको सङ्कुचन र मन्दीका कारण बैंकको व्यवसायसमेत अत्यन्त प्रभावित बन्न गयो । बैंकमा बचत जम्मा गर्ने बचतकर्ताले आकर्षक ब्याजदर, कर्जा लिने ऋणीले सहुलियत ब्याजदरमा कर्जा प्रवाह र सेयर लगानी गर्ने लगानीकर्ताले न्यायोचित लाभांशसहितको प्रतिफलको अपेक्षा गरेका हुन्छन् ।

बैंकले संस्थागत सुशासन एवम् जोखिम व्यवस्थापनको गुणस्तर सुधार गर्नको लागि पारदर्शिता, अनुपालना तथा अन्य निकायसँगको सम्बन्ध र समन्वयलगायतका विषयमा असल अभ्यास गर्दै आफूलाई सहकारी क्षेत्रको अब्बल बैंक स्थापित गर्न प्रयासरत भएको देखिन्छ । हाल सहकारी क्षेत्रमा देखा परेको विषम परिस्थितिमा समेत बैंकको नेटवर्थप्रतिसेयर रु १०९ रहेको छ, जसले बैंक आफ्नो दायित्वहरू तिर्न/भुक्तानी गर्न सक्षम रहेको देखाउँछ । यद्यपि आव २०८०/०८१ को समग्र कारोबारका आधारमा हेर्दा भाखा नाघेका कर्जा बढ्नु, जसले गर्दा बैंकले नियामकीय प्रोभिजन बढाउनुपर्ने बाध्यता, पाकेको ब्याज समयमा नै असुल हुन नसक्नुजस्ता कारणले बैंकले यस आव.मा सेयरमा लाभांश वितरण गर्न सक्ने अवस्था भने देखिँदैन ।

आदरणीय प्रतिनिधिज्यूहरू,

सहकारी क्षेत्रमा देखिएका कतिपय घटनाक्रमले सहकारी अभ्यास, सहकारीप्रतिको विश्वसनीयता र दिगो विकासमा समेत

प्रश्न उठेको छ भने सहकारी क्षेत्रको समग्र छविमा समेत असर गरेको छ । बाह्य अर्थतन्त्रमा देखा परेका वित्तीय सङ्कट तथा सुस्तताका कारणले अत्यधिक दबाव पर्न जाँदा सहकारी क्षेत्रका आधार स्तम्भ प्रारम्भिक संस्थाहरूले थग्न नसक्दा सहकारी अभियानमा सबैतर्फबाट दबावमा परेको देखिएको छ । देशमा घटेका यस्ता घटनाक्रमलाई नियाल्दा सहकारीको सफलता, विश्वसनीयता र दिगो विकासका लागि सहकारीमा प्रभावकारी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीसहितको सुशासन अत्यन्त आवश्यक बन्न पुगेको छ । वर्तमानमा सहकारीमा सुशासन कमजोर भएको अवस्थामा प्रभावकारी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र सुशासनका लागि लेखा सुपरिवेक्षण समितिको भूमिका महत्त्वपूर्ण रहन्छ ।

सहकारी ऐन २०७४ को बुँदा ४९ ले निर्दिष्ट गरेका लेखा सुपरिवेक्षण समितिका काम, कर्तव्य र अधिकारअन्तर्गत रही बैंकको लेखा सुपरिवेक्षण समितिले गरेका कामकारबाहीको सारसङ्क्षेप यसै प्रतिवेदनमार्फत यस सम्मानित सभासमक्ष प्रस्तुत गरेका छौं ।

१. आन्तरिक कार्यविधिको व्यवस्थापन :

आन्तरिक व्यवस्थापन र सुशासनका लागि साधारणसभाबाट पारित भएका आन्तरिक कार्यविधिहरूको व्यवस्था रहेको छ । बैंकले आवश्यकतानुसार आन्तरिक कार्यविधिहरू निर्माण एवम् भएका कार्यविधिहरूलाई समयसापेक्ष अद्यावधिक गर्दै आईरहेको छ । सुपरिवेक्षणका क्रममा बैंकले दैनिकी काम कारोबारहरू गर्दा साधारणसभाबाट स्वीकृत भएका कार्यविधिहरूको परिपालनाको अवस्थामा विशेष ध्यान दिएर अवलोकन गरेका छौं भने आवश्यकतानुसार कार्यविधिहरूको निर्माण एवम् भएका कार्यविधिहरू समयसापेक्ष अद्यावधिक गरी कार्यविधिहरूको पूर्ण कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सुभाव समेत प्रदान गरेका छौं ।

२. वार्षिक योजना तथा बजेट र सोको कार्यान्वयन :

बैंकले एक आ.व. भित्र गर्ने गतिविधिहरूलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन र बैंकका सम्पूर्ण गतिविधिहरूलाई पारदर्शित बनाउन वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गरी साधारणसभाबाट पारित गराउने गरेको छ । वर्षभरि गरिने समग्र क्रियाकलापहरू र पारित योजना तथा खर्चहरू स्वीकृत बजेटको दायरा भित्र रहेर गर्नु पर्दछ । लेखा सुपरिवेक्षण समितिले सुपरिवेक्षणका क्रममा बैंकले सञ्चालन गरेका गतिविधिहरू स्विकृत योजना अनुसार पारित बजेटको दायराभित्र रहेर गरे नगरेको एकिन गर्ने गरेका छौं । घट्दो कर्जा लगानी, भाखा नाघेको कर्जा वृद्धि, बढ्दो जोखिम व्यवस्था र उठ्न बाँकी ब्याज रकम जस्ता कारणले यस वर्षको नाफाको अनुमान योजना/बजेट अनुसार हासिल गर्न नसकेको अवस्था छ ।

३. समिति एवम् उपसमितिले गरेका निर्णयहरूको विश्लेषण तथा निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था :

नियमित एवम् आवश्यकताका आधारमा बैंकको सञ्चालक समिति र अन्य उपसमितिहरूका बैठकहरू बसी आवश्यक निर्णयहरू गर्ने गरिएका छन् । यसरी गरेका निर्णयहरूको वैधता, निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था, निर्णयपुस्तिका व्यवस्थापनलगायतका कुराहरूले बैंकको सुशासनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । लेखा सुपरिवेक्षण समितिले सुपरिवेक्षणका क्रममा सञ्चालक समिति एवम् उपसमितिका निर्णयपुस्तिकाहरू हेरी गरेका निर्णय एवम् निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था विश्लेषण गर्ने गरेका छौं । बैंकमा हाल केन्द्रीयस्तरमा निम्नअनुसारका उपसमितिहरू गठन गरिएका छन् ।

१. कर्मचारी सेवासुविधा उप-समिति
२. घरेलु तथा साना उद्योग विकास उप-समिति
३. जोखिम व्यवस्थापन उप-समिति
४. नीतिनिर्माण कार्यक्रम उप-समिति
५. लघुवित्त तथा उद्यम उप-समिति
६. लैङ्गिक समानता उप-समिति

७. व्यवसाय प्रवर्द्धन, एकीकरण तथा स्तरिकरण उप-समिति
८. शिक्षा, तालिम तथा सम्मान उप-समिति
९. सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुगमन उप-समिति
१०. सूचना, सञ्चार, प्रकाशन तथा प्रविधि उप-समिति

४. कर्जा जोखिम विश्लेषण :

बैंकको सम्पत्तिको ठूलो हिस्सा कर्जामा परिचालन भएको हुन्छ । बैंकको आम्दानीको मुख्य स्रोत कर्जाबाट प्राप्त ब्याज आम्दानी नै हो । बैंकको वित्तीय स्वस्थता कर्जाको गुणस्तरसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित हुन्छ । बैंकको समग्र विकासमा कर्जा व्यवस्थापनले प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । कर्जा लगानीपूर्वको जोखिम विश्लेषण, कर्जा सदुपयोगिता अनुगमन र भाखा नाघेको कर्जा असुलीसम्मका कुराहरू कर्जा व्यवस्थापनमा पर्दछन् । सुपरिवेक्षणका क्रममा कर्जा व्यवस्थापनलाई उच्च महत्त्वमा राखेर विभिन्न कोणबाट कर्जाको गुणस्तर विश्लेषण गर्ने गरिएको छ भने कर्जा लगानी प्रक्रियालाई थप सुव्यवस्थित, पारदर्शी तथा प्रभावकारी बनाउनका लागि कर्जा व्यवस्थापन प्रणाली (Loan Management System - LMS) बाट कर्जा विश्लेषण, नियन्त्रण, सीफारिस तथा स्वीकृत गर्ने गरेको छ । बैंकको सम्पत्तिको ठूलो हिस्सा र आम्दानीको मुख्य स्रोत कर्जालाई गुणस्तरीय बनाउन लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट आवश्यक सुभावहरू दिने गरेका छौं । साथै कर्जा लगानी गर्दा सुरक्षित कर्जा लगानीमा ध्यान दिन अनुरोध गर्दछौं ।

५. भौतिक सम्पत्ति सामानको व्यवस्थापन तथा सुरक्षा :

बैंकको केन्द्रीय कार्यालय तथा शाखा कार्यालयहरूको व्यवस्थापन एवम् सञ्चालनका क्रममा आवश्यक सम्पत्ति सामानहरूको व्यवस्था गरिएको छ । बैंकका सम्पत्ति सामानहरूको उचित व्यवस्थापन र परिचालनका लागि निर्दिष्ट नीतिनियमहरू आवश्यक पर्दछ । सुपरिवेक्षणका क्रममा सम्पत्ति सामानहरूको व्यवस्थापन, प्रभावकारी परिचालन एवम् सुरक्षाको सुनिश्चितता हेरी आवश्यक सुभावहरू दिने गरिएको छ ।

६. कार्यालय व्यवस्थापन एवम् सञ्चालन :

बैंकको केन्द्रीय कार्यालय एवम् शाखा कार्यालयहरूको कार्यालय व्यवस्थापन एवम् सजावट, कार्यालय सुरक्षा तथा व्यवस्थापनमा सदस्यमैत्री लगायतको अनुगमन गर्ने गरिएको छ । कार्यालय व्यवस्थापन र सञ्चालनमा नवीनतम प्रविधि प्रयोगको अवस्था, खर्चमा मितव्ययिता एवम् पारदर्शितालगायतको सुपरिवेक्षण गरी आवश्यक सुभावहरू प्रदान गरिँदै आएको छ ।

७. आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन र अनुसरण :

बैंकले विभिन्न चार्टर्ड अकाउन्टेन्ट्स फर्महरूसँग सम्झौता गरी आन्तरिक लेखा परीक्षणलाई थप व्यवस्थित एवम् प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक लेखा परीक्षणको जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । दुई पक्षीय सम्झौताबमोजिम सम्बद्ध निकायले नियमित आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्दै आएको छ । सुपरिवेक्षणका क्रममा बैंकको केन्द्रीय कार्यालय एवम् शाखा कार्यालयहरूलाई प्रदान गरिएका सुभावहरू कार्यान्वयनको अवस्था विश्लेषण गरिएको छ । लेखा सुपरिवेक्षण समितिले सुपरिवेक्षणका क्रममा सुभावहरू कार्यान्वयनको अवस्थासमेत हेर्ने गरिएको छ ।

आ.व. २०८०/०८१ मा बैंकले शाखा तथा केन्द्रीय कार्यालयलाई विभिन्न क्लस्टरमा विभाजन गरी आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्नका लागि निम्न उल्लेखित चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्थाहरूसँग सम्झौता गरिएको छ ।

क्लस्टर १	क्लस्टर २	क्लस्टर ३	क्लस्टर ४	क्लस्टर ५	क्लस्टर ६
देव एसोसिएटस्	एन.ए.आर.एस. एसोसिएटस्	पि.वाई.सी. एन्ड एसोसिएटस्	पि.वाई.सी. एन्ड एसोसिएटस्	एल.एस.पि. एसोसिएटस्	देव एसोसिएटस्
१४ वटा शाखा कार्यालय	१३ वटा शाखा कार्यालय	१२ वटा शाखा र केन्द्रीय कार्यालय	११ वटा शाखा कार्यालय	९ वटा शाखा कार्यालय	९ वटा शाखा कार्यालय
फिदिम	कावासोती	नुवाकोट	कीर्तिपुर	बाग्लुङ्ग	नेपालगन्ज
इलाम	बर्दघाट	दोलखा	कालीमाटी*	तनहुँ	महेन्द्रनगर
धनकुटा	बर्दिबास	बनेपा	जोरपाटी	पोखरा*	भुरीगाउँ
बिर्तामोड*	हरिवन	ठिमी*	सूर्यविनायक*	वालिङ	धनगढी*
दमक*	चपुर	नयाँ बानेश्वर*	कमलविनायक	बुटवल*	कोहलपुर
उर्लाबारी	सिन्धुली	चाबहिल*	इमाडोल	पुतलीबजार	दैलेख
विराटनगर*	भरतपुर*	गोग्गु*	नारायणगोपाल चोक	भैरहवा	सुर्खेत*
इटहरी*	हेटौंडा*	कलङ्की*	बलम्बु	तिलोत्तमा	दाङ (घोराही)
धरान	वीरगन्ज*	न्यूरोड*	नयाँबजार	तालचोक	तुलसीपुर
राजविराज*	सिमरा*	लगनखेल*	पुतलीसडक		
लहान*	जनकपुर*	चापागाउँ*	कोटेश्वर		
मेचीनगर	कलैया	केन्द्रीय कार्यालय*			
सुन्दरहरैचा	टाँडी	मुख्य शाखा*			
इनरूवा					

(* चिन्ह भएका शाखाहरूमा एक आ.व. को २ पटक आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्न र अन्यमा १ पटक आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्न सम्भाव्यता गरिएको छ ।)

बैंकको २ पटक निरीक्षण गर्नुपर्ने २७ वटै कार्यालयहरूको (पहिलो चरणको आन्तरिक लेखा परीक्षण) २०८० फागुन महिनाभित्र सम्पन्न भइसकेको छ । सबै ६८ वटा शाखा र केन्द्रीय कार्यालयसमेत (दोस्रो चरणअन्तर्गतको) आन्तरिक लेखा परीक्षण २०८१ असोज मसान्तभित्रमा सम्पन्न भइसकेको छ ।

बैंकको गरिमामय २१औँ साधारणसभाका आदरणीय प्रतिनिधिज्यूहरू, पर्यवेक्षकज्यूहरू लगायत उपस्थित महानुभावहरू,

साधारणसभाबाट गठित लेखा सुपरिवेक्षण समितिबाट बैंकको आन्तरिक गतिविधिहरूको अनुगमनका क्रममा आ.व. २०८०/०८१ मा (मिति २०८० साउन १ गतेदेखि २०८१ असार मसान्तसम्म) लेखा सुपरिवेक्षण समितिको बैठक निम्नानुसार भएको अवगत गराउँदछौं ।

क्र.सं.	बैठक मिति	स्थान	निर्णय सङ्ख्या	उपस्थिति प्रतिशत	माध्यम
१.	२०८०/०४/१७	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	६	१००	भौतिक
२.	२०८०/०८/०९	भर्चुअल	१	१००	भर्चुअल
३.	२०८०/०९/०१	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	१०	१००	भौतिक
४.	२०८०/१०/२९	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	५	१००	भौतिक

५.	२०८०/१२/१५	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	५	१००	भौतिक
६.	२०८१/०२/१५	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	१	६६.६७	भौतिक
७.	२०८१/०३/२१	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	१	१००	भौतिक
८.	२०८१/०३/२२	केन्द्रीय कार्यालय-पुल्चोक	१	१००	भौतिक
९.	२०८१/०३/२९	भर्चुअल	१	१००	भर्चुअल

आ.व. २०८०/०८१ मा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको ९ वटा बैठक सम्पन्न भएका छन् । बैंकको सञ्चालक समितिको १५ वटा बैठकमध्ये ९ वटा बैठक लेखा सुपरिवेक्षण समिति र सञ्चालक समितिको संयुक्त रूपमा सम्पन्न भएका छन् । लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट आन्तरिक लेखा परीक्षण तथा वाह्य लेखा परीक्षण प्रतिवेदनमाथि गहन अध्ययन गरिएको, नेपाल राष्ट्र बैंक तथा सहकारी विभागले बैंकको अनुगमन गरी प्रदान गरेका निर्देशनहरूको अध्ययन र छलफल गरी कार्यान्वयन गर्न/गराउन सुझावहरू प्रदान गर्दै आएका छन् ।

साथै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को आन्तरिक लेखा परीक्षणको आधारमा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको चौमासिक प्रतिवेदन सञ्चालक समितिमा पेश भएको विवरणहरू यसप्रकार छन् ।

क्र.सं.	सञ्चालक समितिको बैठक सङ्ख्या	अवधि
१.	२१५	साउन - कात्तिक
२.	२२१	मङ्सिर - फागुन
३.	२३१	चैत - असार

प्रत्येक चार महिनाको आन्तरिक लेखा परीक्षणको आधारमा सञ्चालक समितिमा चौमासिक प्रतिवेदन पेश गर्ने गरिए तापनि विषयवस्तुको गाम्भीर्यताका आधारमा समितिलाई आवश्यकता वमोजिम जानकारी गराउने गरिएको छ ।

८. साधारणसभा र सोको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था :

बैंकको २०औँ साधारणसभामा प्रस्तुत गरिएको सहकारी क्षेत्रको विकास, प्रवर्द्धन र वित्तीय सेवाका माध्यमबाट सहकारीलाई सहयोग गर्ने र अभियानको सुदृढीकरणका लागि आ. व २०८०/०८१ को १९ बुँदे नीति तथा कार्यक्रमअन्तर्गतका १६ वटा बुँदाहरू कार्यान्वयन भइरहेको र ३ वटा बुँदा कार्यान्वयन नभएको पाइयो । कार्यान्वयन नभएको बुँदाहरूमा बैंकको भवन निर्माण गर्ने र २८ वटा शाखा कार्यालय विस्तार गर्ने भनिएकोमा उपयुक्त वातावरण नभएकाले कार्यान्वयन हुन नसकेको र सहकारी बैंक ऐनको मस्यौदा तयार गरी ऐन जारी गराउने सम्बन्धमा सरकारसँग पैरवी भइरहेको तर नतिजामुखी हुन नसकेको पाइयो ।

साथै साधारणसभाको निर्णय न. १ को (ख)मा ४ वटा रणनीतिक स्तम्भका कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित कार्यहरूमा बैंकको सदस्य सेवा तथा पैरवी स्तम्भअन्तर्गत आ.व २०८०/०८१ मा प्रत्येक शुक्रबार परामर्श कार्यक्रम गरिँदै आएको, प्रत्येक शाखा स्तरमा विभिन्न विषयमा लघु गोष्ठीको आयोजना गर्ने भनिएकोमा यस आ.व. मा ५ वटा लघु गोष्ठी गरिएको पाइयो । स्थानीय तहसँगको साभेदारी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने विषयमा यस आ.व. मा ७ वटा स्थानीय तहसँग साभेदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको पाइयो । स्तरीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत आधारभूत स्तरीकरणमा १२८० वटा संस्था थप गर्ने भनिएकोमा यस आ.व. मा ५१३ सदस्य संस्था थप गरिएको पाइयो ।

नवीनतम सूचना प्रविधि तथा प्राविधिक सेवातर्फ चालू आ.व. मा वेबसाइटको पूर्ण निर्माण गरिने र पूर्ण रूपमा डाटा सेन्टरको निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने भनिएकोमा दुवै निर्णयहरू कार्यान्वयन भएको पाइयो ।

आदरणीय प्रतिनिधि एवम् पर्यवेक्षकज्यूहरू,

९. सञ्चालक समितिको बैठक, बैठकका निर्णय एवम् निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था :

आ.व. २०८०/०८१ (मिति २०८० साउन १ गते देखि २०८१ असार मसान्तसम्म) बसेको सञ्चालक समितिका बैठकहरूको अवस्था निम्न अनुसार रहेको छ ।

क्र.सं.	बैठक नं.	बैठकको मिति	बैठकको प्रकार (भौतिक/भर्चुअल)	उपस्थिति प्रतिशत	निर्णय सङ्ख्या
१.	२१२	२०८०/०४/१६	भर्चुअल	शतप्रतिशत	४
२.	२१३	२०८०/०५/२८	भौतिक	८८%	१४
३.	२१४	२०८०/०६/२७	भर्चुअल	९४%	७
४.	२१५	२०८०/०७/१७	भर्चुअल	शतप्रतिशत	१०
५.	२१६	२०८०/०८/०५	भर्चुअल	शतप्रतिशत	१
६.	२१७	२०८०/०८/२०	भौतिक	९४%	१०
७.	२१८	२०८०/०९/०६	भौतिक	शतप्रतिशत	५
८.	२१९	२०८०/०९/१८	भर्चुअल	९३%	७
९.	२२०	२०८०/०९/२९	भर्चुअल	शतप्रतिशत	६
१०.	२२१	२०८०/१०/१८	भौतिक	शतप्रतिशत	९
११.	२२२	२०८०/११/३०	भर्चुअल	७५%	६
१२.	२२३	२०८१/०१/१३	भौतिक	शतप्रतिशत	८
१३.	२२४	२०८१/०२/१७	भौतिक	शतप्रतिशत	१०
१४.	२२५	२०८१/०३/१७	भर्चुअल	८७%	७
१५.	२२६	२०८१/०३/३०	भौतिक	९३%	१४

आ.व. २०८०/०८१ मा सञ्चालक समितिको ८ वटा भर्चुअल र ७ वटा भौतिक गरी जम्मा १५ वटा बैठक सम्पन्न भई ११८ वटा निर्णयहरू गरिएको छ । गणपूरक सङ्ख्याको अभावमा कुनै पनि बैठक स्थगन भएको पाइएन । विनियममा दुई बैठकको बीचको फरक ४५ दिनभन्दा बढी नहुने व्यवस्था भएकोमा सोको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भएको पाइयो ।

१०. नियामक निकायबाट गरिएका सघन अनुगमन, प्राप्त निर्देशन एवम् सुभाब र सोको सुभाब कार्यान्वयनको अवस्था :

सहकारी विभागबाट भएको सघन अनुगमन :

सहकारी विभागबाट मिति २०८०/११/०९ मा प्राप्त पत्रबमोजिम भएको स्थलगत सघन अनुगमनको प्रतिवेदन बैकलाई मिति २०८१/०१/०३ मा प्राप्त भएको र सो प्रतिवेदनमा उल्लिखित कैफियत तथा निर्देशनहरूको परिपालना तथा कार्यान्वयनको अवस्थाको जानकारी बारेमा बैकले मिति २०८१ वैशाख १८ गते पत्र (चलानी न. १२९/२०८०/२०८१) मार्फत विभागमा पठाएको पाइयो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकबाट भएको निरीक्षण :

नेपाल राष्ट्र बैंकबाट मिति २०८१/०३/०३ देखि २०८१/०३/२१ सम्म बैकको केन्द्रीय कार्यालयलगायत शाखा कार्यालयहरूको सघन अनुगमन गरी लिखित प्रतिवेदनमार्फत मिति २०८१/०३/३० गै.बै.वि.सं.सु.वि.७८१/०८०/०८१ मा बैकलाई निर्देशन एवम् सुभाब दिइएकोमा बैकको सञ्चालक समितिको बैठक नम्बर २२७ मिति २०८१/०४/०५ बाट नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा

दिइएका निर्देशन एवम् सुभावहरूको परिपालना र कार्यान्वयनका अवस्था समावेश गरी प्रतिउत्तर पठाउने निर्णय भएबमोजिम व्यवस्थापनद्वारा मिति २०८१/०४/०६ मा चलानी नम्बर ०१ बाट राष्ट्र बैंकको सम्बन्धित विभागमा पत्राचार गरेको पाइयो ।

११. स्वीकृत बजेट र कार्यान्वयनको अवस्था

आ.व. २०८०/०८१ का लागि बैंकको तर्फबाट स्वीकृत वार्षिक बजेट र सोको कार्यान्वयनको अवस्था निम्नानुसार रहेको पाइयो ।

(रकम रु मा)

शीर्षक	२०८०/०८१ बजेट	२०८०/०८१ को अवस्था	२०८०/०८१ बजेटसँग प्रगति प्रतिशत
सेयर पुँजी	३,०८४,२१२,१२०	२,७८९,२६०,४००	९०%
जगेडा तथा कोषहरू	२,५९१,९३७,९९८	१,९४५,५२०,६९२	७५%
निक्षेप मौज्दात	६६,६६६,६३८,८५९	६१,०७७,८७५,७०६	९२%
कर्जा लगानी मौज्दात	३८,३२०,५८५,०६५	२६,५०७,८१७,९७२	६९%
कुल खर्च	६,३८५,९४६,७६९	७,०९८,७८१,५३८	१११%
कुल आम्दानी	७,९०५,८०४,६३२	५,००५,२६९,२६२	६३%
करअधिको सञ्चालन नाफा (नोक्सान)	१,५१९,८५७,८६२	(२,०९३,५१२,२७६)	-१३८%
कुल सम्पत्ति	७७,१६६,३७१,११३	६८,९२४,९१६,२०४	८९%
कर्जा जोखिम कोष	१,४०३,३४८,०२४	४,२६९,४२९,४८०	३०४%

प्रस्तुत कार्य प्रगति विवरण अध्ययन गर्दा केही शीर्षकहरूमा लक्ष्यअनुरूप प्रगति हुन नसकेको पाइयो । विशेषतः कर्जा लगानीमा भएको सङ्कुचनको कारणले बैंकको वित्तीय सम्पादन प्रभावकारी नभएको प्रस्तुत भएको छ, जसको प्रत्यक्ष असर बैंकसँग आबद्ध सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू (Stakeholders) को बैंकसँगको कारोबार तथा बैंकसँगको अपेक्षामा केही असर पर्न गएको देखिन्छ ।

१२. बैंकको गैरबैंकिङ सम्पत्तिको अवस्था :

बैंकको पछिल्ला ३ आ.व. को गैरबैंकिङ सम्पत्तिको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ :

आ.व.	गैरबैंकिङ सम्पत्ति रकम	थप/घटको अवस्था	
		रकम	प्रतिशत
आ.व.२०७८/०७९	९०,५०२,४५१	(२७८०६६१२)	२३.५० प्रतिशतले घटेको
आ.व.२०७९/०८०	१३८,१८४,२८१	४,७६,८१,८३०	४९.८३ प्रतिशतले बढेको
आ.व.२०८०/०८१	१,११३,२१९,०३१	९७५,०३४,७५०	७०५.६० प्रतिशतले बढेको

अघिल्लो वर्षको तुलनामा गैरबैंकिङ सम्पत्ति ७०५.६० प्रतिशतले बढेको पाइयो । यस आ.व.मा बैंकले मुख्यतः कान्तिपुर साकोस, नयाँ बानेश्वर (२८.६८ करोड), श्री ग्लोबल बहुमुखी सहकारी संस्था लिमिटेड, राजविराज (८.८० करोड), लालीगुराँस साकोस, न्युरोड (३२.२८ करोड), स्वर्णलक्ष्मी साकोस, कलङ्की (६.६० करोड), सनराइज साकोस, भरतपुर (५४.४० लाख), शुक्रपथ बहुमुखी सहकारी संस्था लिमिटेड, न्युरोड (१७.७१ करोड), डोडमे कृषि सहकारी, सूर्यविनायक (३.२४ करोड) को गैरबैंकिङ सम्पत्ति सकार गरेको पाइयो ।

१३. बैंकको कर्जाको गुणस्तरको अवस्था :

बैंकको पछिल्लो २ आ.व. को कर्जाको गुणस्तरको अवस्था निम्नानुसार रहेको छः

आ.व.	आ.व.२०८०/०८१	आ.व.२०७९/०८०	घटी/बढी	प्रतिशत
लगानीमा रहेको कर्जा	२६,२७६,३०५,६७२	३२,८८७,७६१,०३१	(६,६११,४५५,३५९.००)	-२०%
भाखा नाघेको कर्जा	४,५६१,१४९,२८१	१,५९३,७५७,६९६	२,९६७,३९१,५८५.००	१८६%
कर्जा जोखिम कोष	४,२६९,४२८,४८०	४१,६८२,३५५,३६५	२,५८७,०७३,११५.००	१५४%

कर्जा गुणस्तर मापनका आधारमा गत वर्षको तुलनामा लगानीमा रहेको कर्जा २०% ले घटेको, भाखा नाघेको कर्जा र नियामकीय कर्जा जोखिम कोष बढेको पाइएकोले सुधारको योजना बनाई प्रभावकारी रूपमा लाग्न सुभाव दिइन्छ ।

१४. लेखा सुपरिवेक्षण समितिका सुभाव कार्यान्वयनको अवस्था :

लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदनको अध्ययन तथा विश्लेषण साथै समिति स्वयम्को तर्फबाट गरिएको निरीक्षणका आधारमा चौमासिक प्रतिवेदन तयार गरी सञ्चालक समितिमा पेस गर्ने गरिएको छ ।

सञ्चालक समितिमा पेस गरिएको प्रतिवेदनमा उल्लिखित कैफियत सुधारका लागि सञ्चालक समितिको बैठकले व्यवस्थापनलाई निर्देशन दिने गरिएको छ । प्राप्त निर्देशनका आधारमा व्यवस्थापनले कैफियत सुधार गरी सोको जानकारी सञ्चालक समिति र लेखा सुपरिवेक्षण समितिलाई दिने गरिएको छ ।

१५. सदस्यहरूको सूचनाको हकको सम्बोधन स्वरूप लेखा सुपरिवेक्षण समितिले उल्लेख गर्न चाहेका मुख्य विषयहरू :

क) सञ्चालक समिति, लेखा सुपरिवेक्षण समिति र उपसमितिका पदाधिकारीहरूको बैठक भत्ता, यातायात खर्च, दैनिक भ्रमण भत्ता, सञ्चार खर्च लगायतका सुविधासम्बन्धी विवरण

विवरण	भत्ता (प्रति बैठक) रु	यातायात भत्ता (प्रति बैठक) रु	यातायात खर्च	दैनिक भ्रमण भत्ता रु	सञ्चार खर्च	कैफियत
अध्यक्ष	६,०००	२,०००	बस र फ्लेनको टिकट बिलअनुसार	६,०००	५,०००	२०७९/८० को यथावत्
अन्य सञ्चालकहरू	६,०००	२,०००	बस र फ्लेनको टिकट बिलअनुसार	६,०००	२,५००	२०७९/८० को यथावत्
लेखा सुपरिवेक्षण समिति संयोजक तथा सदस्यहरू	६,०००	२,०००	बस र फ्लेनको टिकट बिलअनुसार	६,०००	२,५००	२०७९/८० को यथावत्
केन्द्रीय उपसमिति संयोजक र सदस्यहरू	२,०००	१०००	बस र फ्लेनको टिकट बिलअनुसार	निर्णयानुसार	नभएको	२०७९/८० को यथावत्
शाखा समन्वय उपसमिति संयोजक र सदस्यहरू	१,५००	५००	नभएको	नभएको	नभएको	२०७९/८० को यथावत्

ख) आ.व. २०८०/०८१ मा बैंकको कार्यकारी प्रमुखलगायत व्यवस्थापनका अन्य पदाधिकारीहरूलाई भुक्तान गरिएको तलब, भत्ता तथा सुविधाको विवरण :

रकम (रु)

विवरण	आ.व २०८०/०८१	आ.व २०७९/०८०
तलब	२५,४१०,०१५.६०	२५,४३९,८०६.५५
भत्ता	८,३१४,३३४.४०	८,३१४,३३४.४०
सञ्चयकोष कट्टी	२,५४१,००१.५२	२,५४३,९८०.६४
बोनस	३,३३५,२९८.२२	१२,९५४,३८१.१६
बिदा	२,५०९,४३७.६३	१,६६९,४५०.८०
जम्मा	४२,११०,०८७.३७	५०,९२९,९५३.५५

उपर्युक्तबाहेक औषधी उपचार खर्च, विभागीय प्रमुख भत्ता, दुर्घटना बिमा, मोबाइल खर्च, इन्धन खर्च तथा सवारीसाधन मर्मत खर्च बैंकको कर्मचारी विनियमावलीबमोजिम प्रदान गरिएको छ ।

ग) संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष

अघिल्लो वर्ष रु ३५,८३९,७५३ रहेकोमा आ.व. २०८०/०८१ मा थप नभएको र रु४७,०६५ मात्र खर्च भई २०८१ असार मसान्तमा कोषमा रु ३५,७९२,६८८ बाँकी रहिरहेको पाइयो । नियमअनुसार उक्त कोषमा छुट्याइएको रकम उद्देश्य अनुसारको कार्यमा खर्च गर्न सुभाव दिइएको छ ।

१६. लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट थप सुभावहरू :

- क) बजेट भर्सस खर्च हेर्दा बैंकको सिस्टममा (सफ्टवेयर) राखेको बजेटमा कुनै लिमिट नलगाइएकोले विभिन्न शीर्षकमा बजेटभन्दा खर्च बढी भएको र यसरी बढी खर्च गरेर शाखाले केन्द्रीय कार्यालयबाट स्वीकृति लिने गरेकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर देखिने हुनाले अविलम्ब सिस्टमको बजेटमा लिमिट लगाउन सुभाव दिइएको छ ।
- ख) धेरैजसो शाखाले सानो नगदी कोषको व्यवस्था नगरी फुटकर खर्चहरू सीधै नगदबाट गर्ने गरेको पाइएकाले सानो नगदी कोषको अनिवार्य व्यवस्था गरी सोको जिम्मा वरियताक्रमअनुसार दोस्रो दर्जाको कर्मचारीलाई दिई दोस्रो दर्जाको कर्मचारीले भौचर बनाउने र शाखा प्रमुखले भौचर स्वीकृत गर्ने गरी मेमो/कार्यविधि बनाई लागू गर्न सुभाव दिइएको छ ।
- ग) शाखाहरूको कर्जा र बचतको अनुपात नमिलेकाले कर्जा लगानी निरन्तर घट्दै गएको तर बचत रकम भने बढ्दै गएको पाइयो । जसले गर्दा बैंकले कुल पुँजीकोषको १५ गुणाभन्दा बढी र प्राथमिक पुँजीको ३० गुणाभन्दा बढी बचत रकम सङ्कलन हुने भएकाले बैंकले नोक्सानी कम गर्नका लागि भाखा नाघेका कर्जा असुली प्रक्रियालाई नतिजामुखी बनाई गैरबैंकिङ सम्पत्तिको बेचबिखन तथा नयाँ कर्जा लगानीमा जोड दिनुहुन र बचत रकम सङ्कलनमा सहकारी ऐन तथा नेपाल राष्ट्र बैङ्कको निर्देशिकाको परिपालना हुने गरी गर्न सुभाव दिइएको छ ।
- घ) बैंकको कर्जा र बचतको केन्द्रीकरण जोखिम कम गर्न बचत तथा कर्जाको प्रतिरूपणी कर्जा लगानी सीमा कम गर्न सुभाव दिइएको छ ।

- ड) भल्टमा खुद्रा पैसा धेरै भएकाले नगद व्यवस्थापनमा समस्या देखिएकाले अत्यधिक खुद्रा नोट भल्टमा राख्दा यस्ता नोटहरू बिग्न सक्ने, तरलताको लागि पनि प्रयोग गर्न नसकिने तथा Opportunity Loss हुने हुनाले खुद्रा नोट व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुहुन सुझाव दिइएको छ ।
- च) कर्मचारी फाइलमा Police Verification Report र CIC Report राख्ने नगरिएकाले कार्यविधिमा नै व्यवस्था गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- छ) हालसम्म ४७७५ सदस्यहरूको मात्र KYM पूर्ण रूपमा Update भएकाले यसलाई प्राथमिकतामा राखी सम्पन्न गर्न/गराउन सुझाव दिइन्छ ।
- ज) बैंकको CBS सिस्टममा चेक जारी गर्नका लागि आधिकारिक व्यक्तिबाट स्वीकृति लिनुपर्ने केही व्यवस्था नरहेको र काउन्टरमा बस्ने कर्मचारीले नै माग भएअनुसार चेक जारी गर्न सक्ने देखिन्छ । यसरी चेक जारी मा आधिकारिक व्यक्तिको प्रत्यक्ष निरीक्षण अथवा स्वीकृतिको व्यवस्था नहुँदा चेक जारी गर्दा जोखिम हुने भएकाले नयाँ CBS मा यस सम्बन्धमा Maker, Cheker & Approver को व्यवस्था अनिवार्य गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- झ) कर्जाको धितो निरीक्षणमा कम्तीमा दुई जना कर्मचारी उपस्थित हुनुपर्नेमा धेरैजसो शाखाहरूमा धितो निरीक्षणमा एक जना कर्मचारी मात्र जाने गरेकाले कर्जाको धितो निरीक्षणमा कम्तीमा दुई जना कर्मचारी उपस्थित हुनुपर्ने व्यवस्था कडाइका साथ लागू गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- ञ) हर्जाना छुटको विषयमा छुट्टै कार्यविधि तथा Manual बनाई बैंकको हितलाई प्राथमिकतामा राखि लागू गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- ट) कर्जाको गुणस्तरका आधारमा श्रेणी परिवर्तन हुदा Auto Early warning signal को व्यवस्था system मा लागू गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- ठ) कर्जा लगानीसम्बन्धी निर्णय प्रक्रियामा सञ्चालन तथा खुद नगद प्रवाहलाई समेत विशेष ध्यान दिई निर्णय लिन सुझाव दिइन्छ ।
- ड) धेरैजसो शाखा कार्यालयहरूको लक्ष्यअनुसारको प्रगति नभएको र केही शाखा कार्यालयहरूले आ.व. २०८०/०८१ मा कर्जा नै लगानी नभएको पाइएकाले त्यस सम्बन्धमा कर्जा लगानी नभएको शाखा कार्यालयहरूमा जनशक्तिको व्यवस्थापन र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गर्दा ध्यान दिनुहुन सुझाव दिइन्छ ।
- ढ) हाल भइराखेको प्रोजेक्टहरूको Cost -Benefit Analysis गर्नुहुन र नयाँ प्रोजेक्ट जारी गर्नुपूर्वसमेत अनिवार्य रूपमा उक्त प्रोजेक्टको Cost Benefit & Success analysis गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- ण) शाखा कार्यालयहरूको वर्गीकरण उचित मापदण्ड बनाई लागू गर्न सुझाव दिइन्छ ।
- त) सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी विभागबाट सहकारी सङ्गठनालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ ऐनको दफा ७ ध बमोजिमका अवस्थाहरू विद्यमान भएमा शङ्कास्पद कारोबारसम्बन्धी प्रतिवेदन वित्तीय जानकारी इकाइले तोकेबमोजिमको ढाँचामा (हाल तोकिएको ढाँचा अनुसूची ५ मा दिइएको) तयार गरी ३ दिनभित्र वित्तीय जानकारी इकाइसमक्ष पेस गर्नुपर्नेमा नगरिएको पाइएकोले सम्पत्ति शुद्धीकरण निकायसँग जति सक्दो छिटो समन्वय गरी उचित निकासको लागि पहल गर्नका लागि सुझाव दिइन्छ ।
- थ) बैंकको समग्र पक्षहरूको जोखिमको पहिचान, विश्लेषण, नियन्त्रण तथा न्यूनीकरणको लागि त्रैमासिक रूपमा जोखिम व्यवस्थापन ढाँचाको प्रतिवेदन तथा दबाब परीक्षण मार्फत जोखिमका विविध आयामहरूको विश्लेषण गर्ने गरेको छ । साथै अर्थतन्त्रमा आएका नयाँ तथा जोखिमयुक्त विषयहरूको समीक्षा गरी भविष्यमा कर्जा लगानीको जोखिम व्यवस्थापन मात्र नभई अन्य जोखिमहरूसमेत पहिचान गरी सोको न्यूनीकरणका लागि जोखिम व्यवस्थापन विभागलाई सुदृढ तथा व्यवस्थित गर्न सुझाव दिइन्छ ।

द) कानूनमा उल्लेख भएअनुसार, बैकसँग कारोबार गरिरहेको संस्थाको तर्फबाट बैकमा प्रतिनिधित्व गर्ने सञ्चालकहरूको वा सञ्चालकहरू आबद्ध भएका संस्थाको बैकसँगको कर्जा कारोबार भाखा नाघेको भए त्यसप्रकारको कर्जा तत्काल असुलीको लागि आवश्यक प्रक्रिया अघि बढाउन सुझाव दिइन्छ ।

ध) कारोबारका न्यूनताका आधारमा शाखा कार्यालयहरूलाई एकआपसमा गाभ्ने नीति बनाई लागू गर्नुहुन सुझाव दिइन्छ ।

अन्त्यमा,

बैंकको गरिमामय यस साधारणसभाका आदरणीय प्रतिनिधिज्यूहरू,

बैंकको लेखा सुपरिवेक्षण समितिको चालू वर्षको कार्यसम्पादन दौरानमा निरीक्षण तथा अनुगमनका क्रममा सहयोग पुऱ्याउनुहुने सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछौं । यस सम्मानित सभामा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको तर्फबाट प्रस्तुत प्रतिवेदनउपर छलफल गरी महत्त्वपूर्ण सुझावसहित यस प्रतिवेदनलाई पूर्णता प्रदान गर्दै स्वीकृत गरिदिनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

धन्यवाद ।

जय सहकारी ।

केशवप्रसाद सापकोटा
सदस्य

चन्द्रकुमारी पराजुली
सदस्य

लक्ष्मीप्रसाद उप्रेती
संयोजक

**INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT
TO THE SHAREHOLDERS OF NATIONAL COOPERATIVE BANK LTD.**

Opinion

We have audited the accompanying financial statements of National Cooperative Bank Ltd. (the Bank), which comprise statement of financial position as at Ashad 31, 2081 (July 15, 2024) and statement of profit or loss, statement of comprehensive income, statement of changes in equity and statement of cash flows for the year then ended and a summary of significant accounting policies and notes to the financial statements.

In our opinion, the accompanying financial statements give a true and fair view of the financial position of National Cooperative Bank Ltd. as at Ashad 31, 2081, its financial performance and its cash flows for the year then ended in accordance with Nepal Financial Reporting Standards (NFRSs).

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with Nepal Standards on Auditing (NSAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Bank and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with the ICAN's Handbook of the Code of Ethics for Professional Accountants. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Key Audit Matters

Key audit matters are matters based on our judgment, are of most significance in the audit of the financial statements of the current period, which were addressed in the context of the audit of the financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon. We do not provide separate opinion on these matters.

The results of our audit procedures, including the procedures performed to address the matters below, provides the basis for our audit opinion on the accompanying financial statements.

Following are the Key Audit Matters:

S. No.	Key Audit Matters	How the matters were addressed in our audit
1.	Loan Loss Provision Ref. Note no. 4.6 and accounting policies to the financial statements.	
	The Bank's advances to the co-operative represent 34.40% of its total assets at the end of the period under review and are stated at Rs. 22.23 billion which is net of provision of Rs. 4.27 billion. The provision against advances was identified as a key audit matter as it involves a considerable degree of management judgment and compliance with Directives and Circulars issued by	We applied following procedures in respect of verification of loan loss provision: ➤ Review of borrower's files, which includes evaluation of borrowers' repayment behavior, assessment of financial strength based on the available financial statements, adequacy of security/collateral, obtainment of required legal documents and compliance with prudential regulations.

Page 1 of 4

	Nepal Rastra Bank and co-operative Department.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Business sites visit of the borrowers on sampling basis. ➤ Review of IT system to provide loan loss provision based on overdue payments. ➤ On sampling basis, verification of accuracy of provision against non-performing loan calculated by the IT system and manual calculation sampling basis. ➤ Evaluation of appropriateness of subjective judgement made by the management for performing loans' borrowers. ➤ Review of Board's evaluation and decisions on loans. <p>Loan loss provision made by the Bank is considered acceptable.</p>
--	--	---

Other Matters

We did not audit the financial statements and other financial information of the associate companies. Disclosures included in respect of associate companies are based solely on the management certification.

Other Information

Management is responsible for other information. Other information comprises the information included in Annual Report and Report of Board of Directors but does not include the financial statements and our reports thereon.

Our opinion on the financial statements does not cover the other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the financial statements, our responsibility is to read the other information identified above when it becomes available and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained during the course of our audit or otherwise appear to be materially misstated. When we read the annual report, if we conclude that there is material misstatement, therein, we are required to request management and those charged with governance to correct the material misstatement.

Responsibilities of the Management and Those Charged with Governance for the Financial Statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with Nepal Financial Reporting Standards (NFRSs) and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

Page 2 of 4

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Bank's ability to continue as a going concern, disclosing as applicable matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the company or to cease operations or has no realistic alternative but to do so, those charged with governance are responsible for overseeing the Bank's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a certain level of assurance but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with NSAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with NSAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Bank's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Bank's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Bank to cease to continue as a going concern.

We communicated with those charged with governance regarding among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Report on the requirements of Banks and Financial Institutions Act 2073, Cooperative Act 2074

On the basis of our examination, we further report that:

- 1) We have obtained satisfactory information and explanations asked for, which to the best of our knowledge and belief were necessary for the purpose of our audit.

Page 3 of 4

- 2) The financial statements which include Statement of Financial Position as at Ashadh 31, 2081, the Statement of Profit or Loss, Statement of Cash Flows, Statement of Changes in Equity for the year then ended, a summary of significant accounting policies and other explanatory information are prepared are in agreement with the books of accounts maintained by the Bank.
- 3) Capital Fund to be apportioned as per the direction of Nepal Rastra Bank remain insufficient. As at Ashad 31, 2081 core capital fund is 2.44% and capital fund is 3.35%. This fund is short from regulatory requirement by 1.56% for core capital fund and 4.65% for capital fund.
- 4) Bank has carried transaction to the benefits of its members.
- 5) Bank has provisioned loan loss in line with requirement of Nepal Rastra Bank.
- 6) We did not come across cases of accounting related fraud and the cases where the board of directors or any director or any office bearer of the cooperatives has acted contrary to the provisions of law or caused loss or damage to the Entity or committed any misappropriation of the funds of Entity.
- 7) To the best of our information and according to the explanations given to us, in the course of our audit, we observed that the loans have been written off as specified; the business of the Bank was conducted satisfactorily, and the Bank's transactions were found to be within the scope of its authority.
- 8) Bank's Chairperson Mr. K.B. Upreti is in police custody for investigation related to "Ideal Yamuna Our Multipurpose Cooperative Society Ltd" from 2081.03.26 to this date. As per clause 24(3) of NCBL Bylaws 2059 (with 2080 amendments), in the case of absence of chairperson in board of directors, it shall be chaired by person nominated by board members Following that provision financial statement is approved and signed by remaining directors present in board of directors meeting held on 2081.06.17, which is chaired by Mr. Kedar Manandhar.

CA. Shyam Karki
Proprietor
Shyam Karki & Co.,
Chartered Accountants

Date: 2081.06.17
Baneshwor, Kathmandu

UDIN No.: 241027CA00124s3Jxm

Distributed by:
Nepal Notary Public Council
S.N. 5220260

श्याम काकी एण्ड कम्पनी
चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस्

समीप भवन
बानेश्वर १०, काठमाडौं
फोन न.: ४४६०३५७
Email:
skarkinco@gmail.com

VAT No.: 300844692

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेडका शेयरधनीहरूलाई स्वतन्त्र लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन

राय

हामीले राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड (बैंक) को संलग्न वित्तीय विवरणहरू जसमा २०८१ असार ३१ सम्मको वित्तीय स्थितिको विवरण तथा सो वर्षको अन्त्य सम्मको नाफा नोक्सानको विवरण, वृहत् आय विवरण, इक्विटी र नगद प्रवाहमा परिवर्तन तथा महत्वपूर्ण लेखा नीतिहरूको सारांश र वित्तीय विवरणहरूमा टिप्पणीहरू समावेश गरिएको छ सो को लेखापरीक्षण गरेका छौं।

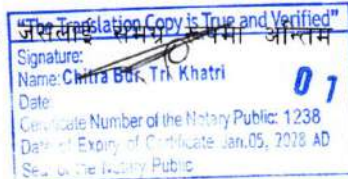
हाम्रो विचारमा संलग्न वित्तीय विवरणहरूले नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड अनुसार राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेडको २०८१ असार ३१ सम्मको आर्थिक स्थिति, यसको वित्तीय कार्यसम्पादन र सो वर्षको अन्त्य सम्मको नगद प्रवाहको यथार्थ र निष्पक्ष दृष्टिकोण दिन्छ।

रायको आधार

हामीले हाम्रो लेखापरीक्षण नेपाल लेखापरीक्षण मापदण्ड अनुसार गरेका छौं। ती मापदण्डहरू अन्तर्गत हाम्रा जिम्मेवारीहरू हाम्रो प्रतिवेदनको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणको लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीमा थप वर्णन गरिएको छ। हामी बैंकबाट स्वतन्त्र छौं र हामीले व्यावसायिक लेखाकारहरूका लागि आईक्यानको कोड अफ एथिक्सको ह्यान्डबुक अनुसार हाम्रा अन्य नैतिक जिम्मेवारीहरू पूरा गरेका छौं। हामी विश्वास गर्छौं कि हामीले प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो रायको लागि आधार प्रदान गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन्।

लेखापरीक्षणका मुख्य विषयहरू

लेखापरीक्षणका मुख्य विषयहरू हाम्रो निर्णयमा आधारित विषयहरू हुन् जुन वर्तमान अवधिको वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणमा सबैभन्दा महत्वपूर्ण छ

National राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

वार्षिक प्रतिवेदन
आ.व. २०८०/०८१

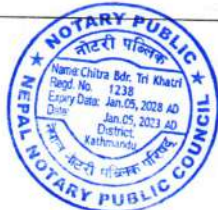

लेखापरीक्षणको सन्दर्भमा र त्यसमा हाम्रो राय निर्माण गर्न सम्बोधन गरिएको थियो । हामी यी विषयहरूमा अलग राय प्रदान गर्दैनौं ।

तलका विषयहरू सम्बोधन गर्नका लागि लागू गरिएका प्रक्रियाहरू तथा हाम्रो लेखापरीक्षण प्रक्रियाका नतिजाहरूले संलग्न वित्तीय विवरणहरूमा हाम्रो लेखापरीक्षण रायको लागि आधार प्रदान गर्दछ ।

निम्न मुख्य लेखापरीक्षणका विषयहरू हुन्:

क्रम संख्या	मुख्य लेखापरीक्षण विषय	हाम्रो लेखापरीक्षणमा विषयहरूलाई कसरी सम्बोधन गरियो
१.	कर्जा नोक्सानी व्यवस्था सन्दर्भ नोट नं. ४.६ र वित्तीय विवरणहरूमा लेखा नीतिहरू ।	
	समीक्षा अवधिको अन्त्यमा बैंकले सहकारीलाई दिएको कर्जा रकम कुल सम्पत्तिको ३४.४०% खुद रकम रहेको छ । कुल कर्जा रकम रु. २२ अर्ब २३ करोड रुपैयाँ कर्जा नोक्सानी व्यवस्था रकम रु. ४ अर्ब २७ करोड कट्टा गरे पछिको हो । अग्रिम रकम वापत् यस व्यवस्थालाई प्रमुख लेखापरीक्षण मुद्दाको रूपमा पहिचान गरिएको थियो र यो व्यवस्थापन निर्णयको हदसम्म विचारणीय थियो र नेपाल राष्ट्र बैंक र सहकारी विभागद्वारा जारी गरिएको निर्देशनहरू र परिपत्रहरूको पालना गरिएको थियो ।	हामीले ऋण घाटा सम्बन्धि व्यवस्थाको पुनः प्रमाणीकरणमा निम्न प्रक्रियाहरू लागू गर्यौं: ➤ ऋणीको फाइलहरूको समीक्षा जसमा ऋणीहरूको चुक्ता गर्ने व्यवहारको मूल्याङ्कन, उपलब्ध वित्तीय विवरणहरूको आधारमा आर्थिक सामर्थ्यको मूल्याङ्कन, सुरक्षण/धितोको पर्याप्तता, आवश्यक कानुनी कागजातहरू प्राप्ति र विवेकपूर्ण नियमहरूको पालना संलग्न छन् । ➤ तथ्यांक संकलन कार्यको आधारमा व्यापार क्षेत्रको भ्रमण । ➤ तिर्न बाँकी रकम भुक्तानीको आधारमा ऋण घाटा व्यवस्था उपलब्ध गराउन आईटी प्रणालीको समीक्षा ➤ तथ्यांक संकलन आधार सम्बन्धमा आईटी प्रणाली र हाते गणना तथ्यांक संकलन

"The Translation Copy is True and Verified" गरिएको
Signature:
Name: Chitra Bdr. Tri Khatri
Date: 07 DEC 2024
Certificate Number of the Notary Public: 1238
Date of Expiry of Certificate: Jan. 05, 2028 AD
Seal of the Notary Public

	<p>निश्चय ऋण वापत् व्यवस्थाको शुद्धताको प्रमाणीकरणको लागि ।</p> <p>➤ ऋणीहरूको सक्रिय ऋणको व्यवस्थापनद्वारा गरिएको विषयगत निर्णयको उपयुक्तताको मूल्याङ्कन।</p> <p>➤ ऋण सम्बन्धी व्यवस्थापन समितिको मूल्याङ्कन र निर्णयहरूको समीक्षा।</p> <p>बैंकले गरेको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था स्वीकार्य मानिन्छ ।</p>
--	---

अन्य विषयहरू

हामीले सम्बद्ध कम्पनीहरूको वित्तीय विवरण र अन्य वित्तीय जानकारी लेखापरीक्षण गरेका छैनौं । सम्बद्ध कम्पनीहरूको सम्बन्धमा संलग्न खुलासाहरू व्यवस्थापनको एकल प्रमाणीकरणमा आधारित छन् ।

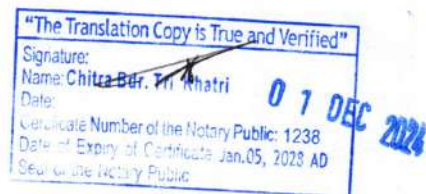
अन्य जानकारी

व्यवस्थापन अन्य जानकारीको लागी जिम्मेवार छ । अन्य जानकारीमा वार्षिक प्रतिवेदन र सञ्चालक समितिको प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको जानकारी संलग्न छ तर त्यसमा वित्तीय विवरण र हाम्रा प्रतिवेदनहरू संलग्न हुने छैनन् ।

वित्तीय विवरणहरूमा हाम्रो रायमा अन्य जानकारीहरू संलग्न र हामी त्यसमा कुनै निष्कर्ष दिदैनौं ।

वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षण सम्बन्धमा हाम्रो जिम्मेवारी माथि पहिचान गरिएका अन्य जानकारीहरू उपलब्ध हुँदा पढ्नु हो र त्यसो गर्दा अन्य जानकारीहरू वित्तीय विवरणहरू वा हामीले प्राप्त गरेको ज्ञानसँग सारभूत रूपमा असंगत छ कि छैन भनेर विचार गर्नु हो । जब हामी वार्षिक प्रतिवेदन पढ्छौं यदि हामी निष्कर्षमा पुग्छौं कि कुनै त्रुटी छ भने हामीले व्यवस्थापन र सुशासनको जिम्मा लिने व्यक्तिहरूलाई त्रुटी सच्याउन अनुरोध गर्छौं ।

वित्तीय विवरणहरूको व्यवस्थापन र सुशासनको जिम्मा लिने व्यक्तिहरू नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मापदण्ड बमोजिम वित्तीय विवरणहरूको तयारी र निष्पक्ष प्रस्तुतीकरणको लागि जिम्मेवार छन् र ठगी वा त्रुटिको

कारणबाट वित्तीय विवरणहरूलाई मुक्त बनाउन व्यवस्थापनले आन्तरिक नियन्त्रणको व्यवस्था गर्नु आवश्यक छ।

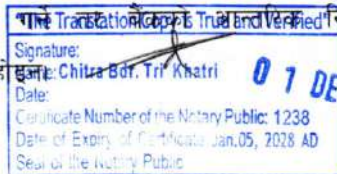
वित्तीय विवरणहरू तयार गर्दा व्यवस्थापनसँग कम्पनी खारेज गर्न वा सञ्चालन बन्द गर्न नचाहेसम्म वा कुनै यथार्थपरक विकल्प नभएसम्म बैंकको आर्थिक स्थिरता, आर्थिक स्थिरता सम्बन्धि लागू हुने विषयको खुलासा तथा लेखा पद्धतीको आधारमा आर्थिक स्थिरता निरन्तरताको लागि बैंकको क्षमताको मूल्याङ्कन गर्ने जिम्मेवारी हुनेछ। यसो गर्दा सुशासनको जिम्मा लिनेहरू बैंकको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको निरीक्षणको लागि जिम्मेवार हुनेछन्।

वित्तीय विवरणहरूको लेखापरीक्षणको लागि लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

हाम्रो उद्देश्य भनेको समग्रमा वित्तीय विवरणहरू त्रुटीबाट मुक्त छन् कि छैन, जालसाजी वा त्रुटिको कारणले हो कि छैन भन्ने बारे उचित आश्वासन प्राप्त गर्नु र हाम्रो राय संलग्न गरी लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु हो। उचित आश्वासन भनेको निश्चित स्तरको आश्वासन हो तर लेखापरीक्षण मापदण्ड अनुसार गरिएको लेखापरीक्षणले सधैं मौजुदा कुनै वस्तुगत गलत विवरण पत्ता लगाउनेछ भन्ने ग्यारेन्टी होइन किनकी गलत विवरणहरू धोखाधडी वा त्रुटिबाट उत्पन्न हुन सक्छ जुन व्यक्तिगत रूपमा वा समग्रमा गरिए पनि महत्वपूर्ण मानिन्छ र तिनीहरूले यी वित्तीय विवरणहरूको आधारमा गरिने प्रयोगकर्ताहरूको आर्थिक निर्णयहरूलाई प्रभाव पार्ने अपेक्षा गर्न सकिन्छ।

लेखापरीक्षण मापदण्ड अनुसार लेखापरीक्षणको एक भागको रूपमा हामी व्यावसायिक निर्णयको अभ्यास गर्छौं र सम्पूर्ण लेखापरीक्षण अवधिमा लेखापरीक्षणको प्रमाणमाथी आलोचनात्मक मूल्यांकनलाई कायम राख्छौं। हामीले यो पनि गर्छौं

- जालसाजी वा त्रुटिको कारणले गर्दा वित्तीय विवरणहरूको त्रुटिको जोखिमहरू पहिचान र मूल्याङ्कन गर्ने, ती जोखिमहरूको लागि उत्तरदायी लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरूको योजना बनाउने र कार्य सम्पादन गर्ने र हाम्रो रायको लागि आधार प्रदान गर्न पर्याप्त र उपयुक्त लेखा परीक्षण प्रमाणहरू प्राप्त गर्ने। धोखाधडीको परिणामस्वरूप त्रुटीपूर्ण विवरण पत्ता लगाउन नसक्ने जोखिम त्रुटिको परिणामको तुलनामा बढी हुन्छ किनकि धोखाधडीमा मिलीभगत, जालसाजी, उद्देश्यपूर्ण भूल, गलत बयान वा आन्तरिक नियन्त्रणको अवहेलना संलग्न हुन सक्छ।
- परिस्थितिहरू अनुकूल लेखापरीक्षण प्रक्रियाहरूको योजना बनाउनको लागि लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित आन्तरिक नियन्त्रणको बुझाइ प्राप्त गर्न र आवश्यकता अनुसार उद्देश्यको लागि हो

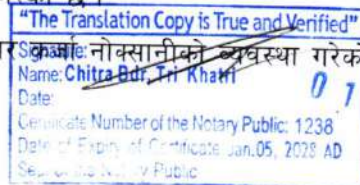

- प्रयोग गरिएको लेखा नीतिहरूको उपयुक्तता र लेखा अनुमानको औचित्य र व्यवस्थापनद्वारा गरिएको सम्बन्धित खुलासाहरूको मूल्याङ्कन गर्ने ।
- लेखाको आधामा आर्थिक स्थिरताको लागि व्यवस्थापनको प्रयोगको औचित्य तथा बैंकको आर्थिक स्थिरता कायम राख्ने क्षमतामा शंका उत्पन्न गर्न सक्ने घटना वा अवस्थाहरूसँग सम्बन्धमा अनिश्चितता कायम छ वा छैन भनेर लेखापरीक्षण प्रमाणका आधारमा निष्कर्षमा पुग्ने । यदि अस्थिरता अवस्थित छ भन्ने लागेमा हामीले हाम्रो लेखा परीक्षकको प्रतिवेदनमा वित्तीय विवरणहरूमा भएका सम्बन्धित खुलासाहरू वा त्यस्ता खुलासाहरू हाम्रो राय परिमार्जन गर्न अपर्याप्त भएमा ध्यानाकर्षण गर्ने । हाम्रा निष्कर्षहरू हाम्रो लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनको मितिसम्म प्राप्त लेखापरीक्षण प्रमाणहरूमा आधारित छन् । यद्यपि भविष्यका घटना वा अवस्थाहरूले बैंकलाई आर्थिक स्थिरता कायम राख्न रोक्न सक्छ।

हामीले अन्य विषयहरू, लेखापरीक्षणको योजनाबद्ध दायरा, समय र लेखापरीक्षणको क्रममा हामीले पहिचान गर्ने आन्तरिक नियन्त्रणमा भएका महत्वपूर्ण कमजोरीहरू लगायत महत्वपूर्ण लेखापरीक्षण निष्कर्षहरूका सम्बन्धमा सुशासनको जिम्मा व्यक्तिहरूसँग हामीले छलफल गर्यौं ।

बैंक तथा वित्तीय संस्था ऐन, २०७३, सहकारी ऐन, २०७४ को आवश्यकताहरूको प्रतिवेदन हाम्रो परीक्षणको आधारमा हामी थप प्रतिवेदन दिन्छौं :

- १) हामीले चित्तबुभ्दो जानकारी र स्पष्टीकरणहरू प्राप्त गरेका छौं जुन हाम्रो लेखापरीक्षणको उद्देश्यका लागि हाम्रो जानकारी र विश्वासको लागि आवश्यक थियो ।
- २) बैंकद्वारा वित्तीय विवरणहरूमा संलग्न २०८१ असार ३१ सम्मको वित्तीय स्थितिको विवरण, नाफा वा नोक्सान विवरण, नगद प्रवाह विवरण, सोहि मितिमा समाप्त भएको वर्षको इक्विटीमा भएको परिवर्तनको विवरण, महत्वपूर्ण लेखा नीतिहरूको सारांश र अन्य तयार व्याख्यात्मक जानकारी बैंकद्वारा राखिएको खाताको किताबहरूसँग मिल्दो छन् ।
- ३) बैंकको पूँजीकोष नेपाल राष्ट्र बैंकले निर्धारण गरेको निर्देशिका बमोजिम अपर्याप्त रहेको छ । २०८१ असार ३१ मा प्राथमिक पूँजीकोष २.४४ प्रतिशत र कुल पूँजीकोष ३.३५ प्रतिशत रहेको छ । जुन नियमनकारी व्यवस्था भन्दा प्राथमिक पूँजीकोष १.५६ प्रतिशत र कुल पूँजीकोष ४.६५ प्रतिशतले कम हो ।
- ४) बैंकले आफ्ना सदस्यहरूको हितमा कारोबार गरेको छ ।
- ५) बैंकले नेपाल राष्ट्र बैंकको आवश्यकता अनुसार ~~सकाले नोक्सानीको व्यवस्था गरेको छ ।~~

Distributed by:
Nepal Notary Public Council

S.N. 5220265

- ६) लेखा सम्बन्धी ठगी र सञ्चालक समिति वा सहकारीका कुनै सञ्चालक वा पदाधिकारीले कानूनको व्यवस्था विपरीत काम गरेको वा संस्थालाई हानि वा नोक्सान गरेको वा संस्थाको कोषको कुनै दुरुपयोग गरेको कुनै मुद्दामा संलग्न भएको हामीले भेटेका छैनौं ।
- ७) हाम्रो जानकारीमा र हामीलाई दिइएको स्पष्टीकरण अनुसार हाम्रो लेखापरीक्षणको क्रममा हामीले देख्यौं कि खराब ऋणहरू तोकिए बमोजिम अपलेखन गरिएको छ, बैंकको कारोबार सन्तोषजनक रहेको र बैंकको कारोबार आफ्नो अधिकारको दायरा भित्र रहेको पाइयो ।
- ८) बैंकका अध्यक्ष श्री के.वी. उप्रेती “आइडिएल यमुना हाम्रो बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड” सम्बन्धित अनुसन्धानको लागि २०८१/०३/२६ देखि हालसम्म प्रहरी हिरासतमा रहेका छन् । सहकारी बैंकको विनियम, २०५९ (२०८० को संशोधित सहित) को दफा २४(३) मा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा सञ्चालक समितिको बैठकको अध्यक्षता सञ्चालक समितिले मनोनीत गरेको सदस्यले गर्ने उल्लेख छ । उक्त व्यवस्था बमोजिम श्री केदार मानन्धरको अध्यक्षतामा मिति २०८१/०६/१७ मा बसेको सञ्चालक समितिको बैठकले वित्तीय विवरण स्वीकृत गरी हस्ताक्षर गरेको छ ।

हस्ताक्षर

सिए श्याम कार्की

प्रोप्राईटर

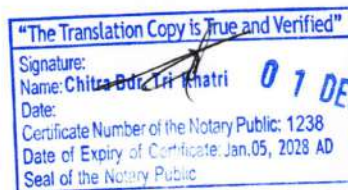
श्याम कार्की एण्ड कम्पनी

चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

मिति: २०८१/०६/१७

वानेश्वर, काठमाडौं

UDIN NO.: 241027CA00124s3jxm

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

वित्तीय अवस्थाको विवरण

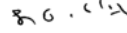

२०८१ साल असार मसान्त

(रकम रु मा)

विवरण	नोट	आ.व. २०८०/०८१ (३१ असार २०८१)	आ.व. २०७९/८० (३१ असार २०८०)
सम्पत्ति			
नगद तथा नगद समान	४.१	१९,०४४,३०६,८७०	१५,८६२,५४१,६२८
नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	४.२	३२५,३९७,७४९	३२१,५१३,८०३
बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्जात	४.३	१३,३७३,९४५,७००	६,५७९,४४५,७००
व्युत्पन्न वित्तीय उपकरण	४.४	-	-
अन्य व्यापारिक सम्पत्तिहरू	४.५	-	-
सहकारी संस्थालाई कर्जा तथा सापट	४.६	२२,२३८,३८८,४९२	३१,६४७,९१४,७३१
ग्राहकलाई कर्जा सापटी	४.७	-	-
सुरक्षणपत्रमा लगानी	४.८	६,२९७,३३५,००८	७,३८६,५०५,४१०
चालू आ.व. को कर सम्पत्ति	४.९	३७३,५९०,८६६	३२९,९७३,०८६
सम्पत्तिमा लगानी	४.१०	१,११३,२१९,०३१	१३८,१८४,२८१
सम्पत्ति तथा उपकरण	४.११	५७५,९४५,२०४	६२६,४०८,२८२
ख्याति तथा अमूर्त सम्पत्ति	४.१२	२,६९९,७४३	७२८,३७२
स्थगन कर सम्पत्ति	४.१३	५९४,८७८,४६३	-
अन्य सम्पत्तिहरू	४.१४	७१५,७७९,५९७	५९१,६२८,५२८
जम्मा सम्पत्तिहरू		६४,६५५,४८६,७२४	६३,४८४,८४३,८२२
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई तिर्न बाँकी	४.१५	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकलाई तिर्न बाँकी	४.१६	-	-
व्युत्पन्न वित्तीय उपकरण	४.१७	-	-
ग्राहकबाट निक्षेप	४.१८	६१,०७७,८७५,७०६	५८,२४५,९५९,७११
तिर्न बाँकी सापटी	४.१९	-	-
यस आ.व. को कर दायित्व	४.२०	-	-
व्यवस्थाहरू	४.२०	-	-
स्थगन कर दायित्व	४.२१	-	२७६,०६३
अन्य दायित्वहरू	४.२१	५०९,६२९,८९०	४०१,८०७,९५२
जारी गरिएको ऋण पत्र	४.२२	-	-
सुरक्षण नराखिएको सहायक आवधिक दायित्व	४.२३	-	-
जम्मा दायित्वहरू		६१,५८७,५०५,५९६	५८,६४८,०४३,७२६
इक्विटी			
सेयर पुँजी	४.२४	२,७८९,२६०,४००	२,८०८,०३९,७००
सेयर प्रिमियम			

सञ्चित मुनाफा		(३,३९६,५२४,५३४)	(८१,८७५,८८६)
जगेडा कोष	४.२५	३,६७५,२४५,२६२	२,११०,६३६,२८२
सेयर धनीहरूलाई बाँडफाँड योग्य पुँजी		३,०६७,९८१,१२८	४,८३६,८००,०९६
गैरनियन्त्रण स्वार्थ			
कुल पुँजी		३,०६७,९८१,१२८	४,८३६,८००,०९६
कुल दायित्व तथा पुँजी		६४,६५५,४८६,७२४	६३,४८४,८४३,८२२
सम्भावित दायित्व र प्रतिबद्धता	४.२६	७४,०७९,६५१.३९	१८,२९४,७६३.४३
प्रतिसेयर खुद सम्पत्ति मुल्य		१०९.९९	१७२.२५

 विश्वनाथ मण्डल सञ्चालक	 महेन्द्र कुमार गिरी सञ्चालक	 केदार मानन्धर सञ्चालक	 पार्वती थापा मगर सञ्चालक	 अमृता सुब्बा सञ्चालक	 रामहरि बजगाईं सञ्चालक	 राम बहादुर जि.सी सञ्चालक	 के.वि. उप्रेती अध्यक्ष	 सि.ए. श्याम कार्की श्याम कार्की एन्ड कम्पनी चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स
 राजेश श्रेष्ठ नायब महाप्रबन्धक	 बद्रीकुमार गुरागाईं प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	 ध्रुव राज बिष्ट सञ्चालक	 कालीबहादुर महतारा सञ्चालक	 मनोजकुमार थापा मगर सञ्चालक	 तारा गुरुङ सञ्चालक	 विजया धिताल सञ्चालक	 शिवा थापा सञ्चालक	

नोट: सञ्चालक श्री माधव लाल देवकोटा स्वर्गारोहण हुनुभएको
मिति : २०८१/०६/१७
काठमाडौं

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

नाफा वा नोक्सान विवरण

२०८० साउन १ गतेदेखि २०८१ असार मसान्तसम्मको

(रकम रुमा)

विवरण	नोट	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
ब्याज आम्दानी	४.२७	४,९६८,५४७,६४४	५,४०७,०२२,१२८
ब्याज खर्च	४.२८	(३,८०९,४३६,१३५)	(३,७९३,३३४,३७७)
खुद ब्याज आम्दानी		१,१५९,१११,५०९	१,६१३,६८७,७५१
शुल्क तथा कमिसन आम्दानी	४.२९	४०,७७४,२७१	७५,०३५,७५८
शुल्क तथा कमिसन खर्च	४.३०	-	-
खुद शुल्क तथा कमिसन आम्दानी		४०,७७४,२७१	७५,०३५,७५८
खुद ब्याज, शुल्क तथा कमिसन आम्दानी		१,१९९,८८५,७८०	१,६८८,७२३,५०८
खुद व्यापारिक आम्दानी	४.३१	-	-
अन्य सञ्चालन आम्दानी	४.३२	(५,७४०,०२५)	-
कुल सञ्चालन आम्दानी		१,१९४,१४५,७५५	१,६८८,७२३,५०८
कर्जा तथा अन्य नोक्सानीको जोखिम व्यवस्था/(फिर्ता)	४.३३	२,५८७,०७४,११५	७२०,३३०,०६७
खुद सञ्चालन आम्दानी		(१,३९२,९२८,३६०)	९६८,३९३,४४१
सञ्चालन खर्च			
कर्मचारी खर्च	४.३४	४४७,४८९,७६७	४६६,७८६,४६०
अन्य सञ्चालन खर्च	४.३५	१७७,४८८,७६४	१८८,३०१,४२३
ह्रासकट्टी र परिशोधन	४.३६	७७,२९२,७५७	७८,३५७,३८३
सञ्चालन नाफा		(२,०९५,१९९,६४८)	२३४,९४८,१७५
गैरसञ्चालन आम्दानी	४.३७	१,६८७,३७२	२,९३१,८६५
गैरसञ्चालन खर्च	४.३८	-	-
आयकर अधिको नाफा		(२,०९३,५१२,२७६)	२३७,८८०,०४१
आयकर खर्च	४.३९	(४२६,७१२,३१३)	३३,५०५,१३४
चालू आयकर		१५९,७१६,८२५	४४,४१६,०४८
स्थगन कर आम्दानी/खर्च		(५८६,४२९,१३७)	(१०,९२९,८४३)
यस वर्षको नाफा		(१,६६६,७९९,९६४)	२०४,३७४,९०७
खुद नाफा/(नोक्सान)मा हिस्सा:			
बैंकको सेयरधनी		(१,६६६,७९९,९६४)	२०४,३७४,९०७
गैरनियन्त्रित स्वार्थ			-
यस वर्षको मुनाफा		(१,६६६,७९९,९६४)	२०४,३७४,९०७

प्रतिसेयर आम्दानी

प्रतिसेयर आधारभूत आम्दानी	(५९.७६)	७.२८
प्रतिसेयर डाइलुटेड आम्दानी	(५९.७६)	७.२८

विश्वनाथ मण्डल
सञ्चालक

महेन्द्र कुमार गिरी
सञ्चालक

केदार मानन्धर
सञ्चालक

पार्वती थापा मगर
सञ्चालक

अमृता सुब्बा
सञ्चालक

रामहरि बजगाईं
सञ्चालक

राम बहादुर जि.सी.
सञ्चालक

के.वि. उप्रेती
अध्यक्ष

सि.ए. श्याम कार्की
श्याम कार्की एन्ड कम्पनी
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

राजेश श्रेष्ठ
नायब महाप्रबन्धक

बद्रीकुमार गुरागाईं
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

ध्रुव राज बिष्ट
सञ्चालक

कालीबहादुर महतारा
सञ्चालक

मनोजकुमार थापा मगर
सञ्चालक

तारा गुरुङ
सञ्चालक

विजया धिताल
सञ्चालक

शिवा थापा
सञ्चालक

नोट: सञ्चालक श्री माधव लाल देवकोटा स्वर्गारोहण हुनुभएको

मिति : २०८१/०६/१७

काठमाडौं

National राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

वार्षिक प्रतिवेदन
आ.व. २०८०/०८१

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

नगद प्रवाह विवरण

२०८० साउन १ गतेदेखि २०८१ असार मसान्तसम्मको

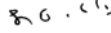
(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
कारोबार सञ्चालनबाट नगद प्रवाह		
ब्याज आम्दानी	४,३९९,४७६,५३६	५,३९९,६३५,४७१
शुल्क तथा अन्य आम्दानी	४०,७७४,२७१	७५,०३५,७५८
लाभांश आम्दानी	-	-
अन्य सञ्चालन आम्दानी	(५,७४०,०२५)	-
ब्याज खर्च भुक्तानी	(३,७८७,२६०,२२३)	(३,७७०,४७३,४९६)
कमिसन तथा शुल्क खर्च	-	-
कर्मचारीलाई भुक्तानी	(४०४,९२७,३६०)	(४६६,४७८,२५०)
अन्य खर्च	(१७७,४८८,७६४)	(२३८,५५३,३३५)
सञ्चालन सम्पत्ति र दायित्वको गतिविधिअधिको सञ्चालन नगद प्रवाह	६४,८३४,४३४	९९९,९६६,२२८
सञ्चालन सम्पत्तिमा कमी/(वृद्धि)	(५२७,८६२,५२८)	१३५,११९,१७५
नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	(३,८८३,९४६)	(५२,२१०,७२५)
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा रहेको मौज्जात	(६,७९४,५००,०००)	(३,८२५,४४५,७००)
अन्य व्यापारिक सम्पत्ति	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई दिइएको कर्जा तथा सापटी	६,३९४,६७२,४८७	३,९९४,२२०,५३१
ग्राहकलाई दिइएको कर्जा तथा सापटी	-	-
अन्य सम्पत्ति	(१२४,१५१,०६९)	१८,५५५,०६९
सञ्चालन दायित्वमा (कमी)/वृद्धि	२,८६२,४५८,३९४	६,१८१,८०६,०५३
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई तिर्न बाँकी रकम	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकलाई तिर्न बाँकी रकम	-	-
निक्षेप दायित्व	२,८३१,९१५,९९५	७,५५९,९००,८७८
तिर्न बाँकी कर्जा	-	(१,२८८,२३२,५९२)
अन्य दायित्व	३०,५४२,३९८.८२	(८९,८६२,२३२.०३)
आयकरअधिको सञ्चालन गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह	२,३९९,४३०,३००	७,३१६,०९१,४५६
आयकर भुक्तानी	(२०३,३३४,६०४)	(८३,४०६,८७६)
सञ्चालन गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह	२,१९६,०९५,६९६	७,२३२,६८४,५८०
लगानी कारोबारमा नगद प्रवाह		

सुरक्षणपत्र लगानी खरिद	१,०८९,१७०,४०२	(७,३८४,८९०,४१०)
धितोपत्र लगानी बिक्रीबाट प्राप्ति		
स्थिर सम्पत्तिको खरिद	(२१,५९६,९२०)	(१९,१७०,२०७)
स्थिर सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्ति	२,२९९,३४८	१,६६६,२७९
अमूर्त सम्पत्तिको खरिद	(१७,०८५,८३४)	(१५,५१८,३३९)
अमूर्त सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्ति	-	१,८५४,६३०
लगानीको सम्पत्तिको खरिद		
लगानीको सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्ति	-	(४३,५९६,८६५)
प्राप्त ब्याज आम्दानी		
लाभांश प्राप्ति		
लगानी कारोबारमा प्रयोग भएको खुद नगद	१,०५२,७८६,९९६	(७,४५९,६५४,९११)
वित्तीय स्रोत कारोबारबाट नगद प्रवाह		
ऋणपत्र निष्कासनबाट प्राप्त		
ऋणपत्रको भुक्तानी		
असुरक्षित दायित्वको निष्कासनबाट प्राप्त		
असुरक्षित दायित्वमा भएको भुक्तानी		
सेयर निष्कासनबाट प्राप्त	(१८,७७९,३००)	(१०९,०१३,५००)
लाभांश भुक्तानी		(४३४,५५३,९०६)
ब्याज भुक्तानी		
अन्य प्राप्ति/भुक्तानी	(४८,३३८,१५०)	(१८६,४३३,७५६)
वित्तीय स्रोत कारोबारबाट खुद नगद प्रवाह	(६७,११७,४५०)	(७३०,००१,१६२)
नगद तथा नगद समानमा भएको खुद (घट)/बढ	३,१८१,७६५,२४२	(९५६,९७१,४९४)
नगद तथा नगद समानको साउन १, २०८० मा रहेको मौज्जात	१५,८६२,५४१,६२८	१६,८९९,५१३,१२२
नगद तथा बैंक मौज्जातको विनिमय दरमा भएको फरकबाट आम्दानी/(खर्च)		
नगद तथा नगद समानको असार ३१, २०८१ मा रहेको मौज्जात	१९,०४४,३०६,८७०	१५,८६२,५४१,६२८

विश्वनाथ मण्डल
सञ्चालक

महेन्द्र कुमार गिरी
सञ्चालक

केदार मानन्धर
सञ्चालक

पार्वती थापा मगर
सञ्चालक

अमृता सुब्बा
सञ्चालक

रामहरि बजगाईं
सञ्चालक

राम बहादुर जि.सी
सञ्चालक

के.वि. उप्रेती
अध्यक्ष

सि.ए. श्याम कार्की
श्याम कार्की एन्ड कम्पनी
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

राजेश श्रेष्ठ
नायब महाप्रबन्धक

बद्रीकुमार गुरागाईं
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

ध्रुव राज बिष्ट
सञ्चालक

कालीबहादुर महतारा
सञ्चालक

मनोजकुमार थापा मगर
सञ्चालक

तारा गुरुब्
सञ्चालक

विजया धिताल
सञ्चालक

शिवा थापा
सञ्चालक

नोट: सञ्चालक श्री माधव लाल देवकोटा स्वर्गारोहण हुनुभएको
मिति : २०८१/०६/१७
काठमाडौं

National सहकारी बैंक लिमिटेड
Co-operative Bank Limited (NCBL)

वार्षिक प्रतिवेदन
आ.व. २०८०/०८१

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

वितरण योग्य नाफा वा नोक्सानसम्बन्धी विवरण
२०८० साउन १ गतेदेखि २०८१ असार मसान्तसम्मको
(नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशिकाअनुसार)

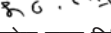
(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नाफा/नोक्सानसम्बन्धी विवरणका आधारमा खुद नाफा/नोक्सान	(१,६६६,७९९,९६४)	२०४,३७४,९०७
गत वर्षको नाफा	(८१,८७५,८८६)	१९१,४७२,६१९
विनियोजन :	-	
क) साधारण जगेडा	-	५१,०९३,७२७
ख) सटही घटबढ कोष	-	-
ग) पुँजी चुक्ता कोष		
घ) संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष	-	२,०४३,७४९
ङ) कर्मचारी तालिम कोष	-	-
च)फेयर भ्याल्यु जगेडा कोष	-	-
छ) लगानी समायोजन कोष समायोजन		
भ) प्रस्तावित लाभांश	-	-
ज) अन्य		
सेयर निष्कासन खर्च	-	-
सेयर निष्कासन खर्च-करमा प्रभाव		
सहकारी विकास कोष	-	५,७०९,७२४
पुँजी फिर्ता जगेडा कोष	-	३८,३२०,२९५
सहकारी प्रर्वद्धन कोष	-	७६६,४०६
घाटापूर्ति कोष	-	५,७०९,७२४
सामूदायिक विकास कोष	-	५,७०९,७२४
स्थगन कर जगेडा कोष	-	-
सहकारी शिक्षा कोष	-	५,७०९,७२४
अन्य जोखिम व्यवस्थापन कोष	-	५,७०९,७२४
नियामनकारी समायोजनअधिको नाफा/नोक्सान	(१,७४८,६७५,८५०)	२७५,०७४,७२९
नियामनकारी समायोजन :	-	
क) असुल हुन बाँकी ब्याज(-)/अघिल्लो वर्षको असुल हुन बाँकी ब्याजका असुली	(२३८,०४०,८६६)	(२८९,७०८,८९७)
ख) खातामा भएको साना कर्जा जोखिम व्यवस्थामा कमी (-) वृद्धि (+)		

ग) लगानीको सम्भावित जोखिमवापत व्यवस्थामा कमी (-) वृद्धि (+)		-
घ) गैरबैंकिङ सम्पत्तिमा कर्जा जोखिम व्यवस्थामा कमी (-) वृद्धि (+)	(७८०,०२७,८०१)	(३४,४१७,७७२)
ङ) स्थगन कर सम्पत्तिको लेखाङ्कन (-) फिर्ता (+)	(५९४,८७८,४६३)	-
च) ख्याति पहिचान (-)/ख्यातिको हानी (+)		
छ) Bargain Purchase Gain (-) फिर्ता (+)		
भ) बिमाङ्की नोक्सान पहिचान (-) फिर्ता (+)	(३४,९०१,५५४)	(३२,८२३,९४७)
भ) अन्य (+/-)		
Income Attributable from Associates सँग सम्बन्धित		
वितरण योग्य नाफा/नोक्सान	(३,३९६,५२४,५३४)	(८१,८७५,८८६)

विश्वनाथ मण्डल
सञ्चालक

महेन्द्र कुमार गिरी
सञ्चालक

केदार मानन्धर
सञ्चालक

पार्वती थापा मगर
सञ्चालक

अमृता सुब्बा
सञ्चालक

रामहरि बजगाईं
सञ्चालक

राम बहादुर जि.सी
सञ्चालक

के.वि. उप्रेती
अध्यक्ष

सि.ए. श्याम कार्की
श्याम कार्की एन्ड कम्पनी
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

राजेश श्रेष्ठ
नायब महाप्रबन्धक

बद्रीकुमार गुरागाईं
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

ध्रुव राज बिष्ट
सञ्चालक

कालीबहादुर महतारा
सञ्चालक

मनोजकुमार थापा मगर
सञ्चालक

तारा गुरुड
सञ्चालक

विजया धिताल
सञ्चालक

शिवा थापा
सञ्चालक

नोट: सञ्चालक श्री माधव लाल देवकोटा स्वर्गारोहण हुनुभएको
मिति : २०८१/०६/१७
काठमाडौं

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

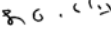
अन्य विस्तृत आम्दानीको विवरण

२०८० साउन १ गतेदेखि २०८१ असार मसान्तसम्मको

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
यस वर्षको नाफा	(१,६६६,७९९,९६४)	२०४,३७४,९०७
आयकरपछिको अन्य विस्तृत आम्दानी		
क) नाफा/(नोक्सान) मा पुनःवर्गीकरण नगरिने बुँदाहरू		
पुनर्मूल्याङ्कनबाट भएको नाफा/(नोक्सान)		
परिभाषित लाभ योजनाबाट बिमाङ्किक नाफा/(नोक्सान)	(४३,६२६,९४३)	(४४,२५२,४३२)
माथि उल्लेख गरिएका बुँदाको आयकर	८,७२५,३८९	११,४२८,४८५
नाफा/(नोक्सान) मा पुनः वर्गीकरण नगरिने अन्य खुद विस्तृत आम्दानी		
ख) नाफा/(नोक्सान)मा पुनःवर्गीकरण गरिएका वा गर्न सकिने बुँदाहरू		
नगद प्रवाहको हेजिडबाट गरिएको नाफा/(नोक्सान)		
विदेशी विनिमय सञ्चालनको वित्तीय सम्पत्ति विनिमयबाट भएको सटही नाफा/(नोक्सान)		
माथि उल्लेख गरिएका बुँदाको आयकर		
नाफा/(नोक्सान) को पुन वर्गीकरण		
नाफा/(नोक्सान) मा पुनः वर्गीकरण गरिएका वा गर्न सकिने अन्य खुद विस्तृत आम्दानी		
ग) इक्विटी तरिकाबाट लेखाङ्कन गरिएको सम्बद्ध संस्थाको अन्य विस्तृत आम्दानीमा हिस्सा		
यस वर्षको आयकरपछिको अन्य विस्तृत आम्दानी		
कुल विस्तृत आम्दानी		
कुल विस्तृत आम्दानीको बाँडफाँड		
बैंकको इक्विटी सेयरधनी		
गैरनियन्त्रित स्वार्थ		
यस वर्षको जम्मा विस्तृत आम्दानी	(१,७०१,७०१,५१८)	१७१,५५०,९६१

विश्वनाथ मण्डल
सञ्चालक

महेन्द्र कुमार गिरी
सञ्चालक

केदार मानन्धर
सञ्चालक

पार्वती थापा मगर
सञ्चालक

अमृता सुब्बा
सञ्चालक

रामहरि बजगाईं
सञ्चालक

राम बहादुर जि.सी
सञ्चालक

के.वि. उप्रेती
अध्यक्ष

सि.ए. श्याम कार्की
श्याम कार्की एन्ड कम्पनी
चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स

राजेश श्रेष्ठ
नायब महाप्रबन्धक

बद्रीकुमार गुरगाईं
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

ध्रुव राज बिष्ट
सञ्चालक

कालीबहादुर महतारा
सञ्चालक

मनोजकुमार थापा मगर
सञ्चालक

तारा गुरुब्
सञ्चालक

विजया धिताल
सञ्चालक

शिवा थापा
सञ्चालक

नोट: सञ्चालक श्री माधव लाल देवकोटा स्वर्गारोहण हुनुभएको
मिति : २०८१/०६/१७
काठमाडौं

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

इक्विटीमा भएको परिवर्तनको विवरण

२०८० साउन १ गतेदेखि २०८१ असार मसान्तसम्मको

(रकम रुमा)

विवरण	सेयर पुँजी	सेयर प्रिमियम	साधारण जगेडा	सटही घटबढ कोष	नियमनकारी जगेडा	फेयर भ्याल्यु जगेडा	पुनः मूल्याङ्कन	सञ्चित नाफा	अन्य जगेडा	जम्मा
साउन १, २०७९ सम्मको मौज्दात समायोजन	२,९१७,०५३,२००	-	१,०४९,९२६,८३९	-	१५९,०३८,७०१	-	-	६२६,०२६,५२५	६४३,२०५,०३३	५,३९५,२५०,२९७
साउन १, २०७९ सम्मको समायोजित मौज्दात यस वर्षको विस्तृत आम्दानी	२,९१७,०५३,२००	-	१,०४९,९२६,८३९	-	१५९,०३८,७०१	-	-	६२६,०२६,५२५	६४३,२०५,०३३	५,३९५,२५०,२९७
यस वर्षको नाफा								२०४,३७४,९०७		२०४,३७४,९०७
यस वर्षको आयकरपछिको अन्य विस्तृत आम्दानी										
फेयर भ्याल्युमा मापन गर्दा इक्विटी उपकरणको लगानीमा नाफा/(नोक्सान)										
पुनर्मुल्यांकनमा लाभ/(नोक्सान)										
नाफा/(नोक्सान) को पुर्नमापन										
नगद प्रवाहको हेजिडबाट भएको नाफा/(नोक्सान)										
विनिमय लाभ/(नोक्सान) (अन्तर्राष्ट्रिय Operation को वित्तीय सम्पत्ति रूपान्तरण गर्दा)										
आर्थिक वर्षको कुल विस्तृत आम्दानी								२०४,३७४,९०७	(३२,८२३,९४७)	(३२,८२३,९४७)
आर्थिक वर्षमा जगेडा कोषमा स्थानान्तरण			५१,०९३,७२७							
आर्थिक वर्षमा जगेडा कोषबाट स्थानान्तरण										
पुँजी फिर्ताकोषबाट वितरण गरिएको रकम										
पुँजी फिर्ताकोषबाट जगेडा कोषमा स्थानान्तरण										
आर्थिक वर्षमा सटही घटबढ कोषमा स्थानान्तरण										
लगानी समायोजन कोषको समायोजन										
सामाजिक उत्तरदायित्व कोषको सिर्जना										
सामाजिक उत्तरदायित्व कोषको उपयोग										
कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि कोषको सिर्जना										
कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि कोषको उपयोग										
अन्य जगेडा कोष उपयोग										
नियमनकारी जगेडा कोषमा स्थानान्तरण										
फेयर भ्याल्यु जगेडा कोषमा स्थानान्तरण										
Investment in Associates सँग सम्बन्धित										

लगानी समायोजन कोषको समायोजन																		
सामाजिक उत्तरदायित्व कोषको सिर्जना																		
सामाजिक उत्तरदायित्व कोषको उपयोग																		
कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि कोषको सिर्जना																		
कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि कोषको उपयोग																		
अन्य जगेडा कोष उपयोग																		
नियमनकारी जगेडा कोषमा स्थानान्तरण																		
फेयर भ्याल्यु जगेडा कोषमा स्थानान्तरण																		
Investment in Associates सँग सम्बन्धित																		
नियमनकारी जगेडा कोषमा स्थानान्तरण																		
Reduction in FV of Investment																		
इन्विष्टीमा प्रत्यक्ष लेखाङ्कन हुने स्वाभिवक्तृतासँगको																		
कारोबार																		
सेयर प्रिमियमबाट सेयरमा स्थानान्तरण																		
सेयर निष्कासन																		
सेयर निष्कासन खर्च																		
सेयर निष्कासन खर्च-करमा प्रभाव																		
इन्विष्टीधारकलाई लाभांश																		
बोनस सेयर जारी																		
नगद लाभांश भुक्तानी																		
अन्य विस्तृत आयमा वर्गीकरण गरिएको सेयर																		
बिन्त्रीमा लाभ																		
अन्य विस्तृत आयमा वर्गीकरण गरिएको सेयर																		
बिन्त्रीमा लाभ कर																		
अन्य																		
कुल योगदान र वितरण																		
असार ३१, २०८१ सम्मको मौज्जात																		

सञ्चालक विवेकनाथ षण्डल महेश कुमार गिरी केदार मानन्धर पार्वती थापा मगर अर्जुन सुब्बा रामहरि बजगाई राम बहादुर जि.सी. के.वि. उपेदी स्याम कार्की एन्ड कम्पनी चाटर्ड एकाउन्टेन्ट्स

राजेश श्रेष्ठ नायब महाप्रबन्धक प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वडीकुमार गुरगाई ध्रुव राज बिष्ट कालीबहादुर महतारा मनोजकुमार थापा मगर तारा गुरूङ्गा विजया शिताल शिवा थापा

नाटः सञ्चालक श्री माधव लाल देवकोटा स्वर्गरोहण हुनुभएको मिति : २०८१/०६/१७ काठमाडौं

वित्तीय विवरणसँग सम्बन्धित अनुसूचीहरू

४.१ नगद तथा नगद समान

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नगद मौज्जात	१,००२,१२४,०१६.४६	७७१,३६६,७९९.१५
बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्जात	१६,०४२,१६२,६५३.६३	१५,०९९,१५२,६३६.६६
माग तथा अल्प सूचनामा प्राप्त हुने रकम	-	-
अन्य नगद तथा नगद समान	-	-
जम्मा	१९,०४४,३०६,६७०.२९	१५,६६२,५४९,६२६.०१

नगद र नगद समानको फेयर भ्याल्यु यसको किताबी मूल्य हो । भल्टमा राखिएको नगदको भौतिक तथा वित्तीय जोखिम न्यूनीकरणका लागि बिमा गरिएको छ । तरलता र व्यावसायिक आवश्यकताका आधारमा भल्टमा रकमको व्यवस्थापन गरिएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्जात र माग तथा अल्प सूचनामा प्राप्त हुने रकममा स्थानीय बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्जातलाई समावेश गरिएको छ ।

४.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको वैधानिक मौज्जात	३२५,३९७,७४९.२७	३२९,५१३,६०३.३९
पुनः बिक्रीका निम्ति खरिद गरिएको धितोपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंक बाट लिन बाँकी अन्य निक्षेप र अन्य रकम	-	-
जम्मा	३२५,३९७,७४९.२७	३२९,५१३,६०३.३९

नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जातको Fair Value यसको किताबी रकम हो । नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात मुख्यतः अनिवार्य मौज्जातसम्बन्धी व्यवस्थाअनुरूप राखिएको हो ।

४.३ बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका मौज्जात

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
आन्तरिक बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग रहेको मौज्जात	१३,३७३,९४५,७००.००	६,५७९,४४५,७००.००
विदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग रहेको मौज्जात	-	-
घटाउने : हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था	-	-
जम्मा	१३,३७३,९४५,७००.००	६,५७९,४४५,७००.००

४.४ व्युत्पन्न वित्तीय उपकरणहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
व्यापारिक लगानी	-	-
ब्याजदर स्वाप	-	-

अग्रिम विनिमय सम्झौता	-	-
अन्य	-	-
जोखिम व्यवस्थापनका निम्ति	-	-
ब्याजदर स्वाप	-	-
अग्रिम विनिमय सम्झौता	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-

४.५ अन्य व्यापारिक सम्पत्तिहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
ट्रेजरी बिल	-	-
नेपाल सरकारको ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ऋणपत्र	-	-
स्वदेशी इजाजत प्राप्त संस्थाको ऋणपत्र	-	-
सेयर	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-
धितोमा राखिएको	-	-
धितोमा नराखिएको	-	-

४.६ सहकारी संस्थालाई कर्जा तथा सापटी

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सहकारी संस्थालाई दिइएको कर्जा	२६,५०७,८१७,९७१.६०	३३,३३०,२७०,०९६.८३
घटाउने: हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था		
एकल हानि-नोक्सानी (Individual Impairment)	३३७,७०४,०३१	४४९,१०७,५६१
सामूहिक हानि-नोक्सानी (Portfolio Impairment)	३,९३१,७२५,४४९	१,२३३,२४७,८०४
जम्मा	२२,२३८,३८८,४९१.६२	३१,६४७,९१४,७३१.४८

सहकारी संस्थाहरूलाई नियमित व्यावसायिक प्रक्रियाको क्रममा कर्जा रकम प्रदान गरिएको हो ।

४.६.१ हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साउन १ को मौज्जात	१,६८२,३५५,३६५	९५६,१११,३४९
यस वर्षको हानि-नोक्सानी		
यस वर्षको थप	५,९०६,२३२,९०४	२,४१२,५६५,५१२
असुली फिर्ता	(३,३१९,१५८,७८९)	(१,६८६,३२१,४९६)
अपलेखन		

असार मसान्तको मौज्जात	४,२६९,४२९,४८०	१,६८२,३५५,३६५
-----------------------	---------------	---------------

लघुवित्त कम्पनीहरूलाई नियमित व्यावसायिक प्रक्रियाको क्रममा प्रदान गरिएको कर्जा रकममा हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था गरिएको हो ।

४.७ ग्राहकलाई कर्जा तथा सापटी

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
परिशोधित मूल्यमा मूल्याङ्कन गरिएको कर्जा र सापटी	-	-
घटाउने : हानि-नोक्सानी व्यवस्था	-	-
एकल हानि-नोक्सानी (Individual Impairment)	-	-
सामूहिक हानि-नोक्सानी (Portfolio Impairment)	-	-
खुद रकम	-	-
FVTPL मा मूल्याङ्कन गरिएको कर्जा तथा सापटी	-	-
जम्मा	-	-

ICAN ले जारी गरेको वैकल्पिक व्यवस्थाको सूचनाअनुसार बैकले कर्जा तथा सापटीमा हुने हानि-नोक्सानीको मापन गरेको छ र कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाका लागि नेपाल राष्ट्र बैकले तोकेको मापदण्ड र NAS ३९ को अनुच्छेद ६३बमोजिम निर्धारण गरिएको रकममध्ये जुन बढी छ, त्यसैलाई लेखाङ्कन गरिएको छ ।

४.७.१ कर्जा प्रकारको आधारमा कर्जा र सापटीको विश्लेषण

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
कर्जा प्रकार	-	
आवधिक कर्जा		
अधिविकर्ष		
ट्रस्ट रिसीपट/निर्यात कर्जा		
माग तथा अन्य चालू पुँजी कर्जा		
व्यक्तिगत आवासिय कर्जा		
रियल इस्टेट कर्जा		
मार्जिन लेन्डिङ कर्जा		
हायर पर्चेज कर्जा		
पिछडिएको वर्गलाई कर्जा		
बिल खरिद		
कर्मचारी कर्जा		
अन्य		
संस्थागत कर्जा		
कर्जा तरलता व्यवस्थापन		
मुद्दती निक्षेपको धितोमा कर्जा		
युवा रोजगारी कर्जा		
लघुवित्त संस्थालाई दिइएको कर्जा		
Project Financing कर्जा		
कृषि project financing कर्जा		
दिगो को-अपरेटिभ कर्जा		

आपत्कालीन तरलता व्यवस्थापन कर्जा		
COVID चालू कर्जा		
जम्मा		
लिन बाँकी ब्याज		
कुल जम्मा		

४.७.२ मुद्राको आधारमा कर्जा र सापटीको विश्लेषण

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नेपाली रुपैयाँ		
भारतीय रुपैयाँ		
अमेरिकन डलर		
ग्रेटब्रिटेन पाउन्ड		
युरो		
जापनिज येन		
चाइनिज युआन		
अन्य		
जम्मा		

४.७.३ धितो सुरक्षणको आधारमा कर्जा तथा सापटीको विश्लेषण

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सुरक्षित		
चल/अचल सम्पत्ति		
सुन र चाँदी		
स्वदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थाको जमानत		
सरकारी जमानत		
अन्तर्राष्ट्रिय सूचीकृत बैंकको जमानत		
निर्यात कागजपत्रको धितो		
मुद्दती निक्षेपको धितो		
सरकारी सुरक्षणपत्रको धितो		
काउन्टर जमानत		
व्यक्तिगत जमानत		
अन्य धितो		
जम्मा		
सुरक्षण नगरिएको		
कुल जम्मा		

४.७.४ हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
एकल हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था	-	
साउन १ को मौज्जात		
यस वर्षको हानि-नोक्सानी		
यस वर्षको थप		
यस वर्षको असुली/फिर्ता		
अपलेखन		
विदेशी मुद्राको विनिमय दरको घट/बढमा हानि-नोक्सानी		
अन्य घट/बढ		
असार मसान्तको मौज्जात		
सामूहिक हानि-नोक्सानी व्यवस्था	-	
साउन १ को मौज्जात		
यस वर्षको हानि-नोक्सानी		
कर्जा तथा अन्य नोक्सानीको जोखिम व्यवस्था/(फिर्ता)		
विदेशी मुद्राको विनिमय दरको घट/बढमा हानि-नोक्सानी		
अन्य घट/बढ		
असार मसान्तको मौज्जात		
हानि-नोक्सानीका लागि जम्मा व्यवस्था		

४.८ सुरक्षणपत्रमा लगानी

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
परिशोधित लागतमा मापन गरिएको लगानी सुरक्षण पत्र	६,२९७,३३५,००७.८१	७,३८६,५०५,४०९.६५
FVTOCI मा मापन गरिएको इक्विटीमा लगानी	-	-
जम्मा	६,२९७,३३५,००७.८१	७,३८६,५०५,४०९.६५

वित्तीय संस्थाले यस शीर्षकअन्तर्गत गरेको वित्तीय उपकरणमा गरेको लगानीलाई दुई वर्गमा प्रस्तुत गरिएको छ अर्थात् परिशोधित मूल्यमा मूल्याङ्कन गरिएको धितोपत्रमा लगानी र FVTOCI मा मूल्याङ्कन गरिएको धितोपत्रमा लगानी । परिशोधित मूल्यमा मूल्याङ्कन गरिएको धितोपत्रमा लगानीबाहेक अन्य लगानी फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको छ र फेयर भ्याल्युमा भएको परिवर्तन अन्य विस्तृत आम्दानीमा जनाइएको छ । जब लगानीबाट भएको आम्दानी बोनस सेयरको रूपमा प्राप्त हुन्छ, लगानीको मूल्याङ्कन त्यसको लागत मूल्य परिवर्तन नगरी, सेयर सङ्ख्या बढाएर गरिन्छ ।

४.८.१ परिशोधित लागतमा मापन गरिएको सुरक्षणपत्र

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
ऋणपत्र	-	-
सरकारी ऋण पत्र	-	
सरकारी ट्रेजरी बिल	-	
नेपाल राष्ट्र बैंकको ऋण पत्र	-	

नेपाल राष्ट्र बैंकको निक्षेप उपकरणहरू	-	
अन्य	-	
घटाउने : हानि-नोक्सानीका लागि व्यवस्था	-	-
जम्मा	-	-

४.८.२ अन्य विस्तृत आम्दानीको तालिकामा फेयर भेल्युमा मूल्याङ्कन गरिएका सेयर लगानी (रकम रूमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सेयर उपकरणहरू		
सूचीकृत सेयर		
सूचीकृत नभएका सेयर		
जम्मा	-	-

४.८.३ इक्विटी लगानी सम्बन्धमा जानकारी (रकम रू.मा)

क्र.सं.	विवरण	आ.व. २०८०/०८१		आ.व. २०७९/८०	
		लागत	फेयर भ्यालु	लागत	फेयर भ्यालु
	सूचीकृत इक्विटीमा लगानी				
	जम्मा				
	असूचीकृत इक्विटीमा लगानी				
	National Cooperative Federation	१,६०५,०००	१,६०५,०००	१,६०५,०००	१,६०५,०००
	Centre for Micro Finance Pvt. Ltd	१०,०००	१०,०००	१०,०००	१०,०००
	जम्मा	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००
	जम्मा	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००
	कुल जम्मा	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००

असूचीकृत इक्विटीमा लगानी भएकाले फेयर भ्याल्युका लागि प्रतिसेयर खुद सम्पत्ति वा अङ्कित मूल्य (face value) मध्ये जुन कम छ, सोमा सेयरको मूल्याङ्कन गरिएको छ ।

४.९ चालू आयकर सम्पत्ति (रकम रू.मा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
चालू आयकर सम्पत्ति	५३३,३०७,६९०.९०	३७४,३८९,१३४.७५
चालू वर्षको आय कर सम्पत्ति	-	-

गत वर्षहरूको कर सम्पत्ति	-	-
चालू आयकर दायित्व	१५९,७९६,८२४.६२	४४,४९६,०४८.२९
चालू वर्षको आयकर दायित्व	१५९,७९६,८२४.६२	४४,४९६,०४८.२९
गत वर्षहरूको कर दायित्वहरू	-	-
	१५९,७९६,८२४.६२	४४,४९६,०४८.२९
जम्मा आयकर सम्पत्ति र दायित्व	३७३,५९०,८६६.२८	३२९,९७३,०८६.४६

यस आ.व.को आयकर सम्पत्तिमा विकास बैंकले आयकर ऐन २०५८बमोजिम दायर गरेको स्वनिर्धारण आयकर विवरणअन्तर्गत बैंकले भुक्तानी गरेको अग्रिम आयकर र विकास बैंककोतर्फबाट स्रोतमा अग्रिम करकट्टी (TDS) रकम समावेश गरिन्छ । त्यसैअनुरूप यस आ.व.को आयकर दायित्वहरूमा आयकर ऐन २०५८ को प्रावधानअनुसार सरकारलाई तिर्नुपर्ने कर समावेश छ ।

४.१० लगानी सम्पत्ति

(रकम रू.मा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको लगानी सम्पत्ति		
साउन १ गतेको मौज्दात		
समीक्षा वर्षमा थप/निसर्ग		
समीक्षा वर्षमा फेयर भ्याल्युमा खुद परिवर्तन		
समायोजन/स्थानान्तरण		
खुद रकम	-	-
लागत मूल्यमा मापन गरिएको लगानी सम्पत्ति		
साउन १ गतेको मौज्दात	१३८,१८४,२८०.६२	९०,५०२,४५१.५५
समीक्षा वर्षमा थप/निसर्ग	९७५,०३४,७५०.७५	४७,६८१,८२९.०७
समायोजन/स्थानान्तरण		
सञ्चित ह्यास		
जम्मा हानि-नोक्सानी व्यवस्था	-	-
खुद रकम	१,११३,२१९,०३१.३७	१३८,१८४,२८०.६२
जम्मा	१,११३,२१९,०३१.३७	१३८,१८४,२८०.६२

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

केन्द्रीय कार्यालय, पुल्चोक, ललितपुर

स्थिर सम्पत्ति

२०८० असार मसान्त

विवरण	सम्पत्ति		कार्यालय	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
	भवन	परिवहन			
		साधन	सामान		
१. परलमोल					
क) गत वर्षको मौज्दात	८,१६३,१७५	७५,०७२,२७४	१५६,१९०,५६५	२३९,४२६,०१४	२०७,६५९,०१६
ख) यस वर्ष थप	-	-	१८,८७०,२०७	१८,८७०,२०७	३८,६३६,८६१
ग) यस वर्ष पुनर्मूल्याङ्कन/पुनर्लेखन	-	-		-	-
३) यस वर्षको बिक्री	-	६,१५५,०००	३,३९०,२०९	९,५४५,२०९	६,८६९,८६३
ड) यस वर्षको अपलेखन	-	-			
कुल(क+ख+ग+घ+ड) परलमोल	८,१६३,१७५	६८,९१७,२७४	१७५,६७०,५६३	२४८,७५१,०१२	२३९,४२६,०१४
२. हास कट्टि					
क) गत वर्षसम्मको	२,२६२,५०३	२७,३९१,०७३	९२,४६६,१०५	१२२,११९,६८१	९६,३३१,०७८
ख) यस वर्षको	२९५,०३४	९,१९२,२३८	१९,६८०,११०	२९,१६७,३८१	२८,९०७,८७१
ग) हासकट्टी पुनर्मूल्याङ्कन/पुनर्लेखन	-	-	-	-	-
घ) हासकट्टी रकम समायोजन/फिर्ता	-	(३,८९२,४३१)	(२,८३३,४००)	(६,७२५,८३१)	(३,११९,२६९)
कुल हासकट्टी	२,५५७,५३६	३२,६९०,८८०	१०९,३१२,८१४	१४४,५६१,२३०,३५	१२२,११९,६८०,६०
३. बुक भ्यालु (WDV*) (१-२)	५,६०५,६३९	३६,२२६,३९४	६२,३५७,७४८	१०४,१८९,७८१	११७,३०६,३३३
४. जग्गा	३१३,८९४,५५०	-	-	३१३,८९४,५५०	३१३,८९४,५५०
५. पुँजीगत निर्माण (पुँजीकरण गरिनुपर्ने)	१,७६९,५८०	-	-	१,७६९,५८०	-
६. लिज होल्ड सम्पत्ति	-	-	४०,०८५,९५८	४०,०८५,६६९	४१,६७४,०११
७. ROU सम्पत्ति			१६६,४६८,५०२	१६६,४६८,५०२	
जम्मा (३+४+५+६+७)	३२१,२६९,७६९	३६,२२६,३९४	२६८,९१२,२०८	६२६,४०८,२८२	४७२,८७४,८९४

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
केन्द्रीय कार्यालय, पुल्चोक, ललितपुर
स्थिर सम्पत्ति

२०८१ असार मसान्त

विवरण	सम्पत्ति			यस वर्ष रू.	गत वर्ष रू.
	भवन	परिवहन	कार्यालय		
१. परलमोल		साधन	सामान		
क) गत वर्षको मौज्दात	८,१६३,१७५	६८,९१७,२७४	१७१,६७०,५६३	२४८,७५१,०१२	२३९,४२६,०१४
ख) यस वर्ष थप	-	८,०००,०००	११,१०६,९६५	१९,१०६,९६५	१८,८७०,२०७
ग) यस वर्ष पुनर्मूल्याङ्कन/पुनर्लेखन	-	-	-	-	-
३) यस वर्षको बिक्री	-	४,०००,०००	५,१७६,७९२	९,१७६,७९२	९,५४५,२०९
ड) यस वर्षको अपलेखन	-	-	-	-	-
कुल(क+ख+ग+घ+ड) परलमोल	८,१६३,१७५	७२,९१७,२७४	१७७,६००,७३६	२५८,६८९,१८५	२४८,७५१,०१२
२. हास कट्टि					
क) गत वर्षसम्मको	२,५५७,५३६	३२,६९०,८८०	१०९,३१२,८१४	१४४,५६१,२३०	१२२,११९,६८१
ख) यस वर्षको	२८०,२८२	८,५०७,४७०	१७,९२९,८८८	२६,७१७,६३९	२९,१६७,३८१
ग) हासकट्टी पुनर्मूल्याङ्कन/पुनर्लेखन	-	-	-	-	-
घ) हासकट्टी रकम समायोजन/फिर्ता	-	(२,१७८,२९०)	(४,६९९,१५४)	(६,८७७,४४४)	(६,७२५,८३१)
कुल हासकट्टी	२,८३७,८१८	३९,०२०,०६०	१२२,५४३,५४८	१६४,४०१,४२५	१४४,५६१,२३०
३. बुक भ्यालु (WDV*) (१-२)	५,३२५,३५७	३३,८९७,२१४	५५,०५७,१८८	९४,२७९,७५९	१०४,१८९,७८१
४. जग्गा	३१३,८९४,५५०	-	-	३१३,८९४,५५०	३१३,८९४,५५०
५. पुँजीगत निर्माण (पुँजीकरण गरिनुपर्ने)	१,७६९,५८०	-	-	१,७६९,५८०	१,७६९,५८०
६. लिज होल्ड सम्पत्ति	-	-	३६,४९९,४४६	३६,४९९,४४६	४०,०८५,८६९
७. ROU सम्पत्ति	-	-	१२९,५०१,८६९	१२९,५०१,८६९	१६६,४६८,५०२
जम्मा (३+४+५+६+७)	३२०,९८९,४८७	३३,८९७,२१४	२२१,०५८,५०३	५७५,९४५,२०४	६२६,४०८,२८२

४.१२ ख्याति तथा अमूर्त सम्पत्ति

(रकम रू.मा)

विवरण	ख्याति	सफ्टवेयर		अन्य	कुल असार अन्त्य
		खरिद गरिएको	निर्माण गरिएको		
लागत					
असार २०७९ अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	४,३२६,८९५	-	-	४,३२६,८९५
चालू वर्षमा थप	-	३००,०००	-	-	३००,०००
यस वर्ष खरिद गरिएको	-	३००,०००	-	-	३००,०००
पूँजीकरण	-	-	-	-	-
चालू वर्षमा निसर्ग	-	-	-	-	-
समायोजन र पुनर्मूल्याङ्कन	-	-	-	-	-
असार २०८० अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	४,६२६,८९५	-	-	४,६२६,८९५
परिशोधन र हानि-नोक्सानी					-
असार २०७९ अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	३,३०२,८९९	-	-	३,३०२,८९९
समीक्षा वर्षको परिशोधन	-	५९५,६२४	-	-	५९५,६२४
समीक्षा वर्षका लागि हानि-नोक्सानी	-	-	-	-	-
निसर्ग	-	-	-	-	-
समायोजन	-	-	-	-	-
असार २०८० अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	३,८९८,५२२.७५	-	-	३,८९८,५२२.७५
पूँजीगत निर्माण					-
कुल किताबी मौज्जात					-
असार २०७९ अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	१,०२३,९९६	-	-	१,०२३,९९६
असार २०८० अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	७२८,३७२	-	-	७२८,३७२
असार २०८० अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	४,६२६,८९५	-	-	४,६२६,८९५
चालू वर्षमा थप	-	२,४८९,९५५	-	-	२,४८९,९५५
यस वर्ष खरिद गरिएको	-	२,४८९,९५५	-	-	२,४८९,९५५
पूँजीकरण	-	-	-	-	-
चालू वर्षमा निसर्ग	-	-	-	-	-
समायोजन र पुनर्मूल्याङ्कन	-	-	-	-	-
असार २०८१ अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	७,११६,८५०	-	-	७,११६,८५०
परिशोधन र हानि-नोक्सानी					-
असार २०८० अन्त्यसम्मको मौज्जात	-	३,८९८,५२३	-	-	३,८९८,५२३
समीक्षा वर्षको परिशोधन	-	५१८,५८४	-	-	५१८,५८४
समीक्षा वर्षका लागि हानि-नोक्सानी	-	-	-	-	-
निसर्ग	-	-	-	-	-
समायोजन	-	-	-	-	-

असार २०८१ अन्त्यसम्मको मौज्दात	-	४,४१७,१०६.५४	-	-	४,४१७,१०६.५४
पुँजीगत निर्माण	-		-	-	-
कुल किताबी मौज्दात	-		-	-	-
असार २०८० अन्त्यसम्मको मौज्दात	-	७२८,३७२	-	-	७२८,३७२
असार २०८१ अन्त्यसम्मको मौज्दात	-	२,६९९,७४३	-	-	२,६९९,७४३

कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रयोगमा ल्याउँदा र अधिग्रहण गर्दा परल मूल्यमा पुँजीकरण गरिन्छ । प्रयोगको लागि उपलब्ध भएको मितिदेखि सफ्टवेयरको अनुमानित प्रयोग अवधिको आधारमा समदर प्रणालीको आधारमा (Straight Line Method) मा ह्यासकट्टी गर्ने गरेको छ ।

४.१३ स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)

(रकम रुमा)

विवरण	स्थगन कर सम्पत्ति	स्थगन कर दायित्व	आ.व. २०८०/८१
			खुद स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)
अस्थायी भिन्नताको आधारमा स्थगन कर			
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई कर्जा			
ग्राहकलाई कर्जा असुली हुन बाँकी ब्याज	-		
लगानी सम्पत्ति	-		
सुरक्षणपत्रमा लगानी			
सम्बद्ध कम्पनीमा लगानी			
ROU सम्पत्ति	(२५,९००,३७३.७९)		
सम्पत्ति र उपकरण	१,१२३,४५४.८८		
उपदान दायित्व		१५,२८०,३७१.७२	
सञ्चित बिदाबापतको दायित्व		(११,४८२,१६७.४०)	
पट्टासम्बन्धी दायित्व	३३,८४१,८३१.०९		
कर्जा नोक्सानी व्यवस्था		५७७,६७५,५२५.९७	
अन्य अस्थायी भिन्नता		४,३३९,८२०.९६	
अन्य अस्थायी भिन्नतामा स्थगन कर			
व्यवसायबाट व्यहोनुपरेको विगतका आर्थिक वर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी			
करको दरमा भएको परिवर्तनबाट स्थगन कर			
२०८१ असार ३१ को खुद स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)	९,०६४,९१२.१८	५८५,८१३,५५१.२४	५९४,८७८,४६३.४२
२०८० साउन १ को स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)			(२७६,०६२.५८)
Right Of Use Assets को सुरु समायोजन			
२०८० साउन १ को स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)			(२७६,०६२.५८)
चालू वर्षमा बढेको/(घटेको)			५९५,१५४,५२६.०१
नाफा अथवा नोक्सानमा लेखाङ्कन भएको स्थगन कर (खर्च)/आम्दानी			५८६,४२९,१३७.४१

अन्य विस्तृत आम्दानीमा लेखाङ्कन भएको स्थगन कर (खर्च)/आम्दानी			८,७२५,३८८.६०
इक्विटीमा प्रत्यक्ष लेखाङ्कन भएको स्थगन कर खर्च/(आम्दानी)			-

(रकम रुमा)

विवरण	स्थगन कर सम्पत्ति	स्थगन कर दायित्व	आ.व. २०७९/८०
			खुद स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)
अस्थायी भिन्नताको आधारमा स्थगन कर			
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई कर्जा			
ग्राहकलाई कर्जा असुली हुन बाँकी ब्याज लगानी सम्पत्ति			
सुरक्षणपत्रमा लगानी			
सम्बद्ध कम्पनीमा लगानी			
ROU सम्पत्ति	(३३,२९३,७००.३२)		
सम्पत्ति र उपकरण	(६,७५६,६२८.५८)		
उपदान दायित्व		२,२८७,७८२.२०	
सञ्चित बिदाबापतको दायित्व		(१३,२२५,३६०.२०)	
पट्टासम्बन्धी दायित्व		४०,९६०,४०३.४०	
कर्जा नोक्सानी व्यवस्था		६,२९९,६९९.९६	
अन्य अस्थायी भिन्नता		४,३३९,८२०.९६	
अन्य अस्थायी भिन्नतामा स्थगन कर			
व्यवसायबाट व्यहोर्नुपरेको विगतका आर्थिक वर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी			
करको दरमा भएको परिवर्तनबाट स्थगन कर			
२०८० असार ३१ को खुद स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)	(४०,०५०,३२८.९०)	३९,७७४,२६६.३२	(२७६,०६२.५८)
२०७९ साउन १ को स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)			(२२,६३४,३९०.३९)
Right Of Use Assets को शुरु समायोजन			
२०७९ साउन १ को स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)			(२२,६३४,३९०.३९)
चालू वर्षमा बढेको/(घटेको)			२२,३५८,३२७.८९
नाफा अथवा नोक्सानमा लेखाङ्कन भएको स्थगन कर (खर्च)/आम्दानी			१०,९२९,८४२.५९
अन्य विस्तृत आम्दानीमा लेखाङ्कन भएको स्थगन कर (खर्च)/आम्दानी			११,४२८,४८५.३०
इक्विटीमा प्रत्यक्ष लेखाङ्कन भएको स्थगन कर खर्च/(आम्दानी)			-

४.१४ अन्य सम्पत्तिहरू

(रकम रू.मा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
उद्ग्न बाँकी आसामी	४४,८५८,२६८.०७	७,५२३,७४०.७०
स्थगन कर सम्पत्ति	-	-
अग्रिम भुक्तानी र धरौटी	७२,४१२,३८५.९६	१३,४०६,८३८.८८
कर्मचारी सापटी र पेसकी	४१७,८७८,५५७.५३	५५३,७२१,८०७.८१
मसलन्द मौज्दात	३,७५८,९५६.७३	३,४२५,१०८.२५
शाखा मिलान हिसाब	(१,४३७.८३)	४,६१९.१४
कर्मचारी सापटी अग्रिम भुक्तानी नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानानुसार गणना भएको	१६६,३८८,०९१.००	४०३,५६३,९८९.८९
अन्य सम्पत्तिहरू	१०,४८४,७७५.३८	९,९८२,४२३.६४
जम्मा	७१५,७७९,५९६.८४	५९९,६२८,५२८.३१

४.१५ बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई तिर्न बाँकी

(रकम रू.मा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
मनी मार्केट निक्षेप	-	-
अन्तरबैंकिङ सापटी	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट अन्य निक्षेप	-	-
राफसाफ खाता	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-

अन्य स्थानीय वित्तीय संस्थाले बैंकको खातामा राखेको मौज्दात यसमा प्रस्तुत गरिएको छ । अन्तरबैंक सापटी, अन्तरबैंक निक्षेप, क्लियरिङ खातामा रहेको ब्यालेन्स साथै अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको बाँकी रकम यसमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१६ नेपाल राष्ट्र बैंकलाई तिर्न बाँकी

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्राप्त पुनर्कर्जा	-	-
स्थायी तरलता सुविधा	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट अन्तिम ऋणदाता सुविधा	-	-
पुनः खरिद सम्झौतामा बिक्री गरिएको सेक्युरिटीजहरू	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकलाई तिर्नुपर्ने अन्य बक्यौता	-	-
जम्मा	-	-

नेपाल राष्ट्र बैंकलाई भुक्तानी हुने रकममा पुनर्कर्जा सुविधाहरू, स्थायी तरलता सुविधा, अन्तिम ऋणदाता सुविधा ऋणदाता, बिक्री तथा पुनर्खरिद सम्झौता र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट निक्षेप रकम समावेश हुनुपर्छ ।

४.१७ व्युत्पन्न वित्तीय उपकरणहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
व्यापारका लागि राखिएको		
ब्याजदर स्वाप	-	-
मुद्रा स्वाप	-	-
अग्रिम विनिमय सम्झौता	-	-
अन्य	-	-
जोखिम व्यवस्थापनका लागि राखिएको		
ब्याजदर स्वाप	-	-
मुद्रा स्वाप	-	-
अग्रिम विनिमय सम्झौता	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-

४.१८ ग्राहकबाट निक्षेप

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
संस्थागत ग्राहक	६१,०७७,८७५,७०६.३०	५८,२४५,९५९,७११.१०
आवधिक निक्षेप	६१,०७७,८७५,७०६.३०	५८,२४५,९५९,७११.१०
कुल निक्षेप	-	-
चल्ती निक्षेप	-	-
अन्य	-	-
व्यक्तिगत निक्षेप	-	-
आवधिक निक्षेप	-	-
बचत निक्षेप	-	-
चल्ती निक्षेप	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	६१,०७७,८७५,७०६.३०	५८,२४५,९५९,७११.१०

४.१८.१ ग्राहकबाट प्राप्त निक्षेपको मुद्राबमोजिम विश्लेषण

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नेपाली रुपैयाँ	६१,०७७,८७५,७०६.३०	५८,२४५,९५९,७११.१०
भारतीय रुपैयाँ	-	-
अमेरिकी डलर	-	-
पाएन्ड स्टर्लिङ	-	-
युरो	-	-
जापानी येन	-	-

चाइनिज युवान	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	६१,०७७,८७५,७०६.३०	५८,२४५,९५९,७११.१०

४.१९ सापटी

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
स्वदेशी सापटी	-	-
नेपाल सरकार	-	-
अन्य संस्था	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-
विदेशी सापटी	-	-
विदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्था	-	-
बहुपक्षीय विकास बैंकहरू	-	-
अन्य संस्थाहरू	-	-
जम्मा	-	-
जम्मा	-	१,२८८,२३२,५९२

४.२० व्यवस्थाहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
रेड्युन्डयान्सीका लागि व्यवस्था	-	-
पुनः संरचनाका लागि व्यवस्था	-	-
चलिरहेको कानुनी तथा कर मुद्दाका लागि व्यवस्था	-	-
कडा (Onerous) सम्झौताका लागि व्यवस्था	-	-
अन्य व्यवस्थाहरू	-	-
जम्मा	-	-

४.२०.१ व्यवस्थामा भएको घटबढ

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साउन १ गतेको मौज्दात	-	-
आ.व को थप व्यवस्था		
आ.व को खर्च भएको व्यवस्था		
आ.व को फिर्ता भएको व्यवस्था		
सुविधा लिइएको छुट		
असार मसान्तको मौज्दात	-	-

४.२१ अन्य दायित्वहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
कर्मचारीका लागि परिभाषित लाभ दायित्व (उपदान व्यवस्था)	७६,४०१,८५८.५८	११,४३८,९११.००
बिदाका लागि व्यवस्था	(५७,४१०,८३७.००)	(६६,१२६,८०१.००)
अल्पकालीन कर्मचारी लाभ	-	-
भुक्तानी गर्नुपर्ने विल्स	-	-
साहु र दिन बाँकी	१९१,२११,६४३.१६	४३,१९१,४६७.२०
निक्षेपमा भुक्तानी गर्न बाँकी ब्याज	४०,९२६.०४	१३२,०२५.३३
सापटीमा भुक्तानी गर्न बाँकी ब्याज	-	-
स्थगन अनुदान आयको दायित्व	-	-
भुक्तानी गर्न बाँकी लाभांश	-	-
वित्तीय लिजभित्रको दायित्व	-	-
भुक्तानी गर्न बाँकी कर्मचारी बोनस	-	२६,४३१,११५.६४
अन्य दायित्व	२१,६९९,१०४.०८	२१,६९९,१०४.०८
भुक्तान गर्न बाँकी लेखा परीक्षण शुल्क	-	-
स्रोतमा करकट्टीबापतको भुक्तान गर्न बाँकी रकम	१०८,४७८,०३९.३५	१६४,२४०,११३.२२
केन्द्रीय कोष	-	-
आपत्कालीन कोष	-	-
सञ्चालन पट्टाअन्तर्गतका दायित्व (ROU)	१६९,२०९,१५५.४४	२००,८०२,०१७
कर्मचारीका लागि परिभाषित योगदान योजना (Liabilities for defined Contribution obligations)	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	५०९,६२९,८८९.६५	४०१,८०७,९५२.४९

कर्मचारीलाभसम्बन्धी दायित्वहरूजस्तै उपदान दायित्व, लामो सेवा बिदाको दायित्व, अल्पकालीन कर्मचारी लाभ इत्यादि, प्राप्त नभएको आम्दानी, नतिरिएको लाभांश जस्ता दायित्वहरू यो शीर्षकअन्तर्गत उल्लेख गरिएको छ । लामो सेवा बिदाअन्तर्गत बिरामी बिदा र वार्षिक बिदा पर्छन् ।

४.२१.१ क. परिभाषित लाभ दायित्व (उपदान व्यवस्था)

वित्तीय अवस्थाको विवरणमा देखाइएका रकमहरू

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
अनफन्डेड दायित्वको हालको मूल्य	-	-
फन्डेड दायित्वको हालको मूल्य	२५६,३४३,३२६	१७४,५०६,१७४
कुल दायित्वको हालको मूल्य	२५६,३४३,३२६	१७४,५०६,१७४
सुविधा योजना सम्पत्तिको फेयर भ्यालु	१७९,९४१,४६७	१६३,०६७,२६३
खुद दायित्वको हालको मूल्य	७६,४०१,८५९	११,४३८,९११
परिभाषित लाभ दायित्वहरूका लागि मान्यताप्राप्त दायित्व	७६,४०१,८५९	११,४३८,९११

४.२१.२ क. योजना सम्पत्ति

सुविधा योजना सम्पत्तिमा संलग्न

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
इक्विटी सुरक्षण पत्र		-
सरकारी बोन्ड		-
बैंक निक्षेप		-
अन्य	१७९,९४१,४६७	१६३,०६७,२६३
जम्मा	१७९,९४१,४६७	१६३,०६७,२६३

४.२१.३ क परिभाषित लाभ दायित्वको वर्तमान मूल्यमा परिवर्तन

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साउन १ को लाभ योजना दायित्व	१७४,५०६,१७४	१०५,०३८,०९०
बिमाङ्किक नोक्सानी	४२,८८८,५३२	४५,२९३,९८१
योजनाबाट प्राप्त लाभ		
प्रत्यक्ष लाभ भुक्तानी	(३,४३९,५९६)	(४,३९०,३३५)
चालू सुविधा खर्च र ब्याज	४२,३८८,२९६	२८,५६४,४३८
असार अन्तिमको लाभ योजना दायित्व	२५६,३४३,३२६	१७४,५०६,१७४

४.२१.४ क. योजना सम्पत्तिको वर्तमान मूल्यमा गतिविधि

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साउन १ को सुविधा योजना सम्पत्तिको फेयर भ्याल्यु	१६३,०६७,२६३	१२४,१९४,९७१
योजनामा दिएको योगदान	४,७४५,४८५	३१,१५५,४९८
वर्षमा तिरिएको लाभ	(३,४३९,५९६)	(४,३९०,३३५)
बिमाङ्किक नाफा/(नोक्सान)	(७३८,४११)	१,०४१,५४९
सुविधा योजना सम्पत्तिबाट अपेक्षित लाभ	१६,३०६,७२६	११,०६५,५८०
असार अन्तिमको सुविधा योजनामा सम्पत्तिको फेयर भ्याल्यु	१७९,९४१,४६७	१६३,०६७,२६३

४.२१.५ क नाफा नोक्सान विवरणमा देखाइएको रकम

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
चालू सुविधा खर्च	२५,२८४,३५९	१७,१४७,०९७
Past service costs-(non Vested)	-	-
Past service costs (Vested)	-	-
दायित्वमा ब्याज	१७,१०३,८५७	११,४१७,३४१
सुविधा योजना सम्पत्तिबाट अपेक्षित लाभ	(१६,३०६,७२६)	(११,०६५,५८०)
जम्मा	२६,०८१,४९०	१७,४९८,८५८

४.२१.६ क. अन्य विस्तृत आयमा देखाइएको रकम

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
विमाङ्किक (नाफा)/नोकसान	४३,६२६,९४३	४४,२५२,४३२
जम्मा	४३,६२६,९४३	४४,२५२,४३२

४.२१.७ क. बिमाङ्किक अनुमानहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
छुट दर	८.००%	१०.००%
सुविधा योजना सम्पत्तिबाट अपेक्षित लाभ	८.००%	१०.००%
भविष्यमा हुने तलबमा वृद्धि	४.००%	४.००%
फिर्ता दर	३.००%	३.००%

४.२१.९ ख. बिदाका लागि व्यवस्था

वित्तीय अवस्थाको विवरणमा देखाइएका रकमहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
फन्डेड दायित्वको हालको मूल्य	९१,४९५,९३८	६६,१६५,३५५
कुल दायित्वको हालको मूल्य	९१,४९५,९३८	६६,१६५,३५५
सुविधा योजना सम्पत्तिको फेयर भ्यालु	१४८,९०६,७७५	१३२,२९२,१५६
खुद दायित्वको हालको मूल्य	(५७,४१०,८३७)	(६६,१२६,८०१)
परिभाषित लाभ दायित्वहरूका लागि मान्यताप्राप्त दायित्व	(५७,४१०,८३७)	(६६,१२६,८०१)

४.२१.२ ख. योजना सम्पत्ति

सुविधा योजना सम्पत्तिमा संलग्न

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
इक्विटी सुरक्षण पत्र		
सरकारी बोन्ड		
बैंक निक्षेप		
अन्य	१४८,९०६,७७५	१३२,२९२,१५६
जम्मा	१४८,९०६,७७५	१३२,२९२,१५६

४.२१.३ ख परिभाषित लाभ दायित्वको वर्तमान मूल्यमा परिवर्तन

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साउन १ को लाभ योजना दायित्व	६६,१६५,३५५	३५,८५५,४३६
बिमाङ्किक (नाफा) / नोकसानी	११,६००,६७०	२३,६५८,१४४
प्रत्यक्ष लाभ भुक्तानी	(४,६५८,६५२)	(३,६२६,०५८)
चालू सुविधा खर्च र ब्याज	१८,३८८,५६५	१०,२७७,८३३
असार अन्तिमको लाभ योजना दायित्व	९१,४९५,९३८	६६,१६५,३५५

४.२१.४ ख. योजना सम्पत्तिको वर्तमान मूल्यमा गतिविधि

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साउन १ को सुविधा योजना सम्पत्तिको फेयर भ्याल्यु	१३२,२९२,१५६	९७,७०१,३९७
योजनामा दिएको योगदान	८,५५५,९९७	२८,१६८,५४९
वर्षमा तिरिएको लाभ	(४,६५८,६५२)	(३,६२६,०५८)
बिमाङ्किक नाफा/(नोक्सान)	(७०६,८०९)	(२,०४८,७२३)
सुविधा योजना सम्पत्तिबाट अपेक्षित लाभ	१३,४२४,०८३	१२,०९६,९९१
असार अन्तिमको सुविधा योजनामा सम्पत्तिको फेयर भ्याल्यु	१४८,९०६,७७५	१३२,२९२,१५६

४.२१.५ ख. नाफा नोक्सान विवरणमा देखाइएको रकम

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
चालू सुविधा खर्च	१२,००४,९६२	६,५३३,१६८
Past service costs-(non Vested)		-
Past service costs (Vested)		-
विमाङ्किक (नाफा)/नोक्सान	११,६००,६७०	२३,६५८,१४४
दायित्वमा ब्याज	६,३८३,६०३	३,७४४,६६५
सुविधा योजना सम्पत्तिबाट अपेक्षित लाभ	(१३,४२४,०८३)	(१२,०९६,९९१)
जम्मा	१६,५६५,१५२	२१,८३८,९८६

४.२१.६ ख. अन्य विस्तृत आयमा देखाइएको रकम

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
बिमाङ्किक (नाफा)/नोक्सान	-	-
जम्मा	-	-

४.२१.७ ख. बिमाङ्किक अनुमानहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
ब्याज दर	८.००%	१०.००%
सुविधा योजना सम्पत्तिबाट अपेक्षित लाभ	८.००%	१०.००%
भविष्यमा हुने तलबमा वृद्धि	४.००%	४.००%
फिर्ता दर	३.००%	३.००%

४.२२ जारी गरिएको ऋण पत्र

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नाफा र नोक्सानमार्फत फेयर भ्याल्यु मा जारी गरिएको ऋणपत्र	-	-
परिशोधित लागत जारी गरिएको ऋण पत्र	-	-
जम्मा	-	-

४.२३ सुरक्षण नभएका सहायक आवधिक दायित्वहरू

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
फिर्ता हुने अग्राधिकार सेयरहरू	-	-
फिर्ता नहुने Cumulative अग्राधिकार सेयरहरू	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-

४.२४ सेयर पुँजी

(रकम रु.मा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
साधारण सेयरहरू	२,७८९,२६०,४००.००	२,८०८,०३९,७००.००
परिवर्तनीय अग्राधिकार प्राथमिक सेयरहरू (इक्विटी कम्पोनेन्ट मात्र)	-	-
फिर्ता नहुने अग्राधिकार सेयरहरू (इक्विटी कम्पोनेन्ट मात्र)	-	-
भुक्तानी मिति नभएका ऋणपत्र (इक्विटी कम्पोनेन्ट मात्र)	-	-
जम्मा	२,७८९,२६०,४००.००	२,८०८,०३९,७००.००

४.२४.१ साधारण सेयर पुँजी

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
अधिकृत पुँजी	-	-
४०,०००,००० कित्ता साधारण सेयर प्रतिसेयर रु १००/-	४,०००,०००,०००.००	४,०००,०००,०००.००
जारी पुँजी	-	-
४०,०००,००० कित्ता साधारण सेयर प्रतिसेयर रु १००/-	४,०००,०००,०००.००	४,०००,०००,०००.००
चूक्ता पुँजी	-	-
२७,८९२,६०४ कित्ता साधारण सेयर प्रतिसेयर रु १००/-	२,७८९,२६०,४००.००	२,८०८,०३९,७००.००
जम्मा	२,७८९,२६०,४००.००	२,८०८,०३९,७००.००

४.२४.२ साधारण सेयर स्वामित्व

विवरण	आ.व. २०८०/०८१		आ.व. २०७९/८०	
	प्रतिशत	रकम रुमा	प्रतिशत	रकम रुमा
स्वदेशी स्वामित्व				
नेपाल सरकार				
'क' वर्गका इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाहरू				
अन्य इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाहरू	१००.००%	२,७८९,२६०,४००	१००.०%	२,८०८,०३९,७००

सर्वसाधारण				
संस्थापकहरू				
अन्य				
विदेशी स्वामित्व				
जम्मा	१००.००%	२,७८९,२६०,४००	१००.०%	२,८०८,०३९,७००

४.२५ जगेडा कोषहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
वैधानिक जगेडा कोष	१,४७३,१४२,०६८	१,१०१,०२०,५६५
सटही समीकरण कोष	-	-
संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष	३५,७९२,६८८	३५,८३९,७५३
पुँजी फिर्ता जगेडा कोष	-	३८,३२०,२९५
नियामकीय कोष	२,१६३,८३८,००१	५१५,९८९,३१७
लगानी समायोजन कोष	१०,०००	१०,०००
पुँजीगत जगेडा कोष	-	-
सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन कोष	-	-
फेयर भ्यालु कोष	-	-
लाभांश समीकरण कोष	-	-
बिमाङ्कीय नाफा/(नोक्सान)	(९०,९२७,४९१)	(५६,०२५,९३७)
विशेष कोष	-	-
सहकारी विकास कोष	-	९३,२७८,३७६
सहकारी प्रवर्द्धन कोष	१०,४०१,४११	१०,४०१,४११
घाटापूर्ति कोष	-	९२,९५९,३७६
सामुदायिक विकास कोष	-	९२,९२४,३७६
स्थगन कर जगेडा कोष	-	-
सहकारी शिक्षा कोष	८२,९८८,५८६	९२,९५९,३७६
अन्य जोखिम व्यवस्थापन कोष	-	९२,९५९,३७६
कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि कोष	-	-
जम्मा	३,६७५,२४५,२६२	२,११०,६३६,२८२

०.५० प्रतिशतभन्दा बढी सेयर स्वामित्व भएका सेयरधनीहरूको विवरण

क्र.स.	संस्थाको नाम	ठेगाना	यस वर्ष रू		गत वर्ष रू	
			प्रतिशत	सेयर पूँजी	प्रतिशत	सेयर पूँजी
१	लुम्बिनी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बुटवल-०६, रूपन्देही	३.५९%	१००,०००,०००	३.५६%	१००,०००,०००
२	साहारा नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	चारपाने-३, भापा	३.०१%	८४,०१०,०००	२.९९%	८४,०१०,०००
३	सामुदायिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बुडौल-४, काभ्रे	२.८८%	८०,२६१,०००	०.७२%	२०,२२०,०००
४	सिद्धि गणेश भद्रकाली बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बुटवल-१५, रूपन्देही	२.५५%	७१,०२०,०००	२.५३%	७१,०२०,०००
५	बागलुङ बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बागलुङ-०२, बागलुङ	१.०८%	३०,०००,०००	१.०७%	३०,०००,०००
६	सामूहिक विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	तिलोत्तमा-३, शङ्करनगर	०.९२%	२५,७२०,०००	०.९२%	२५,७२०,०००
७	चाइना ट्रेड बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	महाबौद्ध, काठमाण्डौ	०.९२%	२५,६०१,०००	०.९१%	२५,६०१,०००
८	राजश्री बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	मलङ्गवा, सर्लाही	०.८३%	२३,०२५,०००	०.८२%	२३,०२५,०००
९	फेवा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बुटवल-०८, रूपन्देही	०.७९%	२२,०१०,०००	०.८२%	२३,०००,०००
१०	जेष्ठ आइडियोलोजी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	मैतीदेवी, काठमाण्डौ	०.७८%	२१,६४५,०००	०.७७%	२१,६४५,०००
११	सयपत्री बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	हटिया-६, बागलुङ	०.७५%	२१,०१०,०००	०.७५%	२१,०१०,०००
१२	सिवाइसी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बागलुङ-२, वागलुङ	०.७३%	२०,४१०,०००	०.७३%	२०,४१०,०००
१३	वीरगाथा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बुटवल-११, रूपन्देही	०.७२%	२०,०१०,०००	०.७१%	२०,०१०,०००
१४	प्रगति बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बा.न.पा-२, बागलुङ	०.७१%	१९,९००,०००	०.७१%	१९,९००,०००
१५	त्रिशूली बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	विदुर-१०, नुवाकोट	०.५६%	१५,५१०,०००	०.५५%	१५,५१०,०००
१६	आदर्श सञ्चार सहकारी संस्था लि.	बागलुङ न.पा-२	०.५४%	१५,०१०,०००	०.५३%	१५,०१०,०००
१७	सिद्धार्थ बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	वीरेन्द्रनगर-०६, सुर्खेत	०.५४%	१५,००१,०००	०.५३%	१५,००१,०००
१८	ज्योति बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बनेपा-७, काभ्रेपलाञ्चोक	-	-	२.१४%	६०,०४०,०००

४.२६ सम्भावित दायित्व र प्रतिबद्धता

(रकम रूमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सम्भावित दायित्व र प्रतिबद्धता	१४,०००,०००.००	२,५००,०००.००
वितरण नगरिएको कर्जा सुविधाहरू		-
पूँजीगत प्रतिबद्धता		-
पट्टा (लिज) प्रतिबद्धता		-
मुद्दामामिला	६०,०७९,६५९.३९	१५,७९४,७६३.४३
अन्य		-
जम्मा	७४,०७९,६५९.३९	१८,२९४,७६३.४३

४.२६.१ सम्भावित दायित्व

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
स्वीकार्यता तथा डकुमेन्ट्री क्रेडिट		
सङ्कलनमा रहेको बिल		
अग्रिम विनिमय सम्भौता		
जमानतहरू	१४,०००,०००.००	२,५००,०००.००
प्रत्याभूति प्रतिबद्धता		
अन्य प्रतिबद्धता		
जम्मा	१४,०००,०००.००	२,५००,०००.००

४.२६.२ वितरण नगरिएका सुविधाहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
वितरण नगरिएको कर्जा		
ओभरड्राफ्टको उपयोग नगरिएको सीमा		
क्रेडिट कार्डको उपयोग नगरिएको सीमा		
प्रतितपत्रको उपयोग नगरिएको सीमा		
जमानत उपयोग नगरिएको		
जम्मा		-

४.२६.३ पूँजीगत प्रतिबद्धता

पूँजीगत खर्चका लागि विकास बैंकको सम्बन्धित अख्तियारीबाट स्वीकृत भएको तर वित्तीय विवरणमा नदेखाइएको ।

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सम्पति र उपकरणको सम्बन्धमा पूँजीगत प्रतिबद्धताहरू		
स्वीकृत र सम्भौता गरिएको		
स्वीकृत गरिएको तर सम्भौता नगरिएको		
जम्मा		
अमूर्त सम्पतिको सम्बन्धमा कुल प्रतिबद्धताहरू		

स्वीकृत र सम्झौता गरिएको		
स्वीकृत गरिएको तर सम्झौता नगरिएको		
जम्मा		
	कुल जम्मा	-

४.२६.४ पट्टा (लिज) प्रतिबद्धता

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सञ्चालन पट्टा प्रतिबद्धता		
बैंकले पट्टा लिएको खण्डमा रद्द गर्न नसकिने पट्टा सम्झौताअनुसार घटीमा तिर्नुपर्ने भविष्यको रकम		
एक वर्ष ननाघेको		
एक वर्षभन्दा बढी, ५ वर्षभन्दा कम		
५ वर्षमाथिको		
जम्मा		
वित्तीय पट्टा प्रतिबद्धता		
बैंकले पट्टा लिएको खण्डमा रद्द गर्न नसकिने पट्टा सम्झौताअनुसार घटीमा तिर्नुपर्ने भविष्यको रकम		
एक वर्ष ननाघेको		
एक वर्षभन्दा बढी, ५ वर्षभन्दा कम		
५ वर्षमाथिको		
जम्मा		
कुल जम्मा		-

४.२६.५ मुद्दामामिलाहरू

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
सम्भावित दायित्व आयकर	६०,०७९,६५१.३९	१५,७९४,७६३.४३

४.२७ ब्याज आम्दानी

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
नगद र नगद समान	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्दात	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग फ्लेसमेन्ट	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई कर्जा तथा सापटी	१,७१३,०६८,८८०.६९	८६१,०२२,४४०.४२
ग्राहकलाई कर्जा तथा सापटी	२,९९७,०२५,२०८.११	४,३७१,८०९,८२५.२३
लगानी सुरक्षणपत्र	१८४,७६९,५४४.०४	१११,६०१,१३४.३६
कर्मचारीलाई कर्जा तथा सापटी	३९,०४३,२४५.९९	३६,११३,४०१.३३
अन्य ब्याज आम्दानी	३४,६४०,७६५.४३	२६,४७५,३२६.८०
कुल ब्याज आम्दानी	४,९६८,५४७,६४४	५,४०७,०२२,१२८

४.२८ ब्याज खर्च

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई भुक्तान	३,७८७,२६०,२२२.८३	३,७७०,४७३,४१६
नेपाल राष्ट्र बैंकलाई भुक्तान	-	-
ग्राहकबाट निक्षेप	-	-
सापटी	-	-
जारी गरिएको ऋण	-	-
सुरक्षण नराखिएको साहायक आवधिक दायित्व	-	-
अन्य	२२,१७५,९१२.४६	२२,८६०,९६१
कुल ब्याज खर्च	३,८०९,४३६,१३५	३,७९३,३३४,३७७

४.२९ शुल्क तथा कमिसन आम्दानी

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
प्रशासनिक कर्जा शुल्क	-	-
सेवा शुल्क	२८,८२२,३५५.९२	५६,०३३,७०६.३१
कन्सोर्टियम शुल्क	-	-
प्रतिबद्धता शुल्क	-	-
डिडि/टिटी/स्विफ्ट शुल्क	-	-
क्रेडिट कार्ड/एटिएम जारी तथा नवीकरण शुल्क	-	-
नवीकरण शुल्क	-	-
पूर्वभुक्तानी र स्वाप शुल्क	-	-
इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ शुल्क	-	-
सम्पत्ति व्यवस्थापन शुल्क	-	-
ब्रोकरेज शुल्क	-	-
रेमिट्यान्स शुल्क	५३३,८२९.२८	१,२६२,३०४.४७
प्रतीपत्रमा कमिसन	-	-
जारी ग्यारेन्टी सम्झौतामा कमिसन	-	-
सेयर जारी तथा प्रत्याभूति कमिसन	-	-
लकर भाडा	-	-
अन्य शुल्क र कमिसन	११,४१८,०८५.४२	१७,७३९,७४६.८३
जम्मा शुल्क तथा कमिसन आम्दानी	४०,७७४,२७०.६२	७५,०३५,७५७.६१

४.३० शुल्क तथा कमिसन खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
एटिएम व्यवस्थापन शुल्क	-	-
भिसा/मास्टर कार्ड शुल्क	-	-

ग्यारेन्टी कमिसन	-	-
ब्रोकरेज	-	-
डिडी/टिटी/स्विफ्ट शुल्क	-	-
रेमिट्यान्स (विप्रेषण) शुल्क र कमिसन	-	-
अन्य शुल्क र कमिसन खर्च	-	-
जम्मा शुल्क तथा कमिसन खर्च	-	-

४.३१ खुद व्यापारिक आम्दानी

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
व्यापारिक सम्पत्तिको फेयर भ्याल्यु परिवर्तन	-	-
व्यापारिक सम्पत्तिको निसर्गमा लाभ/हानी	-	-
व्यापारिक सम्पत्तिको ब्याज आम्दानी	-	-
व्यापारिक सम्पत्तिमा लाभांश आम्दानी	-	-
विदेशी विनिमय कारोबारमा लाभ/हानि	-	-
अन्य	-	-
जम्मा खुद व्यापारिक आम्दानी	-	-

४.३२ अन्य सञ्चालन आम्दानी

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
विदेशी विनिमय पुनर्मूल्याङ्कन लाभ	-	-
धितोपत्र लगानी बिक्रीबाट लाभ/हानि	-	-
लगानी सम्पत्तिमा फेयर भ्याल्यु लाभ/हानि	-	-
इक्विटी उपकरणमा लाभांश	-	-
सम्पत्ति तथा उपकरणको बिक्रीमा लाभ/हानि	-	-
सम्पत्ति लगानी बिक्रीमा लाभ/हानि	(५,७४०,०२५.००)	-
पट्टा सञ्चालन आम्दानी	-	-
सुन र चाँदीको बिक्रीमा लाभ/हानि	-	-
अन्य	-	-
जम्मा अन्य सञ्चालन आम्दानी	(५,७४०,०२५.००)	-

४.३३ ऋण र अन्य नोक्सानका लागि नोक्सानी/फिर्ता

विवरण	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०७९/८०
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई दिने कर्जा तथा सापटीमा नोक्सानी व्यवस्था/(फिर्ता)	-	-
ग्राहकलाई दिने कर्जा तथा सापटीमा नोक्सानी व्यवस्था / (फिर्ता)	२,५८७,०७४,९९४.६३	७२६,२४४,०९५.९६
वित्तीय लगानीमा नोक्सानी व्यवस्था / (फिर्ता)	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्थाको मौज्दातमा नोक्सानी व्यवस्था / (फिर्ता)	-	-

सम्पत्ति र उपकरणमा नोकसानी व्यवस्था / (फिर्ता)	-	-
साख र अमूर्त सम्पत्तिमा नोकसानी व्यवस्था / (फिर्ता)	-	-
लगानी सम्पत्तिमा नोकसानी व्यवस्था / (फिर्ता)	-	(५,९१३,९४९.००)
अन्य सम्पत्तिमा नोकसानी व्यवस्था / (फिर्ता)	-	-
जम्मा	२,५८७,०७४,११४.६३	७२०,३३०,०६६.९६

४.३४ कर्मचारी खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
तलब	१७४,५८४,५७७.३९	१७०,२३७,३९०.१८
भत्ता	१३०,७५०,६०७.२९	१३०,७४०,३९२.२९
उपदान खर्च	४०,६२४,३८७.७६	३१,६६८,३८८.५७
सञ्चयकोष	१७,४५८,४५९.०५	१७,०२३,७३९.४७
पोसाक	४,९०८,०००.००	४,२४८,०००.००
तालिम तथा वृद्धि विकास खर्च	६,१०९,६१९.५६	३,०९९,७९९.७२
विदाको नगद भुक्तानी	३४,१०२,८६०.८२	४९,१७६,९४४.७०
उपचार	२१,६४२,२५६.०४	२१,८९४,७४४.३३
बिमा	४,७००,८१०.५०	४,७२१,७९२.८४
कर्मचारीलाई प्रोत्साहन खर्च	९७,७५०.००	१५७,४९५.१९
नगद सेयरमा आधारित भुक्तानी	-	-
पेन्सन भुक्तानी	-	-
NFRS अन्तर्गतको वित्तीय खर्च	१२,५१०,४३८.५२	७,३८६,६५७.१६
कर्मचारीसँग सम्बन्धित अन्य खर्च	-	-
जम्मा	४४७,४८९,७६६.९३	४४०,३५५,३४४.४५
कर्मचारी बोनस	-	२६,४३१,११५.६४
कुल जम्मा	४४७,४८९,७६६.९३	४६६,७८६,४६०.०९

४.३५ अन्य सञ्चालन खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
सञ्चालकहरूको भत्ता	१,८७६,०००.००	१,८१६,०००.००
सञ्चालकहरूको अन्य खर्च	७,५७८,०३५.७२	६,६६१,५३२.००
लेखा परीक्षकको पारिश्रमिक	२,६७८,५०५.००	२,७७०,९०५.००
लेखा परीक्षकसम्बन्धी अन्य खर्च	१२८,६२४.७०	१७६,७६५.०१
पेसागत र कानुनी खर्च	८३८,२७५.८५	७९६,९८५.००
कार्यालय प्रसाशन खर्च (४.३५ क)	७०,६८९,०३०.७८	८८,८४०,०२३.९६
कार्यालय भाडा खर्च (४.३५ ख)	८१,६९५,४०७.८६	७८,०२७,१४५.२४

लगानी सम्पत्तिको सञ्चालन खर्च	-	-
संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व खर्च	-	-
कडा (Onerous) पट्टा व्यवस्था	-	-
अन्य	-	-
भवनको मर्मतसम्भार खर्च	-	-
सवारीसाधनको मर्मतसम्भार खर्च	३,०००,५१८.६६	३,३८२,९९५.१५
अन्य मर्मत सम्भार खर्च	५,७४५,२३७.१२	३,४५३,५३७.२३
कार्यालय सामग्री तथा उपकरण, फर्निचरको मर्मत खर्च	३,२५९,१२८.७१	२,४५५,५३४.८८
सेयर जारी खर्च	-	-
निक्षेप सुरक्षण	-	-
जम्मा	१७७,४८८,७६४.४०	१८८,३०१,४२३.४७

४.३५ (क) कार्यालय प्रशासन खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
बिमा	२,४६१,०७७.००	२,३७९,२६६.७०
पोस्टेज, टेलिक्स, टेलिफोन तथा फयाक्स	५,०११,३०३.३३	४,८६४,४८०.२९
मसलन्द र छपाइ	६,९६७,३१४.७२	७,०२४,७७८.५६
पत्रपत्रिका तथा पुस्तक	२६५,८९६.७७	३७९,५६७.७०
विज्ञापन	१,००३,४२९.६४	२,०६७,३९६.८३
भ्रमण भत्ता र खर्च	५,६२८,१०३.७९	५,३३२,१६४.००
इन्धन	७,०२३,३७१.३५	७,१४९,०३३.९३
मनोरञ्जन खर्च	-	-
वार्षिक साधारणसभा खर्च	३,८६७,७४०.२८	९,५१६,६७४.२८
वार्षिक शुल्कहरू	-	-
कार्यालय खर्च	-	-
स्थानीय निकायको कर खर्च	-	१९,६१६.००
अन्य समितिको बैठक भत्ता	१,०४३,६२२.९०	१,३५६,७२५.७१
विविध कार्यालय प्रशासन खर्च	३७,४१७,१७१.००	४८,७५०,३१९.९६
जम्मा	७०,६८९,०३०.७८	८८,८४०,०२३.९६

४.३५ (ख) सञ्चालन पट्टा खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
घरभाडा खर्च	४१८,४१७.२९	२८६,५५०.५९
विद्युत् खर्च	९,५९२,६९६.९६	९,०३३,१५०.७२
सुरक्षा खर्च	७१,६८४,२९३.६१	६८,७०७,४४३.९३
जम्मा	८१,६९५,४०७.८६	७८,०२७,१४५.२४

४.३६ ह्यासकट्टी र परिशोधन

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
सम्पत्ति र उपकरणमा ह्यासकट्टी	६२,१७८,२९४.३६	६२,५४३,४२०
लगानी भएको सम्पत्तिमा ह्यासकट्टी	-	-
अमूर्त सम्पत्तिमा परिशोधन	१५,११४,४६२.४५	१५,८१३,९६३
जम्मा	७७,२९२,७५६.८१	७८,३५७,३८२.५९

४.३७ गैरसञ्चालन आम्दानी

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
अपलेखन गरिएको कर्जा असुली	-	-
अन्य गैरसञ्चालन आम्दानी	१,६८७,३७१.७९	२,९३१,८६५.४२
जम्मा	१,६८७,३७१.७९	२,९३१,८६५.४२

४.३८ गैरसञ्चालन खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
कर्जा अपलेखन	-	-
रिडन्डेन्सी व्यवस्था	-	-
पुनःसंरचनाको खर्च	-	-
अन्य गैरसञ्चालन खर्च	-	-
जम्मा	-	-

४.३९ आयकर खर्च

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
हालको कर खर्च	१५९,७१६,८२५	४४,४३४,९७६
यस वर्ष	१५९,७१६,८२५	४४,४१६,०४८
गत वर्षका लागि समायोजन		१८,९२८
स्थगन कर खर्च	(५८६,४२९,१३७)	(१०,९२९,८४३)
अल्पकालीन भिन्नताहरूको सुरुवात र रिभर्सल	(५८६,४२९,१३७)	(१०,९२९,८४३)
करको दरमा आएको परिवर्तन		-
पहिले लेखाङ्कन नगरिएको कर नोक्सानी		-
जम्मा कर खर्च	(४२६,७१२,३१३)	३३,५०५,१३४

यस शीर्षकमा खुद करयोग्य नाफामा लाग्ने आयकर रकमको पहिचान र प्रस्तुति गरिएको छ । यस खाता शीर्षकमा चालू कर खर्च, डिफर्ड कर खर्च/कर आय समावेश गरिएको छ ।

४.३९.१ कर खर्च र लेखा मुनाफाको मिलाप

(रकम रुमा)

विवरण	यस वर्ष रू	गत वर्ष रू
करअधिको नाफा	(२,०९३,५१२,२७६)	२३७,६६०,०४१
२० प्रतिशतको करको दरले हुने कर रकम	(४१६,७०२,४५५)	२३,७६६,००४
जोड्ने : करका निम्ति घटाउन नमिल्ने खर्चहरूले करमा पर्ने असर	(६,००९,६५६)	९,७१७,१२९
घटाउने : छुट आयमा पर्ने करको असर	-	-
जोड्ने/घटाउने :अन्य वस्तुहरूको करमा असर	-	-
कुल आय कर खर्च	(४२६,७१२,३९३)	३३,५०५,१३४
प्रभावकारी करको दर	२०.३६%	१४.०६%

श्री राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

केन्द्रीय कार्यालय, पुल्चोक, ललितपुर

२०८१ असार मसान्तको पुँजीकोष तालिका

विवरण	चालू वर्ष	अनुसूची ४.४२ गत वर्ष
(क) प्राथमिक पुँजी	९०२,५१८,१२८	४,३१९,१८५,७७९
१) चुक्ता पुँजी (साधारण सेयर)	२,७८९,२६०,४००	२,८०८,०३९,७००
२) प्रस्तावित वोनस सेयर		
३) सेयर प्रिमियम		
४) फिर्ता नहुने अग्राधिकार सेयर		
५) साधारण जगेडा कोष	१,४७३,१४२,०६८	१,१०१,०२०,५६५
६) सञ्चित नाफा/(नोक्सान)	(३,३९६,५२४,५३४)	(८१,८७५,८८६)
७) वासलातमा देखाइएको चालू आ.व.को नाफा-नोक्सान हिसाबको रकम	-	-
८) पुँजी फिर्ता जगेडा कोष	-	३८,३२०,२९५
९) पुँजी समायोजन कोष		
१०) कल्स इन एडभान्स		
११) अन्य स्वतन्त्र कोषहरू	३८,२५५,१९४	४५५,२९६,१०५
घटाउने :		
- ख्याति (Goodwill) बापतको रकम		
- स्थगन कर सम्पत्ति	-	-
- सीमाभन्दा बढी सेयर, सुरक्षणपत्रमा लगानी गरिएको रकम	१,६१५,०००	१,६१५,०००
- वित्तीय स्वार्थ रहेको कम्पनीको धितोपत्रमा लगानी गरेको रकम		
- अवास्तविक सम्पत्ति		
- यस बैंकको निर्देशन पालना नगरी स्वप्रयोजनका लागि घरजग्गा खरिद गरेको रकम		
- प्रचलित ऐन तथा कानूनले प्रतिबन्ध गरेका व्यक्ति तथा समूहहरूलाई प्रदान गरेको कर्जा तथा सुविधाहरू		
(ख) पूरक पुँजी	३३७,७१४,०३१	४४९,११७,५६१
१) असल कर्जाका लागि गरेको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	३३७,७०४,०३१	४४९,१०७,५६१
२) अतिरिक्त कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	-	-
३) हाइब्रिड पुँजी उपकरणहरू		
४) सुरक्षण नराखेको सहायक आवधिक ऋण		
६) सम्पत्ति पूनर्मूल्याङ्कन कोष		
७) लगानी समायोजन कोष	१०,०००	१०,०००
(ग) जम्मा पुँजी कोष (क+ख)	१,२४०,२३२,१५९	४,७६८,३०३,३४०
(घ) जोखिम भारित सम्पत्तिको आधारमा कायम गर्नुपर्ने न्यूनतम पुँजी कोष		
पुँजीकोष तोकिएको (८ प्रतिशतले)	३.३५	११.९६
प्राथमिक पुँजी तोकिएको (४ प्रतिशतले)	२.४४	१०.८३
पुँजीकोष (अधिक/न्यून) (४.६५ प्रतिशतले न्यून)	(४.६५)	३.९६
प्राथमिक पुँजी (अधिक/न्यून) (१.५६ प्रतिशतले न्यून)	(१.५६)	६.८३

श्री राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

केन्द्रीय कार्यालय कुपण्डोल, ललितपुर

जोखिम भारत सम्पत्ति विवरण तालिका (०८१ असार मसान्त)

अनुसूची ४.४२ क

(क) वासलातभित्रका सम्पत्तिहरू (On-Balance-sheet Assets)	भार	यस वर्ष		गत वर्ष	
		रकम	जोखिम भारत सम्पत्ति	रकम	जोखिम भारत सम्पत्ति
नगद मौज्जात	०	१,००२,१२४,०१६	-	७७१,३८८,७९१	-
नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	०	३२५,३९७,७४९	-	३२१,५१३,८०३	-
नेपाल सरकारको सुरक्षणपत्रमा गरेको लगानी	०	६,२७७,७१२,२२३	-	७,३५०,१९७,१२५	-
नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रमा गरेको लगानी	०	-	-	-	-
आफ्नै मुद्दती रसिदको धितोमा पूर्ण सुरक्षित हुने गरी प्रदान गरेको मुद्दती रसिद धितो कर्जा	०	२५६,३८३,०६८	-	४७२,७००,१०४	-
सरकारी सुरक्षणपत्रको धितोमा पूर्ण सुरक्षित हुने गरी प्रदान गरेको कर्जा	०	-	-	-	-
सरकारी सुरक्षणपत्रको पाउनुपर्ने ब्याज रकम (Accrued Interest)	०	१८,००७,७८५	-	३४,६९३,२८५	-
स्वदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा रहेको मौज्जात/ मुद्दती रसिदको दाबी (Claims)	२०	३१,४१६,१२८,५५४	६,२८३,२२५,७११	२१,६७०,५९८,५३७	४,३३४,११९,७०७
अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको मुद्दती रसिदको धितोमा पूर्ण सुरक्षित हुने गरी प्रदान गरेको मुद्दती रसिद धितो कर्जा	२०	-	-	-	-
मागको बखत प्राप्त हुने रकम (Money at Call)	२०	-	-	-	-
अन्तर्राष्ट्रिय श्रेणीकृत (Rated) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको ग्यारेन्टीमा भएको कर्जा	२०	-	-	-	-
अन्तर्राष्ट्रिय श्रेणीकृत (Rated) बैंकमा गरेको अन्य लगानी	२०	-	-	-	-
अन्तर बैंक सापटी	२०	-	-	-	-
सेयर, डिबेन्चर एवम् बन्डमा भएको लगानी	१००	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००	१,६१५,०००
अन्य लगानीहरू	१००	१,११३,२१९,०३१	१,११३,२१९,०३१	१,३८,१८४,२८१	१,३८,१८४,२८१
कर्जा, सापट तथा विल्स खरिद/डिस्काउन्टसमेत (कुल रकम)	१००	२५,५१७,११३,८७७	२५,५१७,११३,८७७	३२,४१५,०६०,९२७	३२,४१५,०६०,९२७
स्थिर सम्पत्तिहरू	१००	५७८,६४४,९४७	५७८,६४४,९४७	६२७,१३६,६५४	६२७,१३६,६५४
पाउनु पर्नेअन्य खुद ब्याज रकम	१००	७३४,३२१,०२६	७३४,३२१,०२६	४४२,५०९,०६६	४४२,५०९,०६६
गैरबैंकिङ सम्पत्ति	१००	-	-	-	-
अन्य सबै सम्पत्तिहरू (खुद अग्रिम कर दाखिलाबाहेक)	१००	१,३१०,६५८,०६०	१,३१०,६५८,०६०	५९१,६२८,५२८	५९१,६२८,५२८

(ख) वासलतबाहिरका कारोबारहरू (Off Balance Sheet Items)	(क) जम्मा						
जमानत	१००	६८,५५१,३२५,३३८	३५,५३८,७९७,६५३	६४,८३७,२२६,१०१	३८,५५०,२५४,१६३		
अपरिवर्त्य कर्जा प्रतिबद्धता (Irrevocable loan commitment)	१००	१४,०००,०००	१४,०००,०००	२,५००,०००	२,५००,०००.००		
आयकरबापत सम्भावित दायित्व	१००	६०,०७९,६५१	६०,०७९,६५१	१५,७९४,७६३	१५,७९४,७६३.४३		
Acceptance/हित अन्य सबै प्रकारका संभावित दायित्वहरू	१००						
युक्त वा भुक्तान हुन बाँकी सेयर लगानी	१००						
भुक्तानीका लागि दायि परेको जमानत	२००						
संस्थाउपर दाबी परेको तर संस्थाले स्वीकार नगरेका दायित्वहरू	२००						
सञ्चालन जोखिमका लागि छुट्याउनुपर्ने रकम (२% कुल सम्पत्तिको)	१००	१,३७१,०२६,५०६.७६	१,३७१,०२६,५०७	१,२९६,७४४,५२२.०२	१,२९६,७४४,५२२.०२		
ख जम्मा		१,४४५,१०६,१५८	१,४४५,१०६,१५८	१,३१५,०३९,२८५	१,३१५,०३९,२८५		
कुल जोखिम भारित सम्पत्ति(क)+(ख)		६९,९९६,४३१,४९६	३६,९८३,९०३,८११	६६,१५२,२६५,३८६	३९,८६५,२९३,४४९		

५.५ सेयर विकल्प र सेयरमा आधारित भुक्तानी

सहकारी बैकसँग कर्मचारीलाई सेयर विकल्प दिने नीति छैन । यसै गरी वर्षभरि बैकले सेयर जारी गरेर कुनै पनि भुक्तानी दिएको छैन ।

५.६ सम्भावित दायित्व र प्रतिबद्धता

सम्भावित दायित्व र प्रतिबद्धताको विवरण नोट नं ४.२८ मा दिइएको छ ।

५.७ सम्बन्धित पक्ष प्रकटीकरण

नेपाल लेखा मापदण्ड (NAS 24) अन्तर्गतको आवश्यकताअनुसार बैकले निम्न लिखित पक्षहरूलाई सम्बन्धित पक्ष लेखाङ्कन गरेको छ ।

क. सञ्चालकहरू

ख. उच्च व्यवस्थापनमा रहेका पदाधिकारीहरू

ग. सञ्चालक र उच्च व्यवस्थापनमा रहेका पदाधिकारीहरूका नातेदार

आ.व २०८०/०८१	आ.व २०७९/०८०	आ.व २०७८/०७९
सञ्चालकहरू	सञ्चालकहरू	सञ्चालकहरू
श्री के.वि. उप्रेती	श्री के.वि. उप्रेती	श्री के.वि. उप्रेती
श्री रमेश प्रसाद पोखरेल (पदेन)	श्री रमेश प्रसाद पोखरेल (पदेन)	श्री रमेश प्रसाद पोखरेल (पदेन)
श्री राम बहादुर जि.सी.	श्री राम बहादुर जि.सी.	श्री हरिहर नाथ योगी
श्री रामहरि बजगाउँ	श्री रामहरि बजगाउँ	श्री राम बहादुर जि.सी.
श्री अमृता सुब्बा	श्री अमृता सुब्बा	श्री रामहरि बजगाउँ
श्री पार्वती थापा मगर	श्री पार्वती थापा मगर	श्री ज्ञान बहादुर तामाङ्ग
श्री केदार मानन्धर	श्री केदार मानन्धर	श्री अमृता सुब्बा
श्री महेन्द्र कुमार गिरी	श्री महेन्द्र कुमार गिरी	श्री पार्वती थापा मगर
श्री विश्वनाथ मण्डल	स्व. माधवलाल देवकोटा	श्री केदार मानन्धर
श्री शिवा थापा	श्री विश्वनाथ मण्डल	श्री ध्रुव नारायण यादव
श्री विजया धिताल	श्री शिवा थापा	श्री महेन्द्र कुमार गिरी
श्री तारा गुरुङ्ग	श्री विजया धिताल	श्री माधव लाल देवकोटा
श्री मनोजकुमार थापा मगर	श्री तारा गुरुङ्ग	श्री विश्वनाथ मण्डल
श्री काली बहादुर महतारा	श्री मनोजकुमार थापा मगर	श्री शिवा थापा
श्री धुब्रराज बिष्ट	श्री काली बहादुर महतारा	श्री विजया धिताल
	श्री धुब्रराज बिष्ट	

आ.व २०८०/०८१	आ.व २०७९/०८०	आ.व २०७८/०७९
व्यवस्थापन तहका पदाधिकारीहरू		
बद्री कुमार गुरागाई, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	बद्री कुमार गुरागाई, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	बद्री कुमार गुरागाई, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत
मनोज खडका, नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	मनोज खडका, नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	मनोज खडका, नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत
राजेश श्रेष्ठ, नायब महाप्रबन्धक	राजेश श्रेष्ठ, नायब महाप्रबन्धक	राजेश श्रेष्ठ, नायब महाप्रबन्धक
रामबाबु आचार्य, वरिष्ठ प्रबन्धक	रामबाबु आचार्य, वरिष्ठ प्रबन्धक	रामबाबु आचार्य, वरिष्ठ प्रबन्धक
मोहन बहादुर कार्की, वरिष्ठ प्रबन्धक	मोहन बहादुर कार्की, वरिष्ठ प्रबन्धक	मोहन बहादुर कार्की, वरिष्ठ प्रबन्धक
प्रमोद कुमार घिमिरे, वरिष्ठ प्रबन्धक	प्रमोद कुमार घिमिरे, वरिष्ठ प्रबन्धक	प्रमोद कुमार घिमिरे, वरिष्ठ प्रबन्धक
भरत कुमार चिमरिया, वरिष्ठ प्रबन्धक	भरत कुमार चिमरिया, वरिष्ठ प्रबन्धक	भरत कुमार चिमरिया, वरिष्ठ प्रबन्धक
नवीन कुमार कार्की, प्रबन्धक	नवीन कुमार कार्की, प्रबन्धक	नवीन कुमार कार्की, प्रबन्धक
मधु रायमाथी, सहायक प्रबन्धक	मधु रायमाथी, सहायक प्रबन्धक	मधु रायमाथी, सहायक प्रबन्धक

विगत आर्थिक वर्षहरूमा सञ्चालक समितिका सदस्यलाई प्रदान गरिएको भत्ता तथा सुविधा

विवरण	आ.व २०८०/०८१	आ.व २०७९/०८०
सञ्चालक		
सञ्चालक बैठक भत्ता	१,८७६,०००.००	१,८१६,०००.००
सञ्चालकसम्बन्धी अन्य खर्च	७,५७८,०३५.७२	६,६६९,५३२.००
अन्य		
जम्मा	९,४५४,०३५.७२	८,४७७,५३२.००

कार्यकारी प्रमुख तथा व्यवस्थापनका अन्य पदाधिकारीहरूलाई भुक्तानी गरिएको तलव, भत्ता तथा सुविधाको विवरणः

विवरण	आ.व २०८०/०८१	आ.व २०७९/०८०
तलब	२५,४१०,०१५.६०	२५,४३९,८०६.५५
भत्ता	८,३१४,३३४.४०	८,३१४,३३४.४०
सञ्चयकोष कट्टी	२,५४१,००१.५२	२,५४३,९८०.६४
बोनस	३,३३५,२९८.२२	१२,९५४,३८१.१६
बिदा	२,५०९,४३७.६३	१,६६९,४५०.८०
जम्मा	४२,११०,०८७.३७	५०,९२९,९५३.५५

उपर्युक्तबाहेक औषधि उपचार खर्च, विभागीय प्रमुख भत्ता दुर्घटना बिमा, मोबाइल खर्च, इन्धन खर्च तथा सवारीसाधन मर्मत खर्च बैंकको कर्मचारी विनियमावलीबमोजिम प्रदान गरिएको छ ।

५.८ सेयरधनीहरूले बुझिलिन बाँकी रहेको लाभांशको रकम

आर्थिक वर्ष	बुझिलिन बाँकी रहेको लाभांश रकम रू. (करकट्टी अघि)
२०८०/०८१	-
२०७९/८०	-
२०७८/७९	-
जम्मा	-

५.९ मर्जर तथा प्राप्ति (Merger and Acquisition)

वर्षभरिमा कुनै पनि मर्जर तथा प्राप्ति भएका छैनन् ।

५.१० संस्थाको समावेश नगरिएका अतिरिक्त प्रकटीकरण

केही नरहेको ।

५.११ रिपोर्टिङ मितिपछिका घटनाहरू

बैंकले रिपोर्टिङ अवधि सकिएपछि समायोजन वा गैरसमायोजन घटनाहरूको रूपमा योग्य तथा सम्भावित प्रभाव पार्न सक्ने घटनाहरूको अनुगमन र विश्लेषण गरेको छ । सबै समायोजन घटनाहरू अतिरिक्त प्रकटीकरणको साथ विवरणमा समावेश गरिएको छ र गैरसमायोजन घटनाहरू सम्भावित वित्तीय प्रभाव सकेसम्म नोटमा खुलाइएको छ ।

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड

लेखासम्बन्धी टिप्पणीहरू (नोट)

२०८१ असार मसान्तसम्म

आधारभूत लेखा नीतिहरू

१. रिपोर्टिङ संस्था

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि. सहकारी ऐन, २०७४ अन्तर्गत नेपालमा स्थापना भएको सिमित दायित्व भएको निकाय हो । बैंकको रजिस्टर्ड कार्यालयको ठेगाना हरिहरभवन पुलचोक, ललितपुर, नेपाल (साबिक कुपण्डोल ललितपुर, नेपाल) रहेको छ । यस सहकारी बैंकले नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सहकारी बैंकको इजाजतपत्र प्राप्त गरि बैकिङ्ग सेवा सञ्चालन गर्दै आएको छ । यस सहकारी बैंकको चुक्ता पुँजी रु २ अर्ब ७८ करोड ९२ लाख ६० हजार ४ सय कायम रहेको छ ।

एन.सि.बि.एल. ट्रेनिङ एन्ड रिसर्च सेन्टर नामको मुनाफा वितरण नगर्ने (गैर नाफामुलक कम्पनी) कम्पनी रजिस्ट्रार कार्यालयमा दर्ता नं.: ३१८७१३/०८०/०८१ स्थापना गरेको छ । उक्त कम्पनीको प्रमुख उद्देश्य सहकारी शिक्षाको माध्यमबाट नेपालमा दर्ता भएका सहकारी बैंक, सहकारी संघहरू, सहकारी संस्थाहरू तथा अन्य संस्थाहरूसँग समन्वय गरी शुल्करहित वा शुल्कसहित तालिम, गोष्ठी, कार्यशाला, तथा छलफलजस्ता क्रियाकलापहरू तथा कार्यक्रमहरू गरी सहकारीको विकास, प्रवर्द्धन, सशक्तीकरण चेतना अभिवृद्धि तथा विस्तारको लागि भूमिका निर्वाह गर्ने उल्लेख रहेको छ ।

२. वित्तीय लेखाङ्कनका आधारहरू

सहकारी बैंकको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक वित्तीय विवरणहरू नेपाल लेखामान बोर्ड (Accounting Standards Board, Nepal (ASBN)बाट जारी भई नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था (Institute of Chartered Accountants of Nepal – ICAN) द्वारा अनुपालनका लागि सुचित गरिएका नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (Nepal Financial Reporting Standard (NFRS) मा भएको व्यवस्थाअनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकको एकीकृत निर्देशनको नम्बर ४, २०८० मा निर्दिष्ट भएर तयार गरिएका छन् ।

२.१ अनुपालनसम्बन्धी उद्घोषण

संस्थाले वित्तीय विवरण तयार गर्नका लागि नेपाल लेखामान बोर्ड (Accounting Standards Board-ASB) बाट १३ सेप्टेम्बर २०१३ मा जारी नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (Nepal Financial Reporting Standard-NFRS) अपनाएको छ । NFRS ले अन्तर्राष्ट्रिय लेखामान बोर्ड (IASB) ले जारी गरेको अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदनमान (IFRS) लाई सबै हिसाबमा सम्बोधन गर्दछ ।

यद्यपि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाले मिति २०७९.०४.०२ मा प्रकाशित सूचनामार्फत नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा विनियमित बैंक र वित्तीय संस्थाहरूलाई ASB को विशेष सीफारिसमा NFRS अपनाउदा केही उल्लिखित विकल्पहरू (Carve out) पनि अपनाउन सकिने उल्लेख गरेको छ ।

२.२ सञ्चालक समितिबाट वार्षिक वित्तीय विवरणको स्वीकृति

प्रमुख लेखा नीति तथा खुलासासहितको आ.ब.२०८०/०८१ को वित्तीय विवरण सञ्चालक समितिको मिति २०८१/०६/१७ गते बसेको २३० औं बैठकबाट स्वीकार तथा स्वीकृत गरेको छ । बैंकको वित्तीय विवरण तयारीको जिम्मेवारी सञ्चालक समितिले वहन गर्नेछ । सो स्वीकृत वित्तीय विवरण सेयरधनीबाट स्वीकृत गर्नको लागि आगामी वार्षिक साधारणसभासमक्ष सिफारिस गरिएको छ ।

२.३ वित्तीय विवरण तयार पार्ने उत्तरदायित्व

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७४ अनुसार सहकारी बैंकको वित्तीय विवरण तयार गर्ने अन्तिम जिम्मेवारी सञ्चालक

समितिमा निहित रहेको छ । यस सन्दर्भमा सञ्चालक समितिले आफ्नो जिम्मेवारी रहेको व्यहोरा यसै प्रतिवेदनमा प्रस्तुत 'सञ्चालकहरूको जिम्मेवारीसम्बन्धी विवरण'मा प्रस्ट छ ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वित्तीय विवरणमा देहायका विवरणहरू समावेश गरिएका छन् :

- बैंकको असार मसान्त, २०८१ मा कायम वित्तीय अवस्थाको जानकारी प्रदान गर्ने वित्तीय अवस्थाको विवरण (Statement of Financial Position),
- बैंकको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वित्तीय प्रगतिको जानकारी प्रदान गर्ने नाफा नोक्सान हिसाब तथा अन्य विस्तृत आयको विवरण (Statement of Profit or Loss and Statement of Other Comprehensive Income),
- बैंकको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नगद प्रवाहको जानकारी प्रदान गर्ने नगद प्रवाह विवरण (Statement of Cash Flows),
- बैंकको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा जायजथामा भएको परिवर्तनको जानकारी प्रदान गर्ने इक्विटीमा भएको परिवर्तनसम्बन्धी विवरण (Statement of Changes in Equity), तथा
- बैंकको वित्तीय विवरण तयार गर्दा अवलम्बन गरिएको प्रमुख लेखा नीतिहरू र वित्तीय विवरणसँग सम्बन्धित अन्य सान्दर्भिक जानकारीहरू समेटिएको लेखासम्बन्धी टिप्पणीहरू ।

२.४. कार्यात्मक तथा प्रस्तुतीकरण मुद्रा

बैंकको वित्तीय विवरणमा देखाइएका सम्पत्ति तथा दायित्वहरू नेपाली रुपैयाँमा प्रस्तुत गरिएका छन् ।

२.५ अनुमान, धारणा तथा स्वविवेकको प्रयोग (Use of Estimates, Assumptions and Judgments)

NFRS को प्रावधान बमोजिम लेखा नीति अपनाएर वित्तीय प्रतिवेदन बनाउँदा NFRS ले निर्दिष्ट गरेबमोजिम उपयुक्त अनुमान (Estimate), धारणा (Assumption), तथा स्वविवेक (Judgement) हरूलाई आधार बनाइएको हुन्छ । बैंक व्यवस्थापनले उक्त अनुमान, धारणा तथा स्वविवेकको समयानुकूल पुनरावलोकन गरी आवश्यक भएको अवस्थामा NFRS ले निर्देशन गरेअनुसार समायोजन गर्ने गरेको छ ।

यी अनुमानहरू उपलब्ध जानकारी र बैंक व्यवस्थापनको स्वविवेकमा आधारित हुन्छन् । वास्तविक परिमाणहरू मूल्याङ्कन गरे भन्दा फरक पर्न सक्दछन् र कहिलेकाहीँ यस्ता भिन्नताहरू महत्त्वपूर्ण पनि हुन सक्दछन् । बैंकले पालना गरेको लेखा नीतिहरू र सो नीतिहरूले पार्ने असर सम्बन्धित टिप्पणीमा उल्लेख गरिएको छ ।

बैंकले विभिन्न अनुमान र धारणाहरू क्रमिक रूपमा अभै परिरस्कृत गर्दै लैजाने छ । धारणा र पद्धतिहरूमा परिमार्जनको परिणाम स्वरूप परिवर्तन हुने अनुमानहरू त्यो अवधिमा प्रतिबिम्बित हुन्छ, जुन अवधिमा सोको असर पहिला लागू गरिन्छ । बैंकले अपनाएको लेखाङ्कन अनुमानहरू र सो अनुमानहरूले पार्ने फरक सम्बन्धित टिप्पणीमा उल्लेख गरिएको छ ।

२.५.१ निरन्तरता (Going Concern)

व्यवस्थापनले आफ्नो व्यवसाय निरन्तर रूपमा चलिरहन्छ भन्ने सिद्धान्तलाई अङ्गीकार गरी वित्तीय विवरण तयार गरिएको छ । व्यवसाय भविष्यमा अनवरत रूपमा चलिरहनका लागि व्यवस्थापनसँग पर्याप्त स्रोतहरू छन् भनी विश्वस्त छ । यसका लागि सञ्चालक समितिले नाफा, नगद प्रवाह, पुँजीगत स्रोतहरूजस्ता अवस्थाहरूको भविष्यको प्रक्षेपण गर्नका साथै वर्तमान र भविष्यको अवस्थाहरू विश्लेषण गरेको छ ।

२.६ लेखाङ्कन नीतिमा परिवर्तन

सहकारी बैंकले पहिलो पटक ३१ असार २०७८ देखि नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (NFRS) बमोजिम वित्तीय विवरण तयार पारेको हो । बैंकले आफ्नो सम्पत्ति र दायित्वलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (NFRS) अनुसार पहिचान गरेको छ र सोअनुसार पहिचान नहुने सम्पत्ति तथा दायित्वलाई पहिचान गरिएको छैन । पहिचान गरिएको सम्पत्ति तथा दायित्वको

लेखाङ्कन नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (NFRS) बमोजिम तयार पारिएको छ ।

२.६.१ जारी भएको तर लागू नभएको नयाँ रिपोर्टिङ मान

वित्तीय उपकरणको रिपोर्टिङका लागि NAS 32 वित्तीय उपकरण, प्रस्तुतीकरण, NAS 39 वित्तीय उपकरण लेखाङ्कन र मापन र NFRS ७ वित्तीय उपकरण- प्रकटीकरण लागू गरिएको छ । वित्तीय उपकरणहरूको वर्गीकरणका लागि NFRS 9 अनुपालना गरिएको छ ।

IASB द्वारा NFRS को घोषणा पछि फरक-फरक कार्यान्वयन मितिसहित केही नयाँ मापदण्ड र पुराना मापदण्डहरूको संशोधन जारी भएको छ । ASB नेपालले NFRS मा ती मापदण्डहरू समाहित गरेका बखत लागू हुनेछन् ।

२.७ प्रतिवेदन घोषणा

सहकारी बैंकले वित्तीय विवरण तयार गर्नका लागि नेपाल लेखामान बोर्ड (Accounting Standards Board (ASB) बाट १३ सेप्टेम्बर २०१३ मा जारी नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (Nepal Financial Reporting Standard-NFRS) अङ्गीकार गरेको छ । NFRS ले अन्तर्राष्ट्रिय लेखामान बोर्ड (IASB) ले जारी गरेको अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रतिवेदनमान (IFRS) लाई सबै हिसाबमा सम्बोधन गर्दछ । यद्यपि आइक्यानले NFRS अङ्गीकार गर्दा केही उल्लिखित विकल्पहरू (Carve out) पनि अपनाउन सकिने उल्लेख गरेको छ । आइक्यानले तोकेको Crave Out र त्यसको अनुपालनाको स्थिति यस प्रकार रहेको छ ।

२.७.१ अन्तरिम वित्तीय विवरण (NAS 34: Interim Financial Reporting)

NAS 34 को para 2 को प्रावधानबमोजिम कुनै अवधिको अन्तरिम वित्तीय विवरणहरू प्रकाशित गर्दा सोही अवधिको पछिल्लो आ.व.को वित्तीय विवरणहरूलाई आवश्यकताअनुसार पुनरलेखन तथा पुनर्वर्गिकरण गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको र सो गर्न अव्यावहारिक भएको अवस्था हुँदा वैकल्पिक व्यवस्था अवलम्बन गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ ।

बैंकले प्रस्तुत वार्षिक वित्तीय विवरण तयार गर्दा उर्पुक्त वैकल्पिक व्यवस्थाको अवलम्बन गरेको छ ।

२.७.२. NAS 39 (वित्तीय उपकरण (पहिचान, लेखाङ्कन तथा मापन (कर्जा नोक्सानी व्यवस्थासम्बन्धी)

NAS 39 को Para 63 को व्यवस्थाबमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (Loan Loss Provisioning) कायम गर्दा "Incurred Loss Model" अपनाएर गर्नुपर्ने प्रावधानअनुसार गर्न नसकिने अवस्था हुँदा वैकल्पिक व्यवस्था अवलम्बन गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ। यो अनिवार्य व्यवस्थाअनुसार बैंकले नेपाल राष्ट्र बैंकको एकीकृत निर्देशनको निर्देशन नं. २/०७८/७९ बमोजिम आएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था वा NAS 39 को para 63 बमोजिम आएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थामध्ये जुन बढी हुन्छ, सोलाई कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गरी लेखाङ्कन गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ ।

२.७.३. NAS 39 (वित्तीय उपकरण, पहिचान तथा मापन (समायोजित ब्याजदर) (Effective Interest Rate सम्बन्धी)

NAS 39 को Para 9 को व्यवस्थाबमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कर्जा लगानीबाट हुने ब्याज आम्दानी उक्त लगानी गर्दा प्राप्त सेवा शुल्क र कमिसनलाई समायोजन गरी हुन आउने समायोजित ब्याज दर (Effective Interest Rate) मा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा सो गर्न अव्यावहारिक हुँदा वैकल्पिक व्यवस्था अवलम्बन गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ ।

उक्त वैकल्पिक व्यवस्थाबमोजिम कर्जा लगानी गर्दा प्राप्त हुने सेवा शुल्क तथा कमिसनलाई कर्जाबाट प्राप्त ब्याज आम्दानी लेखाङ्कनको लागि समायोजित ब्याज दरमा समायोजन नगरी प्रोदभावी (Accrual Basis) लेखाङ्कनका आधारमा सो सेवा शुल्क तथा कमिसन आम्दानी पाकेकै वर्ष लेखाङ्कन गर्न पाउने हुन्छ ।

सहकारी बैंकले उपरोक्त वैकल्पिक व्यवस्थाअनुसार कर्जा प्रवाह गर्दा प्राप्त सेवा शुल्क तथा कमिसनलाई समायोजित ब्याज दरमा समायोजन नगरी प्रोदभावी लेखाङ्कनका आधारमा सो आम्दानी पाकेकै वर्ष आम्दानी जनाएको छ ।

२.७.४. NAS 39 (वित्तीय उपकरण, पहिचान तथा मापन (निष्क्रिय कर्जाबाट हुने ब्याज आम्दानी)

NAS 39 को para AG 93 को व्यवस्थाबमोजिम कर्जाबाट प्राप्त हुने साँवा यदि नोक्सानीको कारणले कम भएको अवस्थामा

त्यस्तो कर्जाबाट (नोक्सानी व्यवस्था घटाएपछिको रकममा) प्राप्त हुने ब्याज आम्दानी उक्त कर्जाबाट भविष्यमा प्राप्त हुने अनुमानित नगद प्रवाहलाई Discount गरी आजको मूल्यमा ल्याउन प्रयोग हुने ब्याजदरकै आधारमा गर्नुपर्ने प्रावधान रहेकोमा सो गर्न अव्यावहारिक हुँदा वैकल्पिक व्यवस्था अवलम्बन गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ ।

उक्त वैकल्पिक व्यवस्थाबमोजिम त्यस्ता कर्जाहरूबाट हुने ब्याज आम्दानी कर्जामा हुने नोक्सानी घटाउनुअगावैको कर्जा रकममा ब्याज आम्दानी जनाउन सकिनेछ । सहकारी बैंकले प्रस्तुत वार्षिक वित्तीय विवरण तयार गर्दा उपर्युक्त वैकल्पिक व्यवस्थाको अवलम्बन गरेको छ ।

२.७.५. NAS 28 Investments in Associates and Joint Ventures (सम्बद्ध र संयुक्त उपक्रम निकायमा गरेको लगानी)

NAS 28 का व्यवस्था बमोजिमसम्बद्ध निकायमा लगानीलाई equity method बाट मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने प्रावधान रहेकोमा सो गर्न अव्यावहारिक हुँदा वैकल्पिक व्यवस्था अवलम्बन गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ । जसको कारणले गर्दा cost method बाट सम्बद्ध निकायमा लगानीलाई मूल्याङ्कन गरेको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा सहकारी बैंकको कुनै पनि सम्बद्ध निकायमा लगानी रहेको छैन ।

२.८ डिस्काउन्टिङ (Discounting)

गैरचालू सम्पत्ति र दायित्वमा डिस्काउन्टिङको प्रभाव महत्त्वपूर्ण भएको अवस्थामा लागू गरिएको छ ।

२.९ नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान कार्यान्वयनको सीमा (Limitation of NFRS implementation)

जानकारी पर्याप्त रूपमा उपलब्ध नभएको अवस्थामा र जानकारी प्राप्त गर्न लाग्ने लागत त्यसको फाइदाभन्दा बढी भएमा नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान कार्यान्वयनको यस्तो अपवाद सम्बन्धित खण्डहरूमा उल्लेख गरिएको छ ।

प्रमुख लेखा नीतिहरू वित्तीय विवरणहरू तयार पार्दा आधार मानिएका सर्वमान्य लेखा नीतिहरू तल उल्लेख गरिएका छन् । अन्यथा लेखिएकोमा बाहेक यी नीतिहरूको पालना निरन्तर रूपमा गरिएको छ ।

३. प्रमुख लेखामान नीति (Significant Accounting Policies)

सहकारी बैंकले प्रस्तुत वित्तीय विवरण तयार गर्दा अवलम्बन गरेका प्रमुख लेखा नीतिहरू निम्नबमोजिम रहेका छन् ।

३.१ मापनको आधार

वित्तीय विवरणहरू निरन्तरताको आधार (Going Concern) मा तयार पारिएका छन्, जहाँ लेखाका नीतिहरू मान्यताको आधारमा अनवरत रूपमा लागू गरिएका छन् । फरक भएको खण्डमा विशेष रूपमा खुलाइएको छ ।

३.२ एकीकरणको आधार

३.२.१ सहायक कम्पनीमा लगानी (Investment in Subsidiary)

सहायक कम्पनी भन्नाले बैंकको नियन्त्रणमा रहेका कम्पनीहरू हुन् । नियन्त्रण तब प्राप्त हुन्छ, जब बैंकको त्यस्ता कम्पनीहरूमाथि प्रभुत्व रहन्छ वा लगानी भएका संस्थासँगको संलग्नताबाट प्राप्त बहुप्रतिफलहरूमा अधिकार हुन्छ र लगानी भएका संस्थामाथि आफ्नो शक्तिमार्फत प्रतिफलहरूमा प्रभाव पार्ने क्षमता राख्दछ ।

बैंकको नियन्त्रण रहने गरी कुनै संस्थामा लगानी नभएकाले वित्तीय विवरणको एकीकरणको आवश्यक रहेको छैन ।

३.३ नगद तथा नगदसमान

नगद तथा नगदसमान भनी बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको नगद मौज्जात, माग तथा अल्प सूचनामा प्राप्त हुने रकम, जोखिमरहित वा नगन्य जोखिम रहेको ३ महिनाभित्र नगदमा प्राप्त गर्न सकिने अत्यधिक तरल वित्तीय सम्पत्तिलाई जनाइएको छ ।

सहकारी बैंकले अल्पकालीन प्रतिबद्धता पूरा गर्न प्रयोग गर्ने र Fair Value परिवर्तन हुन गई नगन्य जोखिम भएको वित्तीय सम्पत्ति नै नगद तथा नगद समान हो । वित्तीय अवस्थाको विवरणमा नगद तथा नगद समानलाई परिशोधित मूल्यमा राखिन्छ ।

३.४ वित्तीय सम्पत्ति र वित्तीय दायित्व

क) पहिचान

सहकारी बैंकले प्रारम्भिक रूपमा आफ्नो वित्तीय अवस्थाको विवरणमा वित्तीय सम्पत्ति वा दायित्वलाई तब मात्रै लेखाङ्कन गर्दछ, जब यो उपकरणको अनुबन्धन व्यवस्थाको पक्ष हुन्छ । सहकारी बैंकले सुरुमा कर्जा सापटी, निक्षेप र ऋण सुरक्षणपत्रहरू र सहायक दायित्वहरू उनीहरूको उत्पत्ति भएको मितिमा लेखाङ्कन गर्दछ जुन त्यो मिति हो जुन बेला बैंक उपकरणको प्रावधानहरूसँग अनुबन्धित हुन्छ । इक्विटी उपकरणमा लगानी, धितोपत्र, ऋणपत्र, सरकारी सुरक्षणपत्र, राष्ट्र बैंकको ऋणपत्र वा निक्षेप लिलामी, रिभर्स रिपो, प्रस्ट खरिदलाई व्यापारको मितिमा अर्थात् जुनबेला सहकारी बैंकले वित्तीय सम्पत्तिको खरिद वा अधिग्रहणको प्रतिबद्धता गर्छ, सोही मितिमा लेखाङ्कन गरिन्छ । वित्तीय सम्पत्तिको नियमित हुने खरिद र बिक्रीलाई राफसाफ हुने मितिमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

ख) वर्गीकरण

१. वित्तीय सम्पत्ति

वित्तीय संस्थाले आफ्नो व्यावसायिक मोडेलको आधारमा वित्तीय सम्पत्तिलाई निम्नबमोजिम वर्गीकरण गरेको छ :

■ परिशोधित लागतमा मापन गरिएको वित्तीय सम्पत्ति :

देहायको दुवै सर्त पूरा भएमा वित्तीय सम्पत्तिलाई परिशोधित लागतमा मापन गरिएको छ:

अनुबन्धित नगद प्रवाहको सङ्कलन गर्ने उद्देश्यले व्यावसायिक मोडेलमा लिइएको र वित्तीय सम्पत्तिको सम्भौता सर्तहरूले निर्दिष्ट मितिमा नगदप्रवाह हुन्छ र त्यो मूल रकमको साँवा वा ब्याज रकमको मात्र भुक्तानी हो ।

■ फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको वित्तीय सम्पत्ति

परिशोधित लागतमा मापन नगरिएको वित्तीय सम्पत्ति फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको छ । फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको वित्तीय सम्पत्तिलाई देहायको वर्गमा पुनः वर्गीकरण गरिएको छ :

■ नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिने वित्तीय सम्पत्ति

व्यापारका लागि लिइएका वित्तीय सम्पत्तिलाई नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिन्छ । प्रारम्भको अभिलेखमा खरिदसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित खर्चलाई नाफा-नोक्सानमा मापन गरिएको छ । त्यसपश्चात् सो सम्पत्तिलाई फेयरभ्याल्युमा मापन गरिएको छ र फेयर भ्याल्युको फरकलाई नाफा-नोक्सानमा मापन गरिन्छ ।

■ अन्य विस्तृत आम्दानीको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिने वित्तीय सम्पत्ति

इक्विटी उपकरणमा गरेको लगानी जुन व्यापारको लागि राखिएको हुँदैन र अन्य विस्तृत आम्दानीद्वारा फेयर भ्याल्युमा मापन गर्ने भनेर व्यवस्थापनले अपिर्वर्तनीय निर्णय गरेको हुन्छ, त्यसलाई अन्य विस्तृत आम्दानीद्वारा फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको छ । त्यसपश्चात् सो सम्पत्तिलाई फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको छ र फेयर भ्याल्युको फरकलाई अन्य विस्तृत आम्दानीमा मापन गरिन्छ ।

२. वित्तीय दायित्व

वित्तीय जमानत र कर्जा प्रतिबद्धताबाहेकका वित्तीय दायित्वलाई देहायबमोजिम वर्गीकरण गरिएको छ:

■ नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिने वित्तीय दायित्व

व्यापारका लागि लिइएका वित्तीय दायित्वलाई नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिन्छ । प्रारम्भको अभिलेखमा खरिदसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित खर्चलाई नाफा-नोक्सानमा मापन गरिएको छ । नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट

फेयर भ्याल्युमा मापन गरिने वित्तीय दायित्वबाहेक कर्जा जोखिमको प्रभावबाट फेयर भ्याल्युमा हुने फरकलाई अन्य विस्तृत आम्दानीमा मापन गरिन्छ ।

■ **परिशोधित लागतमा मापन गरिएको वित्तीय दायित्व :**

नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापित वित्तीय दायित्वबाहेकका वित्तीय दायित्वलाई प्राभावकारी ब्याजदरको (EIR)को आधार प्रयोग गरी परिशोधित मूल्यमा मापन गरिन्छ ।

ग) मापन

१. प्रारम्भिक मापन

नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको बाहेकको वित्तीय सम्पत्ति वा दायित्वलाई सुरुको फेयर भ्याल्युमा प्रत्यक्ष संलग्न कारोबार रकम जोडी मापन गरिन्छ । नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिने वित्तीय सम्पत्ति र दायित्वसँग सम्बन्ध भएको कारोबार लागतलाई नाफा/नोक्सान विवरणमा मापन गरिएको छ ।

२. पछिको मापन

प्रारम्भिक मापनपश्चात् वित्तीय सम्पत्ति र दायित्वलाई सोको वर्गको हिसाबले फेयर भ्याल्युवा परिशोधित मूल्यमा मापन गरिएको छ । प्रारम्भमा परिशोधित लागतमा मापन गरिएका वित्तीय सम्पत्ति वा दायित्वलाई त्यसपश्चात् प्राभावकारी ब्याजदरको विधि प्रयोग गरी मापन गरिएको छ । फेयर भ्याल्युमा मापित वित्तीय सम्पत्तिलाई प्रारम्भको मापनपश्चात् फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको छ । नाफा-नोक्सानको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको वित्तीय सम्पत्तिको फेयर भ्याल्युमा आएको फरकलाई नाफा-नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिन्छ भने अन्य विस्तृत आम्दानीको माध्यमबाट फेयर भ्याल्युमा मापन गरिएको वित्तीय सम्पत्तिको फेयर भ्याल्युमा आएको फरकलाई अन्य विस्तृत आम्दानीमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

पहिचानबाट हटाइने (De-recognition)

वित्तीय सम्पत्तिलाई पहिचानबाट हटाइने

जब कुनै वित्तीय सम्पत्तिबाट नगद प्रवाहको अनुबन्धित अधिकार समाप्त हुन्छ वा जब सहकारी बैंकले कारोबारमा अनुबन्धित नगद प्रवाहप्राप्त गर्ने अधिकार हस्तान्तरण गर्छ, जसमा वित्तीय सम्पत्तिको सबै जोखिम र प्रतिफल हस्तान्तरण हुन्छ अथवा वित्तीय संस्थाले न त प्रतिफल हस्तान्तरण गर्छ, न त जोखिम हस्तान्तरण गर्छ र वित्तीय सम्पत्तिको नियन्त्रण राख्दैन त्यसबेला वित्तीय संस्थाले वित्तीय सम्पत्ति पहिचानबाट हटाउँछ ।

वित्तीय दायित्वलाई पहिचानबाट हटाइने

दायित्वको जिम्मेवारी पूर्ण रूपमा राफसाफ भएमा, रद्द भएमा वा म्याद समाप्त भएमा वित्तीय दायित्वहरूलाई पहिचानबाट हटाइन्छ । जहाँ विद्यमान वित्तीय दायित्व एकै ऋणदाताबाट अरु विभिन्न सर्तहरू, वा विद्यमान दायित्वका सर्तहरूमा पर्याप्त संशोधन गरिएको हुन्छ र नयाँ दायित्वले साटासाट गरिन्छ, त्यस्तो साटासाट वा संशोधन भएको खण्डमा मूल दायित्वको अपलेखाङ्कन र नयाँ दायित्वको लेखाङ्कन गरिन्छ । मूल वित्तीय दायित्वको किताबी मूल्य र भुक्तान गरिएको प्रतिफलबीचको भिन्नता नाफा वा नोक्सानको विवरणमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.४.१ फेयर भ्याल्युको निर्धारण

फेयर भ्याल्युमा देखाइएको वा प्रस्तुत गरिएका सम्पत्ति र दायित्वहरू महत्त्वपूर्ण इन्पुटहरूको आधारमा तीन तहमा वर्गीकृत गरिएको छ । मूल्याङ्कनका महत्त्वपूर्ण इन्पुटहरूमा रेपोर्टिङ अवधिमा भएको परिवर्तनको आधारमा सम्पत्ति र दायित्वहरूलाई फेयर भ्याल्यु पदानुक्रम (Fair Value Hierarchy) मा स्थानान्तरण गर्न सकिन्छ । वित्तीय संस्थाले रिपोर्टिङ अवधिको अन्त्यमा मुख्य बजार वा इन्पुटहरूमा उल्लेखनीय परिवर्तन भएमा, फेयर भ्याल्युको पदानुक्रमको स्तरहरू बीचको स्थानान्तरणलाई मान्यता दिएको छ । फेयर भ्याल्यु निम्न पदानुक्रमअनुसार निर्धारण गरिएको छ :

तह १ फेयर भ्याल्यु मापन ती हुन् जुन समान प्रकृतिका सम्पत्ति वा दायित्वका लागि सक्रिय बजारमा असमायोजित सूचीकृत (Unadjusted quoted) मूल्यहरूबाट निकालेको हुन्छ ।

तह २ मापन भन्नाले सक्रिय बजारमा समान प्रकृतिका (Similar) उपकरणका लागि सूचीकृत मूल्यहरू वा निष्क्रिय बजारमा समान प्रकृतिका (Identical or Similar) उपकरणको लागि सूचीकृत मूल्यहरू र जहाँ वित्तीय उपकरणहरू मूल्याङ्कन गर्दा सबै महत्त्वपूर्ण इन्पुटहरू अवलोकन योग्य हुन्छ ।

तह ३ जहाँ कम्तीमा एउटा इनपुट, जसले उपकरणको मूल्याङ्कनमा महत्त्वपूर्ण प्रभाव पार्न सक्छ, त्यो अवलोकन योग्य बजार आँकडामा आधारित हुँदैन ।

उपलब्ध भएसम्म वित्तीय संस्थाले एक उपकरणको फेयर भ्याल्यु त्यो उपकरणको सक्रिय बजारमा सूचीकृत मूल्यको प्रयोग गरी मापन गर्दछ । बजारलाई सक्रिय तब मानिन्छ, जब सूचीकृत मूल्यहरू सजिलै र नियमित रूपमा उपलब्ध हुन्छन् र Arm's Length Price मा आधारित भएर वास्तविक र नियमित रूपमा बजारमा हुने लेनदेनलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ । यदि कुनै वित्तीय साधनका लागि बजार सक्रिय छैन भने वित्तीय संस्थाले मूल्याङ्कन प्रविधि प्रयोग गरी फेयर भ्याल्यु स्थापना गर्दछ । मूल्याङ्कन प्रविधिले जानकार, इच्छुक पार्टीहरू (उपलब्ध छ) भने बीचको भर्खरको Arm's Length Price मा भएको लेनदेन, अन्य समान उपकरणहरूको वर्तमान फेयर भ्याल्यु र डिस्काउन्ट गरिएको नगद प्रवाहको विश्लेषणहरू समावेश गरेको हुन्छ ।

३.४.२ कर्जा सापटको नोक्सानी (Impairment of Loans and Advances)

प्रत्येक प्रतिवेदन मितिमा सहकारी बैंकले सम्पत्तिमा नोक्सान भएको वा नभएको कुनै सङ्केत छ कि छैन भनी समीक्षा गर्दछ । भविष्यमा नोक्सान अर्थात् घाटाको निर्धारण गर्दा विशेष गरी व्यवस्थापनले नगद प्रवाहको रकम र समयको आकलन गर्नु आवश्यक हुन्छ । यस्ता अनुमानहरू धेरै कारकहरूप्रतिको धारणामा आधारित छन् र भएको प्रावधानहरूमा भविष्यमा परिवर्तन भएमा वास्तविक परिणाम फरक हुन पनि सक्दछन् ।

नोक्सानीको व्यक्तिगत मूल्याङ्कन आर्थिक सम्पत्तिमा लागू हुन्छ, जुन नोक्सानीका लागि व्यक्तिगत रूपमा मूल्याङ्कन गरिन्छ र भविष्यको नगद प्रवाहलाई वर्तमान मूल्यको उच्चतम अनुमानमा आधारित हुन्छ । नगद प्रवाहको अनुमान गर्दा व्यवस्थापनले ऋणीको वित्तीय अवस्था र धितोको बिक्रीबाट प्राप्त हुन सक्ने खुद मूल्यको आधारमा निर्णय गर्दछ । प्रत्येक बिग्रेको सम्पत्ति यसको कार्य गर्न सक्ने क्षमताको आधारमा मूल्याङ्कन गरिन्छ । कार्यगत रणनीति र नगद प्रवाहको अनुमानलाई प्राप्ति योग्य मानिन्छ । एक्सपोजरको नोक्सानको व्यक्तिगत मूल्याङ्कनको अर्थ भनेको कमजोरीको उद्देश्य प्रमाण छ कि छैन, भविष्यको नगद प्रवाहको वर्तमान मूल्यको अनुमान र यस मूल्याङ्कनमा समावेश ऋण लिने प्रत्येक व्यक्तिबाट प्राप्त हुने नोक्सानको मूल्य गणनाको अर्थ हो ।

सहकारी बैंकले नोक्सानीको व्यक्तिगत मूल्याङ्कनको लागि नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशिकाबमोजिम Non Performing वर्गमा रहेका सम्पूर्ण कर्जाहरू समावेश गरेको छ । यसै सन्दर्भमा हरेक कर्जाको भुक्तानी ऋणीको अनुमानित नगद प्रवाहबाट प्राप्त हुने (Going Concern) र धितोको बिक्रीबाट कर्जाको भुक्तानी हुने (Gone Concern) मा विभाजन गरिन्छ । सहकारी बैंकले यी दुवै अवस्थामा परम्परागत मान्यताअनुरूप ऋणीको अनुमानित नगद प्रवाह, वर्तमानको आर्थिक अवस्था, सहकारी बैंकको आफ्नै अनुमान आदिलाई आधार मानी कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाको मूल्याङ्कन गर्दछ ।

व्यक्तिगत रूपमा कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (Individual Impairment) नगरिएका कर्जाहरूलाई सामूहिक कर्जा नोक्सानी मूल्याङ्कन गरिएको छ ।

सामूहिक नोक्सानीको आकलन गर्दा सहकारी बैंकले ऋण नतिर्ने सम्भावना (Probability of default), पुनः स्थापनाको समय र नोक्सान रकमको ऐतिहासिक प्रवृत्ति, Loss Given Default आदिको तथ्याङ्कीय विश्लेषण, प्रोडक्ट, जोखिम कारकहरू, धितोको पर्याप्तताका आधारमा गरी नोक्सानी व्यवस्थाको निर्धारण गरिन्छ । डिफल्ट दर, नोक्सान दर र भविष्यमा पुनः प्राप्तिको अपेक्षित समय नियमित रूपमा वास्तविक परिणामहरूसँग तुलना गरिन्छ र उपयुक्त भए-नभएको सुनिश्चित गरिन्छ।

ICAN ले जारी गरेको वैकल्पिक व्यवस्थाको सूचनाअनुसार सहकारी बैकले कर्जा तथा सापटीमा हुने हानि-नोक्सानीको मापन गरेको छ र कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाका लागि नेपाल राष्ट्र बैकले तोकेको मापदण्ड र NAS ३९ को अनुच्छेद ६३ बमोजिम निर्धारण गरिएको रकममध्ये जुन बढी छ, त्यसैलाई लेखाङ्कन गरिएको छ । NFRS र NRB बमोजिमको व्यवस्था निम्नअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

NFRS बमोजिम व्यवस्था

विवरण	आ.व. २०८०/०८१
एकल हानि-नोक्सानी (Individual Impairment)	१,४४२,५७९,२१५.८१
सामूहिक हानि-नोक्सानी (Portfolio Impairment)	२,१२८,८०७,७८०.३५
NFRS बमोजिम व्यवस्था	३,५७१,३८६,९९६.१६

NRB बमोजिम व्यवस्था

विवरण	आ.व. २०८०/०८१
असल	२३९,२४४,७०३.००
सूक्ष्म निगरानी	९८,४५९,३२८.४०
पुनर्संरचना र पुनर्तालिकीकरण	-
कमसल	९३,९७१,९२६.६३
शङ्कास्पद	१,४७०,९६५,३९३.३८
खराब	२,३६६,७८८,१२८.५७
अतिरिक्त कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	-
NRB बमोजिमको व्यवस्था	४,२६९,४२९,४७९.९८
NRB बमोजिमको बढी व्यवस्था	६९८,०४२,४८३.८२

३.४.३ बिक्रीको लागि उपलब्ध वित्तीय लगानीको नोक्सानी (Impairment of Financial Investments – Available-for-Sale)

जब बिक्रीको लागि उपलब्ध इक्विटी लगानी व्यापक रूपमा त्यस्तो लगानीको फेयर भ्यालुमा गिरावट आउँदछ वा उक्त लगानीको फेयर भ्यालुलागत मूल्यभन्दा तल भर्दछ, तब सहकारी बैकले बिक्रीका लागि उपलब्ध इक्विटी लगानीको नोक्सानी व्यवस्था गर्दछ ।

३.४.४ व्यापारिक सम्पत्ति (Trading Assets)

सहकारी बैकले निकट

भविष्यमा नै बिक्री गरी नाफा आर्जन गर्ने उद्देश्यले खरिद गरेका सम्पत्तिहरूलाई यस शीर्षकमा देखाइएको छ । अन्य व्यापारिक सम्पत्तिहरूमा गैरव्युत्पन्न वित्तीय सम्पत्तिहरू (Non-derivative financial assets), सरकारी ऋणपत्र, नेपाल राष्ट्र बैकले जारी गरेको ऋणपत्र, स्वदेशी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले जारी गरेका ऋणपत्रहरू, ट्रेजरी बिल्स, इक्विटी आदि व्यापारिक प्रयोजनको लागि राखिएको छ ।

३.५ स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरण

स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणहरू एक वर्ष वा सोभन्दा बढी धारण गरी ग्राहकलाई सेवा प्रदान गर्नका लागि वा संस्थाको प्रशासनिक कार्यमा प्रयोगको लागि वा बहालमा लगाउने उद्देश्य भएका सम्पत्ति हुन् । बैकले NAS 16 – “Property, Plant & Equipment” को व्यवस्थाअनुसार आफ्ना स्थिर सम्पत्ति र कार्यालय उपकरणहरूको पहिचान, मापन तथा लेखाङ्कन गर्ने गरेको छ ।

सहकारी बैंकको स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणहरूको बारेमा थप जानकारी बुँदा नं. ४.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ । सहकारी बैंकलाई स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणको उपयोगबाट भविष्यमा अवश्यभावी आर्थिक लाभ हुने सम्भावना रहेको तथा सो स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणको लागत मापन गर्न सकिएको अवस्थामा मात्र त्यस्ता स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणको पहिचान गर्ने गरिन्छ । स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणलाई लागत मोडेल (Cost Model) मा लेखाङ्कन तथा प्रस्तुत गर्ने बैंकको लेखा नीति रहेको छ । यस Model अनुसार स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणलाई सोको ऐतिहासिक लागतबाट सञ्चित ह्रासकट्टी तथा सञ्चित क्षयिकरणको नोक्सानीलाई घटाएर प्रस्तुत गर्ने गरिन्छ ।

स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरण बिक्री गरिएमा अथवा सो को प्रयोगबाट भविष्यमा कुनै पनि आर्थिक लाभ लिन नसकिने अवस्था आकलन भएमा, सो सम्पत्तिको किताबी मूल्यलाई निसर्ग गर्ने गरिन्छ । यसरी निसर्ग गरिँदा सोमा हुने फाईदा वा घाटालाई नाफा नोक्सान खातामा प्रस्तुत गरिन्छ ।

सहकारी बैंकले स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरण उपयोगका लागि उपलब्ध भएपछि निसर्ग हुने समयसम्मको अवधिमा ह्रासकट्टी गर्ने गरेको छ । अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक, बैंकले स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणलाई सोको अनुमानित प्रयोग अवधिको आधारमा घटदो मूल्य प्रणाली (Written Down Value) अनुसार ह्रासकट्टी गर्ने गरेको छ । सहकारी बैंकका विभिन्न प्रकृतिका स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरणको अनुमानित उपयोग अवधि निम्न बमोजिम छ ।

सम्पत्तिको प्रकृति	अनुमानित उपयोग अवधि
सवारीसाधन	५ वर्ष
फर्निचर	४ वर्ष
कम्प्युटर	४ वर्ष
कार्यालय उपकरण	४ वर्ष
लिजहोल्ड सम्पत्ति	५ वर्ष

बैंकले रु५,०००/- सम्म मोल पर्ने स्थिर सम्पत्ति प्रकृतिका सामानहरू खरिद गर्दा त्यस्ता उपकरण तथा सामानहरू पुँजीकृत नगरी सोभै सोही वर्ष खर्च लेख्ने नीति लिएको छ । यस्तो सामानहरूको छुट्टै सूची सञ्चालन विभागले तयार गरी पारदर्शी रूपमा राख्ने गरेको छ ।

३.६ अमूर्त सम्पत्ति कम्प्युटर सफ्टवेयर (Intangible Assets)

खरिद गरिएको कम्प्युटर सफ्टवेयर खरिद लागतको आधारमा पुँजीकरण गरिन्छ । सफ्टवेयरको विकासमा समय समयमा गरिने खर्चहरूले भविष्यमा आर्थिक रूपमा संस्थालाई फाइदा पुग्दछ भन्ने मान्यताका आधारमा त्यस्ता खर्चहरूलाई समेत पुँजीकरण गरिन्छ । कम्प्युटर सफ्टवेयरसँग सम्बन्धित खर्चहरू ५ वर्षको अवधिमा समदर प्रणालीको आधारमा परिशोधित गरिएको छ ।

३.७ सम्बद्ध निकायमा लगानी

NAS 39 को व्यवस्था बमोजिमसम्बद्ध कम्पनीमा लगानीलाई equity method बाट मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने प्रावधान रहेकोमा सो गर्न अव्यावहारिक हुँदा वैकल्पिक व्यवस्था अवलम्बन गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ । जसको कारणले गर्दा cost method बाट सम्बद्ध कम्पनीमा लगानीलाई मूल्याङ्कन गरेको छ । हाल बैंकको कुनै पनि सम्बद्ध कम्पनीमा लगानी नरहेको जानकारी गरिन्छ ।

३.८ लगानी उद्देश्यका स्थिर सम्पत्ति (Investment Properties)

लगानी उद्देश्य भएका स्थिर सम्पत्ति भनेका जमिन वा बिल्डिङ वा दुवैलाई NAS 16 – Property, Plant & Equipment बमोजिम पहिचान गरि NFRS 5 – Non-current Assets held for Sale and Discounted Operations अन्तर्गत बिक्रीका

लागि राखिएका लगानी उद्देश्यका स्थिर सम्पत्तिलाई जनाउँछ । हाल बैकसँग रु १,११३,२१९,०३१ बराबरको खुद लगानी सम्पत्ति रहेको छ ।

३.९ आयकर (Income Tax)

बैकले आयकर लेखाङ्कन NAS 12 – Income Tax को प्रावधानबमोजिम गर्ने गरेको छ । आयकर खर्चमा यस वर्षको कर, स्थगन कर तथा विगत वर्षको कुनै थप कर दायित्व आएमा सोसमेत समावेश गरिन्छ ।

क) चालू आयकर (Current Tax)

हालका कर सम्पत्तिहरू र दायित्वहरू तथा अधिल्ला वर्षहरूका बुझाउन बाँकी रहेका कर दायित्वहरू यस वर्षमा बुझाउनुपर्ने देखिएमा त्यस्ता रकमहरू यस शीर्षकमा राखिन्छ । सम्बन्धित आर्थिक वर्षमा करको रूपमा भुक्तानी गर्नुपर्ने गरी पहिचान भएका कर दायित्वहरू, शुल्क र हर्जाना यस शीर्षकमा समावेश हुन्छन् । चालू आयकरसम्बन्धी थप जानकारी बुँदा नं ४.३९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ख) स्थगन कर (Deferred Tax)

सम्पत्ति तथा दायित्वहरूको वित्तीय विवरणमा गणना गरिएको रकम तथा आयकर ऐनका हिसाबले गणना गरिएको रकममा हुने भिन्नतालाई वासलातमा स्थगन कर सम्पत्ति (वा स्थगन कर दायित्व)का रूपमा लेखाङ्कन गरी प्रत्येक वर्ष यस्तो सम्पत्ति (वा दायित्वमा) हुने परिवर्तनलाई नाफा-नोक्सान हिसाबमा स्थगन कर आय (वा स्थगन कर खर्च)को लेखाङ्कन गरिन्छ । स्थगन करसम्बन्धीको थप जानकारी बुँदा नं ४.१३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विवरण	स्थगन कर सम्पत्ति	स्थगन कर दायित्व	आ.व. २०८०/८१
			खुद स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)
अस्थायी भिन्नताका आधारमा स्थगन कर			
बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई कर्जा			
ग्राहकलाई कर्जा असुली हुन बाँकी ब्याज			
लगानी सम्पत्ति			
सुरक्षणपत्रमा लगानी			
सम्बद्ध कम्पनीमा लगानी			
ROU सम्पत्ति	(२५,९००,३७३.७९)		
सम्पत्ति र उपकरण	१,१२३,४५४.८८		
उपदान दायित्व		१५,२८०,३७१.७२	
सञ्चित बिदाबापतको दायित्व		(११,४८२,१६७.४०)	
पट्टासम्बन्धी दायित्व	३३,८४१,८३१.०९		
कर्जा नोक्सानी व्यवस्था		५७७,६७५,५२५.९७	
अन्य अस्थायी भिन्नता		४,३३९,८२०.९६	
अन्य अस्थायी भिन्नतामा स्थगन कर			

व्यवसायबाट व्यहोर्नुपरेको विगतका आर्थिक वर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी			
करको दरमा भएको परिवर्तनबाट स्थगन कर			
२०८१ असार ३१ को खुद स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)	९,०६४,९१२.१८	५८५,८१३,५५१.२४	५९४,८७८,४६३.४२
२०८० साउन १ को स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)			(२७६,०६२.५८)
Right Of Use Assets को सुरु समायोजन			
२०८० साउन १ को स्थगन कर सम्पत्ति/(दायित्व)			(२७६,०६२.५८)
चालू वर्षमा बढेको/(घटेको)			५९५,१५४,५२६.०१
नाफा अथवा नोक्सानमा लेखाङ्कन भएको स्थगन कर (खर्च)/आम्दानी			५८६,४२९,१३७.४१
अन्य विस्तृत आम्दानीमा लेखाङ्कन भएको स्थगन कर (खर्च)/आम्दानी			८,७२५,३८८.६०
इक्विटीमा प्रत्यक्ष लेखाङ्कन भएको स्थगन कर खर्च/(आम्दानी)			-

३.१० व्यवस्थाहरू तथा सम्भावित दायित्वहरू (Provisions and Contigent liabilities)

सहकारी बैंकले सम्भावित दायित्वहरूको पहिचान तथा व्यवस्थाहरू लेखाङ्कन NAS 37 – Provisions, Contigent liabilities & Contingent Assetsको प्रावधानबमोजिम गर्ने गरेको छ । सम्पूर्ण प्रतिपत्र, बैंक जमानत पत्रको सम्पूर्ण रकम नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशिकाअनुसार सम्भावित दायित्वअन्तर्गत देखाइन्छ । सम्भावित दायित्वहरूको थप जानकारी बुँदा नं ४.२६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

विगतका घटनाहरूको परिणामस्वरूप सहकारी बैंकको वर्तमानमा सिर्जित कुनै दायित्वहरू छन जुन विश्वसनीय तरिकाले नाप्न सकिन्छ र दायित्व चुक्ता गर्नका लागि स्रोतको बहिर्गमन हुन्छ भने त्यसलाई व्यस्थाको रूपमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।

३.११ आम्दानी लेखाङ्कन

आम्दानी भनेको संस्थाको साधारण गतिविधिहरूको क्रममा उत्पन्न हुने आर्थिक लाभहरूको प्रवाह हो, यदि त्यस्ता लाभहरूले इक्विटी सहभागीहरूको योगदानको कारणले बाहेक इक्विटीको वृद्धि हुन्छ । आम्दानीलाई यस हदसम्म पहिचान र लेखाङ्कन गरिन्छ कि आर्थिक लाभहरू वित्तीय संस्थामा प्रवाहित हुनेछन् र आम्दानी भरपर्दो मापन गर्न सकिन्छ । जुन आय प्राप्ति सम्भव छैन, तिनलाई आम्दानी अवधिमा लेखाङ्कन गरिएको छैन । वित्तीय संस्थाको आम्दानीमा ब्याज आय, शुल्क र कमिसन, कार्डहरूको आम्दानी, रेमिट्यान्स आय, बैकाइन्स्योरेन्स कमिसन आदि समावेश छ र आय लेखाङ्कनको आधारहरू निम्नानुसार छन् ।

क) ब्याज आम्दानी

ब्याज आम्दानीमा कर्जा लगानी, नाफानोक्सानको माध्यमबाट FairValue मा मापन गरिएका बाहेकका सुरक्षणपत्रमा गरिएको लगानी, नगद तथा नगद समान, नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको नगद मौज्दात, बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको नगद, कर्मचारीलाई प्रदान गरेको कर्जामा प्राप्त ब्याज रकमहरू समावेश हुन्छन ।

कर्जा लगानीमा प्राप्त ब्याज आम्दानी NFRS ले सुझाव गरेबमोजिम परिमार्जित साँवा रकममा पहिचान गरिन्छ, जुन

प्रभावकारी ब्याज विधिको नजिक हने गर्दछ । नोक्सानी व्यवस्था गरिएका कर्जाहरूमा पाउने ब्याजलाई प्रभावकारी ब्याज गणना विधिमा समावेश गरिँदैन । सरकारी ऋणपत्र, ट्रेजरी बिल, बैंक मौज्जातमा पाउने ब्याज आम्दानीलाई प्रभावकारी ब्याज गणना विधिको मान्यता दिइन्छ ।

ख) शुल्क तथा कमिसन आम्दानी

सामान्यतया कुनै विशेष कार्य सम्पन्न भएपश्चात वा सेवा प्रवाह गरेबापत शुल्क तथा कमिसन आम्दानी प्राप्त हुने गर्दछ र यसलाई आर्जित आयको रूपमा मान्यता दिइन्छ ।

ग) लाभांश आम्दानी

सहकारी बैंकलाई सेयर लगानीबाट प्राप्त हुने नगद लाभांश, सो लाभांश प्राप्त हुने अधिकार स्थापित भएको मितिमा आयमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

घ) खुद व्यापारिक आम्दानी

सहकारी बैंकले व्यापारिक लगानी तथा दायित्वमा हुने ब्याज, लाभांश तथा बजार मूल्यको उतारचढावले हुने आम्दानी वा खर्चलाई यस शीर्षक अन्तर्गत प्रस्तुत गरिन्छ । बैंकले विदेशी मुद्राको खरिद तथा बिक्रीबाट हुने आम्दानी वा घाटालाई समेत यही शीर्षकअन्तर्गत प्रस्तुत गरिन्छ ।

ङ) अन्य सञ्चालन आम्दानी

ब्याज आम्दानी, शुल्क तथा कमिसन आम्दानी तथा व्यापारिक आम्दानीअन्तर्गत देखाइएका बाहेक अन्य प्रकृतिको आम्दानीलाई यस शीर्षकअन्तर्गत देखाइएको छ । विदेशी मुद्रा विनीमय दरमा भएको घटबढको कारणले हुने फाइदा वा घाटा, Equity सेयरमा भएको लगानीबाट हुने लाभांश आम्दानी, स्थिर सम्पत्ति तथा कार्यालय उपकरण वा लगानीको उद्देश्य भएका स्थिर सम्पत्तिको निसर्गबाट हुने आम्दानी आदिलाई यस शीर्षकअन्तर्गत प्रस्तुत गरिएको छ । यससम्बन्धी थप विवरण बुँदा नं. ४.३२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१२ ब्याज खर्च

ग्राहकहरूको निक्षेप खाता, बैंकले जारी गरेको ऋणपत्रहरू र बैंकले प्राप्त गरेको अन्य सापटीमा पाकेको ब्याजलाई पाकेको आधारमा(Accrual Accounting) लेखाङ्कन गरिन्छ । यससम्बन्धी थप जानकारी बुँदा नं ४.२८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१३ कर्मचारी खर्च

कर्मचारी खर्चमा कर्मचारीले सहकारी बैंकलाई प्रदान गरेको सेवाबापत गरिएको सम्पूर्ण खर्चलाई जनाउँछ । सो खर्चमा अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका कर्मचारी खर्चहरू रहेका छन् । कर्मचारी खर्चको पहिचान, मापन तथा लेखाङ्कनको लागि बैंकले NAS 19 – “Employee Benefits” को प्रावधानबमोजिम गरेको छ ।

क) उपदान तथा सञ्चय कोष:

सहकारी बैंकले सेवानिवृत्त लाभहरूको रूपमा कर्मचारीहरूलाई उपदान र सञ्चयकोष सुविधा प्रदान गरेको छ ।

परिभाषित योगदान योजना (Defined Contribution plan) सेवापछिको लाभ योजना हो, जसअन्तर्गत सहकारी बैंकले योगदानलाई छुट्टै शीर्षकमा भुक्तान गर्दछ र थप रकम तिर्न कुनै कानुनी वा रचनात्मक दायित्व हुँदैन । परिभाषित योगदान योजनाको दायित्वहरू सम्बन्धित सेवाहरू प्रदान गरिएको समयमा कर्मचारी खर्चको रूपमा पहिचान र लेखाङ्कन गरिन्छ । परिभाषित लाभ योजना (Defined Benefits Plan) परिभाषित योगदान योजनाबाहेकको सेवापछिको लाभ योजना हो । यस आर्थिक वर्षमा कुल जम्मा रु. ४०,६२४,३८७.७६ को उपदानको खर्चको रहेको छ ।

बैंकका सबै कर्मचारीले कर्मचारी सञ्चयकोषबाट लाभ प्राप्त गर्छन्, जुन परिभाषित योगदान योजनाअन्तर्गत हो, जसमा

सहकारी बैंक र कर्मचारीले दुवै पूर्व निर्धारित दरअनुसार मासिक रूपमा आफ्नो तलबको १० प्रतिशत रकम योगदान गर्छन् । यस आर्थिक वर्षमा कुल जम्मा रु १७,४५८,४५९.०५ को कर्मचारी सञ्चयकोष खर्चको रहेको छ ।

बैंकमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूको लागि विमाङ्कीय मूल्याङ्कनबमोजिम उपदान व्यवस्था गरिएको छ ।

ख) सञ्चित बिदा

बैंकले सञ्चित बिदा सुविधा यसको कर्मचारी सेवा विनियमावली बमोजिम प्रदान गर्ने गर्दछ । घर बिदा १५० दिनसम्म सञ्चित गरिएको छ भने बिरामी विदा जति दिनसम्म पनि सञ्चित गर्न सकिनेछ । घर बिदा १५० दिनभन्दा बढी सञ्चित भएमा सो बिदाबापत रकम प्रत्येक वर्षको चैत महिनामा नगद भुक्तानी गरिन्छ । बिदाबापतको दायित्वको गणना गर्न बैंकले Actuarial Valuation गरेको छ, जसअनुसार यस वर्ष रु १७,२७९,९६९.०० खर्च देखाइएको छ ।

ग) कर्मचारी बोनस

बोनस ऐन, २०७४ बमोजिम कर्मचारी बोनसको व्यवस्था गरिएको छ । कर्मचारी बोनसका लागि कर अधिको खुद नाफाको १० प्रतिशत रकमको व्यवस्था गर्ने गरिएको छ तर यस आर्थिक वर्ष बैंक खुद नोक्सानमा रहेकाले यससम्बन्धी कुनै व्यवस्था गरिएको छैन ।

३.१४ पट्टा (NFRS 16:Lease)

Institution as a lessee

सम्पतिको सबै जोखिम र लाभहरू बैंकको नाममा स्थानान्तरण नहुने पट्टाहरू सञ्चालन पट्टा हुन् । सम्पति प्रयोगको अधिकारका लागि नाफा वा नोक्सान विवरणमा देखाइने खर्च ह्यासकट्टी र पट्टा भुक्तानीको ब्याजको रूपमा देखाइएको छ । संस्थाले पट्टाको लागि NFRS १६ अपनाएको छ । NFRS १६ को अनुच्छेद C5(b) बमोजिम यस लेखामान लागू भएपश्चात् आउने समायोजनको सञ्चित प्रभावलाई लेखामान लागू भएको मितिमा राखिएको कमाइको रकममा समायोजन गरिएको छ । NFRS १६ बमोजिम पट्टा दायित्वको समायोजनका लागि छुटको दर ९.३२% कायम गरिएको छ । पट्टामा अन्तरनिहित सम्पति (ROU) र पट्टा दायित्वको परिवर्तन निम्नानुसार रहेको छ :

यस वर्षको ह्यासकट्टी	३६,९६६,६३२.६६
ROU को असार ३१, २०८१ मा रहेको मौज्दात	१२९,५०९,८६८.९५
वित्तीय (ब्याज) खर्च	२२,१७५,९१२.४६
पट्टा दायित्वको असार ३१, २०८१ मा रहेको मौज्दात	१६९,२०९,१५५.४४

NFRS १६ बमोजिमको लेखामान लागू भएपश्चात् आएका समायोजन निम्न रहेको छ :

- NFRS १६ को लेखामान लागू गरेको मिति २०७८.०४.०१ गतेको सञ्चित मुनाफा रकममा रु १६,४०४,६९४.८७ को समायोजन रहेको छ । उक्त समायोजन यस वर्षको इक्विटीमा भएको परिवर्तनको विवरणमा रहेको सञ्चित मुनाफामा रहेको छ ।
- यस लेखामान लागू भएपश्चात् मिति २०७८.०४.०१ गतेको स्थगन कर सम्पत्तिमा रु १,८२२,७४३.८७ को समायोजन रहेको छ ।

३.१५ विदेशी विनिमय कारोबार

विदेशी विनिमय मुद्रामा भएको कारोबारलाई सो कारोबार भएको दिनको विनिमय दरका आधारमा नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गरी सोमा हुन आउने नाफा वा नोक्सानलाई नाफा नोक्सान खातामा प्रस्तुत गरिन्छ । वासलातमा प्रस्तुत हुने विदेशी मुद्रामा

भएका सम्पत्ति तथा दायित्वलाई आर्थिक वर्षको अन्त्यको विनिमय दरमा नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गरी सोमा हुन आउने नाफा वा नोक्सान नाफा-नोक्सान खातामा प्रस्तुत गरिन्छ ।

३.१६ सेयर पुँजी तथा कोषहरू

३.१६.१ सेयर पुँजी

बैंकका साधारण सेयरधनीहरूले वार्षिक साधारणसभाबाट पारित लाभांश पाउने अधिकार हुन्छ । बैंकको साधारण सेयरबाहेक अन्य कुनै प्रकृतिका सेयर रहेको छैन ।

३.१६.२ जगेडा कोषहरू

कोषमा सञ्चित मुनाफा, साधारण जगेडा कोष, चुक्ता पुँजी कोष, विनिमय समीकरण कोष, नियामक जगेडा कोष, लगानी समायोजन कोष, पुँजी फिर्ता जगेडा कोष, सहकारी प्रवर्द्धन कोष, घाटापूर्ति कोष, सामुदायिक विकास कोष, लगानी समायोजन कोष, सहकारी शिक्षा कोष, सामाजिक उत्तरदायित्व कोष, कर्मचारी दक्षता तथा अभिवृद्धि कोष आदि पर्दछन् ।

३.१६.३ साधारण जगेडा कोष

सहकारी ऐन २०७४, को दफा ६८ बमोजिम खुद मुनाफाको २५% रकम साधारण जगेडा कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.४ पुँजी फिर्ता जगेडा कोष

सहकारी ऐन २०७४, को दफा ६९ बमोजिम साधारण जगेडा कोषमा जम्मा गरेपश्चात्को खुद मुनाफाको २५% रकम पुँजी फिर्ता जगेडा कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.५ सहकारी प्रवर्द्धन कोष

सहकारी ऐन २०७४, को दफा ७० बमोजिम साधारण जगेडा कोषमा जम्मा गरेपश्चात्को खुद मुनाफाको ०.५% रकम सहकारी प्रवर्द्धन कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.६ घाटापूर्ति कोष

सहकारी नियमावली २०७५ को दफा २७ बमोजिम खुद मुनाफाबाट साधारण जगेडा कोष, पुँजी फिर्ता जगेडा कोष र सहकारी प्रवर्द्धन कोषको रकम कट्टा गरेपश्चात्को मुनाफाको ५ % रकम घाटापूर्ति कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.७ सामुदायिक विकास कोष

सहकारी नियमावली २०७५ को दफा २७ बमोजिम खुद मुनाफाबाट साधारण जगेडा कोष, पुँजी फिर्ता जगेडा कोष र सहकारी प्रवर्द्धन कोषको रकम कट्टा गरेपश्चात्को मुनाफाको ५ % रकम सामुदायिक विकास कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.८ सहकारी शिक्षा कोष

सहकारी नियमावली २०७५ को दफा २७ बमोजिम खुद मुनाफाबाट साधारण जगेडा कोष, पुँजी फिर्ता जगेडा कोष र सहकारी प्रवर्द्धन कोषको रकम कट्टा गरेपश्चात्को मुनाफाको ५ % रकम सहकारी शिक्षा कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.९ सहकारी विकास कोष

सहकारी नियमावली २०७५ को दफा २७ बमोजिम खुद मुनाफाबाट साधारण जगेडा कोष, पुँजी फिर्ता जगेडा कोष र सहकारी प्रवर्द्धन कोषको रकम कट्टा गरेपश्चात्को मुनाफाको ५% रकम सहकारी विकास कोषमा सार्ने नीति रहेको छ । सो व्यवस्थाबमोजिम बैंकले जगेडा कोषमा रकम जम्मा गर्दै आइरहेको छ ।

३.१६.१० नियमनकारी कोष (Regulatory Reserve)

NFRS बमोजिमको लेखा नीति अपनाउने क्रममा नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशिकामा भएको व्यवस्थाबमोजिम संस्थाको मुनाफाबाट छुट्याई खडा गरेको कोष हो । यस शीर्षकमा भएका कोषको रकमबाट लाभांश वितरण गर्न पाइँदैन । यस कोषमा पाकेको तर प्राप्त नभएको ब्याज, नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन र NFRS मा भएको व्यवस्थाबमोजिम कर्जा नोक्सानीबापत छुट्याइएको रकमबीचको अन्तर रकम, स्थगन करबापतको रकम, अन्य व्यापक आयमा पहिचान भएको वास्तविक नोक्सानबापतको रकम, NFRS अनुसार पहिचान भएको ख्यातिबापतको रकमहरू पर्दछन् ।

यस आर्थिक वर्षमा निम्नानुसार नियमनकारी कोष (Regulatory Reserve) रहेको छ ।

विवरण	रकम
प्राप्त नभएको ब्याज	५८७,४५६,८२१.००
सम्पत्तिमा लगानी	८९०,५७५,२२५.१०
बिमाङ्किय नोक्सान	९०,९२७,४९९.२०
स्थगन कर	५९४,८७८,४६३.४२
जम्मा	२,१६३,८३८,०००.७४

३.१६.११ बजार मूल्य कोष (Fair Value Reserve)

NFRS बमोजिम Fair Value Reserveमा बजार मूल्य समायोजन हुने प्रकृतिको Equity सेयरमा लगानी भएको त्यस्तो सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन हुँदा हुने सबै उतारचढाव वा नोक्सानलाई यसै कोषमा समायोजन गरिन्छ ।

३.१६.१२ अन्य कोष

क) संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष

औद्योगिक उद्यम ऐनको निर्देशनबमोजिम हरेक आर्थिक वर्षको मुनाफाको कम्तीमा पनि १ प्रतिशत रकम रकमान्तर गरी संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष खडा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यस कोषबाट बैंकले आगामी वर्षमा आफ्नो संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व पूरा गर्न सक्नेछ । आगामी वर्षहरूमा संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वमा खर्च हुने रकम यस कोषबाट सञ्चित नाफा/(नोक्सान) मा रकमान्तर गरिनेछ ।

यस आर्थिक वर्षमा निम्नानुसार संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष रहेको छ ।

विवरण	रकम
सुरुको मौज्जात	३५,८३९,७५३
यस आर्थिक वर्षमा सिर्जना भएको	-
यस कोषबाट उपयोग भएको	(४७,०६५)
अन्तिम मौज्जात	३५,७९२,६८८

ख) लगानी समायोजन कोष

यस आर्थिक वर्षमा बिक्रीका लागि कुनै लगानी उपलब्ध नभए पनि लगानी समायोजन कोषमा १०,००० राखिएको छ ।

३.१७ प्रतिसेयर आम्दानी

बैंकले NAS 33 – “Earnings Per Share” को प्रावधानबमोजिम आधारभूत प्रतिसेयर आम्दानी (Earnings Per Share) को गणना गर्ने गरेको छ ।

३.१८ प्रस्तावित लाभांश

सहकारी बैंकको सञ्चालक समितिको मिति २०८१/०६/१७ मा बसेको बैठकले सहकारी बैंकका सेयरधनीहरूलाई २०८०/०८१ को नाफाबाट लाभांश प्रदान नगर्ने निर्णय गरेको छ ।

३.१९ अन्तरिम वित्तीय रिपोर्टिङ (Interim Financial Reporting)

वित्तीय विवरणसँग सम्बन्धित अन्तरिम रिपोर्टहरू नियामक रिपोर्टिङ आवश्यकताबमोजिम रिपोर्ट गरिएको छ । ती रिपोर्टहरू राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा त्रैमासिक रूपमा प्रकाशित गरिएको छ । NFRS ले प्रदान गरेको छुट सुविधा उपयोग गर्दै सहकारी बैंकले अघिल्लो वर्षका तथ्याङ्कहरूलाई Reinstatement गरेको छ ।

५. प्रष्टीकरण तथा थप जानकारीहरू

५.१ जोखिम व्यवस्थापन

बैंकले उचित जोखिम व्यवस्थापन गर्नका लागि हालै सुदृढ जोखिम व्यवस्थापन विभाग गठन गरेको छ । बैंकको जोखिम ग्रहण गर्न सक्ने क्षमता तथाविधि बारेमा व्यवस्थापन तथा बोर्ड बैठकमा विस्तृत रूपमा छलफल हुने गरेको छ । विभागले विश्वव्यापी, सूक्ष्म र विभागीयस्तरको जोखिमको निरीक्षण गर्दछ, जुन दैनिक व्यवसाय सञ्चालनबाट आवधिक रूपमा उत्पन्न हुन्छ ।

क) जोखिम व्यवस्थापन समिति

संस्थागत सुशासनसम्बन्धी राष्ट्र बैंकको निर्देशनअनुरूप बैंकले प्रस्ट परिभाषित सर्तसहित जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गरेको छ । सञ्चालक समितिले सहकारी बैंकभित्रको प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि जोखिम अवस्था सीमाका आधारमा रणनीति, नीति तथा प्रक्रियाको सुनिश्चितता गर्दछ । सञ्चालक समितिले वित्तीय संस्थाको जोखिमको प्रकृति बुझी आवधिक रूपमा जोखिम व्यवस्थापनको प्रतिवेदन समीक्षा गर्ने गर्छ, जोखिम व्यवस्थापन समिति र सम्पत्ति दायित्व व्यवस्था समितिको प्रतिवेदनका आधारमा नीति, मापदण्ड, तरलता तथा पुँजी पर्याप्तता समावेश गर्छ । समितिले सहकारी बैंकको समग्र जोखिम व्यवस्थापनलाई तरलता जोखिम, बजार जोखिम, सञ्चालन जोखिम र कर्जा जोखिमको रूपमा वर्गीकृत गरेको छ ।

ख) जोखिम शासन

वित्तीय संस्थाले उत्पन्न हुने उद्यमस्तरमा जोखिम न्यूनीकरण गर्न नीति र प्रक्रियाहरू तयार गरी कार्यान्वयन गरिसकेको छ रकर्मचारीबीच स्वामित्व मानसिकता, क्षमता अभिवृद्धि, प्रस्ट रूपमा परिभाषित जिम्मेवारी र नैतिक संस्कृतिमार्फत वित्तीय संस्थाले जोखिम संस्कृतिको बारेमा प्रशिक्षित गरेको छ ।

यसको जोखिम व्यवस्थापन प्रारूपको माध्यमबाट, वित्तीय संस्थाले कर्जा, बजार र तरलता जोखिमहरू कुशलतापूर्वक व्यवस्थित गर्न खोजेको छ, जुन सीधा वित्तीय संस्थाको क्रियाकलापहरूको साथसाथै सञ्चालन, नियामक र प्रतिष्ठासम्बन्धी जोखिमहरू जुन कुनै पनि व्यवसाय उपक्रमको सामान्य परिणामको रूपमा देखा पर्दछ ।

जोखिमसम्बन्धी नीतिको स्थापना र अनुपालनका लागि जोखिम व्यवस्थापन समिति जिम्मेवार छ ।

ग) आन्तरिक नियन्त्रण

रणनीति र उद्देश्यहरूको उपलब्धिमा सहायता गर्ने गरी वित्तीय संस्थामा उचित आन्तरिक नियन्त्रण प्रारूप सुनिश्चित गर्न सञ्चालक समिति जिम्मेवार हुन्छ । वित्तीय संस्थाको विभिन्न कार्यहरूको विस्तार र वृद्धिका क्रममा उचित नियन्त्रण संयन्त्र स्थापना गर्ने दृष्टिकोणले हेर्नु पर्दछ, जसले लाभदायक व्यवसायका अवसरहरू अधिकतम बनाउन, नोक्सान वा प्रतिष्ठित क्षति निम्त्याउन सक्ने जोखिमलाई हटाउन वा घटाउन सहयोग गर्दछ ।

आन्तरिक लेखा परीक्षणले नीति र मापदण्डको अनुपालन र नियमित लेखा परीक्षण, विशेष लेखा परीक्षण, सूचनाप्रणाली लेखा परीक्षण, साइट समीक्षा, AML र CFT र KYC लेखा परीक्षणका साथै जोखिममा आधारित आन्तरिक लेखा परीक्षणमार्फत

वित्तीय संस्थामा आन्तरिक नियन्त्रण संरचनाहरूको प्रभावकारिताको अनुगमन गर्दछ । लेखा परीक्षण अवलोकन तत्काल सुधारात्मक उपायहरू आरम्भ गर्नका लागि प्रमुख कार्यकारी अधिकृत र व्यापार प्रमुखहरूलाई रिपोर्ट गरिन्छ । आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन लेखा परीक्षण समितिसमक्ष समीक्षाको लागि पठाइन्छ र समितिले सम्बन्धित विभाग वा शाखालाई सम्बन्धित मुद्दामा उपयुक्त सुधारात्मक कार्य गर्न निर्देशन जारी गर्छ ।

५.१.१ कर्जा जोखिम

कर्जा जोखिम भनेको सहमति सर्तहरूबमोजिम वित्तीय संस्थालाई भुक्तानी गर्ने आफ्नो करारको दायित्व पूरा गर्न ऋणीको असक्षमताको कारण नोक्सानीको सम्भावना हो ।

वित्तीय संस्थाभित्रको उपयुक्त निरीक्षण र रिपोर्टिङको प्रारूप स्थापना गरी कर्जा जोखिम निरीक्षण र रिपोर्टिङ प्रारूपलाई कर्जा जोखिम न्यूनीकरणका लागि तयार पारिएको छ ।

कर्जा जोखिमको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि वित्तीय संस्थाले विभिन्न प्रणाली र नीतिहरू र प्रक्रियाहरू र दिशानिर्देशहरू कार्यान्वयन गरेको छ । प्रत्येक प्रकारको ऋणका लागि, कर्जा नीति र प्रक्रियाहरूले ऋण प्रदान गर्नका लागि मापदण्ड परिभाषित गरिएको छ, चुक्ताको सीमित उद्देश्य, विभिन्न ग्राहक जोखिम प्रोफाइलमा आधारित प्रासंगिक जानकारीको सङ्ग्रह, पर्याप्त उपकरणको प्रयोग, पर्याप्तता, कार्यान्वयनता र जमानतको तरलता स्थिति साथै उनीहरूको परिचालनको व्यावहारिक पक्षहरूको आधारमा मापदण्ड परिभाषित गरिएको छ ।

५.१.२ बजार जोखिम

वित्तीय संस्थाको वासलातमा रहेको र वासलातबाहिर रहेको वस्तुको मूल्यमा बजार मूल्यमा हुने अस्थिरताले हुने जोखिमलाई बजार जोखिम भनी परिभाषित गरिएको छ । बजार जोखिम त्यस्तो जोखिम हो, जसका कारण वित्तीय उपकरणको भविष्यमा नगद प्रवाह वा Fairvalue घटबढ हुन्छ । बजार जोखिमले तीन प्रकारका जोखिमलाई जनाउँछ : विदेशी मुद्रा सटही (मुद्रा जोखिम), बजार ब्याजदर (ब्याजदर जोखिम) र बजार मूल्य (मूल्य जोखिम) ।

अ) मुद्रा जोखिम

विदेशी मुद्रा सटही जोखिमका कारण बैंकको आफ्नो सम्पत्ति र दायित्वको मूल्यमा अस्थिरता हुने सम्भावना हुन्छ र उसको सम्पत्ति र दायित्वको मुद्रा तथा उल्लेख हुने मुद्राको मूल्यमा आउने भिन्नताका कारण वित्तीय क्षति हुने सम्भावना हुन्छ । वित्तीय विवरण तयार पार्ने मितिसम्म बैंकले विदेशी मुद्रालाई लिन र दिन सकिने मानेको छ ।

आ) ब्याजदर जोखिम

ब्याजदर जोखिम त्यो जोखिम हो, जसका कारण वित्तीय उपकरणको Fair value वा भविष्यमा हुने नगद प्रवाह बजार ब्याजदरका कारण तलमाथि हुने गर्दछ ।

इ) मूल्य जोखिम

मूल्य जोखिम त्यस्तो जोखिम हो, जसका कारण वित्तीय उपकरणको Fair value वा भविष्यमा हुने नगद प्रवाह इक्विटीको मूल्यमा हुने परिवर्तनले ब्याजदर जोखिम र मुद्रा जोखिम बाहेकका कारण तलमाथि हुन्छ । यस्तो परिवर्तन सम्बन्धित वित्तीय उपकरण वा यसको जारी गर्ने निकाय हुन सक्छ वा उक्त वित्तीय उपकरणले व्यापार गर्ने बजारलाई असर गर्ने तत्त्वको कारण हुन सक्छ । निकायको इक्विटी मूल्य जोखिम FVTOCI मा राखिएको कारण पनि हुन सक्छ, जसको मूल्य बजार मूल्यमा भएको परिवर्तन अनुसार तलमाथि हुन्छ ।

५.१.३ तरलता जोखिम

ब्याजदर वा सुरक्षणपत्र (इक्विटी)को मूल्य, विदेशी विनिमय दर र वस्तुको मूल्यको उतारचढाव साथै अस्थिरताको बजारस्तरमा प्रतिकूल परिवर्तनको कारण सहकारी बैंकले बजार जोखिमलाई लेखाङ्कन गरेको छ । तरलता जोखिमले बैंकको दायित्व पूरा गर्न असफल हुने सम्भावना हुन सक्छ, तरलता जोखिम व्यवस्थापनले सहकारी बैंकको वित्तीय अवस्थालाई प्रतिकूल

प्रभाव नपारी दायित्व पूरा गर्ने सहकारी बैंकको क्षमता सुनिश्चित गर्न मद्दत गर्छ र सहकारी बैंकको प्रतिकूलताको अवस्था विकास गर्ने सम्भावना कम गर्छ । तरलता जोखिमलाई नगद वा अन्य वित्तीय सम्पत्ति प्रदान गरेर व्यवस्थित गरिएको वित्तीय दायित्वसँग सम्बन्धित दायित्वहरू पूरा गर्न बैंकले कठिनाइ भोग्न सक्ने जोखिमलाई तरलता जोखिम भनी परिभाषित गरिएको छ ।

५.१.४ सञ्चालन जोखिम

सञ्चालन जोखिम भनेको अपर्याप्त वा असफल प्रक्रियाहरू, प्रणाली वा नीतिहरू, कर्मचारीका त्रुटिहरू, प्रणालीका असफलताहरू, अन्य आपराधिक गतिविधिले व्यवसाय प्रक्रियामा बाधा उत्पन्न गराई परिणामस्वरूप घाटा हुने सम्भावना हो ।

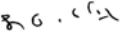

सञ्चालन जोखिमलाई जोखिम पहिचान, मूल्याङ्कन, नियन्त्रण र अनुगमनको माध्यमबाट व्यवस्थापन गरिन्छ । संस्थाको सञ्चालन जोखिम नियन्त्रणका लागि वित्तीय प्रशासन नीति, कर्मचारी विनिमयावली, सञ्चालन निर्देशिका, AML/CFT नीति, शङ्कास्पद कारोबार पहिचान प्रक्रिया र राजनीतिक रूपले उजागर गरिएको व्यक्तिको पहिचान नीति रहेका छन्, जसले दैनिक कामका लागि निर्देशन दिन्छ ।

५.२ पुँजी व्यवस्थापन

५.२.१ गणात्मक खुलासा

वित्तीय संस्थाले पुँजी पर्याप्ततालाई नेपाल राष्ट्र बैंकले जारी गरेको निर्देशनअनुसार कायम राखेको छैन । असार २०८१ को पुँजी पर्याप्तता अनुपात प्राथमिक पुँजीमा २.४४% र पुँजीकोषमा ३.३५% (प्रस्तावित नगद लाभांशभन्दा अधिको) रहेको छ ।

रणनीतिक उद्देश्यहरूको सम्बन्धमा वित्तीय संस्थाको वर्तमान र भविष्यको पुँजी आवश्यकताहरू सुनिश्चित गर्न सञ्चालक समिति मुख्य रूपले उत्तरदायी हुनेछ । व्यवस्थापनले बैंकले व्यावसायिक गतिविधिहरूको क्रममा सामना गरिरहेको विभिन्न जोखिमहरूको प्रकृति र स्तरको समीक्षा गरी सोहीअनुरूप प्रत्येक जोखिम कारकलाई नियन्त्रण गर्ने उपायहरू निर्दिष्ट हुने गरी जोखिम व्यवस्थापन अवधारणा तयार पार्दछ ।

 महेन्द्र कुमार गिरी सञ्चालक	 केदार मानन्धर सञ्चालक	 पार्वती थापा मगर सञ्चालक	 अमृता सुब्बा सञ्चालक	 रामहरि बजगाईं सञ्चालक	 राम बहादुर जि.सी सञ्चालक	 के.वि. उप्रेती अध्यक्ष	 सि.ए. श्याम कार्की श्याम कार्की एन्ड कम्पनी चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स	
 राजेश श्रेष्ठ नायब महाप्रबन्धक	 बद्रीकुमार गुरागाईं प्रमुख कार्यकारी अधिकृत	 ध्रुव राज बिष्ट सञ्चालक	 कालीबहादुर महतारा सञ्चालक	 मनोजकुमार थापा मगर सञ्चालक	 तारा गुरुङ्ग सञ्चालक	 विजया धिताल सञ्चालक	 शिवा थापा सञ्चालक	 विश्वनाथ मण्डल सञ्चालक

काठमाडौं

राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेड
प्रदेश कार्यालयहरूको विवरण

क्र.सं.	प्रदेशको सूची	प्रदेश कार्यालय प्रमुख	फोन नम्बर	प्रदेश प्रमुखको नम्बर
१	कोशी प्रदेश	प्रभु पोखरेल	०२१-५९०१४५	९८४२१८८५१८
२	मधेश प्रदेश	विष्णुप्रसाद पराजुली	०४१-५३०२०९	९८६२९३६६९५
३	बागमती प्रदेश (उपत्यका बाहेक)	रामेश्वर अर्याल	०५७-५२६९५५	९८४९११०८९२
४	गण्डकी प्रदेश	नरेश पाण्डे	०६१-५८९४०४	९८५७०४१६९९
५	लुम्बिनी प्रदेश	नारायण बेल्बासे	०७१-५३०८०४	९८५७०३६७०४
६	कर्णाली प्रदेश	हिरालाल सुनार	०८३-५२५२२९	९८५१२३५०५६
७	सुदूरपश्चिम प्रदेश	दिनेश गेलाल	०९१-५२५०५३	९८४९११९९७५

शाखा कार्यालयहरूको विवरण

क्र.सं.	प्रदेश	शाखा सूची	शाखा कार्यालय प्रमुख	फोन नम्बर	शाखा प्रमुखको नम्बर
१	कोशी प्रदेश	विराटनगर	चिरन्जीवी तिमिसिना	०२१-५९०१४५	९८४२२४८४८६
२		उर्लाबारी	विवेक रिजाल	०२१-५४३९६५	९८५२०३४२८९
३		इटहरी	सबिना श्रेष्ठ	०२५-५८७७६७	९८४२१४७९३२
४		दमक	अर्जुन कार्की	०२३-५९०४३९	९८५२६८०७२५
५		बिर्तामोड	विवेक डाँगी	०२३-५४०६३३	९८५१०५४०५६
६		धरान	मुना घिमिरे	०२५-५२५४७९	९८४२६२६६५५
७		इलाम	राजन मैनाली	०२७-५२४९२४	९८६३६७७५१८
८		धनकुटा	सुमन कुमार श्रेष्ठ	०२६-५२२७९३	९८४२४४५८३६
९		फिदिम	इम्तियाज आलम	०२४-५२३११९	९८५२०२२३५२
१०		इनरूवा	सम्भना दाहाल	०२५-५६५०६५	९८४२३५१२१०
११		मेचीनगर	प्रेमकुमार श्रेष्ठ	०२३-५६४६६४	९८६६७७६४०३
१२		सुन्दरहरैचा	मनोज लामिछाने	०२१-५४७९३९	९८६०९२२७९६
१३		मधेश प्रदेश	राजविराज	बिरबलकुमार राजवंशी	०३१-५३३६९९
१४	जनकपुर		बिनोद चुडाल	०४१-५३०२०९	९८४२३३३५६८
१५	कलैया		प्रमोद श्रेष्ठ	०५३-५५०२९२	९८४१३८७०३७
१६	सिमरा		चन्द्रमणि भट्टराई	०५३-५२१०३८	९८६६७८११९२
१७	वीरगन्ज		सञ्जय कुमार महतो	०५१-५२१११९	९८६४०६८९४६
१८	चन्द्रनिगाहापुर		रूपा थापा	०५५-५४०२८६	९८४९३७३२५२
१९	हरिवन		नारायण लामिछाने	०४६-५३०३३०	९८४९६३०२१७
२०	बर्दिवास		राजेश थापा	०४४-५५०६१६	९८४९५६४३७९
२१	लहान		राहुल भा	०३३-५६५२३३	९८५१०४९९५७
२२	बागमती प्रदेश		मुख्य शाखा	रामकुमार तिमिसिना	०१-५१८०२६३
२३		लगनखेल	केदारनाथ उप्रेती	०१-५५५४८७९	९८५१०१०८१५
२४		चापागाउँ	सिद्धिकुमार श्रेष्ठ	०१-५२६५५८४	९८४१४६२८३२
२५		नयाँ बानेश्वर	विनोद भट्टराई	०१-४५६१९०७	९८५१०५४०८१
२६		चाबहिल	सुनील महर्जन	०१-४४७५४७५	९८४१४१९९०१
२७		गोग्रु	विष्णु गिरी	०१-४९६४६३४	९८४१४५८३२०

२८		कलङ्की	कला थपलिया	०१-५२३५१९९	९८४१६९४२०४
२९		न्युरोड	रमा घिमिरे	०१-५३१६०२२	९८५१२३०००८
३०		ठिमी	सीता भट्टराई	०१-५०९३०१८	९८५१०७१८७६
३१		चरिकोट	यशोदा पौडेल	०४९-४२१८७३	९८६०४९३३३९
३२		बनेपा	उपेन्द्र दाहाल	०११-६६१०६३	९८५११६८५०५
३३		सिन्धुली	मिनिता पौडेल	०४७-५२०६४५	९८६०४३६६४३
३४		नुवाकोट	मिलन श्रेष्ठ	०१०-५६०९६६	९८५११३४२३३
३५		हेटौंडा	रामेश्वर अर्याल	०५७-५२६९५५	९८४९११०८९२
३६		कमलविनायक	सुरेश लागे	०१-६६२०५०५	९८४९१२९४६९
३७		कीर्तिपुर	समीर मानन्धर	०१-५९००६८०	९८५१२८२८२४
३८		कालीमाटी	लक्ष्मी खड्का	०१-५३८३४०४	९८६८२२६०४४
३९		जोरपाटी	आदर्श धमला	०१-४९१५३२८	९८४९६८२७२२
४०		सूर्यविनायक	मुना के.सी.	०१-६६२०५०६	९८४९९५७७९६
४१		इमाडोल	रुक्मीनी थापा	०१-५२०४०८६	९८४११७५९०६
४२		नारायणगोपाल चोक	युवराज त्रिपाठी	०१-५९०७८१६	९८५०२४७७५
४३		बलम्बु	सविना पोखरेल	०१-४३१६५९५	९८४९०९२०७०
४४		नयाँबजार	विनिता विष्ट	०१-४३५३३२४	९८४३१८३७५३
४५		पुतलीसडक	प्रमिला अर्याल	०१-४१६८६८७	९८४१०८६९१४
४६		कोटेश्वर	सुनीता गौतम	०१-५९०८६२८	९८४००७०३६६
४७		टाँडी	नरेश कामती (कामत)	०५६-५९५४०६	९८४३०१६०८५
४८		भरतपुर	रामशरण सापकोटा	०५६-४९०२६६	९८४१६४४०६४
४९	गण्डकी प्रदेश	दमौली	मनोज श्रेष्ठ	०६५-५६५२५२	९८४३१८३७५३
५०		पोखरा	रुक्मत श्रेष्ठ	०६१-५८९४०४	९८५७०४१५१९
५१		वालिङ	टीकाराम अधिकारी	०६३-४४१६३३	९८५६०३३०७७
५२		बाग्लुङ	अमृत श्रेष्ठ	०६८-५२२५२९	९८४९२७९८८८
५३		पुतलीबजार	फनीनारायण कोइराला	०६३-४२४५८९	९८४१९७१७९१
५४		तालचोक	पूर्णिमा पाठक	०६१-५६३७२७	९८४३१४१७०९
५५		कावासोती	नवीन क्षेत्री	०७८-५४०४८१	९८६१०५८८९३
५६	लुम्बिनी प्रदेश	बुटवल	सङ्गीता धिताल	०७१-५३०८०४	९८४९१४७६७८
५७		घोराही	प्रदीप अर्याल	०८२-५६१९९७	९८४१०८६९९७
५८		कोहलपुर	अजय रोकाया	०८१-५४१९०२	९८४८०९७५७१
५९		तुल्सीपुर	पुष्पा क्षेत्री	०८२-५२१८४६	९८४६६४५६३५
६०		भैरहवा	प्रकाश पन्थि	०७१-५७३२३३	९८४४७२४४८४
६१		तिलोत्तमा	वासुदेव कोइराला	०७१-४१४३०५	९८४६७२९११७
६२		भुरीगाउँ	सुरेन्द्रसिंह धामी	०८४-४०३२०६	९८४८७३२४१७
६३	कर्णाली प्रदेश	नेपालगन्ज	प्रकाश थपलिया	०८१-५३१९०२	९८४८१३६०९०
६४		बर्दघाट	परिक्षित ठकुरी	०७८-५८०५८०	९८४१७६३१२३
६५	सुदूरपश्चिम प्रदेश	सुर्खेत	सागरनाथ योगी	०८३-५२५२२९	९८६८०१०००१
६६		दैलेख	निताकुमारी थापा	०८९-४२०५७७	९८४८०९२७६६
६७	सुदूरपश्चिम प्रदेश	महेन्द्रनगर	प्रकाशसिंह कार्की	०९९-५९०२४९	९८४००६८२०८
६८		धनगढी	दिनेश गेलाल	०९१-५२५०५३	९८४१९११९७५

१ गरिबीको
अन्त्य

संयुक्त राष्ट्र संघ दिगो विकास लक्ष्य

सन् २०१६-२०३०

२ भोकमरीको
अन्त्य

३ स्वास्थ्य र
समृद्ध समाज

४ गुणस्तरीय
शिक्षा

५ लैङ्गिक
समानता

६ स्वच्छ पानी
तथा सरसफाई

७ स्वच्छ ऊर्जामा
सहज पहुँच

८ मर्यादित रोजगार
तथा आर्थिक वृद्धि

९ उद्योग पूर्वाधार र
नविन सिर्जना

१० असमानता
बन्धीकरण

११ दीगो शहर र
समुदायहरू

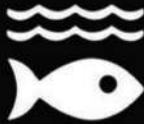
१२ जिम्मेवारीपूर्ण
उपभोग तथा
उत्पादन

१३ जलवायु परिवर्तनमा
तत्काल पहल

१४ जलमूनीको जैविक
विविधताको संरक्षण

१५ जमिनमाथिको जैविक
विविधताको संरक्षण

१६ शान्ति, न्याय र
सशक्त निकाय

१७ लक्ष्य प्राप्तिको
लागि साझेदारी

कार्यक्रमका भलकहरू

हेटौंडा उपमहानगरपालिकासँगको सहकार्यमा राष्ट्रिय सहकारी बैंक लिमिटेडको सबलीकरण कार्यक्रम

भूमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारणमन्त्री मा. बलराम अधिकारीलाई बैंकको तर्फबाट बधाई ज्ञापन गर्दै

बैंक र भारतीय सहकारीकर्मिबीच अन्तरक्रिया तथा छलफलपछिको सामूहिक तस्विर

बागमती प्रदेश सरकारका संस्कृति, पर्यटन तथा सहकारी मन्त्रालयका तत्कालीन मन्त्री शैलेन्द्रमान बज्राचार्यलाई राष्ट्रिय सहकारी बैंकको केन्द्रीय कार्यालयमा स्वागत कार्यक्रम

बैंकका सदस्य संस्थाहरूलाई स्तरीकरणमार्फत सहकारीमा सुशासनसम्बन्धी गोष्ठी कार्यक्रम सञ्चालन

एसियाली ऋण महासंघ (अकू)को प्राविधिक सहयोगमा बैंकको "एक्सेस लेखा परीक्षण तालिम"

विश्व वातावरण दिवसको अवसरमा बैंकको बागलुङ शाखाद्वारा वृक्षारोपण कार्यक्रम

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक समीक्षा कार्यक्रम

कार्यक्रमका भलकहरू

यस बैंकका अधिकृत स्तरका कर्मचारीको दक्षता अभिवृद्धि तालिम

बैंकमा नवनियुक्त कनिष्ठ सहायक कर्मचारीहरूको सेवा प्रवेश तालिम

बैंकको २२औं स्थापना दिवस तथा कारोबार शुभारम्भ दिवसको मधेशी प्रदेशमा उद्घाटन गर्दै मुख्यमन्त्री सतिश कुमार सिंह

बैंकको २२औं स्थापना दिवस तथा कारोबार शुभारम्भ दिवसको बागमती प्रदेशमा भएको कार्यक्रमका सहभागीहरू

बैंकको २२औं स्थापना दिवस तथा कारोबार शुभारम्भ दिवसको बागमती प्रदेशमा उद्घाटन गर्नुहुँदै उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री दामोदर भण्डारी

बैंकको २२औं स्थापना दिवस तथा कारोबार शुभारम्भ दिवसको गण्डकी प्रदेशमा उद्घाटन गर्दै सहकारी रजिष्ट्रारको कार्यालय गण्डकी प्रदेश पोखराका रजिष्ट्रार भेषराज रिजाल

बैंकको २०औं वार्षिक साधारणसभामा सहभागीहरू

बैंकको २०औं वार्षिक साधारणसभामा घोषणा भएको पुरस्कार वितरण समारोह

कार्यक्रमका भलकहरू

काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लास्थित बनेपामा रहेको चण्डेश्वरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडको आयोजना तथा राष्ट्रिय सहकारी बैकको प्राविधिक सहयोगमा सञ्चालित सदस्यसम्बद्ध विकास तालिम

दैलेखमा सहकारी संस्थाका अध्यक्षहरूलाई क्षमता विकास तालिम सञ्चालन

निःशुल्क QR सेवा वितरण गरी बैकको सदस्य संस्थाको कारोबारलाई डिजिटल कारोबारमा रूपान्तरण गर्न प्रोत्साहित गर्दै

यस बैकको वीरगन्ज शाखाको आयोजना तथा को-अपरेटिभ म्यानेजर्स क्लब पर्साको व्यवस्थापनमा सहकारी संस्थाका उच्च व्यवस्थापकहरूको लागि सञ्चालित तालिम

राष्ट्रिय सहकारी बैक र जिल्ला सहकारी संघ रूपन्देहीको समन्वयमा सञ्चालित नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान (एनएफआरएस) तालिम

राष्ट्रिय सहकारी बैकले सञ्चालनमा ल्याएको आफ्नै ब्रान्डको "कोप कार्ड" (एटिएम) सदस्य संस्थाका सदस्यलाई वितरण गर्दै

सुर्खेतको वीरेन्द्रनगरमा सञ्चालित वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा तालिम

सुन्दरहरैचामा सहकारीका व्यवस्थापकहरूको लागि सञ्चालित क्षमता अभिवृद्धि तालिम

कार्यक्रमका भलकहरू

राष्ट्रिय सहकारी बैंक दमौली शाखाले शुक्लागण्डकीको दुलेगौडामा सञ्चालन गरेको सहकारीका अध्यक्षहरूको क्षमता विकास तालिम

बैंकको उर्लाबारी शाखा कार्यालयद्वारा सञ्चालित दुई दिवसीय सहकारीका अध्यक्ष र व्यवस्थापन प्रमुखहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम

बैंकको चाबहिल र नारायणगोपाल चोक शाखाले संयुक्त सञ्चालन गरेको दुई दिवसीय सहकारी संस्थाका व्यवस्थापकहरूको क्षमता विकास तालिम

बैंकको तालचोक शाखाले सञ्चालन गरेको दुई दिवसीय सहकारी संस्थाका व्यवस्थापकहरूको क्षमता विकास तालिम

बैंकको सिन्धुली शाखाले सिन्धुली माडीमा सञ्चालन गरेको दुई दिवसीय सहकारी संस्थाका व्यवस्थापकहरूको क्षमता विकास तालिम

बैंकको सुर्खेत शाखाको आयोजनामा सञ्चालन भएको सदस्य सम्बन्ध विकास तालिम

बैंकले दोलखामा सञ्चालन गरेको व्यवस्थापकको क्षमता अभिवृद्धि तालिम

बैंकले भक्तपुरमा सञ्चालन गरेको सहकारी संस्थाका व्यवस्थापकहरूको लागि क्षमता विकास तालिम

व्यवस्थापन समूह

बद्रीकुमार गुरागाई
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

राजेश श्रेष्ठ
नायब महाप्रबन्धक

राम बाबु आचार्य
प्रमुख, सदस्य सेवा महाशाखा

मोहन बहादुर कार्की
प्रमुख कर्जा अधिकृत

प्रमोद कुमार घिमिरे
प्रमुख जोखिम अधिकृत

भरत कुमार चिमरिया
प्रमुख सञ्चालन अधिकृत

नवीन कुमार कार्की
प्रमुख प्रविधि अधिकृत

मधु रायमाझी
प्रमुख, व्यवसाय विकास विभाग

